

Biblioteka Jagiellońska.



N^o 6092



Bersohn

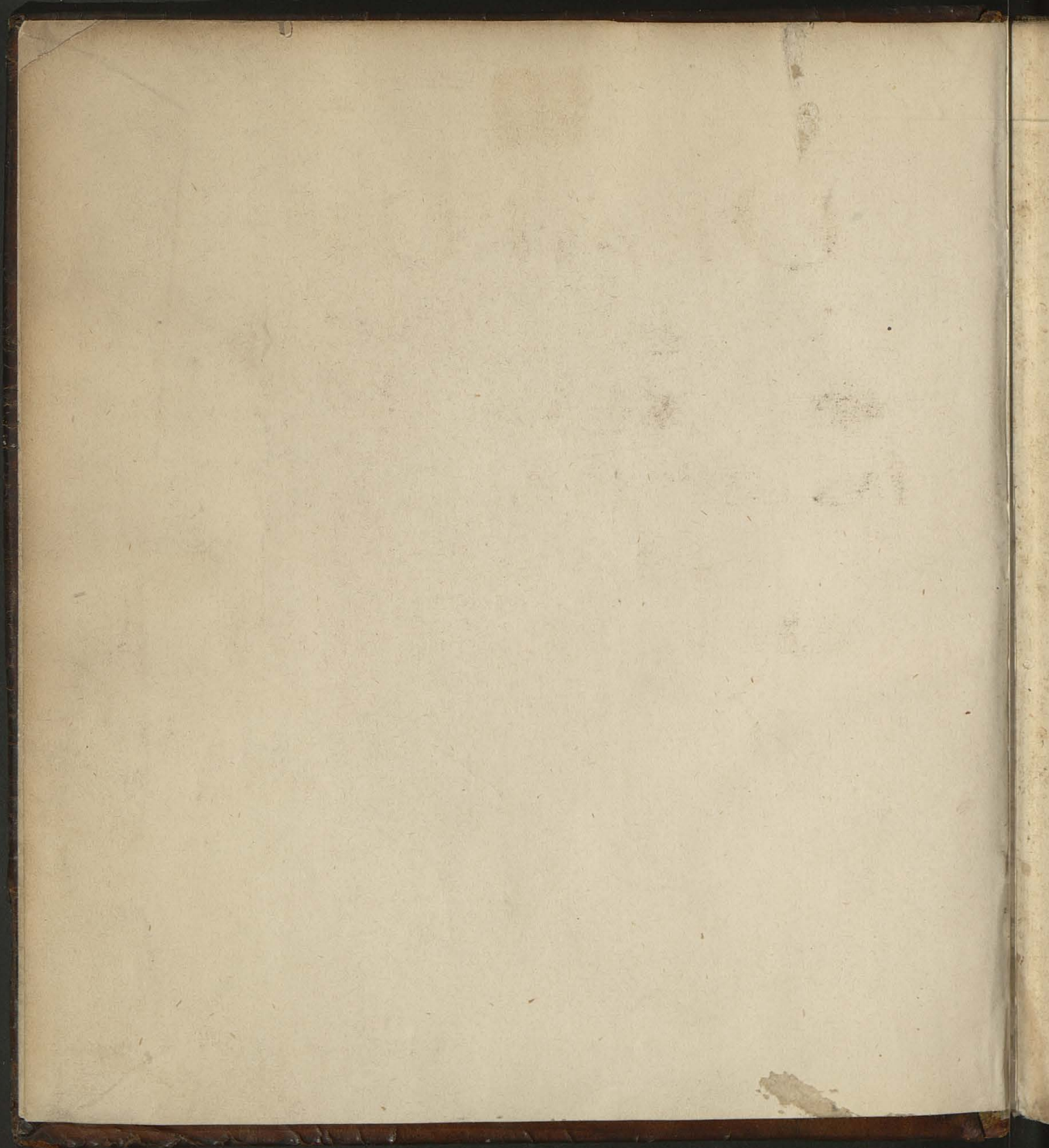
6092

N^o 6092

dono dedit

Mathias Bersohn

1902. d. 285.



12
14
114
BIBLIOTH. UNIV.
VARELLONAS



ORATOR,
TVLLIANVS, POLITICVS
SEV
INSTRVCTIONES, ORATORIAE,
CICERONIS,
ORATORI VTRIVS^q STATVS
NOBILI ACCOMMODATAE
ANNO * DNI

1649

M. Alb. Cap. Lesionis Can. Sen. D. Sen.
m. Alb. Cap. Lesionis

Ego Sam. Pappas hunc Librum

Francisci Bonetii
Lectorem in Valle Deserens



SEV



INSTRUMENTUM

CITATIONIS

ORATIONIS

NOBILIS

ANNO DNI

1649

PROPHAS

Talem Oratorem qualem diamus uisit
Oratorum Princeps curus de Oratore libri.
in hunc Albinum. Tona sorte incidere. Sicut ut
ro. praeuenteuili conuerti. lo. ueltra compune Ar
tificio plus causa. Tullianum appellauimus; tum
quia eius praecepta in his libris praecipue conformem
tum quia licet Orator hic noster e. ritet in primis. Cuius
uult concesserit rationes aut sacras Constendit expedias
Tullianus tamen erit: quales. pte format libro primis de Orato
re. Hoc est proprium Oratoris Oratio grauis & ornata et hominum
Statibus ac meritis commodata. Et sic sentio hominem esse in Or
torum numero habendum qui nec sit omnibus uis artibus quae sunt
liberz homine digna, perperitus. Sed itaq; libertas nostra orandi
genus et gerorandi habet in usu. in ea quae par erit methodo
et claritate propositum est explicare uis, qui non erant studium
Oratorum amplexi uolunt. Tota porro summatum doctrina tractat
tres continet. Primum sibi Scholastica Oratio uendicabit. Sy
lignotus et alia quae ad eam conuignandam iuxta conuocem
artificium spectant. Secundus ex Atticis seu
Politiciis Oratoribus cum suis praecipuis adun
das suppellectili habetur. In tertio instru
etur Orator sacer seu Ecclesiasticus apposi
tis quibusdam Concionum praecipuis quae
Tyroni praeceant et quasi in
am ad similes modos
ostendant.

TRACTATUS VES I. MUS.

De Oratione Scholastica

Tractatum hunc in novem instructiones dividens, primis quidem tribus
agenus de his, quae praecedunt Orationem, quales sunt. Inventione, Disposi-
tio Elocutio. Sequenti tribus genera rerum causarum expendens, scilicet
Exornationem seu Demonstrativam, Deliberativam et Iudicalem. Reliquis
his ipsius Orationis partes examinabimus, cuius doceamus artificium. Sit itaque

INSTRUCTIO I. MA

De Inventione

Cum ut ait Tullius orator dicendus sit qui quaecumque res incidere prudenter,
Composite, Ornate, et memoriter dicat cum quadam actionis gravitate manifestam est
hanc dicendi facultatem quinque constare partibus. Inventionem ut prudenter Dispo-
sitionem ut Composite. Elocutionem ut ornate Memoria ut memoriter Pronunciati-
one ut cum dignitate dicat Orator. De singulis cum dicendum erit sua cuius tribuetur
exercitatio.

Primum. I. MA.

Primum Inventionem ante omnia Oratori Scripturae Oratoriam
Primum Oratoris Officium est. Inventionem quae quasi vestibulum quoddam non cuius
Eloquentiam penetralia ingressus, ut transcedenda in primis, ne vel hoc postere egre-
retur, atque idcirco temere irrepisse videatur. Quae in re ornatur a multis in
hoc lumine, et quidem Multifariam, alii enim nihil pensi habentes, quid pro-
ta quavis ferat, videntur Andabatarum more elusis (ut aunt) oculis qui
gnare, et vere dicentes nihil minus quam rem attingere: ex quo mirum est, si
minimam sententiam talis repudietur Oratoris his profecto illud Poeta in calcedonem
Est aliquid, quo tendis et in quod chrysis aureum

An passim insequeris cornos bestias luto?

Alii quidem oppositum Oratoriam sequuntur sed cum iudicii imbecillitate non
satis distinguere res atque discernere valent in parvas ineptias incidunt
et cum materia vacante res variis commiscunt.

Alii cum metum et oculos prospiciunt, desiderio tamen dicendi gen-
 stientes longos amant circuitus, res citant ab ovo (ut inquit Ciceron) usq; ad finem ac-
 bit operam Orator, ut ex crebris quae se offerunt ad inveniendam materiam eas
 seligat quae aptae sunt, tempori utiles non steriles, non difficiles, non alienae,
 a captu auditorum. Inuentio enim sibi dicit Cui, 1. Naeonorum 2. Cap.
 Est veram rerum seu verisimilium excogitatio, quae causam probabilem reddunt
 Hinc Oratores Romani et unam maxime curabant, ut non omnes susceperent
 causas quae afferebant. Sed eas tamen quae tractatio utilis Lexi: et ad
 fidem faciendam accommodata popularisq; videbatur. Id quod sacro Orato-
 ri curae maxime est spectandum, officium enim illud non eo fine suscipitur ut
 quis suum ingenium ex suggestis leui auribus offerret, sed ut mores reformet,
 et legem observandam doceat. Hinc Quintilianus perstrinxit tales Lib. 3
 Cap. 5

Ego porro nec inuenisse quidem credo eum qui non iudicavit,
 nec enim Ciceronia Communia Italio inuenisse quisquam dicit sed n. utat se.

Notandum est non esse plures variasq; materias in eadem Oratione
 proponendas. Per hinc si non ad eundem finem tendunt. Quae Quae animos variis
 etate hae multiplici in diuersa trahunt: quare ante omnia inueniendus est
 et perficiendus orationis finis, et accurata habenda quaestio inueniendi co-
 gnitis firmas Excogitatione propositum menti infigendum ne idem ene-
 mat nobis quod cauis oculis natanti contingere solet, qui ad defatiga-
 tionem usq; manibus in aquis laborat, spatium stagni ingens nando confi-
 ut alterum ad ripam non nisi clamore vocantis peruenire solet aut remore
 in consultoq; adrepat.

Error hic in illis plerumq; pertinet inuenitur, qui quae est pulchritudine
 ut ipsis quidem in oculis non videntur exponere ignem quod hoc ipsorum
 fatam possit et iudicio laborare cognoscantur, melius igitur

prudenter simplicia et trita loqui, quam mysteria eruditionis et aranos
dicendi modos extra locum proferre. Paulus Var. nebulus lib. 3. Cap. 3
ait. In agris Italia loco fuisse columnam, quam Rex Longobardorum
Cuspide hasta sua contingens fertur cecidisse; huc usq. seruant
Longobardorum fines. Porum est si Orator dictum hoc contet,
namq. inspicere, propositum forti animo identidem ingemere huc
usq. Orationis finis. Virtus hae in Saenro Cassio fuit maxima
de quo illud Seneca lib. 3. Controversiarum in Proemio Oratio eius in
lepis erat cultu,igentibus plena sententis, pene minus passus in
actione sua aliquid otiosum ee nulla pars erat qua non sua Virtute
staret omnia intentia et intenta aliqua aliquid petentia.

Orator itaq. siue Scholasticus siue Ecclesiasticus Politicus, Orator
Compositurus aut ex tempore dicturus, hoc officium suum sciat ee pma.
ut memor sit qua de re instituat orationem, quidne in ea proponat.
V. G. Peroraturus quispiam in Laudem Sapientiae formare et
propositionem hanc principatu Sapientiae in res omnes habere, non
in materia Politica. Nona eandemne obuiam hosti extra limites Re
gni, an certe expectandq. intra regni fines. Quis pro
hae et illa parte sententis consultantium auditis ille qui dicturus
votum statuat in animo quid sibi dicendum sit annexans in vltis
non an ita habita Orator propositione debet inuenire ratio
nes seu argumenta quibus probet id quod dicendum assumpsit
pro quo sit.

Punctum 2dum
Vnde et quomodo inuenienda Argumenta
Orationes ad probandam materiam inuentam

Emendat sunt probationes apta ad finem intentionem ex locis non
 qd altera sunt apud Grammaticos hoc apud Rhetores loci, ut enim ex
 literis verba sic ex locis rationes & argumenta coalescunt. Nihil
 est omnino ad inventionis fecunditatem uberius ad dispositionis
 rationem concinnus ad memoria subsidium efficiat. Sunt autem
 loci communes Notae & argumentorum sedes sic ducti quod in his
 argumenta veluti sedent in publicum educenda, quos ne
 cessitas & ratio exigit.

Argumentum autem quod ex locis eruitur & Inventum pro
 babile ad faciendam fidem Nam Causa necessaria & semp verosi
 ma ab Oratore non exurgunt perpetuo sed satis est si vide
 antur vera propter hominum opinionem aut similitudinem
 cum veritate aut euentum. Habet autem hoc omne proba
 bile quod de eo non potest dici certo esse verum aut certo
 esse falsum inde fit ut in utramq partem Causa probabiles agi
 possint. Exple doctrinam illustri rationibus pro utraq parte
 adductis. Quamvis an in solutos titulos ut in hac dignitate
 quam recenter aliquis adeptus est non usitatus admittere debeat
 V. G. Olim Ecclesiastica persona gaudere debeat potius titu
 lo Seculari quam Ecclesiasticam dignitatem Notante Quo ad
 partem negantem quod non debeat admittere quisquam novos
 titulos sed potius illis abstinere. Rati prima clari posset
 Nam Regni acceci vel eorum Subditi quibus Officia noni tituli
 Inga debimunt & maxime afficiuntur teste Luro Lib 27

Quare Tunc longior maxime Patruat Comitatibus quibusdā caudis ista nomine Principis sub Imperium accipit

Hoc itaq; petros. nominis Vurgati regiments omnes quos Regia
appellatis ad aurem amissa libertatis memoriam vocasset, manu
rem sui. Inno. p. 107. ¶ Simile quid refert Citatus Luini
Lib. 26 de Saporone Africano. quoniam ab Hispanis Multitudo
Rex acclamaretur dixit sibi maximum Nomen Imperatoris esse
quia visitatum exercitibus ducibus Regum de illis magna
Lerna inalterabile. Rād Secunda dicitur propositio est qd
Debet dignitatis abstinere Nominis titulis, quia non tituli et non
vocabula dignitatis erant animis. Ex plura est. L. Maro
Consul Romanus qui cum plurima quae Senatus laudabilia vereq;
magnifica censuerat pferisset et quod se imperatorem in literis
ad Senatum datum scripsit numerum Ordinem in personam utriusq;
habuit dicebat eum (ut est apud Tacitum lib. 3) res male exempli
est Imperatores legi ab exercitibus. Id quod spectabant. Ne
xandri Successores, ne suam dignitatem invidiam odium exponerent.
Merito itaq; Joannes Patriarcha Constantinopolitanae Urbis
quod se Episcopum Oecumenicum scripsit ut refert Paulus Dia-
conus in Vita Gregorii Magni.

Quod partem affirmantem scilicet quod Dignitatis usurpare
novos titulos possit. ¶ Rād qd est prima Quia non vocabulo
honoris subdit in Officiis Continente qd praestato quod in Nomine est
eandem furoribus Compromittitur. Sui Attila Rex Hunnorum gentes
belli subactas terribili hinc in obsequio benebat cum flagellum.

Deinde scribitur inscribitur ut ait Paulus Jovius in *Ellogiis*. Illi etiam
 an Imperator facile concesserit omnes quando in diplomate subserbere
 nomen Neronis cepit ut est apud Suetonium. Quod sola
 esse potest quia nona appellacione maxime subdit affirmatur Con-
 firmat in Gregorius Magnus. Quis se servum Servorum Deo
 prius appellavit. Nomen hoc successores suis tanquam fidei
 Pontificis et Alphid verum testem transmittit. Et est apud e-
 undem Diacorum. Nemo enim Servorum Landabollen Con-
 tinere improbat apud quos Rex nomen novum induit, et totum
 Regnum nona appellacione ornat prout pauca ante annos Regum
 aliud in recentis principis inauguratione Calum Aureum nuncia-
 tam. Habes adhibitas probabiles pro utraq; parte rationes
 ex causa efficiendi petas. ad illas materias vnde et quo
 modo emenda rationes juncto sequenti dicitur:

Punctum Tertium

Adducuntur in particulari loci intrinseci Cum
 Juris Quæstio ex quibus petenda Argumenta
 Duplex est locorum natura ex quibus argumenta petuntur
 una est quæ vocatur Inposita quod caret in ipso re quodq; in ipsum
 est rebus inris, Remota alia quod extrinsecus apponitur. Illud
 artificiale dicitur, hoc artis experis, sic dicitur quia illud arte ex cog-
 tari & tractari hoc arte tantum tractari non videtur. Sed aliunde capere
 in debeat. Nec enim docent Rhetores quomodo testes quærendi, quomodo
 his extendendis quæstione reus. Sed qua ratione in causis commotum locum extendi sunt
 omnia.

Provero Argumentum. à Renato vel insito Sumere
nihil aliud est quam investigare quid in illo continetur, et ex eo inferre
Septimo quod in illo continetur V. g. Si ab insito probare velis fugiendam des-
sionem, inquirendum est, quid insit incho mēto neque remanentibus Conylio;
nec ut a languida responsione plena temeritatis et manifeste ignavia
boni quod quicquid per grande fugienda. Illud item si concludendu
sit, ab extrinsecis sic fiet. Quam me delectat Publianus Sapiens Vix
licentis, Nulla peccata maiorem in hominum Mores observari quam istum.
Sini Quinto furore perentis Voces exclamant

fugienda Imperiosa Syren.

Deinde
Prædicantur a se Toporum V. in eos quibus ipsam et quidem totam
exhibent, et in eos qui non totam prorsus a se prædicant sed partem tantum In
oris generis sunt 3 Definitio Enumeratio partium seu Descriptio
notatis seu Nominis Etymologia. Posterioris generis sunt 13
Coniuncta, Genus, Forma. Similitudo Differentia, Contraria
Coniuncta, seu adiuncta Consequentia, Antecedentia, Repugnans
Causa effectus Comparationes, de his omnibus ait Cicero
2do de Oratore Vocantur autem hi loci Intrinsicè sequuntur in partem
loci.

De Definitione

Secundo de Oratore definitio est earum rerum, quæ sunt eius
rei propriæ, quam definire volumus, brevis et circumscriptiva quædam explicatio
Et hæc argumentatur Cicero Philipp 1ma Num 29. Eadem
locus recte factorum magnorum in Regibus mentorum, quæ cum optima cu
mas.

6
tum etiam melancholicis testimoniis comprobatur. Item illustro alio exem-
plo dicto per omnes locos. V.g. Laudanda mihi aliqua familia pro
pionem quae pro stemmate habet titulum. Imo Ergo in huius excur-
sili a Despiratione. Quod aliud titulum est quam terra ornamentum, plan-
tata gloria, Oculis Florum, hortorum generis pulchritudo radis sua
inter emittentibus fulgurans.

¶ **Præter Despirationem** fieri solet, Imo vel a Causis a quibus
effectus sunt ad pleniorum rei cognitionem mentibus ingenerantur. par-
sa autem huiusmodi est efficiens, **Formalis**, et **Finalis**, quæ omnes
in hoc exemplo elucet. **Forma** animal a Deo Parente rerum omnium ^{Homini}
conditum est efficiens causa. **Ratione** prædictum est **Formalis**. **Factum**
ad beatitudinem **Deum** aliquando videndum ex **Mortali** Confessione
Ex parte ad **Supremam** Naturam similitudinem, animæ et **Oratoris**
Intenta cum futuris conestente, et **Calorem** aditæ penetrante, ecce
Finalis. **Secundo** per **Negationem** et **affirmationem** huius autem
est optima **Oratoris** instrumentum, huius ad prædicandum et docendum, huius
etiam ad amplificandum. **Exemplum** huius despirationis **Oratoris** ratiis. Ut **promissio**
Licentis in quod non est tum reiectis non unum **Communis** sed **Centum**
in ¹³ per **interrogationem** et **Ironiam** veram tamen rei Naturam offerimus.
quæsi per **Epithora**. **Exemplum** rei illustro despirationis ex hoc loco
Constantin **Tunc** **Constantin** cum putes, qui cum **lustrali** aquis **Christiano**
sit ablutus, **Ut** **omnem** **turpi** **Gæcho** **Veneris** **consecrat**. qui **mentem**
scelerum **inuentum** **linguam** **conuictis** ac **puris** **infernæ** **Manna** **inno-**
centi **sanguine** **Constatan**, **intemperanter** **Carbo**, **Corpus** **in** **placuisse**

contaminatum gerat. Cumque tu inquam et si aliquando Laris inter
sit et si Sacramento fidei obliget Deo, atq; iuramento obstringat An
thanium putas Gregorium vero Christiani hominis dignitatem pro
quo Deus ille Fabricator et Rector orbis Aluum totius Mfem huius
litate felicitatem Miteris aternitatem Mori ac deniq; solium immensa
gloria agronimise patibulo ^β copulavit. Ille est si nescis Chri
stianus qui conceptis in Baptismo votis et Solemni Sacramento
Christo mancipatus vexilla Christi sequitur, Cupiditate Coerct
neq; ullis rerum humanarum allecebris aut ulla divite tormen
torum esse adduci patitur, ut a suscepta religione quandoq;
desceat. Similem locum habes apud Cic. De hoc egregie ^β stat
Contra Pisonem Num 23 p Melone Num 9 de Aristicum
responsis Num 22 pro Sexlio Num 97. Ede in Rullum Num 10 ter
tia Philip Num 12

^β Tertio fit definitio per Congeriem quando frequenter quod
ritur quod sit res et petitur Subiectum responsio. Valet plurimum
in laudationibus propter Speciem et pompam Ut exempli gratia.
Christy
Damo
Fingit animus ex omnibus omnium rerum formis quod Divina men
te latorum ente infinita, excellentissima Speciem et ideam hoc quoq;
est Christum esse dico. Cogitate absolute formam opus inquis
fiendis Divinae Virtutes Singula toto Ornatu atq; impetu et labora
verunt quod nihil sapientia mirabilis, nihil melius bonitas nihil
nihil

7
tūc potentia Divina, tūc angustis maretas, tūc ipsa
Caritas ad amorem rapacius prosit attingere Christus est.

Quarto per Antitheta seu contraria quamvis e-
nim non ita sit frequens usus Contrariorum, tamen aliquis esse po-
tuit qui maxime locum habet in exornatione & amplificatione Quotum
si multa conglobentur Exempli gratia Si viri Religiosus idem religio-
sus cuorsor pietatis dicitur et aliter appellaretur, hoc sensu ut una
pars obsecrationem contineret, secunda dilueret. Pietatis cuorsor regni
religiosum virum vocas quem omnes studiosum Divini cultus Re-
ligionisq; profectus. Idem de studioso diligentiam amante. Helu-
onem esse putatis, sed laborum noctes in somnes ducit sed non con-
potationibus Verum evolvendo libris vacando

Quinto a Similitudine, cui quod n̄ magna Similitudo ad
p̄bandi speciem tamen singulari, & Venustatem habet. Sic Pri-
dorem ex hoc loco definiat. v. g. Toralium Superabis. Cuius ful-
gurantibus solis orbis latronibus.

Supercilios hirsute & aspero horribilem an modum Solium duceres
incubentem in antrum Quilorum, immanenti dorso Nisi oris &
hiatu ingenti, Voraginem futes & Charvolidin Vultu porro
Naturali tam effers, & ad terrorem Mirari ut mo Hercule
malum Leonis rugitus, gemitus Strationis aut Draconis ferre quam
hunis moribus blanditiaz vel risum, mores ipsi Vastitati
Corporis Simillim, Tygride ferocior est, lupo voratior, Leone
vacueior, Saxo & rupe durior.

Præd

Sexto ab effectis elegantissima definituris species
ex hac Tullij & Philippica Num 12 Calenum arguit qui pacem o-
ptaret. Sed quædo Calene quid tu servitutem pacem vocas? Maiores
quidem nostri non modo ut liberi essent sed etiam ut imperarent
arma capiebant: et tu abicienda arma censes, ut serviamus. Ero
more tuo eleganter pariter desinit. qd sit pacem sustinere a
Quis immortalibus de Historicam responsis Num 39 Eodem
loco sic definitis Vg: peccatum. Quid est peccatum? aut quæ
tandem illius causa? Naturam non habet. Quæ ratio caret omni ratione
Quæ substantia nec quidem? ne quidem in rerum Natura esse potest
Nihil igitur est peccatum quam scelare dici etiam cum nihil dicitur.
nihilne igitur de peccato dici potest omnino peccatum nihil omnino
Peccatum dici debet? at peccatum cum esset nihil de eo tamen quam mult
ta dici possunt: peccatum pestis est animi, conscientia labes, Virtus
perniciosa, honoris macula, raris virtutum, peccatum Morborum
parens. dolorem artifex, fabricator suppliciorum, Fax æterni
ignis, peccatum Dei est odium, terra clades Naturæ dedecus
colus. Cæci incendium, Vis quæ dixi Verbo Collyam in
ruerit. quod est inveni Sed Mirum nihil curis Natura
signare Contra Naturam ratio rationem evertere Substan-
tia tota non esse.

Punctum Quartum

Distributio, quid? & quotaplex
Secundus locus est distributio Partium, quæ est rei per partes ex-
plicatis, & lex assignatur. Una quæ vocatur propria, partis parti-
tis, altera diuisio. Prima fit cum singulis membris proprium aliquid
tribuitur, exemplum huius est. enumeratio apud Ciceronem Philippicæ. 11.
Num. 34. Subiungo aliud exemplum desumptum ex Panegyrico
Plinij deulo Imperatori Traiano. Ergo non ætas quæquam, non
Cælestis, non sexus retardauit, quo minus oculos in solito Specta-
culo implerent. Te paruali nocere, ostentare Iuuenes, mirari Senes,
Ægri quos neglecto Medentium imperio ad Conspectum tui quasi
ad salutem, Sanctatem, prorepere. unde alii se satis iuxisse, te uiso,
se reposito: alii non magis iuuendam esse prædicabant. Firmus
etiam cum flauiditatis suæ voluptas subiret maxima, cum conuerteret
cui ^{prim} peris Cines cui Imperatori milites pererissent. Uideres re-
feria tecta ac laborantia, uno re eam quidem vacantem locum, qui non
nisi suspensum & instabile Vestigium caperet expletas undiq; uias
angustum transitum relictum sibi alacrem hinc inde oculum, ubiq; par
gaudium, paremque clarorem tam æquali ab omib; ex aduentu lætitiæ
picipsa est quæ omib; uerasti quæ tamen ipsa cum ingressu tuo
creuit ac ipse in singulos gradus adaueta est. Habes etiam
simile Exemplum apud Martialem Lib. 5 Epig. 4. Nostrium de
Lilio exemplum tale. Videte ex omni parte formosum, Num
excelsa facies, Num Ciste tinctum caput. Cuius oroni uix Ollum
sufficit Num argenteorum floram strati. Ordines, Num paulatim in
Latitudinem

in latitudinem se explicantes angustior. Et nam resursum ^{partibus} ^{libell.}
 num delicatissima ^{et} interius sunt flia. Num foliorum ^{partes} ^{procijs} ^{cu}
 restis Capita? Num odor, Num color eximius satis est ad vel meta
 cente ^{eddicand.}

Secunda species Distributionis est quae proprie diuisio si
 uis. hae autem diuisio. ^U genus in species ^{sibi} ^{subiectas}, quae singula
 generis appellationem sortiantur. Sicut accidit in particione, Nam partes
 seu membra singula nomen totius non obtinent, nec cum dicimus tra
 lum aut prostrat esse riuem sed partem flumis neq. hachium aut
 Caput totum corpus, sed membra corporis. Quae diuisio diuisio
 est apud Statum Lib 2 Sylvarum in Flauiam

plebiq. caduca

Quis fleat interitus, hos bella, hos aqua possunt
 Herdanor exilis est, furor his et talia Cupido
 Ut sileam Morbos, hos ora rigenti trunca
 Illis implacido Ethalis seruis regni
 Hos mare et umbrae pallens autumnus hiato.

Cuius Diuisio illustrat Ideam Tullius ^{de} ^{Latius} ^{Num}
 do ut graditudinem non solum maximam sed etiam minorem ^{circum}
 omnium ead. ^{quae} ^{videt.} Aut certe totum integrale dicitur

Homines aliquid respectu suarum partium ut hinc Castans Capite, Manibus, oculis
 comi hoc ut ille modo conformatis rebus & Quam fundamento parietibus
 Excelsis lecto Cerealis Duce Legatis, Tribunis Equitibus, Pedibus &
 Regni Regnum Praemissis, Urbibus Civitatibus & Libris. ^{Ex} ^{hoc} ^{forte}
^{comitum}

hominem ex partibus suis animo su^o Corpore commendare licet.
 Hic subito te rursus in admirationem rapret adeo Gestarti Corpore
 visendus es, et mascula quadam Forma decoris et amabilis.
 quod si etiam more soluto loqui inceperit ducet te reuinctum auribus
 tam dicendi dulcedinem et Verborum suauitatem riuens in lingua
 sitam possidet. Simile qd. D. Hieronymus de Paulo ^{Stini} Cor
 condensit Sene Centenario. Ecce Contentus aetatis Circulus Volun
 tur et tu seiper Gepta Dni Custodiens fatuam beatitudinis Vlti
 p^o Sentis exempla medians, Oculi lumine vigent, pedes imprimunt
 Cera Vestigia, auditus penetrabilis, dentes candidi, Vox sonora,
 Corpus solidum Carni cum robore discrepant Cerues cum aetate dispen
 tunt non memoria tenacitatem ut in plerisq. Cernimus antiquior se
 necta dissipant. Non Callidi acumen ingenii Frigidus sanguis
 obtundit, non demis tremula Manus per carnos Cera trameses ex
 rante Stylum ducit. Non etiam locus et Poëti usitatus est
 Sui Cates, quidam adolescentem bene grum commendat Vortibus suis
 Quibat in medio tibi pulchra modesta Vultu
 Et mucus Rosos verrat in ore pudor
 Simplicitas Oculis, Sacra facundia Lingua
 Radet in ingenio gratia, Viua genis
 Altus humeros plaudam clementia frontem
 Pura Verecundus pectora Cardos habet
 Prae Joubz famuli iuues. Familiis morant
 Circulatem Dominam quis neget ee domi.

Punctum 5^{um}

De notatione seu Etymologia
Notatio fit cum ex vi nominis Argumentum aliquid dicitur. Præter
Etymologia Aristotelis Symbolum dicitur, eo quod Verba sint
rerum Veluti Nota quedam. Huius autem loci usus est, vel cum
in nomine aliquo ludum & facetias quædamus. Vel cum eo ad
Urbanitates & acumen Utimur, vel cum laudem aut delectationem
Conciliare studemus; vel denique cum incidit Soria aliqua de
nomine aliquo disputatis. Si assumpti Ludi ex hoc loco
notatio. Nec immerito profecto Latini Junonis Florem, Man-
retati Turam ab urbe Constantiniana nobilissimam agel-
lant, hæc omnia quæ aliud sapiunt. Certe blandam pulcherrimi-
nis inter. Sicq; dms a Facetis. Si enim fa-
les quædamus, & Urbanitates locus iste feracissimus est. Et
verbi si ducatur Argumentum vel locus ab æquivocatione sic
Augustus cum audiret quendam Patris arare sepulchrum ex
Verbo Colo traxit Argumentum ad Homines. Pius inquit
est ille eximie enim Patrem Coli ambiguitas in Colo quod
et observare et arare significat. Simile illud ex eadem
fonte de Nerone

Quis neget Anedon Magnum de Serpe Nerone
Institit huius matrem. Instatit ille patrem.
Præterea de Venatore ^{Fulco} Nota nugatore

10

Dum sequitur Fuscus Lepores et Nola Lepores.

Ille miser collum fregit at rose caput.

Huc referri potest et illud Polonium de debitis et debitorum avoma

Oremus hocco vimen dluquem narzywaia

De dluquem prospere dluque meo daria
Secundo potest notatis exnomis interpretatione, Elegans exemplum
est apud Ausonium in gratiarum actione pro Consulatu di-
cta Gratiano Imperatori. Tu Gratiane qui hoc nomen sic per
fortunam adeptus es, ut nemo verius ambitione quassent, neq[ue]
etiam iustus Metellus cognomento pius patre reuocato qui
Met impius exulante aut verius Sylla Felix qui Felior
antequam vocaretur quam tu Gratiane cui et hoc nomen est, et
illa Metelli Syllae cognomina. Tu inquam Gratiane qui hoc
non singulis factis sed perpetua grate agendi benignitate memisti.

Libet etiam ludere in nomine Serenissimi Regis Nostri Regi Casimiri
Joannis Casimiri. Quid aliunde honorata regi Nostro conquirimus
quid quid in aliis fuit ad timorem vel ad honorem complectis, in
se non tantum felici Compendio, sed etiam auctuario et Compendio
Joannem audis cogita gratia omnes, qua Sublime Fortunam
summis infimisq[ue] reddunt amabilem et gratiorem, et qua per fa-
miliaria aliqua maestatem ita non minuant ut solus in his
de luce perit. Cum radios inferne demittit. Casimirum Cognos?

recurat tibi in Regales imperantis minas in hanc Terram
Hydræ ukrainensis regressus Tauricantæ provincie turpis ex
Polonia fuga et quoties libuit pro Polonia subsidium. Utq̃
ex altius explicem. Votis Et hymnum Pax, iusta, reuocata, reuo-
nata, renata, roborata, usq̃ adeo laudabile est non solo magni
nominis sono glorari sed illud æquare factis, probare virtutibus
exornare consentaneis vita morumq̃ actionibus. Aliud
exemplum conuso stylo explicationem nominis Joannis conti-
nens suggero Joannem audis cogitas gratiam cogita Ortum
eius gratia gravemur ut semper Deo gratissimus filij gratia
non vā nosceretur. Eadem maternis visceribus effusum, alter-
dum educandum suscepit et congruo sibi libo hinc est melle
nutrunt. Inusitatum gratiam in ipso vultu portant, quo
ipsas efferata feras collucit et in concines ad legit.
Non aliud nomen nisi a gratia sortiri debuit qui legis latorem
Legis in gratiam fundatā promulgare debuit nec primis oculis
participare lucem quam mente increati luminis participatio-
ne gratiam, nec in facie vidit nec in verbis audiuit, etiam
Cruentum Conspectum. Oculos Herodis oculos! osurdas aures!
qui tantam gratiam nec in facie vidit nec in verbis audiuit, et
Cum Cruentum Conspectum ad gratiosum aspectum convertere debuit
Cruentis et Sanguines Spectaculo nascere maluit.

11
non leuem datus gloriam sed solidam non ambitiosam sed uerum:
etenim quod uentissimus idem in ea sententia Serenissimus idem Augustus
idem optimus Felix Casimirus Rex cui tantam ad eo bonum contigit,
magnus cuius rerum laudabili tergestarum Numerus Orbis universo e
admirationi. Pius e enim summa laus Sanctitatis Deo in acceptis
omni summa referre: optime enim neq. dui p. g. nisi qui
omnibz in sua laude curisq. fuerit illustrior. Hoc igitz nomen
assecutus es quod profecto ad alium pertinere n. potest nec uideri
inquam nisi alienum in bono Principe, in malo fulsum qd alii
Principes etiam si meritos se eo existiment semper tamen erit
tuum huius excellentem gloriam obtingere adis gloriare gestis
meruisti.

Secunda Idea si cui plurima nomina attribuantz ad originem
tatem et laudem amplissima ut ex singulorum interpretatione
per speciem quandam distributivis redundet aliqua Commen
tatio. Hic eundem Casimirum serenissimum merito dixeris bel
li fulmen pacis Chybea decus Poloniae Orbis gloriam Haereti
corum terrorem mundi Ornamentum &c. Hanc laudem dilatare
amplissimam quis oratorie p. sret. Sic O Diuinam et immorta
lem laudem uis Christiana Res barbarorum Coercere audaciam haereti
corum frangere furorem, Belli fulmen, imperiorum terrore Casimirus

Vis Christianis Principes Communis Fœderis Societate leuicare,
Laus Chypens est. Vis Christianum Populum aliis infidelium na-
tionibus, amplitudine dignitate gloria præcellere. Deus Romanæ
Fides Casimirus est. Vis totum Orbem nouo maiestatis splendore et
am vltimis clarere temporibus. Orbis gloria est Casimirus Vis Na-
turam hanc rebus aspectabilem pulchritudinem Cernere Iornati-
orem, mundi Ornamentum est. Tolle hoc fulmen pax Cete-
rorum dicam sacra Languescunt bella. Tolle hunc Chypem
nulla satis Firma Pax.

Quod spectat ad vituperationem Jacobe et Confare aduersariis mundi-
am si peccato Crimini nomen odissum Feras. 2da in Nullum
Num 35 Verbum mihi hec est cum ego potestatem hanc Regem a-
pello sed profecto Mauri e quibusdam, Nullum enim fuit regnum in
quam, quod non si minus iure aliquo, ut regionibus tamen coris con-
tinetur. Hæc vero infinitum est et quo regna omnia de Vestrum impe-
rium quoniam latissime patet de ea quæ partim libera a nobis par-
tim etiam ignota sunt vobis permixta Legibus continentur. Si
vero gloriosum nomen aduersariis collatum fuerit aut ab eo quibus
tam superbo detorqueas ad maledictum sui 4 Verriana Cicerone
Vbi multis ad indignationem compositis sacra Verrea exagitat,
quæ Verres Vanitatis causa induxit Num 52 Sui habet.
At vero

Valet non parum notatis hęc ad doctrinę ingenij libentis osten-
 tionem, siquidem accumina uel ex nominibz uel ex eorum propri-
 etatibus aut etiam adiunctis erui solent, quę licet apud Orato-
 res non tantum frequens sit frequentissima uerum apud Pœ-
 tas reperiri tamen est apud ipsos Cę: adq; vms 2da in
 Rutilia una q; ubi factis ingeniose ludat in nomen Consulis
 quod sibi ambrosio uenduat 2do Pro Rabino a Num III
 ad Num 14 Videatur Suggere interim ingeniosa quędam Epi-
 grammata, quibus serium hoc scriptiois genę Epigram-
 maticis lusu temperemus. Sic uicinas illud ex hoc fonte pe-
 titam de S. Barbara Epigramma

Barbara sum non sum miti sed pectore Virgo
 Sed qui me genuit barbarus ille fuit
 Ille mecum Fraguam rube fecit sanguine Ferrum
 Et Pater et Lutor me sunt ense caput
 Si ferus ille fuit mihi Lem Lemus amare
 Ingenium e' mihi mittis est oleo
 Ergo ego tam mitis diua Barbara. mitte
 Ludere cur non sum Barbara facta doceat
 Ut Patria parant ut luci Lumine Lucent
 Ut bellum est bellum Si ego Barbara sum

simile Aliud receptionis

Credo terreri gallo cantante Leonem
Quando tam rauce nox tua gallo sonat.

Aliud

Pytalom was niedawno Szlachetna druzyna
Co jest toż mowienyszego Czy szmel szyl wina
Ale ktos wieciez dobrze nato odprawied wath
Chod tam gd siec nastatku wshle naszym diew wath.
Moene wst nader moene wina me jrz tego
Ale w Polsoze wiczey nam szmel nabawit tego

Quod ad laudem pertinet uno familiare est Poëta ex significatione nominis
laudem quære. Si nomen Eanni puer suauissime commendat Martiabi
Eugli: 33 Sed quoniam hæc laudes oratoribus etiam non infrequentes
sunt præsertim in genere demonstratiuo. In quibus tamen sunt nisi ma-
gno cum artificio tractentur. Quare placet unam uel alteram ampli-
ficandæ laudis ex nomine ideam relinquere. Imo Itaq; ampli-
can. Itaq; per comparationem uel: Ne te felix Auguste Prin-
ceps prædices, nomen beatum sed fortisq; uia moribus conuenit.
Pulcher es Titey! Inueniendum nomen et inane sed ea laus corporis
non animi inuicti. Pompeium Magnum exclamat exoratus. Roma or-
bis Caput confirmat. Vox magna plena Martitatis sed alius mea an-
bituosis qm gloria uerd reperitur. Te uero cum Augustum dicimus
non Leonem

13

At vero gradularum diem reperisti verba ut agere et ad eum usq[ue] diem gradula-
ris egulaz[ur] omnes essent in congluere annis locarentur. Jam in tanta istius inguie-
tia remittendum aliquid videt[ur]. Ne omnia contemnamus, ne omnia doctore legere
videantur.

Punctum 6^{um}

Annagrammata

Huc Annagrammata spectant plerumq[ue] laboriosi magis q[uam] ingeniosi factus
vel potius tormentum quoddam ingenium nihil omnino plerumq[ue] ea in libris
inuenimus dum in nomine auctoris ludatur itaq[ue] saltem propter eruditi-
onem & scientiam eorum notitiam et artificium propriis. Annagrammata Græce
Latine literarum v. vocum transpositio fit quando ex alicuius nominis seu
sententis literis aliquid aliud v. in laudem v. in vituperium componitur. Tunc in hoc
& artificium ut quantum fieri potest liberè annagrammatizandi in alias non
committentur. Exemplum recens sub Ministro Omen Honoris Immaculata
conceptionis Dni Virginis Mariae oblatum S^{mo} D^{no} nostro Ab-
xarcho Imo a Patre Joanne Eusebio Hireribergensi e Societate Jesu
ex his uocib[us] quæ pro numero discipulorum Christi & allegi Card-
nalibus literis septuaginta duabus componitur.

Sacrosanctus Pater & Dominus Alexander Papa sextus qui
erat ante Fabius Chisius. Collectum & in hoc Annagramma
relatum.

Quartus e' senis Papa Dⁿⁱ Bⁿⁱ matris Carissimus labem
Ad e' non fuisse statuet. Tunc pax in quo Anagramma
te hoc admirabile quod nulla sit immutata litera sensusq' inte
ger usq' clarissimus. Eundem sequitur Joannes Anguerris qui Centum
Anagrammata eidem homini Innocentio composuit his votibz.

Ave Maria gratia plena Dominus tecum Esq'
Unica ego sum plura mater alma Dⁿⁱ Bⁿⁱ nati &
Sic ex hac voce illudens haereticorum Ministri Minister fecit Mentiris

Quam sint ueraces uestri Originalde Ministri.

Hominis illorum uox variata probat

Paucula nempe uibe in uerbo uariare minister

Ex hac mentiris uoce minister eris

Modus autem laudatorum Anagrammatum facilis peti potest ex Geometri
ca Progressione ab arithmetica perita ne frustra consumatur labore sicre pite
rit quoties progressu uocis litera transponi possunt. Accipe tot numeros
a serie naturali quot sunt litera data uocis & diuisis Anagrammatizandis
intus factis ab unitate numeri autem in serie naturali diuiduntur
sic 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Unitate sese semper superantes et illos mul
tiplica inuicem omnes. Subiecti primum per secundum productum
atum

productum hoc multiplicia per tertium procluctum hoc rursus per
 quartum et sic deinceps usq ad ultimum V. G. Volo scire qd
 modis transponi possint litera an hoc nomine Martinus
 in quo sunt litera 8 Dispono itaq numeros iuxta naturalem
 seriem 1 2 3 4 5 6 7 8, tum Multiplico omnes ita, Semel
 2, sunt 2 bis ter sunt 6 quatuor 6 sunt 24 quinquies
 24 sunt 120 sexies 120 sunt 720. Septies 720 sunt 5040
 octies 5040 sunt 40320 Tot ergo Vicibus fit variari
 hae vox. Ex hac Numerum Combinatione Poetus noster
 fecit duo Carmina, unum de Olibo Dno qd est tale

Res, lux, sol, lex, lux, Jons, spes, pax, mons, petra, Christy
 Quod Carmen Variari fit 39916800 Tensu metrog salus
 secundum vero Carmen

Tot tibi sint laudes virgo quot sidera caelo
 Millies vicies et bis pariter Tensu et Carmine in tegro
 Variari potest & defecto Variatum est factusq Liber
 unius Versus et Versus unius libri: Ex hoc ergo fonte
 quilibet infinita facere audebit Anagrammata signi-
 dem facile scire poterit, quoties immutari literarum aut
 ordo Vocum possit.

Anagrammata hae sunt primis modo cum alicuius
 M. Lesius Kar A vocis.

elementa sumuntur orobian retrogrado sui ex Roma legatur
ans ex omni Nemo & hinc Originem suam ducunt Sotadli' mor
sis seu Canovini qui parce assumendi nisi quando Strigma
ticum quidpiam parant et ad instatam faciunt, alioquin res
multo sudore steterit nullo fructu. Si tamen elegans fuerit
et aperto demum artificio tanquam velamine sublato per
spicuis non ingratos amores & delicias facit V. G.

Patrum dicta probo nec sacris belligerabo Comit
Belligerabo sacris nec probo dicta Patrum Honor

Hunc recursum literarum Florentinus quidam Operosus
artifex adhibuit in sepulchro suo, cui vocem hanc clanta
xat medi curavit S. M. V. S. cum duabz tamen horariis ad
tero arenariis Solari abero. Jam vero quia hoc Umbra
illud horas indicare vel discernere solet nullis negotiis
suspicabatur imbecillitatis humanae mortales admo
ni hisce figuris quarum hic sensus est. pulvis et um
bra sumus pulverem per arenarum Umbra per Solare
intelligendo horologium.

Alter modus est cum nominis alicuius litera ita muer
tur invicem ut eorum ordine immutato fiat nomen Novum
ut pro Logica

Caligo pro Petrus Super te, et hae Mutandi ratio proprie vo-
catz Anagrammatismus.

Tertius Versatur in ambiguis prodesertim si sectetur. Ho-
monymiam huc pertinet illud Sibyllinum Oraculum, ad quod pen-
debant Constantinopolitani ubi a Romanis deus foret acce-
pta Africa Mundum cum prole sua intulerunt. Itaqz Conster-
nati vnam Orbis imponentem Utqz praestolantes exitum miram
soluti sunt sub vesperam Vantis recepto qui dicebantur Duen
copiarum Mundum cum prole seu Jho Maurio in Gollis
Empsum a Justiniano Imperatore peremptum ab isdem
Gollis Jussu. Joannes Magnus lib 10 Cap 4.

Quartus Lannonasiam admittit Jtqz duobus modis n-
recurrendo per literas sed Consonantium sedem immutando
sive illa Cindelitas pro Credulitas, liberius pro Tiberis
quae quidem ut puerilia valeatur, pertinet tamen ad elemen-
talem expositionis modum qui Compositis vocatz ab inter-
pretibus Sarris Jt autem divisione Vocum. Cui Alexand-
Magnus obsidens orbem Pharaicia Tyrum a Convectoribus
accepit orbem a se recipendam quod Satyrum secum eludentem
vidisset cumqz recepisset aliquoties captum tamen, Jchz Faustung Juit
omen hae Syllabarum Divisione 6a 7 y 9 0 6. 6a tua Tyros Tyrus
est

Tyrus est agebat Coniectis, quod et veram fuisse probavit euentus
cum an. Alexandri potestatem vrbis illa uenerit. Vocatur etiam
Analis, quae duplex est. elementalis vna, quae in partes elementa
resoluit. Sic Adam complectitur omnes quatuor Orbis partium
initiales literas. Anathem significat orientem. Dura Occasum
Arcton, Septentrionem. Mesim vrbem Meridiam. Sic enim
Cant. Libella

Quoniam Deus Inxit tetragrammaton Itham
Qui primus factus est, et qui complet terminem
Orbitumq; & Occasum, Austrum Boreamq; videntem.

Et haec literarum Combinatione, resolutione, scribuntur symbola.
Sic Fredericus Tertius inauguratus Imperator Aquisgrani, literas has
loco Stemmatis in scribi curauit. A E I O Videlicet Aquila est Impe
rium Orbis vniuersus. Sic Subaudia Princeps circumfert vterq;
has literas F: E R: T. Fortitudo eius Rhodum tenuit.

Numerica altera quod non in res significata sed in numeros
duntaxat qui literis comprehenduntur, fiat nominis diuisis. Itaq;
Si literas Nominis IESV valorem expenderem apud Hebraeos conf
cient numerum LXXXVIII quem Octonarium Constantis no
tam dicunt, prouide Regni eius aeternitatem denotari, cuius Regni non erit finis.

16

Huc reuocatur Cronostica hoc est Verba in aliquo Versu vel
elogio Graecis, ut in scriptoribus manusculis notata annum illum quo sunt
scripta significantes V. G. Annus laboris nostri dedicatio Cronostica
perficere possit

Concedet quoque Cura in Iliad Conceda Labor!
Sic tibi Virgo Deus gloriae sitq; Deo.

Punctum 7mum

De Partium enumeratione.

Nihil hic speciale dicitur quod non dictum sit prioribus
locis, siquidem ex proposito ibidem tractatum est. Quae
dam tamen in complementum addo in quo nimirum partium e-
numeratio usus sit et qualis. Triplex est usus pri-
mus est ad Oeconomiam Orationis secundus ad contentio-
nem et pugnam ut sedes fiat vel contestetur aduersarius
tertius ad descriptiones amplificationes.

Totam igitur orationem dispensat ac dirigit primo dum
post exordium subiicitur orationis partitio quae tractari debent
in genere quidem deliberatio. Orator de honestate, virtute,
utilitate, iuuentute, facultate diciturum se possidebitur.

indemonstratio



In demonstratione autem certas Virtutes vel Etates singu-
las proponet aut si utetur Comparatione aliqua p[ro]p[ter] la-
p[er]tis cum Principe partietur omnes Capitis usus et officia
quod sunt cum Principis officiis conferend.

In iudiciali deniq[ue] par est ratio, eademq[ue] p[ro]mittenda divi-
sio, prout res ipsa postulabit. Partitionis huius ideam ha-
bes apud C[icero]m pro Cornelio Balbo Num: 5 p[ro]terea pro
Lege Manilia Num: 28 Nam si ad bonum Imperatorem neces-
sario sunt haec quatuor Virtutes, Scientia rei militaris Virtus
auctoritas Felicitas. Pompeius cui haec partes adiant bo-
num Imperatorem e[ss]e nemo negaverit.

Secundo ad Idem faciendam adhibetur cum proponitur totum
deinde partes omnes subiciuntur. Ut si dicas, Divina providentia mun-
dus regitur, sic diffundes. Nulla pars est tam remota, tam barbara
quam sua providentia rerum opifex et custos Deus deserviat, cui
partes ita subici possent. Quod in aliis nulla Mutatio fiat quod sol-
us in suis Curibus sit Constantissimus, qui inter se quatuor elementa
confligant, ut ex ea contentione Summa pars Univerfi consequatur,
quod inter homines alii imperent alii p[er]eant opulentissimi
Sunt alii.

Sunt alii plerique egentissimi & omnia Divina providentia sunt argu-
 menta certissima quam qui negaverit cum ego non modo ignorantem
 Deo etiam injuriam induit. Ex hoc loco videt veterum Martialis lib.
 1mo Epigrammate 20.

Si memini fuerant tibi quatuor Aethra dentes
 Exposit una duos tuis & una duos
 Jam secura potes totis insperre diebus
 Nil istae quod agat tertia tuis habet

Alius modus cum prius partes enumerantur quibus deinceps totum
 subicitur quod magnus flegu & circumscriptione verborum Geni-
 debet. Exempli gratia Puerita innocens, adolentia casta,
 virilis aetas constans, senectus liberalis et gaudentia, igitur tota
 vita prodicare traditur. Tertius cum omisso toto vicem illius
 partes subeunt. Tullius in Terrenam propositionem hanc dividit.
 Putas ne te posse crimina veris omnia dicendo explicare Num
 39 vident. Elegans modus est enumerationis partium per op-
 positionem id est cum Negatis partibus contrarias subiciunt
 Sic haec idea de aliquo adolescente pio. Venit in templum ut Deo
 inferret ita dilatatatur per Negationem. Non venit in templum
 ut Deo

ut in illis tanquam in foro et plateis inambularet, ac de nego-
tiis suis domesticisq; ac de negotiis suis domesticisq; rebus Consereret
sermones. Sed ut expressa factis suis Sanctimoniam inflammatis in
Deum Charitatis daret indicia, est enim omnium opinione decusis-
simus. Non ut in illis velat in diversis factis suis libidinum
de rebus ageret impudenter, et res in quas rerum formas Curio-
sos ac perulantes oculos adueret, Sed ut intentos haberet in gratif-
icam illam virtutem, que Deo Patri pro vultu mortuusq; offertur
quid enim illis modestius? Non ut vocaretur et garreret in alteris
aurea, et insusurraret nugam aliquam, nam semper Deoq; in
terram de flexo genu, et intentis ad Aram oculis stans ac descriptis
Pectorum vultu transmittit hoc semini Divini amoris sentit impetu
ut colliquefacti pectoris ardore in vultum oculisq; redundet.
Non ut emeritam laudis et gloria fugientis umbram captaret,
quam ut virtutum pectem auersaretur. Divina mysteria audi-
endi tantum ac Deum religiose colendi templum suis ingreditur
Magnum enim habet huius loci Ortum tum ad repellendum
tum impugandum cum omnes partes per Congeriem glomerantur
Deo factis

13

Facile quasi agmine insiliunt ferundeq³ instant, Ut si pater Ju-
lum increpans quod labores eius causa suscepit, quam
nullis fructu sui commemorat. Itane Mortuum omnium ferri
inspire, quod omnia Aeternis Liberos in officio ac veneratione
retinent, hortamenta atq³ beneficia, vis tu in tuam perniciem et
meam abuteris. quoties te qua scabies qua lacrymis ad fa-
morem Mentem reuocare sum conatus? at tu paterna monitu Cru-
delis proculcas. quoties suspiria nostrum tuis auribus, dolore o-
culis usurpasti? at tu ruge durior meos gemitus ac singultus
irrisisti impio. Nescis insane nescis meam Caritatem indignissimis
Laboribus tua causa additam? ignoras meo sudore ignotam Ioannium
virgulis, nuditate ornamenta, epulas inedia. Sanguine delicias tibi
scelerate esse comparatas.

Huius pertinet etiam reputatio quae fit ex hoc loco tuis modis pri-
mo partem aliquam reputando V. S. Si quisquam Orator ^{deum} ~~deum~~
Korymbi dicat Reip³ causa et ut bonis civibus in tanta rerum per-
turbatione periclitantibus consulere, solum cum Sues Veritas
se et propter alias causas quae illum ad voluntarium exilium
compellere potuissent sic afferat. An peccati conscientia
profugerat.

profugerat: at facinus horrefactissimum fuit. An iudicium populi metuebat, deo positum
nullum erat et pro ordine bonorum forte desiderabat: neque illud sane. Mortem tunc hinc
sui Consensum non deceat hinc mens tantum, tam bene de Rege merita Cyren. Quid igitur?

Secundo si quis numeratis aliquot partibus una delicta omnia uniuersa conclusit
et U.S. Puta nullam non videri partem in Pompeio Exempli causa dicere tam laude fuisse conuen-
tum, posset ad concedi de Viri et Senili dote, adolescentem veni perstringes Tertium. Idem
amoris ipsius Oratorem male fidei dices qui in recensendis dicitur hinc Urnam Ester
iussit. Modus hic frequens est maxime per subiectionem. Et hoc loco Sic de Rege ser-
uissimis in Rustiam profecto dicitur posset. Quid est cur ipse Rex in Russia Commorans de
lit, nisi ut ea quae per eum affecta sunt profecto Rex tradantur. Amentes Crede
eum locorum Urbium civitatumque pulchritudo hominum Civitatumque debet esse nationumque
illorum humanitas et leges. Victoria cupiditas, ferarum regi nostri iniuria
rebellium possessorum recuperatis retinet. Hinc causa omnes subicienda quibus exor-
dine respondendum. Quid illis terris mine asperius est? quid in cultis
opidis quid nationibus illis impavimus? quid porro tot in totis Instabilibus muneris
sit? post modum deus ceterum ad gloriam ad triumphum ad gratulationem ad summi
honorem Senatus, equestris ordinis, populi uniuersi civitatem. Vbi occupatos a
Fideli frangit septentrionis Tyrans Quarta Letuaniam Provincias recepit reu-
stas Regni sua libertate dignatus fuit.

Consuetudo non insolens apud Oratores partium Enuocatio ad
decorandum quoties aliquid oculis subicere vident. Pidehorum est exceptio
in Pisonem Num. 7. Hoc ex hoc loco describamus Venustulum aliquem per orationem
nationem Partium. Videte Superbientem et Obvius tonus Vultu minentem, sed
magnifica Curamque tantam ac nimis plus se amantem ut pulvis in albam
Parrem degressus ut Chlamys pendula alteri brachio subiecta in alterum
reicita.

reiecit ac artificiosè forestata ut non molibus glabulis modice hians, ut rursus attrata
 calcesum furem. At Oculos vestros fugat fœmca ludens in aere, et ad modulatum
 ac descriptum incensum Dni Genum reverentis. Adhaerendum tamen indecipientibus
 tactus quando sunt paulo longiores occurrendum esse fastidio, et fatigati neq. de lau
 sa varrandam orationis figuram in hunc fere modum V. S. Lucebat caespe Maritus cui
 labat uxor cum interea sicuter inquis sacelles, tonaret ore fulminaret manu, alius è
 liberis materos suos, alius Patris amplexus et brachia requirebat, hic latebas
 indagabat; Mo fuga salute consulere conabatur, quid famulorum qui capti sunt referre
 obliros? quid desideria? cum te ab amantissimis Gominis in crudelissimam videren ab
 regi feruntatem, què congloratis? qui gemitus? qui conatus amcorum vixit? adde vici
 norum querelas nihil deus de supplicis, quid parabant, sales barbarum. 28

Qui non potest quam graves et eximas ex hoc loco amplificationes habe
 bant Oratores. Iniquas enim sic qui civitatem tanta V. S. a locans vastatam dicit,
 multo audentior et ad animorum commotiones fortior, si violata templa, truncatas seu
 ludibrorum sanctorum imagines, omnia tum divina tum humana iura pessundata, infli
 matas rebellum auras, diruta grandelara edificia exgelatas domus ac funditus em
 tas, mulieres ac pueros in feruntatem ad ductos partim è gremio Parentum, per vim
 abrogatos, partim in ipso sinu contrividos, violatas ante pedes et oculos
 Origines, Ferro et ceteris graves in Regis decus natos adllescentes trahi
 ad necem, postremo armis Cadaveribus, Ado, sanguine luto, Funestis de
 mum mortis imagine completa ad calamitatem fuisse omnia &

Civitate a
 Nos autem vixit

Iniquitas et crudelitas Hæreticos in seploratisimo Angliæ regno sequit Orator
 aliquis vestigia, non ad exigui horrorem temporis, sed ad execrationem perpetuam, sem
 pitermam; conquis remisit. Præterea dicit omnium pfferentiam conglorantem per
 illud monstrosam ingratata in omnium orbem Mala, elegantius aut et ad motus ani
 morum efficacius quisi. Quis superstitionibus et idolis Christianorum sanguine
 semper eorum hæreticis fatis detestatur? etenim qd Deum pro reliquisq. crea
 turis

tatus in civitate locus fuit? non forum plenum Sacris, non templis ferro flamm
 magis violata non privata domus insidias exposita humanarum Cruce deludan
 res. Quoties in feram per columnas? quoties in platea per vim? quoties
 in ipsis editibus? quoties in ipsis leuitatis necati sunt? Invidia et amentia tor
 rens nullis coarctatus repagulis, deservit impudenter et effrenum in Christi
 fideles, illos exuit omnibus honore, bona proscripsit afflictavit Carcere, damna
 vit exilio, miedavit supplicis, scholis et concursibus interdixit, mutavit
 in sacra, cultus et Ceremonias abrogavit. Quorum templis ferro et in ma
 nis molitus est incendium et quod in Religione Catholica semper fuit illu
 gnatissimum humanum peccatorum ac peccatorum altitudo. Agnosce Polonia tragi
 cas, agnosce vindicem libertatis et religionis Casumurum. quem nisi Deus
 ad te liberandam exutasset, vix illa et agnus te civitate Religionis vestigia
 retineres. Propositum non solum Libera te Cratoria pariter et exornare
 prosperis. Quod mihi videtur etiam spectasse Natura, quae Libera in tot pul
 cherrimis generis diuisit. Ut non nam duntaxat florem, sed omnes omnium
 eximios Colores et dignitatem videantur aspecta. Si candida Consideres, quid
 purius et anabibius? Si Fortuna quid spectiosius? Si rubra, quid magis varium?
 Si inuenta quibus et flores nehlant, quid ardentius? quid Karissos et Cetera in gen
 commemorata, nullibi fecundiore pulchritudine, Natura Luxurasse videtur.

INSTRVCTIO 2da

De Lois secundi generis

Secundi generis Lois eos Inyralixi, qui non totam rem gerunt et perseverant,
 sed partem tantam de his ergo fit

Punctum unum

De Coniugatis

Quaeritur in Quintilianus lib 5 pag 10 locum hunc nullum dicit Aristo
reles tamen et Cicero eam tractant, quare eos imitantes et inter locos numero et
eundem tractandum assumpsi. Cum scilicet vix ad persuadendum non mediocrem ha
beat. Ut si quis dicit Regnum non esse expetendum, cum Regibus tot indig
rentia imminet, tot sollicitudines. At doctrinam summi studio acquiren
dam, cum vixis doctis tanta sint ad opes et dignitates proposita germina.
Sunt Militum esse sapienda, quod Militibus tot sint labores tolerandi, tot
adeundo Mortis pericula, aut fatuus esset literis quam rusticioris operari
dare quod vix literati more sint in honore, quam illi. Haec sunt omnia
Coniugata, Regna Reges, docti docti, Militia Milites litera literati.

Porro Coniugata triplicia sunt, quaedam significatione et voce constant
ut sapientia sapiens, sapienter sapere. Quaedam significatione et non voce ut
Virtus probus. Alia sunt voce et non significatione ut Somnus somniculosus.
Differunt Coniugata ab Etymologica Coniugata enim tenuioris, Etym
ologica significatione continentur. Hinc colligit de partibus illorum aguntur.
in Topicis quae sunt ex verbis eiusdem generis et ab una Oratio varie Coniunguntur.
Intellige Coniugatione propria seu in verbis seu significatione. Dicitur huc
laetitia dicitur Plautus in Prologo Amphit.

Iustam rem et faulem esse oratum à vobis volo
Nam iuste ab iustis iustum Orator datus
Nam iniusta ab iniustis impetrare non decet
Iusta autem ab iniustis petere insipientia est.
Iuppiter illi inquit ius ignorant neque tenent.

Prodest igitur non parum huius loci cognitio, qui et in Comparatione valet ut bene
monet Aristoteles primo Rhetoricorum Cap 28. Nam quis dubitaret utrum
maior Virtus esset Fortitudo an temperantia, posset ita colligere Pulchritudo
est ac praestabilis fortiter agere quam temperanter, igitur praestabilior est
Fortitudo quam temperantia, et Fortior esse pulchritudo est quam temperantia.

Ortus eius valet primo ad desectantium si figuris illustratur. per
Hyperbolen prima Verriacorum 26 sic Lucretius dicit. Et miri non vix
homo improbus exprimentus sit id quod singuli petierunt. Sed omnia
omnis improbitas, id quod populus Romanus tam diu flagitat ut extin-
guenda ac delenda sit. in Poeti etiam suavitatem facit. In Poeta
veritas et Nobilitas in Publi Maronis nomine laudat eleganter.

Quanta te Publi Jamd tibi publica orbi
Publica nate tuus bibliotheca Liber
Sunt et Virgilia, ne sidere pulchrior omni
Virgili et illoqui tu mare dulce maro.

Secundo ad amplificationes coniuncta inseruntur quibus utitur multis in
Loui Tullius pro Flavo Num 5 Et is est reus avaritia qui in
maledicentissima Civitate maledictus omne in suspiciosissimis Negotiis
Suspicionem Omnium non modo Civem effugit. Simile pro Murena
Num 29 Inuant vero plurimum si conglutentur in hunc modum.

Militis Quid tu Militem eum appellas? An nondum perditatem Militare licet?
quid equitem vocas? qui nunquam nisi in arundine longa equitabat? quid
Imperatorem nominas? qui tibi et cupiditatibus suis non congeres. Sed primo
militis nomen

multa iraca, Stipendiū faciat, militaris disciplina laboribus exerceatur, ar-
 mis & equis ut bene discat & apte petulantibus animi motus longo vir-
 tutis usu asuescat, tunc militem fortissimum equitem expeditissimum
 Imperatorem egregium appellabis.

Locus conjugata habent in orationibus acutiore stylo scriptis Ad
 huc Danigvirsta cuiusdam Posnaniensis exemplum videtur in laudibus Vir-
 ginis sanctae. Nempe id mirum veluti suavit hoc festum nomen translata fe-
 sti creantis dies, qui cum nullas misisset ferias, quarum in horologio ulti-
 mam vix lineam ad umbras occubentium. Astrorum duxit Deus, in ingram nullas
 male feratā immanitatis ferias misisset intra infestas festus esse numerum
 gearum implore voluit, quā e numero mortalium vitam ipsam expulserit &
 infernis. Quis iam hic gata tua, quis sacramentum quod dixisti quis
 fidelitatem appromissam, quis accepta verba o Domini conceptus verbum
 vel conignat, vel carret? quem vero cultum cultissime in nostro cultu. De
 Maria tua non appromissisti? parem erat filium esse adserta serui. Si
 ma, in seruum te mancipiasti. O seruatore seruum! o formam omni ve-
 nustate dignorem! erat informe potentum orbis, quem ut repingeres
 Archetypam hanc sumpsisti formam. In nostro etiam ludamus Lilio
 Nichil mirum igitur si quidquid delicatā galchritudinis flore suavi-
 ter emtesit hoc a lilio quatuor dicimus.

Punctum 2dum

De generis definitione, dignitate, usu.

Magna vis est huius loci in utramq^{ue} partem et ingens utilitas cum vix illi
causa proponatur oratori tractanda, quae non ex genere vel tota vel
maiori saltem ex parte petatur. Est vero genus quod sui similes conuen-
tione quadam specie autem differentes, duas aut glures complectitur
partes ut v.g. Virtus iustitiam temperantiam fortitudinem prudentiam
continet quae inter se conueniunt, quod sunt virtutes discordant,
quod circa diuersa obiecta versentur, prudentia enim est de Linea
intellectus, regendo ceterarum actus potentiarum iustitia redit in
regnum suum. Ex genere potest formari sui Argumentum anti-
quissimum Philosophia decretum tanquam indubitatae fidei oraculum
per omnes aetates per hominum bene sentientium animos gera-
ruit virtutis omnis laudem inhonestae laudabilisq^{ue} actionis vni-
uersitate consistere. Erunt agitur qui putent Regias virtutes quae
veluti eminentes sunt tabulae, omnibus non ad intuentum solum
sed ad uitandum proposita, iustitiam scilicet, prudentiam humanita-
tem misericordiam pietatem, aliasq^{ue} in genus cum caedis manibus in
umbra et otio languidas obdormescere debere non vero in aciem
atq^{ue} in laudandum alicuius exortationis caespitem descendere. Sic
etiam animal quod est genus diuidi potest in species, ut in gr-
sces, aues, bestias homines qualem modo diuisit cuiusdam
philosofus.

Heu Regis foret ulla

Neq[ue] regio foret vlla, suis animalibus orba
 Astra tenent caeleste solum firmaq[ue] dolorum
 Cesserunt nitidis habitanda feris Unde
 Terra feras cepit volucres agitabilis aer
 Sanctius his animal mentisq[ue] capatus alta
 Deerant adhuc, et quod dominari in caetera posset
 Natus homo est.

In hoc loco nihil illustrius quam si fiat Hypothesis ad Thesim a seorsus quod
 praedictum quia celeberrimum est apud Rhetores, ideo dicendum quo artificio
 reuocanda sit ad Thesim, hoc est species seu forma ad genus Illud gra
 stat Orator vel cum laude vel commendatione generis, vel a vituperatione
 progreditur ad ea laudanda vel vituperanda quae sub genere contine
 tur. Sic laudandum subdit Orator Ciceroni Archim. Poetam & huius
 Hypothesis seu partialis propositio ergo ut aliquem locum aperiret Ora
 tionis, genus subicit dicendi artem orationem circumstantis personae et tem
 poris absoluti et ad Thesim reuocat, id est ad genericam propositionem
 a Num 19 ad Num 21 amplissime laudat studia humanitatis artesq[ue] li
 berales Si igitur sanctum apud vos humanissimos hoc Poetae nomen, quod
 nulla unquam barbara insulauit saxa et solitudines voce respondent bestia
 saepe rorantes cantu fluctantur atq[ue] consistunt nos institutis rebus optimis non
 Poetarum voce moueamur.

Cum excusandum est alicuius hominis vitium, non sine artificio atq[ue] prudentia
 reuocatur Hypothesis ad Thesim ita D. G. si quisquam Orator vellet
 defendere

adules
causasti
studia in
ludis

Quis tibi Multis adolescentiam non sacis honestis studiis amplificatam eo tandem descen
deret oratione ut adolescentum studia ludis exuasret V.S. datur enim concessio
omnium tunc aliquis lusus aetati et ipsa natura effundit adolescentiae lascivitates
quae si ita erumpunt ut nullius vitam laborarent nullius aduim enervant fau-
les et tolerabiles haberi solent. His igitur est tua disciplina si tu institui-
is adulescentes; ob hanc causam tibi gravem generum commendant et tra-
didit, ut in ludis et voluptatibus adolescentum suam collocaret, et hanc
tu vitam atq. studia defenderes? Ego si quis hoc robore animi atq. hac
indole virtutis et continentiae fuit, ut respueret omnes voluptates omnesq.
vires sua carsum in labore corporis atq. animi contentione conficeret, quem
non quies, non remissio, non aequalium studia, non ludi, non convivia de-
lectarent, nihil in vita expectandum putaret nisi quod esset laus laude et di-
gnitate coniunctum hanc mea sententia Divinis quibusdam bonis instructum
atq. ornatum fuit, multa enim nobis blandimenta natura ingenuit quibus
soluta virtus contineret, et interdum multas vias adolescentiae labri-
cas ostendit, quibus illa aut ingredi sine casu aliquo aut prolapso
vix possit et multarum rerum invidiosissimarum varietatem dedit
quae non modo hae aetas, sed etiam corroborata iam cogeretur.
Cum aliquam gravem personam facinis in sectare videres, carere poteris
ea studia quibus ipse se deditum propter ne sulcit personam ipsam
attingas imprudenter videre quam ingeniosior, ita luit orator in
latone dum ridiculum storum sectam cui ipse caro erat additus rois
et salubris murene aspersit Pro Murena etiam Num. Pad. Num. 16
Sic habet

sic habet. Facti enim quidam suavis ingenio Viri Locus cuius
 & multi Storii nominantur, cuius sententia sunt & precepta eiusmodi Sapientem
 gratia nunquam moveri, nunquam cuiusquam delicto ignoscere neminem mi
 sericordem esse nisi Stultum & Leuem. Viri non esse neque exorari neque placari,
 sed solos Sapientes esse si discretissimi sint formidatos, si in eundem
 diuites si feruorem seruant Reges: Nos autem qui Sapientes non sumus
 minus fugitinos, exules, hostes, in laudo esse dicunt. Hæc homo ingeniosissimus
 Cato auctoribus eruditissimis inobtus arripuit.

Ad docendum seruis et utiliter assumitur ascensus ad Thesim pro
 Sexto tum qd inuenerim hoc illud est quod de me potissimum tu in accusatione
 quæ fuisse, quæ esset nostra ratio estimatum? Si enim dixisti? rem
 quam gradularum inuentum ad discendum nec mihi difficilem ad per
 docendum de quo pauca dicam & ut arator nec ab utilitate eorum, qui
 audiunt nec ab officio nostro, nec ab ipsa causa Sexti a thorebit

oratio mea
 Aliquando refutandi gratia cogitur orator traducere orationem a for
 ma ad genus, perfectum illud exemplum est pro Milone a Num 7 ad
 Num 12 ubi hanc refellit aduersariorum sententiam. Negant inueni
 Ciceronem esse Falsi qui ase hominem occidum esse fateatur. Hoc telum
 quod aduersarii temere receperant in Capite Milonis perfrigit Ora
 tor tum subicit. In qua tandem Orbe hoc homines Stultissimi disputant?
 nempe in ea quæ primum iudicium de Capite iudic. Martii Horatii for
 nissimam Viri forsissimam qui secundum libera civitate tamen populi Romani
 Coniuris cum sua manu sororem interfectam esse fateatur, an est quisquam
 qui hæc responderet.

Quod ad Utam

Quod ad rem spectat frequens est ac multiplex usus generis. Primo ducendi
quodam et explicandi affectu facultatem, huius loci tractatio & Verrius Num
+ atq; hinc ego plus oneris habeo quam qui Ciceroni alludant (proinus est id
appellandum, quod cum Latina ferat ac doctate) Verum tamen hinc ego amplius
suscepi quam Ceteri, quod ita postulatur ab omnibus ut ab his se absti-
neant maxime Ortus in quibus alterum reprehenderunt furem aliquem
aut rapacem accusaris? Vitanda tibi semper erit omnis auaritia inquis?
maleficium quempiam adlexeris? aut crudeliter cauendum erit semper ne
ire quare asperior aut inhumanius fuisse videare. corruptorem ad albe-
rum? prouidendum diligenter, ne quid in Vita Vestigium fuisse videare
libidinis asperat, Omnia propterea que iudicaueris in adultero
tibi ipse vehementer fugienda sunt, etenim non modo culpator sed
ne oburgator quidem ferendus est, qui quod in altero. Vitium re-
prehendit in eo ipso reprehenditur.

Valet in exordio superstatq; maxime oratori Logiam cum vel in ipso orationis
altri genus quoddam proponit atq; sententiam cuius Notis pertinet ad multa dem
de uero descendit ad speciem que totius orationis corpus absoluit quod genus
principi in fine est, nobisq; utatur, ut in Notis proagibus videre est.
Cicero pro Lomo suo. Proclama esse instituta prople Roman quod idem
et sacrona linaa et Rofa regerent a genere exordis omnia maiorum et pro
puli Romani instituta commendant. De statim in ipso exordio reliis genere
aggredditur speciem ut pro Lomitio vel certe pro non proposit genus idem in
exordio paritq; multis et formis aduentis confirmat & Verrius Num 2

24

Per affirmationem pro specie genus usurpatur Sic Poetam pro
Virgilio Oratorem pro Cicerone Philosophum pro Aristotele dicimus pro Singu-
lari aut certe minus omnino nomine generis quod Communis est delatari
patet. Quero pro Eumachio Quid ergo est? generum Magnitudo perniciosa. Non
pro terrore hominem affectit, hominem pro Eumachio dixit qui usus debet
esse frequentissimus, ne semper in eadem Voces incurrat Orator. Si quis
nempe de Platone dixerat fastidium oratio pariet si perpetuo Platonis
nomen ad aures accedat, quae Nausea facile tollitur, si facilitatem huius
loqui Studiosus Pictor sibi comparauerit, modo Solus lumen principem indi-
cendo, Summi Virum ingenii, non linguam solum sed animi Virtutisq; magistrum
et Doctorem.

Per negationem usus non minus frequens est. Sed facile ita gressum
vocare Virtutem non Corporis sed animi. Bonum non obnoxiam inconstantis
fortuna possessionem sed ornamentum quod nobis in Vita et reluctantibus nemus
abstrahere possit.

Genus est aliud Modum ut modo à genere probetur Species Modus genus
à specie, quae quidem idea plurimum valet ubi est tingenda aliqua ratio,
et quasi in aere argumentis dimicantur. Alimus V. S. ad probandum in
huc esse admodum expectandum in hac mortali Vita, in qua nihil praeferat animi Male-
itias et Corporis Romas, regerit sicut. Sic rem Conficiet si fieri potest ut
ingrediat in sensus vis illa Corporea Voluptatis, quae non sit eadem manis
ac fluxa, neq; tangendi aut audiendi sensus rationi sunt, unde aliquam colligere
se posse quas Veram Solitudinem, Voluptatem? quod si in eis quorū nullus est Boni
Inuentatis Sensus, ergo Nulla est Voluptas Corporis expectanda quae tota
quantum est.

quantacumq; de exillis fontibus effluxit. Eadem est ratio honoris et gloriae, nam omnis est levis illa gloria quae arbitrio humano quæritur, ergo neq; expressio ingenii neq; honor dignitatis, neq; pulchritudinis forma, neq; illa laus animi aut corporis expressenda est. Cum sit illa procerua gloria et orta ex hominum fudis atq; iudiciis, Quia d' earum omnium rerum inanis gloria est, efficitur profecto ut cum hæc dicitur tribulam afferat laudem, nisi quæ ab hominum iudicio sit profecta omnis omittenda sit cura consequenda laudis.

Ad hanc tractationem inueni etiam alia genera prospecta quæstionis inuestigare, cuiusmodi fuerit genus temporis, genus locorum et testium quæ ex maiorem dicendi copiam suppeditabunt quæ plus loci ac temporis ceterarumq; rerum comprehendat sit tibi. De Negotium contra Calvinianam hanc hypothese non transferes ad Thesim omnesq; Hæreticos perfidos esse demonstabis quod ut facias Senus temporum quæres duos omni tempore fuisse perfidos. Sub Constantino Theodosio Leone Imperatoribus, nec dum satis potens genus locorum aduocare Et addere vbi terrarum perfidas et fallaces fuisse in Africa Sicilia Italia Gallia et Laudat loci huius vsum librum omnes quidem flores singularis naturæ videntis clementia ad humani generis oblectationem vniuersi leuis variisq; utilitates profundit quorum vtu non modo profana recreantur sed sacra ipsa exoluntur.

Punctum 3^{um}

De Loco à Forma seu Specie
Genus et species uno capite comprehendere poterant, tam quia coniuncta sunt et a Tullio sæpe confunduntur, tum quia nunc pro altero sumuntur.

ponitur cum est sermo de facultate Oratoria; nam exquisita generis et
 species distinctis dialecticorum est non Oratorum, placuit tamen utramque
 distinguere, ut clarior esset utriusque tractatus. Est vero forma iuxta C
 ceronem in regnis oratio cuius differentia ad genus quasi ad fontem
 referri potest, deinde formas vocat eas, in quas genus sine ullius pro
 terminatione dividitur, ut si quis ius in morem legem in aequitatem diu
 dat. Primum de Oratore quasi partes generis appellat volens Cicerone. Spe
 cies vero secundum alios erit qua de pluribus dicitur individuis numero
 tantum differentibus ut homo de Petro, Joanne, Alexandro.

Quantum vim et facultatem habeat ex his quae de genere dicta
 sunt facile intelligi potest, ut igitur ab illa exigat orationem suam ad
 genus, ita Sage Thesim tractat orator, hoc est communem aliquam sen
 tentiam rationibus confirmat et argumentis, soletque ad ea descendere non sine
 arte, quae singularia universo genere continentur. Deinde plurimum po
 test in reprehensione si velis aversus in aliquem irumpere, quod facit
 Cicerone prima Catilinaria Num 7. ad 10. Quid est Catilina quidem
 amplius expectes si neque nox tenebris obscurare ceteris nefarius, nec
 formata hominis parietibus continere conuersionis tua potest. Si illu
 strantur si erumpunt omnia. Muta iam istam mentem obliuiscere mihi
 crede ceteris et incendiorum teneris undique luce clariora vobis sunt tua
 consilia. Mox ad formas descendit. Meminit hinc ad diem 12 kalen
 das Novembris dicere in Senatu Cato die fore in armis, qui dies fu
 turus esset

Future esset ante diem & kalendas qbris Caesum Manbum audacis Satellitem
atq; administrum suū. Num me fecerit Carthia non modo restant, tam
atrox tam mirabilis, verum id quod multo magis est admirandum dicitur.

Per affirmationem elegans est hic locus à forma. Sceleratus est qui
a hominibus obnoxius alium vitis quia ebrietati, aliquis Philosophus eius
sententiā quia Plato. Quod tum validiora Argumenta fiunt ad permoveen-
dos auditores animos, quando multa simili forma congeruntur. Sceleratus
es quia furcis et ebrietati quia rapinis et incendiis, quia mendaciis et
sacrilegis, quia sordidis et flagitiosis libidimbus atq; vitis es
obnoxius. Non tamen huc Argumenta nudè tractanda sunt, sed figurate
et magis nonnunquam verborum apparatu ut qd. Erat ille innocen-
tis a scelere, quem ebrietas fatalissima labe ab hominum consuetudine
separavit, erit innocens quem caulta non modo parca, sed etiam publica ra-
pina inducunt saepe potestati tradiderunt. Refurum non illum dicitur
hominem quem neq; Sanctitas templorum a sacrilegio reuscauit, neq; sen-
tentia mortis certa supplicia ab ullo vitis deterrene suspunt.

Huc reuocantur inductiones saluet cum ex multis formis genus aut
ex multis singularibus uniuersale aliquid ostenditur ut pro Milone
Num 7. pro Corn. Philip: Num 13, pro Plancio Num 60 de morte sub
iuris exemplum. Morum omnes etiam Nobiles. etiam Principes, e-
tam reges. Leones Catulis elephantes formicis, aquila cubilibus
aggregantur. Mors Capta est auribus nullam audit capta oculis
neminem agnoscit

agnoscat. armata grandi falcis omnes demet, turres equat, leturus turres
 cavernis, purpuras pennis Tyarus petasis scepra ligonibus, mori
 commune hominis officium est et supplicium, lata et pronuntata meum
 mortis sententia ab eo iudice cui refugari nemo potest. fante splendore effa
 talium esse illustrem fac te omnium comitate virtutum visendum, dicit esse
 doctrina et eruditione mirabilem, te nobilitate Caesares, te virtute et sancti
 tate vita Apostoli, te scientia Philosophi sublimis Beduigi superavit.
 aut igitur naturam hominis exue aut te cum illis aliquando moriturum
 pronuntia. Ex hoc libro Librum sic defines verum peculiariter quodam iure
 librum tibi vendicat quod simul appexeris, statim tibi praesantissimi omnium
 Floris veniet in mentem.

Punctum 4^{um}

De similitudine, Parabolis Inductione & exemplis.

Similitudo lib 4 ad Herennium definitura a Cicerone. Est oratio traducens ad
 rem quamquam aliquid ex his par. Differt a Comparatione sic quantitas in similitu
 dine qualitas dum enim comparamus aut plus aut minus aut per in esse a
 lium dicimus Philip 3. Num 9 Quisquam eius est. Num Tarquinus tale qui
 ha innumerabilia fecit et facit Antonius? quid est aliud quam plura fecit
 Antonius quam Tarquinus. In similitudine qualitates ostendimus tantum
 nempe quale sit id quod agimus. Philip 2 Num 11. Fauam igitur ut
 Imperatores instruita acie silent quamquam paratissimi milites ad praesidium ve
 deant ut eos tamen adhortentur. Sic ego quis ardentem et erectos ad liberaliter

ten

temperandam cohortabor.

Locus hic trifariam dividitur in parabolam, inductivam, et exemplum. Parabola est rerum aliqui diversarum in una vel pluribus partibus convenientia, quae illustris similitudo dicto aut facto antiquo vel recenti, aut historia aliqua narrata graviter aut iucunde pro rei Natura continetur. Talis est illa Tullii pro Roscio Amerino quae bellicè comparat accusatores cum anseribus cum 56 Illis abania publice latantur, et canes alantur in capitulis ut significent si fures venerint at fures intervenire non possunt. Si significiant tamen si qui noctu in capitulum venerint, et quia id est in spirituum tamen bestia sunt potius tamen in eam partem geantur quae est canis. Quod si tunc quoque canes latrent cum deos salutatum aliqui venerint in crura suffragantur quod aures sint etiam tunc cum suspicio nulla sit Similitudina est accusatorum ratio. Alii vestrum anseres sunt qui tantummodo clamant nocere non possunt; alii canes qui latrare et mordere possunt, si canis vobis probem videmus, vos autem maxima debetis in eos impetum facere ut qui merentur.

Hae referuntur Allegoria, Metaphora quae licet a similitudine differunt, illam tamen continent non expressam quidem sed tacitam. Ita Claudius Regem per stem Regis Lupum ac furem vocat (vero quasi diceret, ut pennis serpsit grassatur pedereat, diffunditur et vastat omnia, Claudius impune per urbem grassatur cuius strages edit. Quo modo ad amplificandam sententiam aptissimus est si tamen non temere adhibeatur v. g. Si vidistis aliquando intrata

tum ac

Equi

ac ferocitatem equum calcitronem mendacem ad omnes habenarum flexiones con-
 uertereq; morotum, alligatae eum si placet ad gradum, date illi comitrem gene-
 rosam atq; bene pentum, qui non uerba solum sed industriam singularem adhi-
 beat ad domandum breui uisualem equum habeatis condere factum, faulter
 tractabilem, qui leniore modo cursu, modo pleniore laxis tum habentis in-
 tatione feratur, tum sub subitum salutationi qui modo in gyrum commode
 se flectat mox aperto curru sub se gradupitet, subitq; consistat, qui dedit et
 incurreret idem atq; mudat qui latius pectat, pectens quasi ductili ac leni-
 to gradu ad seipos statim se motus congruat in omnesq; partem inffe-
 ctat. Si minus uel uolentem ferocem naturam ac petuliam saueritatis
 gens domueris et genio voluptatibusq; seruentem auctoritate legem con-
 tineris et meliorem uicinat uita rationem seruoris exempts. Subi-
 uo Regnum ex similitudine petitioni de motus disignis Conscriptum.

Jako kšenie starosta straszawy grozny strzeby glosom przeskarznie po-
 zgnie uednej starozny w hupiszy z gromadzinstwy z adwini w gani cichym szep-
 ten sobie seymkung. Tak y nam pectkon y rad wozgthies mme mane ze-
 suem uoum pzewoznym. Szlachetni wrodzony N. N. na hogg y thuzpłusz
 Parke tu sibi hym grobie zebrazym sibi dzredy zalsuac. Przybylestu dy
 uosline na czas puzozaryj hogg zebis sobie mistrynyj madozic kko
 k do koreyry swami z pectus wydzienat zasmakowat. atym Czasem
 na cyzizy z al. Podzwon

X

nacizyż żal Rodricom smerues Seta wytarzawu. Chyba y Janusza
Pawlo takes swego mitego wdziernego godai wyzseme jedyntala? Czy
lis się przedziwny progow y herbonyjś miewow d'kum bestjom stał
myś nicco obawai? mureman ze smerec kora Goly mierzna mawerzypokie
mu sercu zfolgawai, by była Złotna Matka Kochannem Synowi ostatnie oczę
zawieraję swowś mestraciu, Wszak mney nas nazy dolegacz, ktore nas zdabcha
niezbliska szęgan. Amme co tu czynie? stakie rad toby Gzajł winszowai ze
dy ny kleyrowie młodości szlachetny młodości H. Lebnos zakwita przędy
lebnos nasyż oczę zwabił, alu oto przędy wz ranna lilia, przędy wz
kwiatek redwodreenny Sadrema Adomdamego, wzdles zarządai. Ale
mennygratas skwaplowa smeroci, labos nam ten kwiatek z Kromi narzey
prędy wz przybcha wyrwał. Zaybatao swiatu rego dlugowecornoy woni
nosi, alos nas w tym zywai, ze zgod męszym zdabiz byc Narydarza
Wrebnego, wz tego tu Ciermka naszęstienstwego. Wzic rozelsiz w
dżecinnym memai wieku na męszy arbeko szębniz, mędros. obęszę,
wobeli na jęmę y dowęju bytrose, wozeli na wod wyozmę y uktawnos. oby
czaiwo to wżęstho jako znowis tak winszowai M. M. P. cępte Lzy wy-
ciska Oczę, rednaki męszę winszowai zes od nas od szędł amęzgnęst
na glai smercklij z smeroci wyzstopnyj serędłowis z glai wstępiti,
wzes nam wozęszę jedyntal przędy twori naturat szęwielnosci twory
opowiedziat

opowiadaniu z smierelnosci, odcysnie zas zes porwany dlug smierelnosci zagla
 at skowale, podysnie in wygnaniu, odcysnie Ocybrynie, podysnie plabm
 odcysnie Wosela, prawy, Frasunkas, Utrajulnia, podysnie odcysnie **zaka**
 ra bez trwozy, wesela ber Frasunku zywotow bez smierca darowalo.
 Przeszales byds podleglym smierci azyqies nieorne przeszyt y slysz
 slawie, ten Umiera, ktorego z Pryem zasies na Parka smiere zasie, me
 ten ktorego slawie rany smierelney zadac me more gdy slyszawo wozog
 ozayd przytwarani caot wielkub alata wyjeddarogycz podsz plawizy
 zesz wypanijalb wielkub naszyd, Upragnone ozy y serca zosta
 wnoszy.

Lucia Si diligunt iuuenis montur mono Meander
 Zaprzales o Zapriosa smierci w smutku porostatym Rodzuom, tej ktory m Duz
 w tym wozynaku skowalt prwiechy, ales m z czlonacha Aryela z Syna Du
 gowdlyz gorzeqo wzogmala. Przedlos od nas odstajul los Duzu y Mater
 rego Przeszyley niezey miz labwmi chuall byds ulubionij Ocybrytym dKudzu
 swem gardzyci Wniebies Sobie dnieidictwo zgotowalt, Rucharyz Matke
 z drozqego Kleyntu osierociwoszy do Mathusisij, prideszyley ktoreies
 gorzeqo zpodwinimem Wozystkub m Congregaciu, no media suda tytulon Zura
 srowama slybyst, na tows spojrzyst. Sniadlicm mi teqo gorzeqo one
 slawa wozie do tej blagoslawisney tak cyfka slyed smierciy postobone.
 Izadawszy Ono

Przedradzaj więc Panemskie jako Thron & ayuryskiej zdasz się do nas
mnie nieplazie zrygcego tyś plazie ktobyś pod namorem smierci
Zda mieszaj na ziemi prowadzą, nie tyś hroty z lamawsey jest smier
celne, na wolodny wolno: zywot mieszajtelny margesq wprowadzemi
wzyci Wdngorny Młodkiani posłuchamy ię z melz dżemny zatorni
słgżeni twego, ale szwdny naszej co sżgżeni twore szwdna nasza jest
z pby tryumfic twom wlece zjera naszego Ley Kyciska, poduchamy
uj zedak, a zatyż dżis lubo into narraaldony pby dżie Cas wmeim
wony gżsiny za sly pżedwdmikiem naszym z my pżedpżemy

Coacervatis quiddam rerum multarum et similibus ad aliqd
concludendum est per commoda vs: vis qui naues aliorum miserunt, nemo
facile suam commiserit, qui alienos equos negligenter curaverit ei suos
nemo tradiderit qui parum diligenter terram suam excolerit, nemo illi
crediderit alienam. Ita qui suam ipsorum salutem aut aliorum nihil
fecerint, is temere committas tuam. Vel qui saepe ambulat, etiamsi nihil
agat, tamen fit ut nescis quos partes colat, et qui unguenta trahat sibi
us etiamsi ea de manibus emiserit, retinet tamen ipsa manus. In agran
tam quiddam adhaerentis odoris penetrabili et tenaci quiddam omnia
suavitatis delibutam; qui relictis agris in Urbem commigrant, et aspero
illis et agresti cultu paulatim luuntur, ad eam suavitatem humanitatis
qua homines Urbani delectantur, ita si quis acerbissimas Indiarum radi
ces refruganti quantumvis ore pertinacius manderit multumq; Liberos an
dient

audirent necesse est ut menti et animis adhererent.

Tunc illustris hæc effectus simulum anglobatis, quando multa Causa
se hinc similitudinis afferuntur simul consentientes. Huius exemplum est apud
Ciceronem pro P. Sestio societatem et hereditatem conferendo multis altaris
nam & hæc hinc exemplum sui imitare ut mortis et amoris similitudine
comparantur.

Eodem modo morte abstractum animus et discedit a
corporis spiritus Carcere; si animus in qui. Divini amoris Vultus accipit celeri-
ter & Loniculis corporis eunt in Christi viscera ubi suas delicias colle-
cant. Atque ut in morte sensus omnes Corporis exstinguuntur, caligant son-
hebescent aures, languet emortua doctandi sagacitas. totum denique Corpus
calore Auspicio ad tactum rerum subtilissimarum obregescit. Si in amore
si quis quidem Divina delectationis hauserit, repente in eius amore quæcumque
oculis reliquisque sensibus colliguntur, voluptates fastidit et ingrata societate
deflorescent, et mortis quidem tam volentis est impetus ut omni fran-
gat tanta audacia, ut in capita Principum incurrat tanta ferocitas
ut Civitates deleat, profliget exercitus, Regna vana omnia misera prope-
lacione disturbet. Si amor ille tanquam ignis est ab eis lapsus in animos
quam Multas civitates felici inflammavit incendio? quam multos Reges
surgura exurit? quam innumerabiles martyrum copias e terra sustulit
ut in Cælum raperet triumphandos? o vim amoris incredibilem! O ter-
gularem mortis et amoris contentionem! Superat tamen ipsam mortem
vis amoris et Flamma, neq. in cineres abiit delapsa cum Corpore neq.
eodem.

neq; eodem tumultu obire se vident, vixit in sepulchro, stat in ipsis ruinis et licet in nocte, et satis imporet, et ubi omnia conuident in ipso saepe inter necem reuincunt. Ita fit ut quae omnia dominanti imponenti premit moriendi necessitas, amoris leges imperumq; patiatur. Concordat igitur amor mors ipsa de potestate, et in tanta utriusq; similitudine etiam se et imparem esse fateatur. Friget mors et amor calore agitatur et agibus nihil illa acerbius nihil hoc summis, delectatur illa fletu et tristissimis eulati hic perpetua effertur voluptate; illa res secundas funestat, hic aduersas ornant et temperant, graffa tarilla Cruentis doloribus, et inmanem quantum in corporibus carnis infirmitatem exerceat, hic telum infringit sine vulnere, vulnus sine dolore, dolore sine fastidio vitam quoq; admittit sine morte, mortem infert sine vitae rictura, et vicissitudine quadam admirabili. Si moriendo vixit, viuendo moritur ut vitalis in morte in vita mortalis esse videatur.

Similitudo insignis est in exemplis collatis, hic ut doctrinam et eruditionis est Capax, ita plurimum habet auctoritatis ad persuadendam. Et tertium inconsultationibus sine Delle Num 51. Hic in Cuius Pompei beneficium vel potius iudicium factum infirmare conaris, qui fecit quod Marium seipse audivat fecit quod Crassum et Lentulum
Lan. quod Spaldum

quod Metellum quod deus domesticum auctorem Latron suum fuisse uiderat
 neq enim in vno Cornelio ad fuit Nam & Gaius Antonius Asdrubalem ex bello
 his Africano & Mamertino obuios et quosdam uti censes, & Seguntinos
 Fabros ciuitate donauit.

Est pariter elegans Similitudo quae fit per Comparationem in qua
 frequenter sume est Cuius. Sui L. Syllam cum Ioue Comparat pro Locius Num 131
 Diuinitate in Verrem Num 43 Comparat actores Causarum cum acti
 ribus fabularum ab effectis et abunctis. Cum pro domo Urbem Comparat
 ut ab effectis per insignem imaginem Ita Verrem. Num 21 pro
 Amerino Num 16a Sicant Imperatoribus Comparat. pro lege Ma
 rina Num 62 duorum Comparatis qui sunt idem meriti. Prima in
 Verrem Num 109 quam per insignem quandam subiectionem explicat.
 Seductorem Antonii & Dolabellam cum Sylla & Mario Philo p Num 5
 & 2 Laupenis & Diuisi Vlana Paratorem. Hos Comparamus Eloquentia
 cum vanis artibus. Nullum est opus vllig arsi tam ingeniosum tam admi
 rabile tam vanum, ac Multiplex quod non Orator ipse oratione sua Comprehen
 dat. Age quid est in Imperatore quod participere miramur? equum Fletere,
 tela spargere, castris habendis aptare castrum, Locorum distantiam oculorum &
 mensurae finire, Vallum rorere scienter ad certum scopum definita librare
 tormenta, oportune vineas agere pubem educere in aedu, instructa ramant
 sub signis habere paratum militem, Ordines distribuere, committere gla
 diis cominus, eminus quam iaculis gerere, produere, colligare, succurrere, subi
 here, resistere, mutare in Cornu pugnam, laesere, fundere, Uniere.

Eloquentia

Atque hinc in Oratoris artificio videre licet omnia sigillatim adhibita, cum expli-
cat orationem velut exercitum, cum rationes velut copias in gradu collocat cum se-
des argumentorum et locos velut castrum deligit, cum instruit pugnam cum pla-
dit cum cloucat cum in ardore luctatur, cum vincit triumphat, tanto sane gloria
suis, quod unus cum infinita multitudine bellum gerit, ipse milles ipse sibi
consilium et auxilium, mens et manus, animus et gressus, verbo rem componit,
in acribus verbo sub iugum regna mittit. Sic etiam vacandum describere quod fieri
comparando cum cum furente, ut enim furentium certa indicia sunt, audax
et minax, vulens, trisus, furor, torua faues, citatus gradus in quiete manus
color varius, crebra et vehementius acta suspiria. Ita vascentium eadem si-
gna sunt, flagrant et micant oculi, multus ore toto rubor exsurgente abrimis
Gardis, sanguine labia quatuor, dentes comprimuntur horrent ac surri-
quantur capilli, spiritus coactus ac stidens articulorum se ipsos torquentibus
sonus, gemitus mugitus, et parum explanatis vocibus sermo prostratus

Similitudo etiam per Fictionem fieri potest, ita tamen ut opponatur per-
tinentia condicionalis, quae fictionem a rebus similitudinem demonstrat, quae posita
praesertim in moribus singularum habet voluptatem. Huius exemplum est
pro Sextio Num 45 et 4 Caelii Num 12. Fictio haec frequentis est Horatio

Placet hinc prima Epistola

Quod si me Populus Romanus forte roget an
Non ut Carthagini sic iudicis Inuar visdem
Nec Sequar aut fugiam quae diligit ipse vel odit
Quoniam quod vulgus agrato cauta Leoni
Requirit, referam qui me vestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia multa retrosum.

31

Et quoniam in his quae similia sunt aut dissimilia accidunt plerumque ut pictura quaedam
et imago rerum representanda sit, exornari potest descriptorie in hoc quod
subiicitur. exemplo deprehenditur triplex fuitus scilicet descriptio au-
toritatis et effatum. In gratiam Poetices sit haec Laus. Si Pandaro
de se loquanti fides est Calum ipsum pendet e Poeta cantu ille inquam
Deorum Senatus ad audiendum carmen totum se in auribus collocat.

Aspicite vero et si quibus oculis potestis animis certe intuemini, Iulom-
nis Munister ille quemadmodum concentus suauitate delectatus in throno
resert plurimisque aliisq; remittit et contrahit ut nigra pupilla decli-
nant ad soporem intentis in somno dulciter? ut auertat palpebrae
committit. ut aduici rigidis virgum mucrones sensim resolutis sese
in vaginis recordant? ut fulmen ipsum Iouis sublimis tonantis sparsis
expugis lumine inter emittos Aneres delabitur? vides ut Ferreus ille
Mars et sanguinolentus abiecta procul hasta, prostratus alaspis
pectore somnum excipiat? ut expirant munda? ut horror ille Minuis
turbens vix tandem concubatur? reliqui vero Deorum e numero quam
erecti et anhelantes quodammodo inhiant Musica suauitati. He
Calum quidem Poetis Carminis imperio vacat, cui fabula si Agido
non adhiberis similitudinem profecti.

Nota variari similitudinis debere neq; enim eiusdem generis co-
loris et forma, ad quamlibet materiam adhibere par est ut apte sint re-
bus modicis, modica ac modiciores similitudines magna magna adumbrant.
Unde vixit quidam Socratem cum Agamemnonem comparauit, quod hic
intra decem annos Troiam expugnauit, hic ille decennali labore pandeg-
rium

inca quantum orationem Conducant. Permittit faciem in re iocosa et
lucida aliquando parvam rem magnam assemblam, tunc enim ad risum
consulto adhibent tales comparationes. Ne vero similitudines humiles
cum in Omnibus tum Saepius in rebus Quibus vitanda sunt et cum o
mni circumspectione adhibenda. Qui non in hoc orator in eloquentia
peccaret, qui Sapientiam aeterni Patris cum Mania compararet,
Originem Sanctissimam cum Danae auri caelestis rore Gloriosa.
Sed cum laudandum sit aliquid, splendida sit similitudo cum Urgevan
sunt sordida nec tamen obscura clavis enim est sordida si arebus in
libas et abiectis, ab inferis saluet, a Furis inguoribus am malibus
a peste ceterisq; ad rem adhaerent. Si vero aliquid exaltandum
erit magna illa sit, quae est Caeli, Solis, sideribus, Saepius conuenit.
Postremo sciendum est non esse Saepius similitudines in Oratione
adhibendas, quod Luminis gratiam nimis lux impedit. Tandem
prudens Orator personis, locis temporibus sese accommodat, ut apud
rudes et imperitos Saepius apud doctos et eruditos similitudinibus
utatur.

+ Alii

Et a simili suam Venustatem habet libum. Quid non magis exha
ret quam aspectus pulcherrimorum auleorum? quae Natura omnium archi
recta et parens ubiq; stravit in suis latitudinis ut admiranda forma
et speciosa varietate colorum radices, ramorum, foliorum, quibus gra
sceret, ut reficeret nostros spectaculis quidem ornatis, quae etiam
vel maxime

vel maxime squallidos oculos rutilos alluciat et delectet. Quando
vero Salomon in hac regia fortuna opulencia et omnium deliciarum mol-
liti tot exquisitis vestium coloribus radians ad vnius tili dignitatem
assurrexit.

Punctum 5^{um} Locus ad dissimilitudinem

Quamvis Aristoteles locum hunc prætermiserit eo quod ex similibus Sa-
tis intelligatur non tamen vero qui eandem differentiam vocat parti-
tionem habet. Nam 3. apertissimum eundem ad laudationes ut et ad vi-
tuperationes, nam ut bonus esse dissimilem suspexit, sic improbus esse
se dissimilem honestum. Porro dissimilitudo est rerum diversarum
dissimilis inter ipsas affectis: ut reliquæ artes differunt ab elo-
quentia, eo quod hæc nihil dephantum habeat, illæ se similibus suis contine-
ant. Dissimilitudine autem maxime uti licet quando dissimilia nec
eodem nec eodem modo conveniunt. Ut Rhetorica non est loquax sed elo-
quens, non calida sed prudens, non audax sed fortis. Eximiam in-
simili dissimilitudinem sapienter animadvertit. L. Fulgentius inter di-
visum bene factum et inter Lazarum mendicum vulneribus sanctorum et
Feliciter infelicem. Attende duos unum in sanitate miserum, alterum in
egestate et cubere multum beatorum. Tuus ille qui induebat purpura et
byssis et egulabatur quotidie splendide, quam raris fuit in illis egulis,
quam pauper in multitudine divitiarum, quam nudus in pulchritudine
vestium

Oratio

quam infirmus in sanitate corporis? quam famelicus in saturitate ventris?
quam miseris in gaudibus? quam desolatus inter amicorum colloquia?
Lazari quam deiectus inter seniorum obsequia? Attende quoque Lazarum in pau-
perate divite, in miseris beatum, in infelicitate felicem, in vulneribus
sanum, et quidem sine domo non tamen sine fili, sine bona valetu-
dine corporis, sed non sine robore charitatis, sine cibo sed non sine
Christo, carnibus oppositum sed locum Angelorum, qui non accipi-
ebat de micis quae cadebant de mensa divitis, sed celestem panem
visceribus eructabat. In ipse thesaurum in vase fictili portabat,
dum alter in aureo meretricis calice aeternam famis et infelicitatis ve-
renam bibebat, aeternam damnandus.

In hoc differt a superiore quod similitudo semper af-
firmans procedat, dissimilitudo vero negationem semper habeat,
sive ratiocinandi causa, sive ornatu tantum adhibeatur. Huius
exemplum est pro Commodo Num 10. Hic tu si amplius quam mille
numerosum petisti, quam tibi debitum est causam perdidisti. Ipse
reca quod aliud est iudicium aliud est arbitrium, iudicium est pecu-
nia corda arbitrium incerta, ad iudicium hoc modo venimus ut
totam licentiam obtineamus, aut omittamus, ad arbitrium hoc modo ading-
it ut neq[ue] nihil, neq[ue] quantum tantum postulavimus consequamur.
Quia vero rerum est ut res aliqua duae sint aut similes gentes
aut dissimiles, idcirco saepius tam dissimilitudo, quam similitudo

an rem

ad rem magis illustrandam asseruntur. Egregium est exemplum pro Murena cum 26 Sed res huc commissa ad studiorum atq; artium contentuonem reuertamur qui potest dubitari quia ad consulatum adgriscendum multo plus adferat dignitatis rei militaris quam iuris civilis gloria. Duplas tu de re re ut tuis consulis coribus respondeas, ille ut quis intendit tam exorata gomeriat, te Gallorum libum. Suctoniarum Cantus exatit, ut actorem militum ille aciem imponit, tu Caeser nati Consulores, ille de dices aut lastra capiantur, ille senet et seit ut hostium cogit, tu ut aqua phurid arceantur, ille exoratoris est in pro sagandis finibus, tu in regendis.

Dissimilitudinis explicanda vari sunt modi extra argumentum morum quae eiusdem aut diuersi generis ope possunt, quorum unum uisit quod ab eorum ope non possit, quae fortura in aliis esse dixeris ut lapis et aurum funden tra et iustitia. Ab his uis triumphum Machabeorum et latitiam illig Ma: qua Mater subiat Long Ambrosius Le Jacob Cap Vltimus.

Non sic ille ce brot cantus Lyrenum abstraheret audientem: illi enim ad tran fragium habunt, isti ad sanctum dutoriam. Non sic Cygnea Carmina aures a numung mulierent, Cygni enim Natura forte inuocantur, isti inuocantur uero re pietatis. Non sic rauca resonant secreta in Marmore turtura Murmurant, ut Vltima verba morientum, tum Summa suauitate resonabant. Nec sic Luna inter Stellis refulget ut inter filios Mater ut cum illis ad Martyrum illu minatura deduceret ut cum amplexata dutores in medio filiorum inuocet. Habet suam differentem a ceteris ex hoc uis filis noster deustatem. Habet quidem nam facta gloriay egregiam deustatem Sed tantum anaturali gulle studendi.

substantiâ differunt, quanta Leibniz præpotentis admissat mortuum magis
industriâ superat

PUNCTUM QUINTUM

De oppositis seu Contrariis

Amphibolæ quoddam hic locus est ut dicit Cassianus, in quo
Sugraantur & collidentur inter se argumentorum robora gratius perfrui
untur & melius sequidem Contraria Contrariis magis elucescunt.

Contraria vero dicuntur illa quæ sub eodem genere posita Mutuo distant a se
fluvium expellunt nisi eorum alterum subiecto longentum sit, ut calor igni
naturalis est, ita Virtus et Virtum quæ licet sub affectionis & habitus genere
posita sunt adversa tamen alia debent, quod propriis inter se differentis in
gent. Virtus enim est habitus bonus efficiens et laudabilis, Virtum malis et
infames.

Porro Contraria duplex sunt alia immediata inter quæ nihil mediât, ut
inter Virtutem et Virtum inter agrotare et Valere inter diligenter et negli-
gentem. Alia mediata quæ medium aliquid admittunt ut Nigrum et album,
nam inter hæc multa mediant colores, viridis flavus ruber. Ut igitur argu-
mentum a Contrariis valeat tenendum est hoc pronuntiatum argumentorum, imo
hæc Contraria sunt consequentia, hoc est, quod Contrariarum non laudis regi-
nis alben. Ut si Virtus est amanda ergo Virtum est fugiendum. Si ex labore
scientiâ mensis ingens calidus gloria, sequitur ut desidria decens et igno-
rantia evadatur. Si vero Argumentatur Insularum Quæ promissum

quinto

Quis cum faceretur satis esse magnam vim in virtus ad miseram vitam? In his
 vero quæ modum habent hæc est tenenda regula, ut finem inest alterum abesse, si
 vigor est non candidus: potest quippe fang esse aut ruber. Unde argu-
 mentatur Cicero pro Liguriis Num 17 Scelus tu illud vocas? tu vero? Cur?
 isto enim nomine illa causa ad hunc Caruit. alii errorem appellat alii
 timorem; qui duris spem, cupiditatem, odium, perniciam, qui grandis
 sine reverentiam Scelus potest te ad hunc Nemo.

Conus Contrivorum Varus est primis cum singulis membris singula
 statim opponatur. Ex hoc loco laudare potest fortissimum duem quæ
 am. Quis strenue Contra Moschus rem suam gessit? Intendebat toties contra
 X effrenes Moschus, Varorum Conatus impetus Conata est tot huiusmodi
 baries, opponebat insperatas non tam virtute quam libis aies, effunde-
 bat letali furoribus incendiis et gæno fulminante Alena Ingressus
 Machinas, ut vel ante fulleret vel apr eluderet vel terrore opprimeret
 vel vi seu fortuna perforingeret.

Lau duo

Sagacissimus Contra astra, generosissimus Contra terrorem, impertoritus
 Contra vim fortunamque, arte ingenio affum Consilio, terrorem Magnam intate,
 vim dextentate robore formam Superavit. Ex hoc loco et hoc modo ar-
 gumentatur Seneca Ambrosius Galenus AAB in persona Christi Con-
 tra malos Christianos. Non est meus quem Libido succendit, quia mea
 est Castitas, non est meus quem Cura Gothandi muros exagitat, quia
 mea Largitio est: Non est meus quem cura montium inquietat, quia
 mea tranquillitas

Christiani
mali

mea tranquillitas est, pax sum ego ligare non sum. Preclarum est quoque
suis exemplum apud Ciceronem Vermina quinta actum, et ad .J.

Secundo cum verbo verbum contrarium redditur ut Catilina Secunda
num 25 Ex hac parte pugnat illius petulantia hinc fides, illius fran-
datio hinc pietas illius scelus hinc constantia illius furor hinc honestas
illius turpitudine, hinc continentia illius Libido.

Tertio ubi per modum sermo contraria opponitur.

Hoc modo argumentatur Tertullianus in Apologeticis pro Christianis
contra Ethnicos. Ceterum si de iudicia provocamus lego pariter
Sententia Africa in Socratem corruptorem adolescentium pronuntiantem.
Christianus uxori suae solus masculus nascitur, Democritus excecando
semetipsum quod mulieres sine concupiscentia aspiciere non possent, et do-
ceret si non esset peccatus, in continentiam emendatione profectus.

At Christianus salvis oculis videt feminam animo aduersus libidinem
cautus est. Si de probitate defendam, ecce Iulianus peditus Diogenes
Superbos Platonis thoros alia Superbia deculiat. Christianus nec
in pauperem Superbit. Si de modestia cetero, ecce Pythagoras apud
Syracos Deos apud Priencenses tyranidem affectat. Christianus vero
nec Civitatem. Si de aequanimitate Congrediar, Licurgus & Procopius
Tugob optant quod leges eis emendassent Lauros Christianus vero
etiam damnatus gratis agit. Si de fide comparo Anaxagoras ho-
stibus deprehensus

hostibus Lepidum denegavit. Ciceronius etiam extra fidelis vocatur. Si
 de simplicitate consilium Aristoteles familiarem suum Hermaem impiter lo
 co excedere fecit, Ciceronius nec in iurium suum legit. Idem Aristoteles tam
 impiter Alexandro regendo adulatur potius quam Plato a Dionysio ventris gra
 tia vendicatur. Aristippus in iurgura sub magna gravitate speciat nego
 tatur. et Hyppias dum civitati mendas dissonat occidit. Hoc prosumt omni
 atrocitate dissonatis nemo unquam Ciceronius tentavit. Nos ludamus ex hoc loco
 seu potius pro modestia et disciplina iuventutis argumentemur contra licen
 tiosos, quorum unus venter est. Nemo enim ganeos et deo creos vendit,
 qui patrimonium qui possessiones, qui ex alienum obligaverunt, ut sub li
 centia vacarent et voluptati. Ego enim illos ad omnem ignorantiam damnan
 dos affirmam, qui nulla honestatis, nulla virtutis, nulla etiam boni hominis
 cupiditate a Sicelens contagione reusantur qui gulam maiorem hinc quam men
 tem ipsam ducunt. Atque Epurum scelestissimi idolocultores, qui S. S. S.
 mea vota audiant, tanta Graecia, Corum vulturibusque appareant, vos vero Ca
 rissimam iunones, quos sum greminis foviet Virtus quos temperantia velut
 sibi deunitos eruant, vos inquam quidem omni claros posteritati trans
 mittere contendant? Adiant ipsas preces Superi, liberalibus ingenis,
 modestis temperantibus adolescentibus illud infundant gratis, ut quemad
 modum improbum nomen sempiterna aut ignorantia notatur aut in
 mulatur obliuione ita illorum laudes gloriosa predicantione illustres
 ad nunquam terminandum eorum propagentur.

Porro exposita

Cicero
Cicero

Porro opposita alia sunt quae relatione alia quae formativae, op-
ponuntur. Relativa autem illa dicuntur quorum esse est ad aliud hoc est
quorum natura in hoc posita est ut ad aliud referatur: Sic filius nihil
aliud est quam Patris filius ut necessarius huius respectum ad Patrem
inclinat, et rursus pater ordinem dicit ad filium. Domani adferunt
discipulus ad magistrum miles ad Ducem. Quis enim intelligi filium
sine Patre patrem sine filio, discipulum sine Magistro Magistrum sine Di-
scipulo. Hinc Rabi: Postquam excusat Tullius Rabirum a Patre num.

2. Ex hoc loco seduli ac docti alicuius eloquentiae professo-
ris discipulus ad diligentiam apprehendendam posset quosdam con-
citare. Converte oculos in eum et admiramini doctrinam
illum fontem, unde tot eloquentiae torrentes in dies et horas
fluant. Tot et tam limpidae facundiae flumina, in Rhetori-
cae campum emanant. Respiciamini nisi fallor nequaquam ei
per ignaviam aut foecundiam id obigisse, ut tantum Oratoris ta-
lentis praestantis manus obtineret. Intuemini ut aspicienda
sunt vultu, oculis et fronte diligentiam refert, redolent me-
numenta eius cuncta, nescis quid iustitiae singularisq' infu-
dis contentionis. Cuiusmodi natus ille nobilissimus aucto-
res eos ut ad omnem liberalem disciplinam commodius in-
maret, ut tam suaves eloquentiae haustus sitientibus Vobis pro-
suleret

ginaret, nihil non laborat nihil non agit. Vos qui
 faciendo Praeceptorum aures assiduas datis, segnitery doctay
 eius Preceptiones excipitis. Vigilat ille ad multam vi-
 ctam, vos ad multam diem dormietis, Vivat ille acetab' ne-
 cessarium reficiendo corpori tempus suffuratus, vos in vasa
 delicatuli ambulatis, et quantum ille laboribz dat tantum
 mollibz animorum dominis voluptatibz imbuetis! Videte et
 mecum diligenter expendite ut quam illi sit honorificum tot
 se causa vestra laboribz conficere, tam vobis assiduam ac dili-
 gentem operam locaste sit gloriosum.

Private opposita sunt ad vna significat, in quod
 vna est, altero eius in eodem subiecto privatio, ut mors et vita, lux
 et tenebra, visus et cecitas. Differunt ab aduersis quod privationes
 nihil ponunt in re, sed solam contrarii absentiam indicant. Ut mors
 vlt' praesentiam tenebrae lucis. Deinde aduersa sibi inuicem suc-
 cedere possunt, ut calor frigi sed privatio minima. Soluta-
 tem ab hoc commendare licet. Si quopiam satis aut Dei providen-
 tia me multum amantis fiat, ad ipsos etiam superis me accedere pu-
 tabo. Nam dum visum hunc meum contemplan, dum oculos inspi-
 cis mentis acie satis attentus, riuas mihi videre videor, quibus
 arcem mentis inuadunt hostes, quibz animi vis ac robur comminuit,
 ac debilitatur. Quod enim corpus laerant minime incommodas pons,
 licet ne id quidem minimum est, quod dum spiritus cogit iuandi

sunt, subtrahitur interm auribus longe ut horibus, ad tenetq mem-
bris ea virtus, quam à spirituum alimento traxisse tibi debuerant,
tot vero collina, tot pharmaca, tot pessicilia, quid aliud sunt qm
imperita domus suppellex, necessaria quidem sed importuna.

Felicem itaq te Homenum, qui qd illa tua cecitate proprius ad
Deos accessisti. Diuinos etiam versus in se teraba placatq men-
te, ac tot tumultibz, quos in portam populi liberam emersisti,
miseros illos et infelices qui propter incommoda cetera in habent
etiam, ut suam miseriam et infelicitatem contemplari necessa-
rio debeant.

Oleat sicut oppositus in festiuis
floribus. Virgular natura infrigante flores nigros in faustus
male olentes delectamur, qua amoris beneuolentia sicut amplectemur!
quo nihil ad candorem amariius, nihil ad potentatis signifi-
cationem uicundius ad odorem etiam quem suauissime spirat
dulcius, quid quam esse potest.

Punctum 7imum

De Repugnantibus

Repugnantia illa diuidentur iuxta sic. quid neq certa lege neq
numero inter se distent, vel quid stare simul et hinc neque-
queunt, qualia sunt amare et iniuria afficere odire et lauda-
re, leges condere et mortuum esse, est inter praecedentem huius et
hunc, differentia, eo quod repugnantia multo latius pateant qm
contraria

contraria: ad hoc em ut repugnantia aliqua dici possit, sufficit
 ut vel in natura vel in affectione aliqua inter se diffideant
 quod dissentanea vel disparata a quibusdam appellantur.
 Et hoc loco esse possit duci Exordium in Funeribus Oratio.

Dawne to jest y powszpolite wszystkie wielom, na smierc na-
 zelanie. A medz iwo to iz ona bez braku, bez czasu, bez mi-
 losierdzia widlug upodobania swego niel mu folgowaie nieczynita.
 A za meczoscia wielum Monarchom y Dworu nadob, y Ma-
 restatu wyroch, do benta do byty zremie? A za nieprzykra Het-
 manom, y starowym nawszycel swiat Zwycisciom? A za mezas-
 tojna wyposls postawionym Wzrodom to zbutarow, to zpieczycia,
 to z koczestem Senatorshym widne sie wyglsz, cifwe kune?
 a za nieboleka ludziom bogactwa, y szewkie wtofsi marzycym,
 ktorzym zekawosci za zywota tak szewkli swiat maluchnym sie
 spal kgaluom? a ono po smierci to ich wszystkie Sangwo, lue-
 dy im garcie grafku nacocy natygn. Albowym jzy przyznajie zy-
 wot konczye ludzgo racynaria, a za sie serce megruba. toz
 sie kweie szewsbwym zdrowem, ktorzy sobie powszpolicie wielajzy-
 zyc zamierzaj, a sami nieboleka niewiedzy ludz sie obalic musz.
 Zeplo sie nawet krasia, ze czasem y najstarszemu od moinego ko-
 szurka, y najmlodszemu do biednego tozha smiertelne ostgze-
 nie nader ciężkie etc etc.

+

Dubius modis enim possunt a Regnantibus argumenta.
Imo si duas contraria illorum varietate affectu sentiat, fuerit
qui omnes comparati contrariis repugnant: scilicet odii
contrarium est amor, cuius affectus vel adiuncta vel causa
repugnant odii. Et si laudare venerari, beneficiis afficere, fa-
miliariter colloqui cum es quem diligas, de eo crebris sermones
iniecere, assensum eius ad se ferre, aversem eius fortunam lugere,
prosperam velle amoris sunt indicia. Labor vero ingenuus
ad amici affectum, vultus hilaritas, explicata sermo, comis appella-
tio, crebra consalutationes adiuncta sunt amoris. Similitudo pulch-
ritudinis ac studiorum beneficia, necessitudo, propinquitas assensum
causa sunt amoris, quod repugnant odii. Argumentum ex hoc
loco sic proponi potest. Si me amas cur me verbis excipis?
cur criminans? cur me in conspectu iactas identidem, cur me
inimicum avertis? cur me iacentem erigere aconans?

Altero modo si antecedentibus et consequentibus addas
particulam, non ut ea coniungas cum aliis pugnantibus facta.
Uel sol ortus ergo dies addit non sol ortus est non est nox. Inge-
nosum illud Martialis ad septimum lib. 2.

Vis sexte colit volebam amare
Parentum est tibi quid ubes coleris
Sed si te colit septe non amabo

Utus eius esse potest ut fluant ex illis conclusiones En-
thymemata, quod plurimum acuminis habent, deducatur frequens
confutandi

confutandi. Ratio quam ex absurdo vel incommundo et
 impossibili dicunt Oratores cum aduersariis pugnantia
 cogitur aut victam se fateri. In hoc refelli possunt argumen-
 ta illorum quos vel inuidia, vel desidia fouetas, in hunc
 et contumeliam excitauit, ut audeant cregantibus buccis
 reprehendere causam ductoris fortitudinem, qui in alienis
 terras nostrum duxerat exercitum. Exempla graua. Vnde
 quantum distet argumentatus tua a se ipsa, atq; veritate
 quod consuetudine maiorum factum est id quasi nouum im-
 pentus gestorum a maioribus Illustrissimus reprehendendi.

Quid beneuolentia factum ^{est} vobis ammiraris? quod iuuenis
 excitandum causa id ad perdendum delendumq; regnum
 spectare dicis, quod honore gratia prudentissimus iuxta ac
 fortissimus. Quod concedit id cum utilitatis tua causa
 scilicet dicis, quod ad progressus rei militaris id ad illi
 perniciem referri confirmas. Neg hoc tu non intelligis, sed
 vis es quod arguas, non habes, ut non modo tibi contra illum,
 dicendum iutes verum etiam contra morem, contra Regni con-
 suetudinem, tot Regum ducumq; Gloriosissimorum confirmata
 exemplis contra gentium opiniones mentem omnium.

Est locus apud Cicero in pro Celio num. 45 et 47
 Illius repugnantius frequens est in amplificatio-
 nibus, cum singula singulis opponuntur ut. 7ma.

in Verrem. Num. 84 videre est. Præus etiam
Ambrosius. lib. 2do Cap. 9 pauperem licet dumentem
faciat, ac felicem beatus Jacob. ex repugnantibus. Quid
ei deerat cui Deus aderat? quis tam potens in suo domi-
cilio, quam iste in alieno? quis tam abundans in opertate
quam iste in fame? quis tam fortis in iuuentute, quàm iste
in senectate? quis tam acturus in negotiis quam iste in
otio? quis tam velocis in curricula quàm iste in lectulo?
quis tam latus in flore adolescentiæ, quam iste in mortis con-
finito? quis tam dives in opibus quàm iste in peregrinis sibi?
quis tam validus in virtute, quam fortis iste in infirmata-
te? In domo sua habetur non inelegans exem-
plum. Num 4.

Proprii solent eleganter repugnantia cum par-
ticulari. AD ADORS, ORB, CVI. QVOD, QVA, QVOD
aut ceteris huiuscemodi vsq. Quid ille deum vitæ fa-
lissimè auctorem dno prosequitur, qui ad id immolat, qui pre-
ces fundit, asinus, qui puras in edulum mang leuat, qui
nulli pretatis opus, nulli religio nis genq. permittit.
vel per AD, AD odij in dignam moderatorem de-
um infirmulatur. At illi sciencia pius offert, at Ora-
tioney

hones ad illum habet frequentissimas, at templa semp
adit, at pretatis argumenta non obscure vel vitiosis propo-
nit etc. & simile illud sic. Domus tibi deest, at ha-
bebas, quasi diceret falsum est domum tibi deesse non habere,
aque falsum est te pecuniis abundasse, quippe agebas.

Habeat ex hoc loco venustatem flos vester. Nec minus repu-
gnat venerari regem, et calcare lilia, quam caesares adorare
cumq; stellas frangere, deterrere laureas, honori insignis
refellere.

Punctum Suum

De Adunctis, Antecedentibus, Consequentibus

Ut luxuriosi coloribus illis imagines vnde vehementer
in sum aspectum, et contemplationem, oculos rapiunt et
animos, ita pariter vnde adunctis perspicuis quidquid ca-
li ambitu res continentur suauorem quandam habent speciem
dignitatis. Illa per se vocantur adiuncta quae licet
rem si componant, aut necessarias committatur sunt ta-
men cum illa coniuncta. Porro adunctorum generatim
a Theonibus recensentur, primum personarum ad quos reuocant
nomen, naturam, aetatem, habitum, fortuna vultu, affectibus,
studia, consilia, facta, casus, Prædones. Alterum

genus adiunctum est rei ad quod reuocantur. Quae sunt
Tempus, Occasus, Modus, Facultas, Instrumentum. Quae sin-
gula si expendantur innumera bene essent, nam ut
Montes Mania quaedam ab arte ut domus templum portus, haec
quidem vel sacra vel profana frequentia, ampla, angusta, alta,
humida, prouata publica adusta sole frigentia frigore, quibus
omnia plerumque rem aut factam esse aut fieri potuisse aut non
potuisse arguunt. Tunc Tullius a Laelius patrem inter-
fici non potuisse concludit quod Spontis occasus sit, cum in agro
extra urbem esset. Recensentur praeterea concernentia
naturam, quae vocantur attributa naturae, dicunturque bona vel mala
corporis naturam vero vocantur in, quod personis ab ipso ortu inge-
nitum est, sive aut agendum aut faciendum. Itaque ab illa sit ut
alij sint ingenij acuti nonnulli ceteri tardiores dicuntur, alij
obliuiofi, bene memores alij isti humani et officij patientes pru-
dentes, illi vero imbeciles valentes, longi breues inhumani inurba-
ni deformes formosi. Ad illam reuocantur et Natio et
Latina variis diuersarum gentium mores, quae multumque argu-
mentandi locum aperunt. Ita Samios vocant inuidiosos
indagatores canosos mendaces, Croetas venices Persas, Carado-
ces seruos sacerdotum fures, Syracusanos adulatores, Ma-
garenses fraudulentos, Athenienses fidos, Romanos inertes, Phry-
ges mancipia, hinc pro uerbum Phryx plaijs melior. Sybanta
uoluptate

40

volutate perditos, Scythas solitarios, Hispanos alienis
mensis laegiores, domi victu asperiores, iactabundos dumtaxat
fienter constantes, Gallos feruidos attentos ad rem suam et cetera
similia inuenies apud Barclay in iconis animonum et Scallige-
rum lib. qui Iocra inscribuntur.

Patriam vero raris continet, quae salus patet ut non
modo regiones sed urbes ipsae magnam praebent disputan-
di materiam. Inde gloriatur ferunt Platonem, quod est
Atheniensis potius quam Thebanus. Singula si expendere-
tur, in immensum opus et labor cresceret: ut tamen confusa
saltem hominum cogitatio habeat memoria est tenendae vulgaris
illi excusationis omnia haec complectens

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Quis personam significat in qua spectantur adiuncta
animi corporis et fortunae, in animo expenduntur affectus
res, ut amor, iracundia & ultra ut ambitio auaritia inui-
dia et. & Artes demum et disciplinae ut Grammaticae
Poeticae, Rhetoricae, quae omnia latissime diffundunt. In
corpore figura species, color, deformitas, agilitas et
In externis nomen, genus, conditio, vici, vestitus, consilia
consilia facta, casus et cetera prope infinita, ab adiunctis
animi fortunae, et corporis summatum est illud Sallustii in
Catharina. quicumque Catilina nobili genere natus fuit, magna

Di et corporis et animi, Sed ingenio pravae malorum, huic
ab adolescentia bella intestina caeres, rapina discordia sui-
tis grata fieri, ubi iuventutem exercuit, corpus patiens in-
cois, algoris, oculis, supra quam quidquam credibile est, ani-
mus audax, subdolis, pravis amibus oei simulator, ac dis-
simulator, aheni appetens sui profusus, ardens in cupidi-
tatis, falsis eloquentis, sapientis, sanum castum animam
immoderata incredibilia nimis alta semper cupiebat.
A corpore ductum est illud Martialis

Quis ruber niger ore brevis pede lumine fuscus
Isem magnam praestas Zorle sibi longus es.

Quid negotium ipsum, quod gentur indicat, hinc suafun per-
sequendum Mosebid dicit. Quid tandem fiet si hinc tem-
poris opportunitas, qua in profligando fidei frago ubi licet
clapsa in anno subsequentes redundabit. Illa pestis et daquib.
Salond epulid an non serpet violentius? pax illa imperij,
an n' prompset, quadata porta e' latebris? ille anguis so-
lus tempore secretus, an non exeret quid modo exproffit cau-
dam, quam tandem multat. Legni ordinibus, designant ad
eandem alios, alios ad compedes: meluendumne itend aduollet
ne itend uersetur, ubiq' farr melus in cuna in agnis Ur-
bis e' f. Videor mihi videre cunctas archisima obsequone
arces, cerno animo sepulta noua egubum pedibus agenie affusid.

Obi.

Obi loci differentias complectitur vtz profani, sacri,
 Alanini, remoti a mari, plani, montuosi, apertum remige-
 rum vestigis nobilitati etc. Ex quibus singulis possunt de-
 sumi argumenta. Sic posset exagerari facinus perpetratum
 ab occisores S. Stanislai ex Aruincis loci, quod in tem-
 plo sacrilegam necem fecerunt. Non dubito quin tametsi
 nullus in vobis sensus humanitatis nulla ratio prorsus
 iste religionis, tamen in aspectu sacrarum imaginum, ac deli-
 batorum tremere vos necessarium est? potuistisne apud
 esse? potuistis animis et corpore consistere? cum in S. Sa-
 iulem tam impiam ^{tam} sceleratam, tam nefariam fueritis, Sacri-
 ficantemne vos Stanislau inuadere ausi estis, ipso in tem-
 plo tam antiquo, tam sancto, religioso, manus impias et
 sacrilegas afferre conati estis? Si in pueritia non iis
 artibus et disciplinis instructi eratis, ut ea quae de templis lite-
 ris mandata sunt discretis et cognosceretis? ne postea equi-
 dem cum in ipsum templum ingressi fuissetis potuissetis affice-
 re, quod videre necessarium erat sacramentum aertoris imo
 eandem in manibus sacrificantis, ante oculos vestros po-
 situm esse, tot imagines, tot sanctarum simulacra, quoniam
 tanta est religio, ut ne hostes nisi fidei fuerint inimici cum
 verbum diripiunt, quod qui audeat in templis maleficium suscipere.

Auxilia non modo ministros, sed varia quoque instru-
menta ad rem necessaria complectuntur. Hinc excurrere,
in laudem eloquentis profert, eam esse instrumentum ad belua
quidquid congruenda et comparanda. Quis suavis esse sit
oratione, sententiarum apparatus, verborum ornamentis, affectum non
lenius moderatio nunc vehementius impetu elaborato? quid
ca non persuasabit? quem dolorem non est radice tollit? quos
motus non sedavit? Fuebant effrenati Syllane tyrannides Sic-
carij stricto ferro in Antonij Oratoris iugulum, hinc remouit,
immo hebetavit. Iuravit venturos ferro sua saxacens bella
tor Macedo Alexander. Anaximenes prudens eloquentia
et prudenter perorans sapientia victorem flexit victos oculis
morte liberauit. Alter Phalang vel Gufins in solis signabat
imperiosus, et aditu difficilis saporis Persarum Rex, Eusta-
chius ita emolliuit ut gaudere adfuerit, quia venerandum ca-
pitis insignem ad pedes eius proiiceret, et purpureum palu-
damentum, cum penula Eustachii commutaret. Iacebat
in suis videritq; terra Jonicarum Prutatid ornamentum.
Myrta paucissima verborum energia Aristides Anto-
niū Imperatorem primo ad lacrymas et suspiria, dein
ad redituū orbis salutationem suscitavit. Leoninam
plane ferociam orbis illud flagellum, Atilla furabat
in orbis

in Urbis Romae exardum, sed fulminantes fero-
 us pannonici minas potentiore impetu Romani ferens,
 eloquentia regressi. Anxius in tenebris Manichaeorum
 volutabans lumen postea Ecclesia Augustina, sed tene-
 bras et mentis anxietates ambigua eloquentia ambro-
 sio dissipavit. Et ne antiqua reserant vos lapsa vi-
 tiis, implicata erroribus perplexa anagasti cogitationum
 statu adesse mentes abij numero. Et quia Augustinus
 manifestum potentior iclu fulminis hanc vis eloquentis
 diuinis sacrandi orationum exornis, scelerat a peccato-
 rum labe deleruit Minades, et salutari fuga et miseri-
 ma, miseriamos etiam enquit plane feruente, incendit ad
 virtutem amorem, ad meliorem veraxit fugem, exigit
 plane vitio consuetudinis hactenus in admirabile filium
 Dei euscavit lumen, numerate utraq virorum multitudine
 sacra edrobia, concalcato sublimis honore ty tubos muta-
 tos blandis licentia in summa seu entatem lupus
 in tenebras splensorem, in egestatem opes in, in dicitur purgura,
 et hinc et annata in vilitatem, et innata vobis inge-
 nuitate faten debetis, quod nihil tale aut tantu, seu mi-
 nica seu progitia foris, ad nos siue extollendos siue
 deiciendos exercere potest, quod non hinc suada sua

frauitate, vel contemnere edoceat, vel illud non in-
singat &c. ff

Per causam amplectitur, siue una siue plures, ma-
xime in efficientes vel finem, qui ad agendum impule-
rit. De hoc inferius ubi de causis. Atque in reuocari pos-
sunt ob quas aliquid factum sit, quales communiter in finis po-
nuntur, uti in nostris finis iam ad praxim reductis vi-
dere est

QUOMODO rei gesta vando modo enuclea, si da-
cristiam, si triumpho, si pompa, si caedes narrat, cuius
descriptio est apud Herodotum. Qui vos scend fata feruatis?
quo duntius pertinacem animam trahitis? Lani oculi qui
hac videre possunt, vitam tot funebus superstitem, nisi for-
te eo videntur sibi felices, quod iam miseriores esse possunt.
Quocumq; oculos circumferimus ubiq; occurrant funera obsta-
ta vacua fimbriis, plena parauentibus mortuorum sepulchris
est, et ferale quoddam bustum, ex quo exultat familiae solens
ipsum miseria confundunt. Hinc Latine communem tumu-
lum soli nunc inuolant maculenti fenes instar laruand aine-
quienta caritio, casta veste, squalore et lacrymis obuti
nudiis ipse filiorum mortuorum gemitibus inuolant ff.

Quando designat tempus: In temporibus praesentia
praesentia, futura cernuntur: in his rebus vetusta re-
centia, instantia, paulo post, aut aliquando futura.
Infant

In sunt etiam in temporibus illa, quae temporis quasi naturalia
 notant, ut hyems, ver, aestas, autumnus, aut anni tempo-
 ra ut mensis dies, nox, hora, tempestas, quae sunt natura-
 lia, fortuita autem et rei propria sunt, longius enim magis, pro-
 prium est homini loqui, equo hinnire, quae illi pileum cui
 eschippium ferre. Ex quibus facile colliges licet aduincta
 sunt eius naturae, ut rem necessariis non conuincant, ubi tamen
 magis singularia sunt aut multa simul conglobata n̄ parum
 obliuiscuntur, ut in eadem probanda, tum, tumor, clamor, ti-
 tubatio, permutatio coloris, oratio inconstans tremor &c.
 Exemplum huius loci datum est superius ubi de loco, quan-
 do enim exagerratum innocentis adis ab adiunctis tem-
 poris quoniam, &c. &c. *Stantibus de his paulo post in*

*Danegetico Serenissimo Regi scribendo ab Adunelis di-
 sce.* Interim. Nosrum ab Adunelis effluere
 scilicet. Accedat ad ceteras ipsius virtutes, quod in tot fa-
 miliarum sit insignibus non humani ingenii consilio, sed
 Regem iura, et voluntatis diuini interprete factum gloria.

Bene Rudolphus agricola Antecedentia, et consequen-
 tia non tantum ab alijs distinctum, quam argumentan-
 di modum esse continet: proinde n̄ longam explanationem
 desiderat, cum in alijs istius argumenta tractentur, praeser-
 tim in locis causarum et Effectuum. Sicut a sic:

quod cum re necessariis coherere, ut illa antecedant
et consequantur: vulnus cordis mortem antecedit, pru-
dentia virtutem, arma bellum, culpa peccatum, peccatum vero cul-
pam sequitur, bellum arma, virtus prudentiam. Adde
autem est inter Adiuncta, et Antecedentia, Consequentia,
Differentia, quod Adiuncta ex natura sua non concludunt
necessariis, sed tantum sunt veri signa, antecedentia vero et
Consequentia necessitatem habent conclusionis, si modo talia
sunt qualia esse oportet. Sic argumentatur Cicero pro
Murena probando eum non saltasse, quod ea in illo repre-
hendi non possunt, quod saltationem necessariis antecedunt
num. 13. Nemo fere saltat sobrius nisi forte infans,
neque in solitudine neque in convivio moderato atque honesto, in-
temperatum enim convivium, a modici loci multarum deliciarum
comes est extrema saltatio. Tu mihi arguis id quod
necepe est omnium vitiorum esse post-remum, relinquis illa
quibus remotis, hoc vitium omnino esse non potest, nullum
tunc convivium, non commestatio, non libido, non ebrie-
tas non sumptus ostenditur, et cum ea non reperi-
antur, quod voluptatis nomen habent, quodquod vitium
satis in quo ipsam luxuria regere non potes, in eorum
ombra luxuriam reperitur putas.

Sibet.

libet ex Antecedentibus et consequentibus inferre Nar-
 rationem de tribus Regibus. Reges transiit **PHILIPPO**
DE W inuicendi causa relictis impendis suorum gubernati-
 cibus, tunc populos et urbes continuis itineribus perenerant, quo
 properabant tandem Hierosolymam accerserent. Atque tri-
 dete Inum Regum ingressum in ciuitatem, cum stellam ex
 aspectu suo amiserant, post deliberationem habitam aduent
 Herodem, et illi Reges Regem de Rege Solymorum natus
 Rex Herodes de rebus multis Reges percontatus est.

Ille tandem pro officii simulationem, per summam frau-
 dem Reges dimisit, et supplicans humiliter ut post cul-
 tum Regis, quem quod situm venerant, ad illud reuerteren-
 tur, quod in animis sibi esset, quod illi fecissent debita
 religione facere. Accersere deinde Herodes gentes legis
 colloqui cum illis multa de Regis aduentu, dicere percon-
 tari ex illis tempore, et valde Messis aduentu gestum, illi
 respondere, quod nollet Herodes audire venissem iam ex
 predictionibus vatum Dominorum, illis esse praesens
 quod aderat, quod videbat Rex. Longum longum
 ut ab eo locum percontaretur, quod postquam omnia ex-
 plauerunt Herodes dimisit illos, et quod summa conuo-



catis militibus verba fecit, admodum iratus, quod delu-
di se ipsum a Regibus passus fuerat. Jam eundem
ereptum sibi putabat Imperium, et oblata verbi guberna-
cula succedere etiam Regem qui sua potentis viribus, sua for-
titudine et inuicta de sede Regia Imperium turbaret.

Quis Rex e Tyrannis videntibus tantam experit crudelitatem,
adipiscendam vel relinquendam regni dignitatis causa? quem-
tam in pueros infantes vagientes adhuc in curis, et Uter-
ibus maternis inhiantes adhibuit? Omnes qui crudelitate
sanguinis redditi fuerunt à pueris, ab infantibus manus ab-
stulerunt, iniecerunt veni illis, à quibus vel violati fue-
runt, vel coegerunt operatus in se ipsos, omni copiam
genere abundantes. Huius vero iustu milites in popu-
los et in oppidula districtis gladius irruerunt, mucro-
nes suos fulgentes, pueris innocentibus in pectoribus crudeli-
ter infixerunt. Quare igitur tanta crudelitatis au-
ctor fuisti? quis puer erat natus. Quia infans tum tempo-
ris experit in lucem? quia foemdatam liberandi generis
hominum tuorum è crudeli feruitute daemone respicitur vene-
rat, gratiam hanc referes? qui tam aggressus et barbarus?
tum inhumani fuerunt et effreni? hac natura tuis istis
istis moribus, qui pro bono malum pro salute
pestem

45

septem ultimam auctori saluti sub impie, ac furen-
ter, comparare cogitauerunt, tantum ut quos tu fecisti fa-
cere constituerent. Tandorem suum et palibenturum ex-
plicet per Antecedentia flos noster. Ita autem amplexum
est regiam Poloniam, ut regem illig in illa maiestatis sede, et
iustitiam solis ferentem sine liborum insignibus non magis in-
tueni liceat, quam sine luce solem. Ubi cum Regia Maie-
stas ius dictura ferent ibi liba, ubi cum liba fulgent hic
Regis maiestatis, quosdam radios praesentire pedices

Punctum I. H. M.

De Causis

De Causis pluribus Physica; quand cognitis saltem
ravior, quia ad comprobanda ea quae dictione assumuntur
Oratori est efficax, adeoque per necessaria, quare pauca de
hac materia libanda. Causa a Philosophis dicitur prin-
cipium primum determinans ad existendum: seu ad id quod
fit. sc. lib. de Fals. num. 34. designat causam, quod
id efficit cuius est causa, ut vulnus mortis. Verum
haec definitio satis obscura, imo nec in rigore Dialo-
gicis adeoque nulla, non enim est vniuersalis extendens

se ad omne id, quod est causa. Sed definit solum defi-
cientem, uti patet ex verbo hoc Efficat.

Demde petit principium, id est pergit defini, quid est in
quaestione: ut si quaerant quid est homo. Quare sa-
culus dicens Rhetoricè causa esse, id est ex quo, vel per quod,
vel à quo, vel propter quod fit aliquid. Unde qua-
tuor causarum genera statuit Aristoteles, quae per se pro-
ducunt effectum, vel adiuvant. Alia quae mouet et hinc
finis, seu causa finalis, quae mouentur est Efficiens, quae
facit est forma, quae formal' induit est materia: et ista
in rebus pene omnibus componendis praesunt. Et si
in domo construenda finalis causa est, commoda habitati-
o. Efficiens qui domum construit. Formalis est con-
structio talis domus ergo erit istand' omnium causarum
effectus, a materiali causa contextum dicemus

Aristoteles lib. I Physicor' textu 82 eadem
materiae definitionem tradit in ordine Philosophus est
subiectum primum coniunctiusq' ex quo aliquid fit, cum in se
non secundum accidens, et si corrumpitur aliquid in hoc abi-
bit ultimè. Cuius materia est, ex qua in existente fit
aliquid, ita ut ipsa componat, id quod ex ea fit, ex col-
locat' certo modo collocatis, laminq' aliis fit imago.

46

Apud Oratores duplex est causa hanc, Materialis ex qua, in qua, et circa quam.

Materia ex qua duplex est, una qua remanente et componente fit aliquid ut domus ex lapidibus et lignis, homo ex corpore et anima, in domo ligna lapides, in homine corpus materia sunt, ex qua remanente domus, ut ex lignis percussa fit ignis. Materia quod est subiectum formae et accidentis sicut panes albedinis, subiectum est, quod inualis color in panete recipiatur, animus hominis scientia, quod illa in animo remaneat sublato subiecto, cui inhærebunt accidentia: tolluntur et vicissim panes non est, ergo nec albus, ignis est ergo calidus. Cum autem circa materiam aliquid versatur, quoties illa remouetur, et subiectum sic vocatur Anacharsis, num in Syriam essent ebrii? nec quidem vites ait. Materia circa quam illa dicuntur, circa quam variis actibus, aut habitibus vel facultatibus versantur. Socrates dicitur Materia circa quam sunt res omnes: nam omne quod est, aut est laudabile, vel vituperabile, si laudabile in eius laudem, si vituperabile in eius vituperationem excurrere potest eloquentia, propter laudem obiectum sunt virtutes oculorum et aurium illa, quae videntur, et audiuntur materia sunt: voluntatis bonum intellectus, in quod intelligi potest, hanc materiam belle expressit Martialis lib. 5.

Colchidum quod senibus quod senibus amice Phocem
Quis tibi vel quibus dicitur? Andromache

Mania est mihi crede tuis aptissima carpis
Decahon vel si non placet id Phaeton

Forma Describam ex stipulis domum, quamprid ornata. Medius
lucis medietas prope fontis ad lapsum domus est edificata non hu-
mans sed diuinis manibus: nam laquearia ^{summa} citro et ebore ca-
uiose cauata subeunt aures columnarum, parietes argentis aenei
conteguntur celamine, pauimenta ipsa lapide pretioso aspin-
diminibus in varia picturas generis discernunt, vehementer.
Cum ceteras partes longe lateq; dispositas, toti pandentes solidati mas-
sis aureis splendore proprio constant, utrem sibi domus faciat
nutente quantumuis ple, si cubicula, sic porticus, sic ipsas valas
sequantur.

Forma desinitur quid sit. ratio rei per quod res est. Et
triplex. Generalis una, talis est anima in homine participans rationis
per quam constituitur, talis non per efficientem, aut finalem, neq;
per materiam: non determinat et hanc fieri sed ab ea mortem
non timenda sibi, potiusq; appetendam fortiter, qm cedens
imbris fuerit pbat, idq; per expulsiorem egregiam p certio-
rum: 47 videat. De hac forma augustissime Prisme-
sty cap: II. Dic anima tua illo adire et dicto citig
vot. Perdape Oceanum tranare celerime illic erit, n' ut
elocis in loca elata, sed ut tibi iam existens. Iube in casu
euolet alis non egetit, neq; vllud ei obstaculum, n' solis ardor
non athen, non edli vocitatis, non corpora astrorum, quoniam
peruidens

perudens ad extremam naturam pervolet, imò et extra eadē qd
tibi intueni licet extra. De hac etiam forma dixerunt Sal-
lustius in proæmio conuersionis. Nos acciet quondam forma
ex variis authoribz concinnata describam.

In lato pa-
tentis campo instruitur acies, stant in puncta milites, ex hac par-
te glomerati inter se pedes, pes ped: vir vir, clypeus donis
Clypeus oppacati, are feruor catafracti, unus est omnium ardor
santillant oculi sperant in vultu furor Martiaque fiducia per-
mixtus horror. Attingunt equi voltant signa, fulgent
gladii concinunt litui, clangunt tubæ, et in mani quiddam stre-
pitu Lyngana personat. Jam congressus iam pugna iam
puluens nubes variis dyfluxis, iam tormentorū flamma et fragores,
missilibz globorū conatū grauius. Nox collisa inter se instar
instratam, nauis acies, turunt turunt, penunt cadunt vicissim feru-
bur et cadunt, alternis veluti fluctibz reapprocatis. Sequunt, imò alio
quod plent fortuna ludibria, cades multiglices, deuictorū fuga, et ades nunc
singulorū nunc vniuersorū, equites, pedes confusi, armatis inermes,
integris debiles implicati armatis inermes integris debiles implicati,
equi in cura suffossi plabantes trunca capita, successi po-
plices, spirantia casauera, nonentū genitū insubanturū cla-
mores: atq; inter hanc venū faciem exundans flumen san-
guinis arma et auulsa membra inuoluit &c ff.

Pugna
militum

Altera accidentalis quæ ad naturam rei n̄ pertinet
sine qua etiam res perfecta potest intelligi licet nam supra sequat

Ita menti facultas perfecta si intelligi accedit homini albedo
sancti sine gula tam hominis hunc garies intelligi potest.

Ita artificialis et extrema, quod est ab arte, et planum in signu-
ra et partium inter se ordinis ad dispositione posita. Formam hanc artifi-
ciantem contemplan. libet in hominibus tali modo. Mirari contigit aliquan-
do multa quae supra naturam liberalitatis orbi solet dare uniuerso, quod cum ma-
teris nobilitate planum splendescant, illustrem tamen quendam eundem Naturae
Sarentis formam industria exornatam, et artificis mirabili ela-
boratam praesferant. Atque mihi quidem in iudicium
aliquid ingredienti, et ornatum naturae intertextum, aut tape-
tem curis suis insufficienti, videntur vixit prolingua, seu rosam gratum
ruborem contemplant aude, siue plerumque candorem admiror sua-
uisime, siue purpuram hiacinthi sortem sua dolentis inspicis, siue
mundam aliorum florum varietatem laudo, perfectis nihil, aut ek-
gantibus in operibus affirmo reperiri posse, quae a tam docta naturae
artificis manu procedunt. Tamen postquam ad eadem quae vulgo
naturae analla dicimus artem oculos et animum transfero, habere
mihi suspensus animis videor, cui potissimum artificis palma
naturae Magistra? an discipulis arti adferenda? Qui hanc illi
subiecerant, non viderant opinor exigua hanc machinam, quae
vel superis in admirationem aliquando rapuit, tam paruo rotarum
dispositu mirabile, quod quidquid amplexu suo edidit orbis
inmensi continent effingere sola potest.

Causa III.

98

Causa efficiens est Quaelibet est. seu principium unde aliquid pro
ficere dicitur. Multiplex est; procreans, ut Pater, Parentes, Artifi-
ces. Altera Conservans, interimens alia ex qua dicitur argumen-
tum, cum ea producantur quae perire non possunt ut febris intemperantia
Causat huiusmodi vicia in illudmodum et in vertam Doctores sapienter, monetque

Spei ne voluptatem docet empta dolore voluptas.
Huius reus dicitur Causa Pater, morales, quae actus quidem et agendi
non concurrens ad effectum rei, censetur tamen concurrere, quod vehementer ipsa
causam in ipsam impellat. In eum motum spes proinde Causa moralis fortiter
dicitur in multis dicitur. Ad magis etiam huiusmodi Suatorum mentionem. Illum
quippe indicamus hominum Causam esse, qui auctor alteri fuerit hominum
non quod venere Ceteri fecerit, sed quia, nisi Suator accessisset, nunquam
in homicidium Causa efficiens proripisset.

Causa efficiens est multiplex et optima: amplissimum enim ducendi
sanguinem appert, nec verbis solus sed rebus etiam fundam fuit eloquentiam,
in multis causis praecipue Ceterisq; rebus inuestigandis ut Virginius huius
vitiis, effectibus, eventibus proponendis, ex quibus omnibus oritur praesentibus
quidam eloquentia si modo plures causas adiuuantes Conglobata, quae
recenset in Verrem Romanus Orator Actio 3^{ta} nunc te uno
sui laudari quid pro ex hoc loco possit quod nunc legem amarioribus
suis sed sua misericordia tuorum praesentia Ceteri Morum in rebus gerendis
consilium et prudentiam singularem, et tantam sui hominis in hac Rep:
nostra memoriam volitam recordamur perspicimus id quod omnes vero optima
labant se unam Parentis similitudinem et unam expressam habere
ut qui te non erit, qui te viderit Parentes tuos non desiderat

Ita in oculis in ore, in gravitate summa in fatis in casu in omni motu
corporis, cum aposita ad magna Res. manū ad monstranda, leguntur &
quod caput & in actionibus tunc grandis, in conservanda tunc Regi
in omni prorsus admittitur Publici cum integritate maxima, sine
ulla vana simulationis fave Parentum minor effugium esse oculos o
mnium visendam spectandam propagandam. Si vero honorificum est
parentibus Naturam fuisse derivatam, & in omni officiorum genere
cunctorum sermonibus laude honestatis ut ab illorum in Vir
tute non degeneraveris. Demeritis enim filiorum, Parentum Reges laudes
obscurant quemadmodum praeterita bonorum contemptum & abitura
familiam et tenetis in lucem vocat. Quae tibi si affectus esse
debes in posterum, ut incipit te pudes in pueris vestigiis Linea
tua, quod est entaris magis; hocce aliquod tua virtutis in Res
nostra gloria monumentum statuas & virtutis quo posteris ad tu
am memoriam in Simili praeterita facta exatentur. Haec enim ex
cellens virtutis praestantia est, quae nota non solum hominibus
sua aetate fuerit, sed ad omnia posteritatis memoriam aeterna
teque propagata

Calet ad hortandum a Causa hae Tullius Placitum ad
suscipiendam viduorum causam impellit. Sed in ierem Numeris.
Cogata quo loco sic, quod dare Populo Romano, quod reddere

Maioribus tuis red dere? Fac tibi paternae legis auctoritas, veniat in mentem qua Lege Populus Romanus de pecuniis repetundis optimis iudiciis severissimiq; Inductus usus est. Circumstant te Summa auctoritates, quae te obliuisci laudis domestica non sinant, quae te noctes diesq; commoueant, Fortissimum tibi patrem Sapientissimum Avum, gravissimum Socerum fuisse. Ad de hortandum etiam Summo opere conducat Cuius voluptatem pernitiosa hostem ex hoc loco subiecit ut in animis hominum illius acerbum Odium excutitur de Seneca Num 403

Accipite optime Adolescentes Veterem Orationem Archi- ta Terentii Magni imprimis et praecleari viri qui nullam eed Capitaliorem pestem quam Corporis voluptatem hominibus dicebat a Natura datam hinc Patris proclitiones hinc rerum publicam euersiones hinc cum hostibus clandestina colloquia nasci dicebat. Ad amplificationem Multum confert exemplis Citandis n̄ immemor in qua passim males enluendo historicos. Causa finalis ultima quidem est Causarum destinatione tamen prima nam sicut ex radice Caudex rami Folia Fructusq; erunt. Quot sic ex fine tota vis et ratio humanarum. Inuent igitur imprimis in iis quae tractantur rebus finem acurite cognoscere

quando ex eo prudens orationis distributio futura est. Est
autem Finis ut recte animadvertit Aristoteles in Cuius
gratia fit aliquid idque non extremum sed optimum. Et
recte Dug. Aug. Finem perfectione esse ait non consumpti-
onem. Oratoris sui defineris est ultimum ad quod res
tota refertur ut Sanctas Finis medicina, Tutoria belli,
scientiarum Studii Scientia maior DEB cognitio Cuius cogni-
tionis cultus. Porro Finis hic duplex summy et de-
stinatus summy et perfectus is dicitur qui parte expeditur ut
est status unicuiusque rei in suo genere perfectissimus. Fi-
nis primarius sacra Theologia et sacerdotis est Deum colere.
Finis Iuris prudentia primarius est Remque administrare.
Oratoris Politici dicere apte ad persuadendum destinatus
est Valgo secundarius qui ad summum consequendum comparatur qui
hi sunt bona fortuna honores hi fines inter se concitantur ita ut
qui finem supremum et primarium expedit illa quae debet amplecti
media quae ad illum obtinendum conducunt si pace fini utimur
minus si adus cum hoste in eundem est vel bellum conficiendum si
ne quo pax nulla haberi potest sicut e contra remuenda sunt a fine contra-
ria media studeo sapientia. Utendum in eis otium. Illoquentia. Ingi-
enda

fugienda sunt ea quibus impeditur potest ac retardatur
 Corpis ad elloquentiam famam conferendam. Pretulit
 sunt ea diligenter vitanda, quae puritati mentis officium.
 Cuius Titus idem, qui et Ceterarum Caesarum eorum enim
 oratoribus Familiaris in laudibus. Est optima Commen-
 tatio pro Sexto Num 93. Tu vero si aliquem lau-
 dare volueris a finali causa conquire varios fines autis
 non illis quem laudaturus es. Tu 99. Si Regem fore
 infirmum laudare velles a Rege in bello gestis, Congere
 res varios fines propter quos gessit bella, quales
 sunt restituta in Polonia Alagis fieri Pretulit, religi-
 onis amissa Libertatis recuperatio, honoris Divini pro
 fanati uno Conculcati pristinus vigor templorum in
 sacrilegas tabula Convertere. Primus Liber Religiofamam
 Famam hanc, quas tantis sumptibus maiores tui fundarunt
 tanta vere ignominia et audibris hostis habuit, in suas
 edes revocatio et detur illis honor plurima in praxi-
 andam potest tamen fieri tota oratio et ab uno fine. Liquidam
 in stemma Odalivorum quod est trans integrum Consuevit Panegy-
 rici ex hoc solo fine quod Namque ista ad Ortum gloriae

innotatis semper plenebent

Ad amplificationes gratiosasq; animorum modos uendos. na
let plurimum, Tullio non infrequens est ut patet pro Roscio
Milonis Num 14^B pro Murena Num 83 Secunda actio
in Dullio Num 73. Nos causarum ultimam liberationem
concludamus ex fine. Quid fragilem Vitam² conditionem
ignorat, quam uti decor alio memborumq; firmis de hant?
quis aquarum fluxus, qui pernicitas ventorum, quis animi
uolatus, cum eius Cuspis comparari apte possit. Multa
tione fit. Si utrasq; amittimus, recuperari eas quom
longe speramus atas si semet abut quis reus
cabit? Fugit fugit illa temporibusq; cum aliis quibusdam
aucta aeternum sui post se defuerum relinquit. Hic
sicut Occasus apta est, qua a sapientissimis hominibus
anteriori Capitis parte Capillata posteriori calan esse
frigitur et emansus elapsa nec apprehendi amplius
nec detineri potest. Est enim omnium rerum in
aptitudines amplissimum Cuspiumq; velis tempus fer
unda atas exurgit. Hanc morbofer autem sequitur

autumnus Ingrediens hyems expectat ita in homine pueritia et adulescentia
ad brevi virginitate et ad

sed post ubi cecidit. Si Flamma vacato Cuspis ripas protulerat verum
nostram exprimit imaginem. Hec ubi Consideranda sunt ne p
Flaves etiam Ino certa vita substituta sui abire fatiat, illud
deinde

Omni praeritos referat si annos.
ad huc quocumque oculorum quocumque alicui Convertere, Cuncta
qua hoc Caeli terrarum antequam Continentur Contemplor. Nihil
otiosum, nihil frustra a Supremo Condita. Nunc in vaporibus
virescentibus nunc fenum offerunt sustinet. Vixit quatuor
horis - Caelum ab ortu ad meridiem in occasu Celeri motu vol
vitur ac revolvitur, semper sidera omnia vagantur dicunt et no
stra suffragantur, eorum homines aut ad labores aut ad quietem
vocat. Huc ille astronomus sed quam accurate suum annis singulis
in Caelum per duodecim Currit Caeli signa: Suorum ad nos accersit, namque
describit tempora: ut aut surgunt vere, omnes generis herba
floreant nascantur, aut spica messorum Estate flavescat, aut plenis
spatibus autumnus videbitur laboris. Aut demum primum nimbibus
in Hyeme omnia contrahantur et congelentur. Eius reliquos
de non planetis? Lunam et Ceteros, quam velatum quod dicitur,
virescentem a statione illi sua in quibus collocati sunt.

Statis temporibus, Cursus per petros præcipua Circumferunt, primum ab solant
vallis aspectibus suis res mortalium, vix afficiunt, ut taceam quæ
inferiore hanc mundi parte terra Magna conspiciuntur. Hæc quæ
tandem Cursus res cum sensum illa habent, cum eodem destituantur, quod
vultum seu sub Cælo aliud, seu in silvis atque agris, seu aquis
vivat, liberam a certis sibi per naturam impositis actionibus vi-
tam legit? immo aer, quem haurimus, terra quam terrimus, lapides et
ligna quæ tangimus Lunam quæ oculis cernimus Funges fructusque
omnes quibus vescimur ad id a Deo ministeriali hunc collocato
non mandata esse videntur: quæ velut sint Divina Potentia a necessi-
tis indicia: velut vultu humanis suisq; munera Commodis vix inferant.
Quid vult homo? plusne in hoc in mundi theatrum tanquam spectator
introducitur? Nullum aptius mirum? Nullum vult institutum? est profecto.
quæ erandum enim aves ad volandum, pisces ad natandum, ita homo ad ali-
quot in vita officia factus conditusque videtur. Cum necessitate naturam
imposuisse omnibus hominibus vel ex eo patet, quod nulli sit mortalium, qui
non animum ad certas in vita actiones dicitur. quid ergo agam?
Id nostrum exemplum desinat causarum explicatio. Suis igitur cum effe-
parum et lacteus Hercules Novem Junonis ubentibus Juppiteris argenteis
uberem humeris Cælestibus Styllis depluens tantum florem produxerit, Sive
nature plenæ hæc munificentiæ reliquæ eadem videntur, vult plantis in
veneris Divini præcipua ingeniosa Naturæ parentis Suis hoc secundum

omnes numeros absolutissimo opere vestre Domus Illustrissimae qua
 factorem hinc usque in Lemgo gra pietatis in Supero Splendori
 seu Candori. Adeo ut exaggeratissimum Virtutum Vestrarum Symbolum
 illud sit, et vos si quis omnipotens Deus Stemmatis Imp
 pleat abunde

Quartum

De effectis et usu illorum.

Effectuum Cognitio longe facilius et clarius quam Causarum; Cuius effecta saepe oculis
 patent, sed Causae fatigantur saepius in lassum ingenium hominum et illorum effectuum
 in quorundam Causas, nec tamen inveniuntur Causae nisi fortissimè. Et sic Libera movent
 in quibusdam sed motum solus, quis tamen solent movent de causa prima in his finibus
 utra ab intrinsecis id est a natura propria an ab extrinsecis id est ab angelis moveatur,
 quidquid sit quod dicit Philosophia non tamen demonstrat. Illud optimus Max:
 effectus Cognitio per se quidem Deum quae est illius rei ostendimus nec videmus:
 uno ex hoc Deum credimus quod existantia possunt, videre non possunt, in operibus enim eius
 et per mundi orationes, motibus virtutem eius semper identica aspicimus, cum non fulgent
 fulminat, cum serenat.

Porro effecta dicuntur a Causa quae sunt orta de Causis ex
 quibus et omnia Causarum genera dicuntur Argumenta uti
 ex omnibus Causarum generibus ipsa demonstrantur. Nam et Causam
 efficientem ex his investigamus V.S. Militia auget imperii dignita-
 tem, Rex Conservat externas Nationes atque Provincias ad ditionem
 nostram adiungit, quis igitur in Rex dignitatem habere neget Militi-
 am? Sicca Similiter ex effectis probamus, Princeps quicquam debetum
 habet Militum, Constituit legiones, magnam belli apparatus instruit.

Lucas

Dives conuincat, ergo bellum meditata. Consensus ades Cogi-
tus ut aliquando partes orationis integrè in eo plene uerentur;
in laudationibus ualet summum ac vituperationibus, quæ ex rerum
bonæ uel malæ gestarum enumeratione constant, quibus uirtutes homi-
num aut uicia fontes illarum et capita satis intelliguntur. Ex
hoc loco fuisse laudat Cui: pro Marcello Cæsarem ab affectis: Pom-
perii uirtutem auctoritatem, et pro lege Manilia, et pro Cornelio
Chicatus Gallo. Nos ebrietatis effecta carpatamus. Quis pestes atq; mor-
bos numerando percensere possit, quos in humanum genus im-
portat hoc infame uitium? extinguit Vatonis lumen, oblundit
aures, ingerit amonq; Consilium obtenebrat, ut in humane temer-
lento uidere est. Quid enim bellus simulus? uis quid infra
bellus abiectus? at lubricus & incespus, ut micant Oculi,
diffluent gemæ, fides titubant, gressus incertus totum Corpus attonitum
et rursusque animi domicilium horret: Ut in certa uerba, sit in post ex-
rucat cum horroni Crapulam, interim sepulta ratio in funotis ueni-
t aut Zythi vaporibus nullam uiam reuinet, uigilans somnat,
sine man fluctuat, sine hoste terrores patitur, sine febris corpus
tremat et Stipes uicinet. Cui non modo uisus sedam sed
et auditu inuicidam: quæ hæc Imagines quid huiusmodi te tenet.

Ingi potest aut ex cogitari, quod non solum turbulentum inspicias dum
 presentior est motus atq; vehementior sed comoda et lenitas per forum Marco
 Deus immortalis qualis emigilat? quid ex frequentibus vocalis nisi fere ma
 rosa senectute tremant manus at laxantur nervi, et quoniam fere per
 obrita est assurgere ad aliora non potest, neq; nisi de sepulchris
 suo hoc est de iis quibus vna sepulchri Cautionis Cogitare.

Ad Narrationes et descriptiones gloriam valent affecta:
 ex his enim res clarissima subyiciuntur oculis. Descriptionem
 avaritiae tenacis ab affectis suggero desumptam ex Theophrasto. *Anaxi
 et Tenacis*
 Ho et glans. Sordidum hominem vel postus portentum
 hominis si habet intueri; ut vestes habet strutas atq; attritas,
 ut loculos habet sibi obertos, Canes ferugineos albas, opletas ara
 reis ades ut ipse capite est usq; ad litem raso ne sepius ton
 soris opera indigeat; ut domi nudis fere pedibus solum ambulat
 ne quid interius calcios deterat. Epuravit aquam citius quam ex
 eo eliminans beneficium, si quoniam quodvis inspirat an vestes eodem loco ma
 neant immoti. Fructum de suo fructu si cui non gustare sicut, remi
 nem per se ipsum transire fundum aut illum cadumum gomm tollere yacem
 in ardore extinguere vel ne quis corroget testula, et si quis forte
 vicinorum ut si pro fructum securum equum aut aliquid si mibe

utendum dicit, rogitet Inves Gempedict atq; absque pena.
Porro autem de latum signis die Gortura non solum ut est illi
importunus exactor p^{er}nam pro mora atq; adeo usura solum
exiere Jan domi cum G^um est regit Jurgore et ne Candelan ascendat
fellen Avum fert Cansibulit tanquam Javus illa p^{er}etur atum popula
res Comissio est ex cepturus recaliter fien p^{er} diu ante p^{er}tentat
maellum p^{er}ices, utulnam Portuam, Caravient omni terra namq; rediens
seum, inter eandem m^uditat Jesto die siquid prode vero pro festo egere
licet Jatus est nihil emere redemum delib^{er}ata diu docenne
gallum gabriacem ungula ad gemale Cominium; et pueris univ^{er}sos
pedes Cris tang de capite resertam largiers. Capite hoc ingit, e gemum Cua
te, quando Jemel prodigere oportet. Moy amovatis Cominijs atq; no epu
lanti bus Jomms labid videns et interim quot quisq; talies dnu^t, in Cui
minis, numerat Jene ad singulos ingem Jene.

Quo ad rem argumenti attinet non est ubiq; ratum Malum est causa
ex qua mali p^{er}fectus Jevat fit enim plerumq; ut ex alio fonte
manent eferta qua^m certis causis adverbibus, cum ipsa tantum per
accidens Coocurrant. Ut non est Jerrum Malum quod interficit,
sed nos ipsi improbi, qui id in mala nostra Convertimus, quod aduersus
feras aut hostes datum est. Hinc argumentat^{ur} Seneca. Dedit en
quid Jens Ventos ad Cupidendam Celi terrarumq; temporum, ad
evocandas sup^{er}imendasq; aquas, ad alendas Jatorum armorumq; fien

est autem triplex Comparatio uno Minorum ad Maius: quando ab ali
quare minori argumentatur ad maiorem Huius exemplum videre est in
presenti M^a oratione pro Balbo de Libanis et aliis locis v. S.
In Ecce animalia amant Deos et Venerantur a quibus aliquid accipere
beneficium; quanto magis id facere deceret homines ratione politos.
Sicut autem talis argumentationis uno Pars plerumque probat exemplis
et dictis inuicem M^a M^a et v. S. In proposito exemplo
velles probare firmam partem quod inuicem animalia gratia sunt su
is benefactoribus sicut aduere primo exemplum S. Hieronymi
qui quod Leonem Lemna sede Curasset locus grati iudicis ab eo auo
put quod in far canis natus eum sequeretur, et quoties opus erat vana per
ret onera. Secundo aduere exemplum de Lemna pariter S. Hiero
nimo. Hic enim e unius sublate benefactoris suo eum a quodam Abbate
supra Sepulchrum S. Hieronymi aduere esset istisq; verbis Congestum:
ecce hic Senex noster Sepulchre est, mox dicit lugubri gemitu totum se in
terram prociat, perueniensq; in Sepulchro benefactoris, arguit proci
nis dolore merita se ad mortem usq; consumpsit. Aduere
deniq; exemplum de duob; deffinis g^o g^o marinis quos cum quidam
Cecanus captus ad Bizantium pecunia redempset, et in mare li

veros dimisset, non excedit gratissimis gestibus benefici memoria, etenim cum
pessima submersa nam omnes naufragis interirent, videri quibus benefactorem
suum iam iam gerentem dorso suo auerentes receperat, et quando illos caruit
in porta. 2da Comparatio est quando argumentamur a maiori ad minus;
cum quod verisimile est et convenientius aut non convenit tamen, aut verum
est, colligimus aliud quod verisimile minus, convenientius est non convenire
aut verum esse. Ut si Dominus et Salvator in tanta demissione edat argu-
menta humilitatis, ut cum equalis natura esset Deus, tamen velata Maie-
state, Celo stabulum gererentur throno pro regio divitiis paupertate; quanto magis
debet Sectari animi demissionem eos, quos quatuor ipsa fragilis et inbecilla natura ad-
monet Corruptionis, et ex quo orti sumus pulveris. Exempla huiusmodi sunt cum
frequentia pro Murena Num. 9 pro Milone Num. 16 pro Sylla Num. 29
pro Claudio Num. 78

3ta Comparatio est quando argumentamur ab equali ad equalem. Cuiusmodi
Comparamus par cum pari: cum ea res est ut parum par sit quoque iudicium,
et quod in uno valet ad alterum in alio. Lex est qui occidit Patrem in
Iudis in Calenum deiciatur in profuentem ergo de qui Matrem occidit. Quis
tamen omnibus Comparationibus solissima est animorum expugnatio Comparatio a
maiori ad minus facile enim quod intendit probat et evincit. Eodem modo
in scriptis est auctoribus gratulatio Novi Anni. Si auctoris sit tunc in scriptor
ac Coaductum fuit.

Minor

Et initia lunshaber anni non solum sancta fortunataq omnia finirentur us a
quibus in te aliquod beneficium redundavit. quanto magis idem facere deest
eis qui vita nostra post optimum Nomen exsistere auctores et aquibus tua
favoris exemio, tam Multorum beneficiorum in nos tam lapsis pro fusa colla
taq monumenta exporti sumus. Illustrare vero hanc partem orationis
varis antiquitatibus et exemplis posses qua hic subnecti.

Populi Lybie ut testatur Pitarichus fortunata primordia sibi grata
lantes agulas aureas loco sprendi inuicem offerrebant, quibus istud Lem
na gratificat. Primis hinc datis primis virtus primis
felicitas curat et reuertat. Apud Nabatheos teste Erodoto

Mos huius et conductum regunt ut in anni primordiis nonam sibi
gratulatur felicitatem non igne accensas facies mutuo sibi offerrent.
Apud eosdem huius etiam mos regunt ut filii parentibus in anni primor
diis omnia fausta et prospera precari ad se tenerentur, atq in signum
amoris et obseruantia cor duplici sagitta transfixum quam primis hoc
in longum Anno fuit Vixit aeternum. Secunda dies gratulatur
Patris. Teste Polyrate Iamque antio anni noni primis vir
ris loco sprendi offerre solebant pelicanum aureum cum Lemmate
annorum in Labram monumentum Regi vero atq ant spiritibus offe
rebant Collumbar argentearum, ut illorum integritatem vita et morum

Cardorem hoc Collevert donatus Petrus glorijs Sanchus formi
cum ut coram laboribus et providentiam circa se susceptam numeraret et reprocharet

Differet vero Comparatio a similitudine quia in Comparatione fit duorum Comparatio sed
cum respectu alicuius tertii in similitudine vero fit quidem duorum Comparatio sed atq;
ullo respectu tertii sed suum hinc et ibi annectitur. Comparatio ex egra
habet v. g. sicut Ciceroni Catilinam huiusmodi Petrus persequi, ergo et Brutus
Antoninum studet Patrem huiusmodi persequi hoc est. Ut videtur quod Cicerus et Brutus
Comparantur respectu tertii in numerum perfectionis quam merentur hostes Patris.
Simili iudicis vero tale esse solet, sicut abeunte anima Corpus fit tetrum et se
videm Cadaver su percutere gratia Divina ex summe animata tota emoritur
et ipsi de horrorem incutit ubi manifeste advertere potest, quod Comparantur
duo atq; ulla ad tertium respectu. Et haec de locis intrinsecis tum in scriptis
quam ductis a proprietatibus quorum graeco copiosiores in generibus omni
sunt demonstratis iudiciali deliberatis inferius patebunt

Industria de locis Extrinsecis

Loci extrinseci dicuntur ex quod non sint illi qui rem perse in certo statu
constituunt sed tantum externe demonstrant, Comprobant, testantur, rem
ita se, saltem probabiliter habere, et non aliter. Sunt autem huius
modi, Sententia apothegmata Hieroglyphica Simbola emblemata,
Leges, enigmata adagia, proverbia, fabulae, Oracula.

Ex his quae argumenta desumuntur Cuius in omni testimonio Comple
ctitur seu ut vocant alii dicuntur argumenta quae desumuntur alium
de ad faciendam fidem de singulis aliquod ut et horum si quando
usus viderent notitiam habeamus.

Punctum I. m. m.
Quid sit historia? quomodo argumenta ex illa deducenda.
Historia ut dicit Cuius est rerum gestarum expressio. Vel ut Charis
illam explicat Cornelius Agrippa. Historia est rerum gestarum
cum laude aut vituperatione narratio quae Magnorum rerum Consi
lia actiones, exitus, Regum et Magnorum Virorum actus cum temporibus et
locorum ordine et descriptione exponit. Ab historia sumuntur
argumenta desumptis ex illa exemplis, quibus probos ad Imitationem et
virtutem excitamus, improbos a vitis deterremus, vel quid primum alium
de ad publicum bonum stabiliendum derivamus. V. G. Probare ali
quis vellet homines externos in Regno Polonia honoribus muneribus
adhaerere hae exempla ex historia Polona Lib. 4. Cromer. de Liza
Miciesthai Secunda uxore. Hae Regina fuit in contemptu apud o
mnes Polonos quos illa Sordidos vocabat, honores non nisi suis te
thonibus conferrebat. Mortuo demum Miciesthai acceptis clam magnis ho
noribus et utraque Corona fugit in Saraman ad Conradum Imperatorem.
Simile huius Lib. 6. eiusdem historiae de Constantia Vladislaus 2. d. Regis Poloniae
uxore quae persuasit fratribus interficendum Regi bellum. Petrum Sarrum Coni
tem interfici voluit, sed tantum illi oculi eruti quibus diuinitus receptus

Septuaginta Septem Tempa an Polonia ex lapide secto extruxit Vide Martinum
 Guelski qui ea Numerat. Eadem Regina porcorum nomine Polonos
 vocabat. In Lib: eodem de Boleslav quarto Memorabile prodrationis ab
 ex tunc exemplum refertur. Hic Boleslav pugnavit cum Conuergis
 quatuor Duces eius Nationis suo exoratus subfecit quorum inter et Condi
 tamne cum suis, ad silvas exercitus deductus ab iisdem ad interuicem
 deletus. In ea pugna Henricus frater Boleslai occubuit.

Historia summam amplificanda orationis subpeditum manifestant. ex carum enim nostra non
 mus viros fortes aliter pulchros regnes, Camillos, Alexandros, Thimaleontes, Themistocles,
 Pompeius, Epaminondas. Et huiusmodi viros videtur dicimus. Solentes Solones, Lycurgos
 Papianus. Et iisdem eos qui amantes Patria exire compellamur Secius Cato, Curtius,
 Horatius Scipulus. Historia nos suppeditant, ut mulieres gradatiles et iudicas
 nocens, Lucretia, Clelia, Aspasia, Terentia Tanagiles Cornelia, Fabia.
 Sulgura enim cum a matre Julia diligenter custodiretur, ne cum Lentulo Marce atrium
 no prodigis exul Spontane in Siciliam met. Nam famulari veste circumta cum duabus
 anathis, vadens. Terentia ad eam prodigit, ut loca olim fortitud, sui muni comes infortunii
 spect. Contra eadem insidia nos edocent ut in iudicas Hannibal, et cum
 Thales Lopezas Nereas Semiramides, Luxoriosas, Cecropias Inguis. Tul
 lias Julia enim Sorantulu Regis Rom. filia et uxor Tarquinii Superbi ingre
 mis Mantua ad hanc patri impulit deinde Carpentia got humilia eius inagrobrium eius
 dem Patria ap. aufer.

Eadem res materiam suggerunt ut dicitur stuprendens in bello nocens
 Pirros, Fabios, Metellos, Lappinis Larmenones. Inscos vero no regnum

Posthumus Tuberos et Manlius Torquatus. Posthumus
enim Tubertus ductator filium posthumum quem, ut ait Valerius Maximus
ad generis perpetuationis laborum successorem propagandam genuerat, cuius
infantia Pandimenta solum atq; osculis fouerat, quem puerum liberis mui-
nem armis instruxerat sanctum fortem amatorem Patris et Patrie, quia
non patris iussu sed sua sponte persequens progressus hostes fuderat,
victorem ferri iussit securi. De Manlio quoque Torquato scribit Livius
Et Citius Valerius qui cum fuisset atrox bellis contra filium
quos suum Caputis condemnant quod provocatus a gemino Mevio fuisse
unum sine ad ducendum sine patris mandato descendit, quamvis tunc
de hoste triumphasset et gloria spolia retulisset satis esse iudicans
Patrem forti filio quam Patrem Militari disciplina curere.
De his historiis videri habemus ut Multos strenuos vocemus Attili
os Cenedros, Scenas, Scianos, Dentatos, Causam Attilius in
pugna quam gessit Julius Cesar cum Masiliensibus ab ipsa dextra
quam Nam Massiliensium iniecerat scena pugnam apprehendit, neque
parte ducere desistit quam captam pro fundo mergeret sedem factam
in pugna navali verbosa laudum suarum Graecia adscribit Cynegetro Attemen-
is Cesaris scena Cesaris eiusdem miles ut ipse testatur Cesar lib. 2 de bellis
Civili Castellum sul landi commisit summo studio et in credibili fortitudine defecit
omnes qui propius accedebant occidebat interfecit et deinde sine regressu
pedes pugnavit sub ingenio Sinegen quem ipse e Caduonibus Compensiorum
militum

militiam cumulataverat Corruat. Cuius scutum dexter alia in Capite humerisque
 auro. Vulnera d' dexter oculos enclum Centa et viginti ictibus
 fessum apparuit. Alter iten Sclava sub eodem Imperatore Militans in
 Britanica pugna Scythulam quendam ex aquis conuentem d' ab ingentis
 hostium agnis exactum conuendit, et confluentibus vadis hostibus stantem
 sepellere conuentibus inuolans retinuit p' ang' militum diuina p'is inf
 Felicia p'la vna dextra in hostium corpora idgit, ad extremum alius euagra
 to gladio vobone sepellens d' Britanica d' Romanis pulcherrimum fuit
 exemplum. Jam vero fragula in f'lore laeas, laeas in ore artus, gaba
 ictibus perforata sentis p'ans in. crebris formidibus ab ang'is vado
 loris onustus in p'ndas in d'uit, d' ad suos enatavit. Vroq' impera
 tore quod gladium in clade Britanorum factum non amiserit sed bene ad
 locant quod mate rem esset, p'nce ingens Imperator veniri p'posuit &

Historiam nos edocent ut vros eloquentes vocemus Cynaeas. Antonius Hortensius
 os, Demosthenes, Pericles, Sullius quoniam de Antonio testatur Valerius Maximus quodcum
 Mariam Cynaeas factorem pulchris ad eam interficiendum missi fuissent: in sua elo
 quentia ita feroces coram animos conuuluit ut a clade eius temperarentur d' Stratus
 muerones recederent. Cynaeas vero Regis Pyrrhy legatus tum in eloquentia va
 luit ut de eo Rex promouerit se plures vros Sabegysse Cynaeas eloquentiam
 quam armis. Hortensium vero ipse Cuius vobit Regem fore. Demosthenis
 iam in omnibus aribus p'lamata eloquentia. Disstratus ita p'ura d' arte di
 cendi instratus fuit.

2
Vna Abscemersem oratione eius capiti impio Regum in sua Capita et Fortana ei pmi
offent. Tandem Verbum Abscemersem pro aratoris versant et flegit Peniles
inde queritur de illo qd in labris eius melle dulcis Legos habitaret. Et
alia videri Conamnis vox qd fulguraret tonaret, Ordeua tota pcomflectet.

Et Historis habemus ut prodigos Vocamus Herodes Vitellius qui vo
cabatur Patnarius Princeps. Sergius saluantes in Lagercalibus. Antonius Viti
et Regnum in Cominis amittentes. Daltasares, Heronis & Vitellis iam pda
matus luxus. De Sergio scribat Valerius qd prouis gens hia balnea Constanti
ent; in Lurinis Lau prouis vniuersi generis pisces alere cepit; ne ve
aut quidam ylam Negman ablatio subiecta haberet, Neve vlla tam fe
ua tempestas incidere qua non Sergi mensis varietate ferulorum abunda
rent. Antonius Regnata Regni Regni Uti Septu liquata Vniuersi pro
pnamit qui toti Egypto equidaret, tunc Regnata vox ablatio Regnum vltip.

Ex isdem Historis e contra Vocamus laudabiles contemptores qum. Fabricius
Serranos, Concnatos, hi enim ex agris ad Consulares aut dicatoris honores
accessit sunt Atullius enim Regulus Serranus ab Abatris ad Imperium Pop
Rom Vocatus est et ille rusticus qd attrita Menaus Salubem publicam su
obliuere et ingentes hostium copias psumendebant. Iunctis quiq Con
cratus non nisi septem iugera agri possedit, et ex his tra qua qd amio
ad horarum obligauerat Melita Romae amfit

Eadem Materiam subministrant ut Vnos temperantia Virtute illustres
nuncupemus Serranos, Caus Epaminondas, Carones, Serranos & Serranos humili

ametri

amicis latentis dicere solebat Imperator. Mtu Virtute constat non corporis cultu. Causa Imperator
 in herba ricens et ingruam quadam subentarium cum frustulo sultu latus adhibens Partha
 non legatos exegit sine ingelat qd velle hic aduentus velit, ego ipse latus sui qui a vobis qu
 rot, redire, et inueni in Regi, mactate m. respiciat, futuram ut vna vna luanam. Omnis illig ager sua
 glaber sit et nudus, quam hoc mero agunt. Comat enim calig, sed vero manus in illam mittite et pecora pantes
 hauris, friggeritis, sin minus fructu vobis, et extra sacra Romana epote inquam legatione omni iam defuncti. Egi
 mundas maxims et signatissimus bellator vicia vestre contorty vixit, quam vetustate detentam et hauram
 eua restitute opus foret dum se conclusionem continere cogebatur.

Ita vero quam egregie deumbes clementes iocundo est Thionellos, Lucius Paalis, Pompeius Nervos Quinquagelles, Ca
 stantinos Tivos Theodosios Alphonso Casimiro Rualfos Marcellus enim capris Syrausis, ex alfidona aric conu
 latio lugubrea intrens illurgiamant Pompeius Syrausis Romanis hostes inferis formio vna con
 spectu suo ricens benignus tulit, verbis cum recreant, diadema qd abiciant capiti eius impulerit. Similiter et
 Paulus Borussia regem vna et ad genua sua procumbere paratione dextra manu elenauit, in ipse erexit
 conuincum mensi adhibuit ostendens quid est, egregium sit hiltien vna ere, non manus tamen laudabile infer
 acis sacro miseriam. Nemo per quing annos in ingruis tamfuit optimus ut post quinquagnum gesti
 mus, Subtergimus enim mortem cumsdam mltis, exclamant, quam velle restare liberas, quam ve
 cea admanus magister eius Seneca sic in laude eius excurrit. Quotem in lincionem omnam mortaliu
 mltordam? ni cuius verba reges Prunipos, rureat, Orotem publicam huanc generis inuicentia dignum?

De Constantino aut eius mris. Singularis nam Constantine pietatem? inbalentia est tam
 prospicua quam in peccatoribus bonitas. Theodosius debet ducere solebat, nullo me lenitati ncl et clemen
 tia mea penitent qm pndeat sentia vel fuentatis aliquando remordent. Et Caluano Prunipos huc tra
 uerenti et sendominenti ac pntia Rego Plunid testant, Cromeres, quid luanicus dqui
 t. Plunid suo in fauere percussori ignouit, et presentibus in percussorem amul respondit,
 auici ipse minus qm ego peccant, mis quidquid peccation est Meua est Calore subata ma fan
 ed sapientes quidem semper sunt Transuorsion Cua vchit et agnitionem manum mouit. Ego lantam Cur pntin?
 (Vos enim hic Eques Reges exclamant, quid magna peccata sumama per Cartas subrois pndit?)
 Cur solitus Condromis d' dignitatis mea quip eua pari lisi in tu Joanaes non venca Plunid me sed
 gratia reuge, nati me Castigatione docuisti, in quid in pnterna indignum Prunipos somittas acutia
 deans ac gramatis meua castipam. Paddipus inms Imperi vltipimis quibusqz adde autem peccare volebat,
 dicebat aditus per deum sicut adas venne homines. Non enim vides imperator fuit ut in arcule in ludari.

Edon

de Maxima hanc Edo. Sicut Lapsus in profusione, intubation. Nihil gratiale laudatque sed bene quia uidi
ipse Uicant. ! ad intellectionem ad sacros sermone tunc quatuor prioribus. Pagani cum melioribus
irritam feminis plene nam cum quibus interuisto: quibus se seu decideria sua promebant, non solum gratia
res audere se sed interuim manu et uultu ipse si quos forte nullius esse splendor perciperat ut uide
rent mutante. ^{Re} Alphonsus interrogatus cur erga omnes etiam malos ita bene esset respondit quia
bonus

Pendes denique mortuus amicus uirtutes eius reuocatis et deploratis subiecit, nec parumque
aut fortuita laudatis: et illud maxime conuictis quod deus operaretur nulla in partem inuictis

Liberales ex cognitione historica descriptis si hos erud. Silius Agricolam Traianus Commodus Le
manus Theodorus (idoneus, Corinthios, Tyros, Vespasianus, Cleonens, Palomus, Aciphar. De Siliu Agr
geatus scribit Valerius quod prope modum reus liberalitatis: praeter in latente, aduicem eius quae in
fiantia officia credebatur, et quod Silius possidebat omnium quae communi patrimonio erat. Tran
ni liberalitas etiam in manu exiuebat. Commodus Imperator propter profusam liberalitatem inuicem
ma fuit pariter cum inuisione temporum felicitas. Theodorus Rex apud Asidum non
alium praecipuum charactorem uocabat quam liberalitatem. Deo dicitur melius locutus quae
scripta Regni.

Marcellus Comanus Imperatorum Nycenus uocat mari magnificenti, et abyssina inuicem
cordis: De Cydon Corynthio propter inuicentiam eius liberalitatem, ad agrum fuit senger alii
quis in Cydonis homo. Tunc Vespasianus si aliqua die quae praeter non omnes ducere sibi erat
amici diem perdidiuam quae uocem cum audisset Alphonsus subiecit, quibus ego E. D.
quod eo modo nullam diem perdiderim. Cleonens et Palomus Regeo Regnum adeo
liberalitatem adauerant, ut etiam cognomina beneficiorum inde degorauerat. Aristoteli a
mion Cleonem agna et pauperem cum inuicem saeculum primum plenum etiam publicioris
eius subiecit ut sedon amici subueiret. Plura de liberalitate inferis ubi degere demonstratio

Apertate quem praem ex historis laudatis adscribendo illis spectat. Aggelanus Paulanus
Vladislaus Regis Poloniae, Maximilianus Rudolphus. Aggelanus enim etiam in hostili terra delibet
uenerabatur Paulanus uero in supra memorabili ad phaeas, inuentibus Certis uel malis de Grae
interfici entibus

a pennis in bellis inebant qm sacrificia diis perciperet, in quo salubris ad bellum dantis orant, ubi in
 factis dantes non foret vincere, ut saltem a multis ad fauore aliquo memorabili dabo more indulgeret, annu
 ut bellum vobis magna clabe perfugati hostes aduocentur. Sed erunt homines arma stringent. Deum vero et
 pietatem in hominibus vincit. Quis dicitur hoc nomine secundus Imperator Romanorum etiam dyabola pro
 genis suae pietatem testatis est Aquila mirum sibi intente cum inscriptione. Deo et saluti pu
 blicae. Augustiniani quoq; caetera erga Numer optimus pietatem obtestationis, habuit pro symbolo for
 humanum vrentis lauri folijs cinctum cum inscriptione. Cor Legis in manu Dⁿⁱ est. Quibus
 sextus Anglus Rex Sigismundus accepit orbem e Alesia in Latena aurea pendente cui ad
 serperet. M^o S^o L^o S^o.

Historici etiam in monumentorum rerum descriptionibus Orientem vident sic V. D. de describeres
 Cyru Memoriam facultate inuisibilem appellat Cyru Sisyroca Persicus ad dederent. Videtur Hebraum

† Cyru eam tanta memoria valuit ut omnium suorum militum quorum tot mi
 lia habuit in exercitu nomina et cognomina nouerit idem legitur de Sisyroca.
 Corpius adulescens triginta sex milia hominum eodem ordine quo audierat
 rursus ex memoria recitauit. Ebraus Habreus omnes libros Moysis a Chal
 deis exustos recitauit memoriter. de eodem scribit Josephus Lib. 11 Cap
 5 quod dicitur per quadraginta continuos dies quinque a Manneus
 bus sine intermissione ducentos et quatuor libros. Contra Sapientis, Igra
 nos, obliuiscos describendo hieres Photiosos Herodis filius e Caluic
 thraena aut albanorum p^ophetas. Photii enim apud antiquos p^ophi
 diphron. Confelantur. De Herodis filio tradunt authores quod sermo
 literas adspere non potuit etiam tot haberet sermos quod sunt
 in alphabeto p^othi Thraes et albani tam p^opheta u^obantur ingenio
 ne Thraem Capiti impendentem timerent ne caderent Calum Scallis adri
 esse putabant

Limes ne a publicis ingerentur extinguatur.

Ex Historicis habentur exempla ad omnes plane orationes in quibus
Stylus utitur vitis Stratagemata & prodigia. Et quidem de vitis
aliis Stratagemata in favarella politica antea obiter aliqua pro
digi. Oratori tam profano quam Ecclesiasticis ad Nervus Oratoris
usus Servatura Subratis. Scribit Livius quod ante Punicum bel
lum primis eos Mugiti infirmorem Romanorum Conuerso animos
audientium terruerit. Infans Semestris in foro Clavio triumphum
proclamavit. Aliis cum Elephantinis Capite Natus anno verbis
544 In Gallia Lugus viginti e ruigni gradum abstrulit, ante
Clavio Romanorum ad latum trahit hinc emm Francke Lugus dentes
cedere. Crete Jovis Hercules Cruentis maculis Marant.
Anci in agro Metentibus Cruentis spica in Corbeo prociat Sortes fun
te prolapsa ex quibus in una longum fuit Manori tellus fun con
cutit. Bello Secundo Junius Cues Domitio ferunt bonem dixisse
Cane tibi Roma. Durante itidem hoc bello, fagnum Mantua in montium
amrem Sanguine fluxit. Reate Saxon ingens Sanguinem volitare in
Jov. Inter amre la Marant. In exercitu Xerxis quem aduersus
Graciam moverat equa parva leporeti edibum testantur Historiis. Mors
trigenis infelicem sustendebat belli apparatus quod felicitas ille
qui mane Cassibus terram pedestri operentur exerciti ut fugi
animas

armis jam illo regressu Regno suum repetiturus fuerat.
 Oppugnante Alexandro Magni Tyrum potentissimam et florantissi- +
 mam urbem milites quidam Macedones cum gazam frangerent ma-
 nantea sanguine guttas notarunt. Atque Tyrus ipse quoque cum
 ferrum exardendum igni, inoptatum esset ad motuq. tollit aduen-
 deretur ignis, ~~hinc~~ ferr. sanguinis rivi sub ipsis flammis con-
 parvero. Et tunc prodigium Tyri expugnationem et ruinam si-
 gnificabat. Nec Alexander cum gazam obideret et ante ur-
 bis oppugnationem sacra diis patris more perageret cornus
 praeter寻常as glebam quam virgibus ferebat subito demisit,
 qua in caput Regis delapsa resoluta diffudit. Cornus in
 proxima turri confedit, qua quae erat bitumine et sulphure illita
 alii turri adhaesit et circumstantibus caesus est. Consultus
 Aristander respondit Urbem quidem capiendam sed Regi a
 periculo gravi timendum: quod evenit nam Alexander in hac
 pugna sagitta capus, et saxo in corpore afflixus
 Nec Colona prostra salibus caruit prodigium ante Cadem Buo
 mensem in Moldavia quae exeratun dicitur ad interfectionem debetur
 rus erat Stephanus Voreuda seu Polatinus Moldaviae
 hae contigisse dicuntur.

Equus generosus cui induebat Rex Johannes Albertus in pueris suis tor-
rente lapsus et in modica aqua suffocatus est. Nobilibus qui haec e muta
mentis clamabat Noster in puerum malum proficiuntur ante multum
Ukrainensem gladius in caelo nubes ignitas sine Cruce. Buchana sanguis
neis lacrymas Haec miraculosa imago Beatae virginis Ideam factus
Milesimus. Tugens numerum locustarum ex Russia ortus ad Sannum
usq. fluvium delatus est. Signum fuit quod ad hunc usq. fluvium
Tartari Russi Ukrainensibus omnia vastatimibus et ruinis im-
pleturi erant. Simile quid legitur Anno 1335 quod tanta brussa
num vis Poloniam permagata est ut in volatu Solis aspectum hominibus ad-
merent, hunc vero strate ob Multitudinem Maximam egrono angulari Super
ruent. Subsecunda prodigium Maxima aranea Conites. Ante illam eadem
qua Tartari omnes Poloniam permagata, repente Boleslaus Lubus Mura
pudesse vestigia prodigia. In Silesia ad Michalonum pagum inter odram
et Misiam per triduum sanguineus imber pluit. Aries armatorum
inter se Concurrentes versa. Puer Femestris prolocutus tartaros aduentu
ros et Poloniam Capita praesuros Reg eodem Jure perituram.
Quod totum post arat Sadoecum contigit. Constantis quoque fama est in for-
ventu Sandomirica. Patrum Dominicorum quod Hedonadarius qui
cantat Martyrologium invenerit aures literis scripturae haec verba
Sandomirica quadraginta Martirum Ordinis Predicatorum
ante irruptionem

Ante irruptionem nuper factam a Carolo Gustavo Suecia Rege Trinon
 portentum Solomia terruit Ao 1654 Julij 9. Quod in facie solis
 dentis Comparuit. Super nasum solis visa est Crux in Cor Conuerti
 quod cum gladio transfigurum declinans in partem faciei solis Sinistram
 stetit sub oculo Sub altero autem faciei Solaris oculo visa est armata
 manus pectus tenens quod de manu per oculum se in frontem attollens
 in quatuor partes est diuisum ac super orbem solis appendens in virgam
 conuersum

Tractantur autem Exempla ~~me~~ per figuram repetitionis sui Cui pro lege
 Man: testis est Italia quam ille ipse Victor Luanius Sulla huius virtute
 et Confliis confessus est liberatam sepius est Sicilia quam Mithrid
 undiq; aeternis periculis non terrore belli sed Celeritate Conflii explici
 ni sepius est Africa Sui quidam Rex Orator proponit Exempla
~~Postet in istis~~ Vos haec romis innotuistam stolidis stultitia fundamentis tan
 den aliquando ad Colenda studia mutabitur quem gloriosus Pericles qui leges
 rem propter illum toties laudatum ac pene Celestem a Grauis Olympus e abscatus.
His tractantur exempla per Apotropon VS: Vestrum hic appello plentium Chimise
 grand am nunc autem Celestina linguaum Cantu concipit Portus Philosophorum.
 Telpum Academi licentia nunc tam in Melior' dyestatum flammam Nouelon
 pressam tuam Ave opage taciturnitatem, qui quantum a hinc verid sapientia
 aberrare offendebat dum in tenebris ac tuta Annium Candis logno sebat. Tus
 Leonum appello Rome squalentia Corpora, tuam Curram ellingnom ac mutam
 num Num feratim in ipso flore senescentem.

3^{to} Amplificantur exempla per repetitionem. Missam Antithesi seu Con-
tradiotioni 2^o q^o. ut agrorum, ita et ingeniorum magna est vari-
etas alia aurea, alia Plumbea videntur. Amm ad verbe quosq^o
quisquisq^o et inde metra

duo milia Romanum simul audita. Ciceroni adolescentem de quo supra in lu-
ceres pan' modo conferas tuas ista ingens cum Thronibus et albanis qui vo-
ram Capiti impendentem timent se cadat.

4^{to} Proponuntur exempla et pro eoque sibi opposita per figuram con-
cessivam cum reiteratione. v.g. Si laudaris Regis nostri Domini-
tiam per exempla opposita ita faceret. Possent alii imperatores fel-
mes torquentis Jouis in Mambus gravent aborum dexteras Chua
Jurensis Herubis. Vibrant alii fulminantes Martis hastas
alii Neptuni ferocientis stridentem teroris ~~per~~ portent insignes
Princeps noster alia incedit via portat in oculis amorem, in fronte
serenitatem, in ore gratiam, gestat Mambus gladium, sed gascata
debescentem olea. Omnibus deniq^o corporis et animi virtus
humilitatem professe ferre gloriantur. Reverti hinc vult etiam
ad tractanda exempla similia

Note Primo Quoniam exemplis cultissima adenda sunt epitheta
ta si illa in laudem tractatur e Contra si in vituperationem. Jam
ergo de epithetis vnde Sumenda.

Egrieta

Epi eta | ergo sunt. ^{imo} *metaphorica* 2^{do} desumuntur a maius-
 ribus, Parentibus a propriis locis, fluminibus, montibus, rivulis, provinciis, ab au-
 thoribus et inventoris, a Regibus et Ducibus et omni Latronum. Ut Arcionem
 sine Parricium frigus Alpinae muel, De dabus opus, Larum aut Castium Mar-
 mor, Indicum Cor, Hircana Tygris, Libicus Leo, Nitobica Aegyptus.

Tertio Pulcherrima sunt Epitheta desumpta a locis rerum quae in aliqua
 terra loci et Regis reperiantur sui vocamus iudum geminis Superbum ob
 genarum divitias Aleum equum ab Chida provincia in qua generati
 nascuntur equi. Lumen quoque addunt orationi appropria sumpta a maiestate
 dignitate et officio, tam nobili quam vili, Ut amicus regis servulus, potestas
 aequalis, pectus et caput Senatorum amicus Dux et rector Mortalium, Dna
 Orbis Roma &c. Non minus eleganter habent illa epitheta quando tribuntur
 parti aliquid quod tenet tibi. In Dni ac saluatoris nri vocamus redempto-
 res pedes, aut redemptores manus, vultus pectus Pompei inuictum pectus, igna-
 ram et tendam manum. Laudantur et illa epitheta quae a qualitate sui ani-
 mi seu cuiusquam rei desumuntur. Ut decolor mundus, torrida Sile Africa,
 mendax creta Lewis et inconstans Graecia, ardens ymbus Aethra. Epitheta
 oratori desumi possunt ab effectu, et praecipue a virtutibus rebusque praeci-
 re gestis et fortiter, Ut domitor Moschorum Vladislaus Rex terror Turcarum
 Humades dominator et domitor Orbis Herculis &c. In vituperium e contra Super-
 tur adiectum ab effectibus nefariis et sceleratis Ut U.S. Proditor Celestium
 excanorum Sisyphus, contempser Deorum Mercurius, nefarius coniura Tantalus

Feby

terrarum p[ro]duxit Alexander. Ab habito etiam ut Chycatus Arax, Lomatus
Hector, togatus Romanus, hastatus Plorus p[ro]prietarius Persa & optima
et illa sunt epitheta quae Regi exprimat Naturam, aut ipsi Regi sunt
congenita vel certe exprimat proprietatem Regi, ut imbellis alumbus
Ferox aquila, rapax lignus annosus cornus rionus Lemus &
laudantur et illa quae tanquam lausd alium rei ponuntur. In o[mn]i oratione
ta malorum male p[ro]duxit fames bellum pestis vitium Mars regnum exadmon
illa etiam habent singularem in oratione v[er]itatem et maiestatem, quando
p[ro]dermativis ponuntur. ipsa primitiva seu in laudem seu v[er]itatem.
ut videtur non videtur de ipsa iustitia, non fortis sed ipsa fortitudo, non v[er]i
osus sed v[er]um virtutum. Non minorem leonem dignitatem habent et illa quae
sunt nomina p[ro]pria alium personae, et ob similitudinem alteri applicantur vs:
Sic de aliquo Heroe dicitur novus Alexander, novus Julius regis de Carnois dicitur
novus Caesar, non illam virtutem suam exprimat, quae corpore et spiritum
habetur de illam quae urgetur memoria seculorum omnium quam p[ro]feruntur aliter.
quam ipsa dicitur semper intulatur habent v[er]o in illa virtute Patria celum
tate Sarmatis Traxam iudicium elegit eam q[ue] vel Themistoclem vel Cleo
men belli Sagonem.

Nota Secundo in Collocatione verborum quantum fieri potest disingua
tur adiectivum a Substantivo ut in hoc exemplo Et quis mirari satis non
suum effari p[ro]fert non eximis tuorum Verborum cupis latocuantur rebel
lino centurias, uno integras fere Cobinis ferro compressisti volantes
per agros

per agros profugorum reliquis facile in tuam venientibus potestatem, qui pro
 timore exigerant de sua. Vbi vides disincta adiectiva a substantivis. Caven-
 dum tamen etiam observandum in Plinij Orationibus, cavendum praeser-
 tim ne ista transpositio. nomina adiectivi a substantivo Iudicium audit: generetur,
 quod observandum ne transpositio fiat longa, hoc est ne plurimis dictionibus adieci-
 tum a substantivo derivatur. Secundo ut frequentius adiectivum antecedit
 substantivum nisi adiectivum sit superlativi gradus; tunc enim elegantius post
 ponitur substantivum ut homo prudentissimus & c. Jam vero si duo
 adiectiva cum aliquo substantivo ponenda sunt, ut unum ex illis quantum
 fieri potest, praecedat substantivum nomen, aliud subsequatur et substan-
 tivum in medio ponatur, ille homo sceleratus melius dicitur quam ille sce-
 leratus homo, illa ciades fidelis nisi forte in clausura periodi concurrant
 ad unum substantivum duo adiectiva, tunc enim melius ponatur adiectiva
 simul, et ponatur claudatur substantivum.

Punctum 2^{um}

De Sententia et quid sententiose dicere.

Sententia Præe Præe est sermo ad mores et communem spectans vitam et
 ostendens quid in vita expecti quid agi quid vitari debeat aut liceat v. d. glori-
 filius multo est virtute quam temporis dno tenuisse. Sententia alii est
 aperta seu universalis quæ si est determinata ad particulares circumstanti-
 as certarq; personas ut v. d. Ita te res habet ut Pub. ruina quisq; malit

in sua potest.

ga sua poteri. Alia vero est causa singularis adstricta circumstantiis personarum,
locorum, temporis ut v.g. non erratis o Senex ad Segulorum.

Tractata vero sententia si eius sensus expendatur pluribus qui si duplex
sit seu proleptica habeat duo Membra licet non expressa singula expendenda.
Praesertim si una pars Sententia est degressiva alterius tunc potest trahi Sen-
tentia dilatativa a Contrario primum, ut in hac nostra primum videre est, in qua
dilatatum habet sententia, Ingenii stat sepe morte decus quia sine morte
est partuula degressiva qua si liceret moris potentiam non timent libere
quare commode potest in dilatatione eius Sententia exaggerare Imperium
et potestatem moris subvertendo primum modum in Secunda parte quod licet habet
tanta sit potentia non tamen ei subiacent liberae quae sunt ingenii partes si v.
q. Moris imperium in omnes est, quibus mundi firmitas, hic infirma omnis
fortitudo hic in imbecillitatem desinit, quidquid oritur et in publicam lucem prodit
in occasionem imperii et vim moris agitur. Cur ergo mortales Illustri Illu-
strissima Magnifica iubetis Nomina. Mox aeterna moris caligine obstruenda
auris Marmoribus aera et Vitam insculptis. Sed habet tempus verum eba-
ciformem utq. Chalybeus celant Stylus formantq. Nomina, exequat de-
itas planumq. red detur Marmor. Istum ingenium intentus expors est in
illud quoniam nulla moris potestas: armamentum quippe contra omnes moris
insultus retundit spicula artes eludit fraudum rethoricis frustratur. Ex-
spectat sine belli socias in imbelles ut aiant ingenium omnis generis
calamitates non illud communi generi a statione movere nec temporum mun-
no 18 Curies

ansurosa vires a proposito deturbare scopis, non iniqua Factorum vis, non exult
 coram in exitum maledictorum mentium conatus, non armorum fremens, non finem
 in Caduca & clades insatiabilis Martis furor ita duc ad interiorum inclinat,
 sed nec sine inuito auso poterat attentare. Perennat perennabit quod ⁱⁿge
 mo deus, seculorum decursus laudes. Ingenium est gradus ad aeternitatis penetra
 lia gloria multorum mundi hoc conscendit gressu donec temporum reuolutis dies
 mitate consumatur.

Si uero sententia talis nam sit, qua esset binembris tamen vniuersalis
 id est non ad stricta circumstantis certis poterit bene explicari & exponi per
 subiectas ipsi partes. De Praeior. explanationi simlem Sententia huius.
 Quem aetate transit casus aliquando inuenit V.S. Humanam Naturam rerum
 agitari vicissitudine is negauerit solum, qui humanitatis et rationis in
 pot est. Vsq. adeo reman. gurat, ut et in eos audeat quibus imbecillis
 adhuc aetate nec solidati membrorum compages et hos vexant seu turbat
 seu examinat casus expertes licet rationis usus non calamitatum &
 casuum. Crescit cum aetate malum ipsum enim senescens aetatis ingeni
 um casuum est vitamentum et nutrimentum. Saepo arma qua auent peri
 cula prouocant in propriumq. lauis a quo pendebat sicut gladius, illud toties
 laterali haurit vulnere empressusq. globus reuoluit uti auxilium
 furit & intermit. Frustra equis sublimes calcatis casus exalto enim duc
 leguntis in vnam vos met ipsos inclinatibus quo vehementiores eo pra
 sentiores

eo praesentiores periculis. Facit qui veteris oceanum tempestatem tunc vetis
reum periculum et casum alterius vicibus paulo post forte cui imitens
trahi ipsa tibi spiritus ne incumbat in profundum mergat.

Humanam vitam humanam lineam caribus quae exornat? ipsa deficiat sua sperare a reatudi
ne etatis irrevocabili casu in tumultum, in hunc senectus ut cadat etas multa e.
nervata laboribus vires, morbis exhausti artus cognat dantur in sedam post
modum vorantibus, mirram hanc malorum quae desinat, quis reconseat? quae se
fugiat? non se in casus dat affa et afflicta valetudo, datur integra: cum vicia
acuta, acinus aut pilus cum laese haustus vita tua iurmet filia, reg ex
tremis casu alludet. Debeo me maxima casuram umbrae caues, et suspensa
ab aquila restudinem calutium non efugiet telum? Possent plurimi fortissimi
casus enumerari quibus nos salsumus. Concludendum deorum verum se
neceam. Ut et alius tractanda sententia modus qui vocatur Chria de sua
Poetica praeterea non proxiis modus ipse propositus est videantur da
ad dilatationes paulo longiores his similes de lonorcha propositum
Hinc iam patet quod sit sententiose dicere nam qui collectis aliunde sen
tentiis loquitur; non loquitur sententiose sed utitur testibus et qui apertas pro
me sententias auctoritatis affectu et satietate nauseam creat. Ille igitur
solus dicit sententiose, qui univocales sententias tempori et loco et
personis apte connectit In quo maxime Orator secundum debet, tere
tur nihil omnino Summa industria et diligentia sibi comparare vari
as sententias

nas sententias nam illa nos solum ad libertatem Fudua inuunt, Sed etiam ad nostram Vitae infor-
mationem, & ad vnamque intelligendam rem. Memoriam huius sententiae cum arande
sunt citari eas debere, cum aliqua rationis commendatione: prout in exemplum subiceo
non ingratis opus expressimur aliquas partes.

Quoties praetor gregea est tuas aures celeberrima illa Magni Patris sententia;
quod si semet animi peritus inderispect, nunquam hanc inuentionem recedens spect.

Venit in mentem Agretilaus qui percontatus a quodam, quam ob causam Iperita
nullis manibus ingereret tuos armatus & summa animorum contentione uictos ostet
lit. Vir de summo vno.

Plus immortalis quam Multos & diuina laude et scientiarum omnium gloria
conspicuos Athletas, multarumq; victoriarum palmarum viros intuetur gloria animas,
aliam memoriam temporum recordatur vltimam: qui cum viderent lucem veritatis
nonnullis esse fudori, nullis formidini, non paucis contemptui consilii facti
coactuarum sua fuita sanguinis profusione restituerunt.

In hac sapientia gallica Corispi nossum fulmen & eloquentia Corispiand Fla-
men Duiq; Paulus excellunt.

Totius schola mirandum S. Thomas cuius alia Commentationes beatarum ges-
tius mentum artificum Compesit quam humano ingenio excoquata videantur.

Audis non inuitus illa quae Imperii Romani splendor Seneca Luellius
suo glauum commendauit. Non sine magno laetitia sensu sequis in memoria
reueso quod Syriensis omni genere summus tradidit, cui potius quam nulli fidem
habituos vos Certi Lio. Leto me posse vram ingenio praestantem & viri-
tate clarum producere, qui se vultu suo terreat sapientia confirmat et vultu
uitate refellat

Ne quidem caput ac retinet sui sancte sapiens R. quo viro remem ego factus

neq;

neq; prudentia, neq; eruditione, neq; vero intacta ingenii gloria florentiss; doctrinam
vixit. Quis aures & animos ei dare recuset: qui Superiorum omnium gloriam
dicendo superavit. Non subtilius dixerat quam varius ex antiquis au-
thoribus bellator eximius & eruditione celebris. Hic mihi venit in
mentem Catois doctrina quo vero nesci an prorsus deus praestantiorum illorum ge-
nere tulerit qui cum natura durantis vitae sua duntaxat cognovisset hanc aliquan-
do gravissime pronunciant.

Plinius Secundus qui veterum Oratorum laudem ingenio & dicendi suavitate
vixit aut aequavit.

Considerata meatus effectum, quod maturo iudicio viri memorabat.

Theophrastus in iudicandis hominum virtutibus et naturae uoci infirmis acutis et folis
exquisitis plane iudicio non dubitant affirmare.

Quod fecisse scimus magnum induendo oratores qui ab Oris et Linguae suavis-
tate nona inveniunt Therapsias.

Sapienter omnia viri dicitur sub disertissimis et praestantiorum rerum cognitio-
re nobilibus. Nam credo meminisset quod est apud Pythagoram agnus in Iuda
modo fuit exculpta disciphina sed infante graeci Regiones eruditae

Quae inuestiganda veritatis opinio praedicare non visus est dicitur,
Socrates Reminere ante Mortem beatum esse.

Punctum
Quis Apophthegma. Symbolum emblema et quod ex his adducenda
argumenta

Apophthegma est illustre graue & acutum dignum memorari
ab iunioribus viri

alicuius viri ingu' dicitur. Si Alexander Magnus quendam spe qui conuictis
ipsum impeteret. Regnum esse inquit cum facias bene audire male.

Potes quidem etiam ex se id est ex sui ipsius excellentia habere apophthe-
gma magnam commendationem, licet ab homine minoris notæ profertur: quæ
sunt Diogenis Cyrenæ huius enim multa ingeniosa facta et falsa eruditæ. Licet
licet esset professione Philosophia non vix conditione domus. Huius adolescenti
Caudam erubescenti atq; sibi id perhibito: Bonus animo es inquit fili istius
modi est virtutis virtutis, interrogatus dem Num seruum anulumq; haberet,
negavit: cumq; seruitutis aduasset, quis igitur te efferet si morieris
respondit An domo erit opus. Huius idem Myndum aliquando profertur
Cum videret portas amplas ac magnifice exstructas dum opudum esset
exiguum, Viri inquit Myndi claudite portas ne Civitas vestra egrediatur
Cum in publica via præderet multiq; congerent illum ob Spectaculi curio-
sam ac subinde acclamarent Caris Caris inquit vos inquit potius estis Caros
qui prædentem circumstantis. Audiens adolescentem honesta specie verbis
parum honestis utentem, non te pudeat inquit qui ex eburnea flagina plum-
beam educis gladium.

Maurum tamen illa apophthegmata quæ a magnis viris Regibus
Principibus Senatoribus profertur Exemplum Domesticum de Stephano
Datore Rege Poloniæ frequenter ille dicere solebat Multi sibi sepul-
chra condunt

segetibus Condunt et centum milibus passuum ab eis moruntur. Illustria
sunt Philippo Macedonum Regis Alexandri Patris, nemo enim illi ex Graecis
Regibus conferendus est vel ingenii dexteritate vel dictorum urbanitate.
Tanta Libanus Hunc cum stantur esset allatum uno die multas res
feliciter ac prospere gestas esse porrexis in Calum manibus excla manu
et o fortuna inquit protulit tantisq bonis leui quoriam malo me affice,
Cui Cordatissimus fortuna indulgentiam impetam habuit Cuius ingenium
esse nouit et quibus certum multum his gruis noua rerum prospere
ritate blandiatur. Quidam petulantioris lingua maledicta conijcere sole-
bant in Philippum. Huius amici hortabantur, ut eiceret eum in exilium
negant se esse facturum demerantibus quidam nempe obremis inter
plures male deone loquatur

¶ Unus apophthegmatum idem fere est qui et sententiarum ad ducenda enim
ad propositam materiam confirmandam illustrandam ipsius auctoris citatis ex cu-
ius ingenii natum apophthegma

Omnia symbola

Antiquissima symbolorum fuit origo: in Sento enim Caspary teste Ae-
thyls in tradita erat viri cum lada d'epigrafo seu inscriptione comburam
verber. Adesq veteres qui in schola memphica Perisophat arcanam Phi-
losophiam symbolis enigmatumq uehis adumbrabant, ne in plebecorum sim-
plumq hominum sensus et intelligentiam permaneret: iam ante expressam no-
tationem aut characterum inuentionem et scripturae usum reperierunt symbola
quidam

quidam rudia, ut animalium vel siderum, vel rerum aliarum quae Ordo hieroglyphica
 id est sculpturas larvas vocabant, quarum plurimas Orus Apollo Kibialis citat
 Siculi autem imitabant, dum Solem et Lunam pingere vel certe Serpentem cuius cau-
 da reliquis involubatur corpore mundum pariter exprimebant Pingendo Serpentem qui
 suam opibus laudat rotas variis interstitiis inquamnis per Squamosas intelligendo Heb-
 las. Hominum exitum inuantes fratrum et filii extremum resectionem quasi à celo dempsit.
 Pinguntur squidem à Peris Laris vitam hominis nere: vitam vero exprimebant pin-
 gendo Lampadem: quod tantisper dum accensa est luceat, exorta vero tenebras effundat, ita
 et anima Corpore soluta et aspectu et luce carens. Laborem vero significabant bo-
 uum caput carne nudatum delinendo: bouium quippe caput quod oracis bonum
 ministerio absoluitur; carne vero nudatum quod laboris, homines plerumq; man-
 centi sunt. Oculo facto Deum intelligebant quod sicut oculus quicquid sibi prospici-
 tum est intuetur, Sic omnia Deus Cognoscit et Videt.

Hinc ergo aduerte quid sit Symbolum monum ad quod aliqua cum ictu et
 agruimus diuersum ab eo quod proculis est, vel est occulte ac latentis rei signu
 seu inops ingensam ac reconditam habens similitudinem ut in datis exemplis patet.

Ad Symbolum autem requiritur primis ut non sit apertum et populare, ita ut sine
 ulla coniectura pateat nihil enim gratia doctrina continet. Secundum ut inosi-
 ptiones seu conata habeat breuissima et grama subque breuitate plurimum senten-
 tia continet ut docet Demetrius Palaeus habeatq; se per modum parentis et a-
 dapti haec in inscriptionis sunt differentia Symbolum ab emblematis nostrorum
 Regum huiusmodi Symbola. Primum sit Latini Magni Regis Plinii Phi-
 losophi exprime hominum forsa nullis aduersis factum habent pro Symbolo
 Salomon

palmam mundi pendere pressam cum inscriptione *Adversus pondera*
surgis. Item praxit pyramidem cum insula & solo infamitate dicta. Symbolo
 sic immortalis ero significando se celestem beatitudinem sibi a Christo tanquam
 fundamento ac fulcramento salutis polliceri. Sigismundus vero *Annus*
 Poloniae Rex praxit Gramineum liber subiectus animi longas dicit cum Lemmate
 Pravo Zywe chie. Regem morem vobispe hoc symbolo quamvis mortali
 ut matrem sed mortem parat. Idem praxit aquilam albi insipientem solentis inspi
 cientem cum inscriptione *perferro* Haud audecurram se haud degenerem a ma
 ioribus fabricum quibus indoles Regis honoris praxit. Sigismundus Rex Poloniae
 quibus Papamorum Capita infernis alligata & Superca Corona Clausa cum Lemmate
 in perasmore insinuans turpe est principem cui populi subiecti sunt quomodo
 Publici salutis his actibus satagere dicit, nocet dormitando tradere totas
 Sigismundus 3^{is} hinc idem Rex Poloniae praxit gladium vibratum
 tali admodum Epigramate pro iure et iustitia. Cum Symbolo armorum
 erga Regnum & gentem ac constantem ostendit. Vladislavus vero IV Rex
 Leonis habuit figuram cum Lemmate *me me*. Unde praxit pro
 cepto ammissus regni securitatem, adeoque dignitatem pressam quam et reddidit.
 Hunc putarem factum est ut permitti nobiles quibus viris Principes.
 qui bellis olim negotiis profecti sunt Symbola sibi quaedam videri parant, qui
 his sui nominis atque familiae Splendorem quam lapsissime exparent quibus
 Symbola Originem stemmatibus dedunt, Celestem cum talia Symbola de
 ventis militibus in signum honoris fortunam. Tunc autem Praxit
 Regni abinuis

regis alimus audientis parentos fundamenta proprio arbitrio quaedam certa designavit signa
 Sic Perseus Medusa et Gorgonis caput juncti in suo scuto insit. Pharis quos ut
 nonnulli putant primus aquila Lemmate punit e. Pharis autem p^rimus Princeps
 Lechnus aquila regis a se accedens in igne ledit.

Quare Stemmata bene resolu possunt in Symbola v^{el} dolorem declarantia
 de morte res sit; vel contraria ut ingenerant et alius laboribus materis.

Rem ex Drago illustro Stemmatis Katesor resolutione. Insi^{ti} Jono
 juncti duas manus extremitates fasciis apprehendentes et ad medium trahentes
 cum inscriptione Strictius arctant. Deinde Calvarum fasciam Coronatos cum Lem
 mate Ovis post funera Ovis Stris abasas duas manus soluentes t^{er}man
 hac Gigante Vincula solvunt Item duas abasas manus t^{er}man hanc lacerantes
 cum Lemmate dirringunt Stamina Loric ad huc duas manus e tribus man alteram
 extende: ita ut ex senta c^{er}ta manus creptam alteri manui teneret fasciam in
 ptumq^{ue} fuit prohor astris. Carra Virtutum insignia fasciam Coronata
 cum Lemmate Super ingessis messem Virtutum Stringit proserpina flores
 legens ligans vero est fasciam cum inscriptio Colligit nascens Constant
 Proserpina flores. Cali sphaera loco Zodiaci ancta fasciam inscriptio Heli
 ornat fasciam Calo. Lytra fasciam cum inscriptione v^{el} contexes. Leo In
 dis picta fasciam solvibus distincta cum Lemmate attemporat umbres. Super
 t^{er}man Junge Coronam in medio fasciam infernis libum Lemma claret ab
 utron^{um} Contracta in medio fasciam inscriptio Jam conplevit.

Aliquando insidem Symbolis ponitur expresse Joda abiq^{ue} pictura sententi
 tale fuit Traiani Symbolum. Quis Rex talis grex Symbolum Aurelii Jm
 generosis

Imperatoris Rex Suae Lex, Godiam Principia miser quae latec Veritas Valerian
Magnum Satellitium amor Numerianus Uto quod audis. Maxima melius mori
quam tibi vivere. Flavius Crugii Homo nunc sumo vultus Heracli Sosania laeta
voluptas. Leonis pulchra est Concordia Cordis et Oris. Ottonis 2di Paen. cum homi-
nibus cum vitis bellum. Flavius Ioviani Scogus Uto meli Christis.

Quatuor minus talia ^{Symbola} ~~Emblema~~ sine pictura posita vocat Petra Sancta imperfecta
& manca sunt absq; Lemate si sola sit pictura ad multum minus regari n^o p^o
quod aliquando Orator in sua Oratione ponere solet solum inscriptionem alicuius
Herois aut Viri docti, nulla pictura facta mentione non etiam aliquando Prover-
bium proprium auctoris ornare potest. Solusq; ponere assensu Lemma dicens
ut quidam. Ut quidam scripserat Del ut quidam in suo Symbolo annotauerat.

Emblema

Dicitur Emblema ab inferendo seu interponendo scilicet non modo
parvulis & pueris, sed rebus aliis q; multis ut variis patens verbis. Cuius
modi sunt Clausuli aut imagines aureae & argenteae Vniones et gemmae ceteriq;
generis eiusdem interponuntur. Ad eam ritus deductum esse constat. Ita per
Ita emblema quod est interferere interponere iungere. Antiquo em-
blema quibusdam quadratis et minute sectis p^obitisq; in quibus icones quae
dam intertextae erant adae. Magnatum et Principum ut summu ornabantur, ut
colligere est ex Pausania Patarchis Apuleio Pontico Emblema vocat per
militatum opus. Porro Emblematis differentia & Symboli haec est quod

Emblema

Emblema generalius accipitur et latius ut constat ex eius deductione Symbolum vero cuius ~~insignis~~ specialius habetur de ista duo sunt animae et homo 2do quia Emblemata quod et supra dictum est gloriæ sine subscriptione significetur Symbolum vero cum inscriptione Et sic ut exprimerent antiqui temerarium Principem iungebant Phaetonem et Solis currum quem regere voluit cadentem. Pietatem vero filiorum in Parentes exprimebant iungendo Anchisen ab Aenea filio ex incendio et exadio Troiano deportatum.

Hieroglyphica vero sunt Enigmatice quaedam ad sensum mentis exprimendum scriptura vel pictura. Hieroglyphicis maxime utebantur, Aegyptii et Sacerdotes Hebraeorum Hieriduli, à quibus vocantur etiam Hieroglyphica volentes. illi ut exprimerent Imperatorem maiestatem iungebant aquilam, aquila enim est regnum in aures vagas ut ait Horatius de his vide Diernum. Orum Aluatum, Causinum. Typotum.

Ufus vero horum omnium est ut illa in suam rem confirmanda tractat Orator aut diluendam aut certe illustrandam. Possunt vero Iam sine ulla dilacatione adhiberi breui tantum præmissa laude inuentoris Symboli Hieroglyphici Emblematis ad eum modum quo sententia citari solent ut supra dictum. 2do possunt satis Commode Hieroglyphica aut Symbola delatari Tertio si aliqua illis inest obscuritas aut dubietas ita acomodando explanationem, ut tota ad rem tuam pertineat abstinendo a superfluis descriptionibus. V. G. Canis significat vigilantiam si ergo describens canis esset non eet describenda ipsius Magnitudo pedes aures &

Quia

Quia harum descriptio partum minime ad Vigilantiam spectat neq illam ex
 primit Sed Sagacitas, agilitas & talia. ^{Quorum}
 Exemplum seu Praxis est data ubi: ^{habetur} Solis cum vento Leseri
 spiritus ostendens plus potentia gratia mee quam Certâ violentiâ.



Zephirus

Niedokazani wiatu Surozyny syna to mienca
 Grego Nowceko Zaskanyu promeniem



SOL



Quis non potuit gratia potest

Fabula litigantis ventis cum Sole huius de gratia ubiq. de potentia.

Magni in rebus humanis mysterii & quibusdam Symbolum eē potest
videlicet quantum gratia potest supra Violentiam.

Non erigit potius vestem adstringendi cingulo causam Vraton dedit intus
gens ventus fatigavit: nimis quia ipse fatigatus molestum fecit sed Maroem esse
tulit. Quos frustra exercuit severius exsiliare studuit eoz manus ingenium
resistendum Vraton inuit ut se adiret eum maneret cingulum vestis super indu
ceret procul est vespina multa in se ipsa sanctis imago. Sepe enim dum
examine volumus potius prodeuendo armandi se occasionem damus dum Maro
itor extingere volumus exaccubamus venis, quod obtemus, quo ardentis flagi
tamus eo impensius negatum habemus quo magis diffidimus, eo diffidentia in nos
rationis causam suggerimus, nec enim diffidit nisi quise ipsum oculis multū
arguit, nec amorem sibi debere viduat, qui ipse non amat. Casaria vis et
potentia atq. Sautia venti videmus melius quid potest certantia. Ad est sua cum
serena fauē Sol splendores simul et calidos radios mittit in Vratorem, vident gratia
ualescit aer sudat calor, a gratia Vraton, solent prope filulas, cingulum dicitur
git ipse nescit detrahit seq. in terram ad victoriam confessorum coram triumphato
re Sole laetus benigna hās gratia abuit. Si gratia potest quantum vis non potuit
Sic Aug. Primum maxime ut per multa potius cum sibi subiacet agit filialiter inquit
qm. seruilius eos habiturus cum tamen moderatione effusa lenitate abinat in ista vobis
qui ex alto rariū dice descendio, tamen nisi minus proximum se inferoribus ad moueret
aut comburere conuina aut radios retorquere, tum hebedere cogatur sedum humaniter
agitz in tam oblatione debita gratia, quā gratia populo, quo magis ex alto veniens humi
horibz gratia se communitur. Si manū pante animi trahat in amores promptum pariet

una
Lars

3 ha pars

belli obsequium et quibus voti sui sunt intra amorem collation.
Huc etiam reuocantur ¹⁵ Axioma proverbia de his Doctis. Quare nobis alio prospera
tibus innovari non valet. Hic de fontibus argumentorum ex quibus de hunc pos-
sunt argumenta prout in huc laboret cumsumus industria diligentiam. Ut lo-
cos utroque et intelligat et ad usus quotidianos adscribat parum enim est eis et
dehinc et explicasse et non proxiis continuis familiares sibi res habuisse
quod si acciperent. is de hunc. Rector dicendas si ex in duxerit argumenta.

Punctum 4^{um} tam

Notatur aliqua circa argumenta

~~Nota~~ Nota prima siquidem formata hic Oratorem ostendens prout sunt
vicia in adducendis argumentis vitanda. Hic aliquid dicitur immo obliui
rei proposita ne alienum a proposito loquatur itaqz cauere Orator v g.
Si quisquam probaret inuentum numeris Polonia ingenium ad literas non
dasse locus autem argumentorum et rationum desinere numerum Poloniam denique
occursum ~~medietate~~ cum tamen ex his omnibus hic inferri non possit ergo Verum e
inuentum vna ad literas ingenium nondesse. Ideo etiam Verum contrahit inra-
tionibus adducendis in venum generem ^{substantiu} quosdam. Et sic non bene ille pro-
sitorem adductum probare adducta vna ratione. hic v g. quod in multis egre-
gros homines inuentus vltra educata euaserit fatum et describendas
scholas alias qua quidem connexionem cum proposito habent non tamen illud
inferunt. Ingrederetur Orator hoc conueniens est utrum illis qui proceps Rbe
uocis non bene exculpi sunt. Secundu Verum cauenda ingrederis erudi-
onis ostentatis, et conceptis acuminibus crebra affectatis, ne propter
eruditionis

eruditionis ostentationem conceptuam, ledatur in leuibz sedibz et
necessarii negligantur quo dicitur Cic lo claris Oratoribz.

Tertio Virtus est cum plurimi congruunt ut gurgis et lux pulchra
fiat Oratio quod est Contra verba geruntur, faculatis Oratio facit
Verba. Ita enim tam quidam ut multa dicas quam ut acce
modata; ita enim argumentorum lingue, per efficacia multitudine
dum per plurima incitare saltu dimittitur Auditor.

Nota 2da. In tractandis argumentis orator utitur amplificatioue.

Est autem amplificatio oratoria plenitudo quiddam ex omnibus terminis atq
locis orationem roborans. Hic colligitur releganda et redundans
et timorem quibus dictis distenditur non impletur, eundem potius in
flato quam plena quare augenda est opinio quibus et ad rem gerentem
rebus rebus.

Duplex porro est amplificatio una quae
fit per augmentum, et vocatur auxesis, Altera quae fit per exage
rationem utraq reddat orationem plenam: Sed illa magis si ita
est in diffusis et verborum et ambitioso circuitu: ista potius quae
ut ex rebz et adiunctis, ista eandem rem diuersis sententis variat illa ex parte
is atq alloquendi modis.

Quia vero Omnis amplificatio reperitur ad locos et figuras per quae dicitur
Surgit Oratio Sicut exeraam tyro Orator ut amplificatus verborum in aliquid
et supplectio getat Somnus seruandis, ut sicut ex locis in eodem modo
orationes eruat sed variis serie inter se connectat. Orbs autem et talis
mo facienda e introductio per narrationem aliquid fieri, qd ad amplificandam acci
pit. Vt per expositionem breuem cum sua ratione 2do dubitabis quid nomine
illud quod hic inquires aliqua atrocem si uterperas. Vt illa si

land as

noxia & vitia si faedas & dispuades 3tio afferres descriptionem illius
 rei quam amplificas, per Synonyma & epitheta allegorias & 4to Rem ex
 pones per alia & circumstantias illas communes quibus § 5to
 Oratorem tuam conuertes ad comparationem cum aliis factis, adducendo ex
 historiis varia exempla cum quibus compares illud factum & praesentis de
 his fieri per Agodosis ad ipsa elementa, Naturam & locum. Haec sunt
 etiam fontes praecipui amplificationis faciendae quibus prohibiti, utet
 orator & exorantibus simul et singulis rem amplificando & unum & alterum tra
 tum inspicendo ut melius huc principium eluceat, prout iterum expu
 gnatam auitatem sic amplificatam & descriptam. Apparebant effusa
 per Tempia & domos flamma ruentiumq; tectorum fragor, et ex diuer
 sis quidem clamoribus unus quidam sonus praedirebat, ahorum fuga inuira
 ali in extremis suorum amplexu cohaerentes, & infans dominantium plorat: male demq;
 usq; in diem facta seruat. Senes & Exempla amplificationis per incrementum fieri so
 lent dum gradatim ad summum pervenimus, tale est. Cum in Venem. Tuus est vincere
 tuem Romanus, scelus verberare, prope periculis in eare quid dicam in crucem tollere.
 Verbo satis digno res hinc tam nefaria appellari potest. Exemplum amplificationis per
 comparationem subministrat Dux Cyranus. Iste de seruis tuis exigit supplicium et
 hominem hunc obedire compellit, et cum sit iustus eadem nascendi. Iste conditio una mo
 riendi, corporum materia consimilis, animarum ratio communis, equali iure & parite
 re & conuati in hunc mundum, & de hoc mundo postmodum recedat, tamen in his ar
 bitris tibi seruiat, nisi ad voluntatis Imperium pariter imperiosus et motus serui
 tatis exactor flagellis verberas fame sita frequenter carere affligis et crucias et non
 agnosces Deum tuum cum sic exercias dominatum.

Instructio 4ta De Dispositione.

Antequam doceam modum collocandorum argumentorum in oratione inuentionibus Oratoris,
 Praemitto sine rationem Rhetoricam argumentationum. Porro Rhetorica argumentatio est ar
 gumentum applicatio et tractatio cum illis quos per questionem in dubium reuocatum est per ar
 gumentum

per argumentum explicat et probatur. Species ergo prout in usum veniunt Rhetoricam sunt quinque. Syllogis-
 mus Enthymema, Inductio, exemplum dilemma. Syllogismus est argumentatio constans in maiori, minori
 minori et conclusione seu ut loquuntur Rhetores. Constanti Propositione assumptione et complexione v.g.
 Id est honestum est expectandum studium Rhetoricam honestum est ergo studium. Rhet: expectandum, si uers in tali
 syllogismo et Propositione et Assumptio suis probantur rationibus, et quinque quatuor efficiet. Syllogismus quoque
 dicitur ratiocinatio v.g. Omne honestum expectandum quia laetitia et iudicium rarit homini sed studium
 Rhetoricam est honestum ergo ingeniorum hominum occupatio est ergo studium. Rhet: est expectandum partes ta-
 lis syllogismi uocantur una Propositione una Assumptio, una ratio assumptionis
 5ta conclusio. Enthymema est Syllogismus imperfectus in qua assumptione et propositione praetermit-
 titur et ex una tantum propositione conclusio inferitur. Unde talis argumentatio solo antecedente et conclusione
 consistere dicitur v.g. studium Rhet: est honestum ergo est expectandum. Inductio sicam dialecticam desumit velis est
 progressus quidam a pluribus particularibus ad uniuersalem Propositionem constituentem v.g. laudabilis est conti-
 nentia, sobrietas, uigilantia discretio et reliqua uirtutes, quae habent uirtutem temperantiam, et rationem
 ergo Omnis temperantia laudabilis est. si uero desumit Rhetoricam uelles duceres progressionem oratoriam
 quae ex pluribus particularibus quae uult peruenit et aliquid simile praemis inferit. v.g. Quis nauis est perori
 periculi? quae habet prudentem Subornatorem. Quis exerit in casibus belli securus? cuius triest dux fortis
 quae ciuitas in expugnabilis quae habet irrogantem Magistratum ita animus securus est quae gubernat pru-
 dentia uirtus. Exemplum est imperfecta inductio quae ab uno particulari simili ad aliud simile hypodis-
 tumus exemplum est pro Cornelio Pulcho Num 50 illustra alius v.g. Julius Caesari fortitudo et constantia o-
 mnis periculis animus abulit gloriam immortalem. Igitur et tibi eadem auferet si eadem uirtute sit
 duoris. Sentes argumentatio est potius Rhet: qm dilemma. Dilemma est argumentatio quae uocatur cornu-
 tus Syllogismus quae quancumque partem conceptens praemoris. Exemplum satis commodum uide in oratione Lorne.
 Ciana Num 13. Hec etiam probari potest omnia dolorem ferendum esse nam omnis dolor aut est uehemens aut
 leuis si est leuis facile feretur si est uehemens certe breuis erit. Hinc quis pro Moritio in Regno eligendo
 et contra illum Politicus quisquam argumentum protulisset: cum de electione ageretur et eligendo Moritio in Regno
 Deum si non eligendus bellum instabat, si est eligendo Misera Senitio et luctuosa uita inuenta erit sub
 Crueli Superbo et inuicem. Porrupe.

Primito edo Dispositionem esse triplicem Naturalem unam arbitram alteram, scilicet artificialem
 Naturalem illa quae priora sunt, tempore natura, loci, dignitate v.g. tempore prius est bellum qm victoria
 solius dignitate praestantior est unis u aurum quam argentum honor ferat unis Equus si disparis tamen
 hinc si tractet, ex arte poterit hinc artificialis summa chimae carit naturam imitari et offingere.

Dilemma
 Cor: Syllo:

Paraphrasae quae
 uigila quam ordinem
 in rebus sequimur esse
 praedictum hinc III

Arbitaria

sorsus p[ro]dest nauarchis. Minor seu a sumis quib[us] ex u[er]is institutionis infert[ur] e[st] nihil autem meli[us] q[uam] con-
 siliu[m] mendam administrat confirmari p[er] his rationib[us] nam et ignorum Oras et obit[us] definit[ur] unquendam
 seruant[ur] modum. Et annit[ur] mutationes semper eodem sunt modis. Inu[er]o ad utilitates rerum omnium ut sunt
 accommodat[ur] ut deum ac naturam uicissitudines. Caloris Frigoris, siccitatis humiditatis, n[on] aliquid dixerunt d[omi]n[us]
 multa utilitatis afferre soleat. Sed n[on] uicant omnia in modum quodam consilio mundi. Machina ad ministrant. Complexio ergo mundi
 consilio administrat[ur] qu[od] iuxta Ciceronem dupliciter ponit[ur] p[er] aut enim id infert[ur] solua quod ex p[re]cedentib[us] duabus p[ar]t[ib]us
 tribus cohaeret u[el] consilio igitur quatuor administrat[ur] aut hunc locum breuiter p[ro]positione[m] et asseruntur in co-
 acornando. De hunc modum quod si melius gerunt[ur] ea quae consilio administrant[ur], nihil enim melius rerum omnium q[uam]
 mundus administratur, consilio igitur eam administrare necesse est.

2do modo argumentatio oratoria disponi p[otes]t sic ut videlicet maior[is] p[ro]positio omittat[ur], sola d[omi]n[us] reliqua tractat[ur]
 tur u[el] si quis milites lingua p[ro]caus probaret n[on] ee admittere[nt] simplex ille se p[ro]p[ri]et[ur] p[ro]p[ri]et[ur] p[ro]p[ri]et[ur] p[ro]p[ri]et[ur]
 stio fuit maior h[ic] inuitales. Sed milites garuli lingua p[ro]caus qui in lingua tantum fortes uident[ur] sunt bello
 inuitales. Tunc q[uod] totam ferocitatem emittat lingua in auras. Nihil autem contrahit[ur] retineat u[el] tunc q[uod] utrum
 uis tota uidet[ur] committere in lingua, non in pectore aut manib[us] h[ic] sensus Aristotelis erat Lib[er] 3tio dicitur
 uiri inquit fortes et in opere acres ante id placidi. Et Lumen lib[er] 30 Om[n]i inquit rati mihi
 na factio[n] magni ad uerborum Lingua, Certamina rudes sunt. Complexio ergo garuli ad uoxil
 la non admittendi.

3tio Dignitas argumentationis sic institui potest ut p[re]mittatur conclusio cui orationes
 subiungantur per particulas nam enim propterea &. Tum deum subiungitur maiori u[el] minor absolu-
 te aut per modum rationum quae annectuntur complexioni u[el] nobis pecunia quam plurima sunt
 Curanda, ut bellum feliciter feriat. Ratio absolute ponitur maximum enim impedimentum pec-
 unia. Monomora quare p[ro]clare Vegetij Lib[er] 3tio Cap[itu]l[us] 3tio dixit Antequam inchoet bellum
 multo magis quando tractat[ur] de linguis expensis, sollicitum debet esse consilium. Aliam p[ar]t[em] p[er]
 subiungi dicta conclusionem per modum rationis scilicet. Pecunia enim in bello non u[el] belli idcirco mu-
 tiamus apud Tacitum Lib[er] 15 pecuniarum acquisitionem belli uicibus ueruos p[er] sed et a bat.
 Et sic: pro lege Manilia Vectigalia ueruos esse Reip[ublicae] dixit Propositio uero in consilij
 ratione minus potest ad uici, si Nihil autem sine ueruo belli feliciter inchoari ac p[ro]p[ri]i
 potest nam si uerbum est quod dixit Peronius Modum negant sine ueruis homines ac-
 bulare posse quid dicendum est de ueruis quibus si pecunia dant cert[um] ueruis quibus
 ad felicitatem Reip[ublicae] parandam progrediantur deesse p[ro]tanti sunt.

Punctum Idem

Punctum 2^{um}.

Dispositio Argumentorum Graeci illustratus

Scripturae orationem ubi iam certa membra Causae quae est tra-
ctaturus legentis, illa ipsa membra seu puncta ex quibus genera-
lis constat Syllogismus ad particulares Syllogismos tota o-
ratione tractandos venocantur, quae uno generali Enthymerate vel
Syllogismo Completorio quem deinceps comprehendere habeas praes-
entibus. Haec dispositio Graeci quoniam dicitur fami-
liaris fuit. Si quisquam Bellum contra insolentiam rebellium
Pezathorum suadendum proferre formare Syllogismum
Bellum in quo agitur gloria salute securitate sit licet magna
et periculosum est suscipiendum. Sed in bello contra in-
solentiam hanc suscipiendum agitur de gloria salute securitate Reg-
is bellum hoc sit licet magnum et periculosum est susci-
piendum et reparandum. Hunc fere id eundem Syllogismum
Quero usurpavit in Oratione pro Lege Manilia in qua pro-
ter hoc generali Syllogismo ad particulares Syllogismos aliter
praesentibus venocantur ut videre est apud eundem. Praesentibus
Syllogismis oratione dispositi addunt exemplum.
Alium propositum seu conclusivum dicitur hanc pro-
bandam adolecenti retinendum est pudor. Rursus propositum
Sufficit

gressu esse ^{de} quia hic Constat Divinam amicitiam haec inuenta
 ratione formaretur sic Sylogismus. Eius Constat amicitia
 ad Divinam adlectenti reverentiam est. Ita fides et Con-
 ventus Constat amicitiam Divinam ergo. fides et fortis reverentia
 retinenda est. Major seu prospectus sic fit inchoari
 et dilatar. v.g. Si quid an amicitia fuit voluptatis quod
 certe tanta est ut nullum bonum in humana vita optabilis
 esse videatur nisi videas quid huic homini adsumman felicitatem
 deesse possit qui Divinam amicitiam ac familiaritatem
 sic consequatur. Probatque Major ratione illa quae ex eo
 pendunt omnia Vita, voluptas, Honor. Ellocutio huius ra-
 tionis haec esse potest enim vero quid est in Vita boni
 quod non sit ab eius infinito amore perfectio? Virtus, haec
 omnibus mortalibus tribuit, honor fons est omnis aspira-
 tionis et gloria voluptas? ab eo solis pondus validissimae
 dominantur Divina? neco tante sunt, ut cumulatim vel au-
 lassant satisfaciunt. Minor seu assumptio ex
 bono posset sic videtur opinio Divinae Divinae amicitiae,
 quoniam si quis negligat non impiorum modo sed etiam rationis
 impotens esse necesse est. At quae tandem ratione

Quis tam infirmi boni Consequi possunt? Superbia fortasse?
vassissimæ voluptatibus atq; deliciis? Stultissimo. Quid
est igitur quod Divinam conciliat amicitiam? Eudæ, quod
inquam est Nexus et Vinculum Divinæ amicitia utram
intelligerent homines quantum in ea Virtute Momentum
Sufficiens sit ad felicitatem! Utinam obliquenter ad integritate
nisi præsentem studium Converterent amicos fugerent pro
fecto Solutioris Vita rationem, Neq; fetet vitiorum sordibus
inquinarent innocentiam. Sensus quodam amore et studio
prosequerentur. Surrent tantum nos Deo Caros esse Casti mo
niam mentis Corporis, quantum casto voluptatis et luxu
rindis inimici reddimus. Probatur assumptis ratione
illa qua Similitudo Contrahit amicitiam Deus autem per
missimus est, nam qui fieri potest ut cum hominem
Quoniam quodam favore cum complectatur Deus quem sibi
videt esse Similimum quæ enim Majori cum Natura Divi
na Similitudo? quam si eris integritatem morum innocen
tia proxime imitare. Quia mens in corrupta est, mal
la rerum Corporearum contagione flectata, integritas ab o
mnibus Corporeis voluptatis sordibus animus abstrahit.

Divina

Quia mens immortalis est, sua quoque gratia est immorta-
 lis. Conclupis ergo et erit aliquis tandem supra salute
 nihil cogitans; tam inimicus et hostis summo puritatis
 auctori Deo qui continentiam non habet tam ab omni
 rebus audiri semper delectatus qui neget pudorem esse ve-
 rum adolescentium locus et ornamentum quo Compendia
 quaedam via ad Deum proxima accedimus

Punctum tertium

Suggeruntur vari ab argumento ad argumentum ^{transit} tenendi modi

Pro varietate materiae qua de agitur vel generis variandus e-
 tiam erit transitus modus et ratio.

1ma Letor orationem meam eo redisse unde deflexerat: et ut sint
 senes in agmine meo constants abutari patientia vestra qui multis
 alio silentio feceris audacum contentis

2da Haec amo nemo vici mirabitur. Cuius in animo gravis et
 recentis adhuc calamitatis species insident, quam nonnullorum mentes
 impotentia in Republicam iniecit: nam si regere velint quatenus
 fuerit temporis ac prima surgentis Reip. fundamenta progre-
 sive recordari referimus

3^{ta} Id per nos aberunt a proposito tantis per oratio illam
si placet renocemus et quoniam Ceteris Ceterisq; rugari potest
Cognatis qm sermo, perustate animis ea quae nec vobis in ipso
unquam sum natis et eductis possunt vel esse debent cognita
neq; cuiquam propter sui splendorem obscura nec a me propter studii
un breuitatis quantum sector, sigillatim repetenda.

4^{ta} Satis ne probatum e nulla salutem regna quae esse deq;
nostria nullam bonis morib; aut liberalium artium cognitione quae no
centibus n^o sit exilio innocentibus gressibus, improbis terrori
probris Ornamento.

5^{ta} Hae multa Satis ee debent hominib; q; ignavis moris Multa
vobis quae liberarum amores nominat: quippe non ignis cuiquam sunt
aut invidiosa quae dixi, neq; eius modi, ut a me potius expectanda
qm a vestra omnino conscientia experientiaq; probanda sint.

6^{ma} Vnum erat reliquum si bene memini ut docerem Sientias
conferre plurimum ad stabiliendam vestra morumq; bonitatem hoc ag
gredior si modo per vos q; licet

vellem mihi tantum ee Otii et in dicendo facultatis ut q;
Possem hoc loco laegari laetus e id quod dico, tum re
petitis e memoria debet, tum unius ac plurimib; exemplis con
firmare, nisi me longioris ratis breuem esse admoneret. exu
larum ab inferis Iominarem Commemorarem: Sed ab hac molesta nar
ratione

ratione animos adducamus.

Dato oculos qui aures haec tenens precepis ut reliquas
orbis partes et quantum satis est lustrare, et quantum licet ad ornatum
supponam.

Belle me vocat ad alteram orationis partem R. meo proprio
sibi me: Ut ferax sum, tautus admonet: profusueram enim

Quid favore paratus sum si benevolentiam vram et atten
tionem Equae Semper paratum et fauentem experiat augebit ope
ror res cognitum non in incursas, auctori admirabiles, iurorum antho
ritate comprobatas.

Pudet me toties abruptate quae non profusueram toties ab
esse Sed materiae gravitas et amplitudo me abstrahunt.

Sic me in rebus perurgatis versari atque omnium sermone
celebratis: Sed eiusmodi rerum non cogitatis sed etiam ve
cordatis amovis prosperi exatave debet: crepente igitur silentio
nunquam praetermittenda favimus omnium momento magis.

Quam eundem audatius fortasse Sed tamen vereor
ut vobis si cepit haec manu bene mentis de Repen non est
eadem cum per modum sententiae quilibet me effares non portarent
huius huius horum.

Feliciter cecidit ut ab his pietatis officiis quae sub om
ni hominum cadunt ad privatae quae sunt publicorum
Semina descenderem.

Doleo tantum nimis angustum mihi ad angustiam maxi-
mam subiectam relictum esse.

Possem equidem eodem quoq; de Catevis commemorare Sed ne vi-
dear manes quasdam fabulas ad delectationem magis qm ad veritatem
examine, adeste meum animis meq; ad huc feustis ad munus sumas
fidei atq; Religionis aciem quo me dulum Oratio mea regit contorem,
benevolentia vestra subleuate.

Fuit in me audiendo Vra singularis humanitas ut mihi per-
suadeam non manere hanc gratia partem meam ex hinc eaq; a brevem
modo eius remon etiam ad reliquas cursum fore publicum qui felicitas
reca Beneficis vestro Cursum in hoc Divina Sapientia Mani-
tenantur videntur.

Maxime vellem ut quantum mihi vos in tanta rerum Multi-
tudine attentum ac benevolentia Commodis: Ceterum mihi Faculta-
tis tempus ad dicendum atq; oportunitatis concederet. ego
penetrarem in eius arcana docerem.

Hinc quoniam temporis angustia tantum rerum multitudinem capere
non possunt; ego, humanitate vestra strictus a gravibus ad meliora imp-
am orationem tantisper et animam converto.

Atque omittam de nobilissimis historia scriptoribus dicendo re-
cordari qui ad gratiam opportunis ad ornamentum elegantius ad Mani-
statem praestantius esse potest.

Sed enim melioribus videret qm aut voluntas aut opinio mea felicitas, qm
fex parte arguit partem Vra in me audienda Congruas.

Itaq;

77

Itaq̄ vela contraham iam omnem Oratio mea optatum ac felicem ex longa Fru-
gatione portum intuetur: nequid expectabis opinor ut demonstrarem.

Desiderarem hinc nonum dicendi genus et eloquentia flumen abundan-
tis ut quemadmodum una cum pietatis amplificatio virtus illius crescit
ita mea in illius amplificatioe quasi per gradus aristoteli et se ipsa
grandior ac sublimior fieret Oratio.

Siste rem hinc nisi me cogitatio subleuaret quod agud eos me li-
cere intelligam qui nihil incandens audent quam

Facere non possum quia illud in hanc rem offeram quod sem-
per viduum est, maxima commendatione dignissimum.

Ad hanc tam Sancta Commendatione pietatis quis sit sensus
resus plane, si tantum ex meo coniecturam facere promittis Causis
interius voluptate profundi sentio quae debet esse maxima pra-
sertim.

Cresceret in immensum Oratio si consecutandis singulis aut
Natura benignitatem sequerer aut vestra in auditis eius laudibus
hilaritati obsequer: aut officium meum in laudando explere
cogerer, itaq̄ moderabor ipse mihi et ea tantum breuiter ageram quae

Vellem ingenii mei temeritas, et debita voluntatis in Prin-
cipem vobis, Constitutus ad dicendum temporis breuitas pareret, aliquo
amplius alia rem pluribus in una pietatis dote Ceteras comprehendere
aut ab ea proficisci Virtutes

Iam vero quoniam expectare videmini sentio me paulatim dicendo
esse profectum quo iam dudum Aspirabam ut

Ad extremum abuti me patientia vestra permittite qui eam
mihi fecistis audaciam quamquam vereor ut potius de tanti viri
virtutum magnitudinem detraham, quam ut illam me verbis digni
re posse credam. Semp̄ enim iustum metendi modum faciunt
ea quæ ipse amplificandi sua magnitudine sustulerunt, venio tandem &

Sed Oracionem meam ad finem prosperantem ea Confundam vivente
qua etiam ego quid producam quibus consulam ad rem gerendam exci-
tant quod simul admovent, homini studioso vultoria longum
esset omnia percensere numerando hoc breviter accipite &

Atq̄ ut illius temporis atrocitatem recordari possimus dicendo vram
et Copiam vram non impari afferre possen, dicam tamen hoc ingri-
mis quod &

Quam hanc quasi per transeunam oculo fugiente inperispe-
ctis sit ad latera concurramus. &

Sentio terminos me transgressum, quos ipse mihi posueram et eo me
sensum esse deductum. &

Sentio me ad eum deuenisse locum in quo actio mea terminis
satis esse constitutos vidi. &

Sed quoniam ingens aliquid et sumans bene angustus sonant illa Sapien-
tium effata libet hoc etiam animi causa regitare.

Veni hinc proditor mittam quæ liberali Multorum Confessione concedunt ad
illud accusationis Caput iam diu festinat Oratio gessit enim ex favore nostris.

Multa satis ut opinor superdicta sunt de rebus fortiter se hinc gessit, ab-
rupt iam et quodam modo absorbet Oracionem meam Virtutis ac Religionis nulla
unquam mortaliæ Sibi adorata maiestas plura vobis lectisq̄ dicobit.

Punctum 4 tum

De immo modo Scribenda Oratione.

Qua haec tenus dicta sunt ea tanquam praerequisita quaedam necesse
sunt scribenda orationi praemissa sunt. Jam igitur orationis
orationis scribenda artificii ostendemus prout sequentibus.
in hoc de primo scribenda orationis modo.

Primus orationis componendi modus facilis est et expedi-
tus per expositionem seu exornationem. Cuius quinque par-
tes author ad Herennium assignat nempe non propositio-
nem, rationem confirmationem, exornationem et conclusio-
nem seu conclusionem. Per hunc itaque modum sic compo-
nuntur orationes. 1^{mo} Ponitur thesis seu propositio seu
res probanda, ea scilicet de qua oratur scripturus est orator.
2^{do} adfertur ratio una vel certe plures conglutantur
quibus propositio probatur 3^{to} adferuntur rationum contra-
bationes 4^{to} Exornantur rationes similitudinibus, contra-
riis sententiis, exemplis, symbolis &c. 5^{to} Conclusio
ponitur res in exemplo pateat. Sit uel: Thesis in
genere deliberationis quod scilicet in omni republica

praecipua ratio religionis vera sit habenda. huius Ser-
matis inuestigata rationes vel unam; vel plures ex ali-
quo rhetorico argumens unum locum inter ceteras
hac esse potest a causa efficiente, quia religio vera sola
conservat regna et Respublicas tanquam ea quae humanis
adornat animis et ingens Respublicas quasi anima ve-
getat et gubernat. Hanc rationem una vel pluribus se-
rum confirmata orationibus in q. Quod in eo Reges in quo
n^o est una et vera religio cessat singularis magni Ho-
minis fauore et Patrocinio, expellitur omnis humana fi-
des et Societas, omnibus ceteris laxantur habendi
omnes eliminantur virtutes. Ex talibus eadem pro-
positionem a contrariis enumerando quae sequuntur, incommoda
ex vera religione quae incommoda ex eius neglectu. Illu-
stratis similitudine quem admodum enim praecipiti in-
gelu decurrens aqua omnia rumpit obstruenda, in gen-
ne per omnes corporum fessas plantas omnia ruffat,
et in visente absorbit lapsi; ita mentes humanae
in vitium praecipites dempto religionis timore in omnes
nefas

nefas esse vult principis nec prius desinat quam
 totum Regnum in ultimum adducant interitum et extinctionem.
 Adhuc praeterea pro eadem propositione testimonia
 et Sententias eruditorum u g: Cuius dicentis omnia
 prospera eneminat silentibus Deum aduersa spernentibus
 Et Aristotelis Lib Politicorum Tomo cap: 8 In omni Re
 publica inuicem est Curatio rerum diuinarum. Eiusdem
 item Lib Rhetoricorum Qui promiores sunt in eos qui
 maxime eos colunt. Tandem adduces exemplum
 simili tuae propositioni quam desinat et despectu.
 Vide data de hoc praerog. Ceterum in exornatione n
 opus est ut omnia sonantia omnes enumerata exornati
 ones partes, Sufficit enim aliquando una u s. uel sim
 litudo uel Sententia aliqua aut uerba praeterea tantum
 uel Contrarium uel exemplum. Si si aliquis uellet
 gratulari cupiam dignitatem u g: Senatoriam per
 hunc modum ita faceret, proponeret primo propo
 sitionem hanc Gratulor tibi Senatoriam dignitatem
 daret postmodum rationem, quia ad eam uirtute tua

Conscendisti hanc ipsam Confirmationem et Congratulationem
quia semper bonorum Commune Curasti. Exornare si
in similitudine vel exemplo vel agnitione regum § et tandem pro
neces conclusionem vel agruando illi hanc felicitatem vel omniando quod
ad dignitas et Patria Maximo erit Commodis, et familia illius non mediocri
ornamento. Hoc vero totum in oratorie et cultiori offeres stylo. In
Communi omnium Agamur si aliquis esset, nec tantum dignitatis
fastigium Munificentissima Celsitudinis tuae gratularetur, grande Illius Dne,
et in tua ammensa erga me beneficia, et in mea erga te debita obse-
quia, et in ipsum intamantem Virtutis Splendorem primum admitti
rem. Co enim te Mecenas munificentissime Culmine venerandum
conspicimus ad quod tibi ipsa Virtus, et Dux fuit Cerasponus,
et Comes fidelissimus. Hae te Illius Dne educit ea tantum et
sentire et loqui et agere, qui a Publicis Patria bono semper neque-
unt, et quod solus Rex condunt amor. Ut aer sub Caelo ire
natus non aggravat, et venti excursu sese librant sine ponderare,
ut Caeli vertigo stare nequit, ut ignis potant. Larua nulla est si
Illam Celsitudinem tuam pro Patria bono perpetua exerunt sed
non lassant Magnitudo. Conscende itaq Illius Dne Sublimem
stare meritis tamen tuis inferiorem honores sedem, Conscende per
subiectos Senatoris tuis pedibus affectu respicit, qui hoc non ip-
sorum

Propositis

Latis

Confirmatio

Exornatio per
Similitudinem.

Complexus seu
Conclusio

Vouent et precantur ut tantis Senatoribus, dum in columnis et Felicitate
hinc stet Felix et in columnis.

Epistola etiam eodem modo scribi possent quare si quis prius
è magnatibus peteret ab Episcopo, ut suo Capellano daret Celebrandi
licentiam in domesticis suis sacellis in Paschali festiuitate.

Poseret una Propositionem hanc Litis a tua Reverendissima Celsitudine
ut pro a Consuetudine huius temporis observatione eximat. Daret de
inde rationem quia aliam digniorem infirma eius valetudine postulat.
Comprobaret Quia et Materiam Sacrosanctae Ecclesiae indulgentia
et Lateranis Episcopi erga filios affectus facile in concedit
Exornaret exemplis quia scilicet non in multis aliis eiusdem Episcopi
benivolentia indulget. Et demum apta aliqua conclusione concluderet.
Hic vero stylo Epistolico ita exponeret Insecoram ut inquit, per li-
teras a Reverendissima Celsitudine tua efflagitare cogor ut pro Patre
no erga me affectu publico in templo solennitati exprimere me
ne graveris sed ut gratiam domesticis in sacellis paschalis
particeps fore gaudii pideret me fore Communi resurgenti An-
ni applausum in interesse nisi afflictis mea valetudine alium daret
ret, et domesticam quietem ex praescripto meorum postularet.

+

Ratio

Comprobatio

Ex

ornatis.

Conclusio

accessit et Materna Sacrosancta Ecclesia in suis indulgentia et Patris
nis tuae sollicitudinis affectu agno duntaxat dubito meo in
petaturum quod peto. Deinde ut consensu petere animarum meo ex
sua multorum quorum vota et precibus summi in causa aucto R. D.
simam et illam sollicitudinem suam pondus suum habuisse cum non
ignorem mea quoque petitione agnoscere locum agna eandem fore, non
esset. Ego vero valetudine recuperata eandem ad sequens illa
supplicans ad R. D. P. M. Lateranensi tunc sagacissimum approposito
re fonde Jaroslava. Eiusque in Patrum Sermonem con
vertetur et brevitatem in excedet et similibus, qualis sunt simi
plicium et in orationum de ore. 1.
Hinc etiam secundus modus est quod subinde orationis, primo quidem similes
facilio tamen modo saltem postea propensione sola formatz rationes probati
ty, nullo habito respectu ad conprobationem eandem ut cum orator nunciat
ut exempla aut sententias, aut similitudines et contraria ponat sed pro
suo gaudio et occupatione ponit vel ab initio vel in fine vel interruptis ipsis
rationibus, imo etiam aliquando contentis suis rationibus reliqua omittit. Ita
alibi esse modus est, quod non cogit Oratorem ad syllogisticam dispositi
onem orationis, ne imponit ipsis necessitates ut probet similia, contraria,
exempla et cetera disponat et conectat. Latet res in exemplis imphicatis
Secunda huius orationis sollicitudo est quod sit quidam exemplis pro
ratione affumae quod magis est sui pietate mentis in Ecclesia D. P.
ei in R. D.

In rem publicam. Exorna aliqua Similitudine quam pro tuo Liberi u
 bi placebit; pone. Hanc Oratorem sic potens conserere. Sumptis Exor
 nis ex ipsa Circumstantia temporis V. g. In hac plus quam qui vna
 triumphantis ^{de morte} In hominis letitia in hac renouati in omnem amari
 tatis scenam temporis in laritate effurgere nos ad nouam felicitatem Anti
 stes Illud inbes, cum passor ingloriosissimis obsequentes nutibus inuisit
 ouel, expectantissimus Pontifex tuam aut postremam ingradoris mune
 dieptos partem, optimus Peter Campromote exibes filius. Hanc magnus
 in Eccla et Rep miris impoluit et Virtus et ipsa Sublimis Digni
 tas necessitatem qd sunt sol dissipat Nubes, sicut procora arbores
 temporis inuoluit sicut ardores, et gratiam delirantibus prabent umbram.
 ita illi reuertat vrbes et populos ad quos diuertent. Magnus es
 Illud Aristes in Deum pietate, que Cupita Cali in te unum milina
 uti vota ut tanti antecessoris successore occupares Cathedrali gesseret
 Paternalis officii gelum, ~ infideres Pontificiam sedem.
 Magnus es maximus in Republicam in eritis que vrbis conditio con
 modius in hac sui calamitate fugi potisset ad hoc Sublime Senatorem di
 gentatis fastidium te euegit, et cum illis honore intro que sunt quanta
 virtuti suadem debebatur Magnus demq es ^{hac} et ^{ad} ipsa tua ad nos
 in liberatione quod tantis cum sis usq ad minimis tamen beneuolentiam humani
 tatis defensionem de mitteris et manum illam que Calum laudit et agerit
 ad Episcopalem benedictionem exporrigis. Vram illis qui pro reueren
 tia non possulant cum fame tamen expectant.

Exornatio per
 sententiam
 similitudinem

Ratio

Eglogus

Accidimus ut cum debita et mentis et corporis reuerentia fili
ad Patrem tuum ad Patrem et filientibus amicus et beneficus
lacrima benedictionem ita Pontificum Oratum osculatur et simul
in hoc obitu nos met ipsos quare quare Sumus et hoc uerum in
sygillis affectis gatore ad omnia obsequia et impendenda in
signatur. Nam modus ualeat propterea et expedire benedictas
In uis Si Filius mutaret, Prohem. Epigram pro Parentis
funere, ita posset conuincere Epitom per hunc modum.

Exoratio +
et sententia

Przemyslaw sego Wladomir Waszym, et tunc iudicia iudica uerba
hiedy miedy tem dman. Rone Sobrodziej, myj brat sego
ze gnath q to co Somertelnego Math zlozth. Jarospazie
Wpyslyz family, moy domemowym Sumth a Sygnatlyz
Mlith q poverant: chuzi Zmarterni odwadzi Wt M Para
Sumtym q ptazimym giuon do wyphazney Bobchinslyz
wsluzi pswadyloms u wozowae q ugrasdae abp Wt M Para q
mito: kuzgo zygiem pshabawth i u martem pshagom ra
cruy. Ine meozguz zeto Wt M Para u bynpsz dla jbyz ibni
Kroway Someruz miedy Pbyiautmi mediat: u bynpsz dla zastay
me blyh pswadyloms Kroway Wt M Para obotom zastaywath:
u bynpsz dla homci dla tyrow Kroway i Pbyiautth. Ine
boslyha: amy ty u bynpsz zastayom nassem odwadze
gotow

Exoratio cum
breui narati
one

goton Epistemy me utahis ale arve fell' h' d' da L' D' g' n' u' c' i' d' h' a' b' s' -

Enactum stum

Deinde scribenda Oratio per syllogismum simplicem.
 Modus iste expeditus est scribenda orationis brevissima per syllogismum
 quam simplicem. Ponat itaq; propositio idem qd maior dicit
 orationem propositiois hujus per modum reducat ad syllogismum
 uti dictum superius tractet deinde orationis vna maiorem deinde
 minorem seu assumptionem et tandem conclusionem. Rem illi
 vna gratias est salutandus qui sermone orationem
 nemens aut in civitate hanc aut in domum tuam. ita ergo fac
 et quasi rudibus lineis dispone tuam orationem: pone vna the
 ma salutandus est mihi huc educe. De Latrone quo rumorem
 suo adventu omnes tanquam sol aliquis recreavit. Sed ad syllo
 gismum Qui suo adventu omnes recreavit tanquam sol ex oriente
 ille salutaris debet. Sed illustrissimus Qui suo adventu tanquam
 sol recreavit. ergo est salutandus. Sic dispositum syllogismum
 oratione tractatis incipiendo a maiore propositione vna
 Exundans in animo letitia contrahi nequit illius dicitur, qui in ad
 ventu eius non erumpat in amias salutationes, et hilares ap
 plausus, cum quo omnis veniens humanitas ita omnium exhibuerunt

+

Minor

Conclusio

pectora ut Sol exiens ea reveat quæ suble videt et illu
strat Quid in te sit eam animorum et affectuum nostrorum in se
operibus vero exortum agnoscamus et veneremus, quos gratia
tua hinc ita perfudisti, et ipso benevolentia mercede ita exhibita
isti, ut se humanitati tuæ æternos debitores et factam et sub
mittant. Eam itaq; nam tot in suavisimas salutationes gratulanti
gratibus suis tantum hospitem, sed simul nihil a se exigenti, quæ
aspicere quod tanta prodigitate et pro suis meritis præstitit exigni
et salutaris magnitudinis. Nota hinc primo ne videatur nomen schola
sticus esse scribendi modus non videtur MAIOR Sylogismi ab il
lis verbis quicunq; quibus unusquisq; omnis & Quid ut fa
culis fiat dicitur Oratio non a subiecto sed a prædicato: Est au
tem prædicatum id quod de alio dicitur subiectum de quo alibi dicitur
Vg Quicunq; amat commune bonum bonus est Civis Patriæ, dicitur
Vires qui amat commune bonum sunt subiectum: bonus Civis patriæ
est prædicatum: ab hoc itaq; ducenda est tali modo Oratio Vg
Commune patriæ quem illum esse & aperta ostendit veritas et Commu
nis vox indicat qui hoc unicum Specimen virtutis, hinc in dicitur
animum hoc lumen dignitatis suæ, imo hanc vitam esse expressant
suam, ut Commune bonum in suo vigore conservet et persequeret.

deinde

Deinde Scholastica consuetudo nota. Facile rutabis si maiorem Syllugum
 per modum sententia offeras ut vqz si esset huius maior Generentis de Legu
 honores tribuendus ita eam per modum sententia gallicorum offeres.
 vqz Siquidarius, Sed non curabit honor est, illi tantum famulari non de dignitate
 qui soli Patria sua obsequi consecravit.

Nota 2do Quod cum salutationes, gratulationes, orationes iustitiales, Jure
 ores & in fine certos exigant affectus, qui per conclusionem si possunt recte
 inferri, adeo tales affectus vel loco Conclusionis substituantur, vel post Con
 clusionem ponantur. Sic si quis gratulaturus diem festum Divi Tutelaris
 alicuius hinc format Syllugum. Dies festi non animo tantum sed voce
 etiam sunt colendi: Sed dies hic est dies festus, ergo si animo tantum sed
 et voce est colendus. Hic manifestum est quod si conclusio simpliciter sensu
 offeratur gratulationi locus qua festa gratulemur, & relinquatur. Itaqz hic
 affectus gratulationis conclusioni subungi debet vqz. Debetur hoc Maior
 publica eorum dierum amenitati quos aut Illustris ornant gloria deus,
 aut sanctioribus severat lux celestis identus, ut non animo tantum modo
 eorum applaudam festivitate, verum vis de gratulationis studio conceptam
 formamus hilaritatem. Illuxit enim vero hodierna die auspiciis Divi
 tutelaris tui dies, dies inquam vobis acerbis optatissimus, et non humanis
 tantum, verum etiam celestis cultu venerandus. Proinde igitur in cultum
 debet animus effundi in gladium Sincera gaudia expandere in gratulationes
 deusqz tua in coluuntati letitia felicitati vota

+
 Minor
 Conclu

affectus
post con
Christiana

U. Verò emanant effundunturq atq hinc gratulationem non verbis sed gau
diis compositam, ea tibi Prætorie deferunt, ut cum gratulatio gratulan
tur felicitatem, Leuituram pari affectu uoneant: Sit anni clausula di
es hinc, Simulq Sit plurimum illorum Simulium adeoq fortuna eorum
exordium; Uine quod uixisti, et tanquam nihil uixeris eorum Uine;
donec serus date et mentis ad Natale Johis Natalis diei transferaris.

Eodem modo et Epistole scribuntur. Vis vj scribere Epistolam Loboni
ut inna scribunt in qua gratuleris Capitaneis alicui optatum capi
taneatum, ata ergo fac, jone propositionem Wunsungij godwisi Ra
tionem da bosey uixisti esse potuisti q easty W. R. jrey. Fac syllo
gisma vel in mente vel in Carta.

+ Tenu faciem potibeba uispona godwisi horem godwisi. Dane resp da
Cuty q da Easty Leb tobi dana resp dla Cuty q da Easty. date
yoe rez potibeba uispona. Hanc syllogismum galonicum eam traha
Oratoru Syllo Lobonio, et mpre concludens ad huc affectus aliquos
uolueritentes vj Tenu faciem q pro uel hinc q plos p hinc q
pansu uispona. Tenu faciem q plos, horem godwisi uispona q
q d hinc q plos uispona q plos q d hinc q plos q d hinc q plos
godwisi dana bywa. Tenu faciem a me in hinc godwisi uispona
pico Proletarijco Marefatu Wom Wp In Pana Woffa horem
Wlasna

detur ratio una vel plures ex quibus ista ei potest Quia singulari fuit in
Deum pietate et Religione conspicuus prodeat Rationem ad Syllogismum
viri singulari in Deum pietate conspicuus etiam potest facta sunt laudandi
Sed si fuit conspicuus pietate singulari in Deum. Ergo e' Laudandus

Reducta in Syllogismum ratione affirmat' quae Sic et ponat' sumptis
bus verbis. Viri singulari in Deum pietate conspicuus sunt laudandi. Quia
facto investigandi si haec ex his Rationibus partim intrinsecus partim
extrinsecus. Quare subicit viri tales si laudandi. Prima e' potest a causa
efficiente Quia tum esse rationis usus tum debita gratitudo et industria pro
stulat huius Rationis iterum Ratio detur quia potest e' ad definitionem gratitudinis et up
tia. Nam cum instituta Minus atq' officio sit reddere uniusq' pro ut omnia merita
exigent et gratitudo nihil aliud sit qm pro acceptis beneficiis grati semper et accepti
voluntas Quis igitur magnas munificas ac in grati animi constantia notandi. In pi
is laudem et gloriam debitam reddamus, a quibus reliquis et pietas et vulgariis se agno
vit recepisse argumenta. Illustrat' ratio ab antiqua gentium consuetudine qui Deos
pietate in Deum et Patrum indignes summis potest merita celebrant Enimvero
Abemertes enim Polyphronem propter pietatem in Patrum et quod pro ea merita
expetisset palmam auream in praeduro ac infatu illi manifestos profuerunt in quo
mani ipsius praeduro gesta ad immortalitatem expresserunt. Idem Coelo Legi et
Themis in pio et pietatem similit' in eandem patriam Pelicam auream potest merita
in tumulo collocarunt et in scripterunt Quod in me est pro te est. Si ora
toris explanare posses 25.

Omnia equidem

Quis eundem virtus hinc virtaris ubi quidam modo in re ab omnibus exire ho-
 norem et singulare laudis encomium. Vel maxime tamen amatores et alu-
 mos suos, immortalis gloria efficit. Laudatissimus Religionis amor.
 Et ferventissima in Deum pietas Auditoros. Ne ullum ego ex hoc amplius
 vras (consent. vras et aliorum) inveniendum (redo quia eos omni honore comen-
 datione et invidiosa quadam memoria colendos et prosequendos induit qui
 pietatis sub pulcherrima monumenta volentes fecerunt sed ad immortalita-
 tem nosq; expresserunt. Et sane meritis in omni tua nostrorum
 actorum agnoscenda desideratur ratio tum in rei veritatem semper propensa et
 in laudis iustitia spatera; tum deniq; debite gratitudinis iura atq; leges exi-
 quant, ut si per proximam meritis et triumphanti virtuti conveccentem coro-
 nam adferre n' valeamus, saltem laqueum tributariati vel calamum ve-
 stigalem angustis Anonibus eorum consecremus, quorum pietas cum sepulchri
 tribus magnum sepeliri potest, sed ex tanto clamat illud Symboli-
 cum Non moratur. Eum vero cum ex una parte gratitudo videtur aliquid
 qm' caritatis quidam et perpetua pro acceptis beneficiis velata memoria
 comunita gratia voluntati; ex altera iustitia fit illa virtus que omnino
 iuxta eius merita per premium et mercedem exhibet; quid uti est
 sane meriti contrarium? qui neget magnum nos ingrati animi et violat
 iustitia (non enim Commensuros suis laudem salutem et gloriam a per-
 solvamus a quibus Religio et pietas non vulgaria sed rara, non ex
 qua sed prope divina est meritorum ultra fatetur et libatur se accepisse

For
 Rao a Cao
 Efficienti

Rao Lany

Comprobatio
Rationis

Atque hic illa laudabilis Semper et tot ante seculis probata consue-
tudo floruit, ut qui cum hac Virtute Virtutum gemmæ conserui-
erint non modo vni debita obseruentur veneratione sed etiam
post laudabilem e vita discessum congrua emenda pietatis mem-
merissent præmia, Nam ut Sextus ac gens raru meris faci-
tus præsertim, cui bono erudita Attemensium Respub. Philo-
sophem Duci qui vera in Patriam pietate, etiam Virtuti qua in
hul est humani generi Carus, profudit salutem Æneam Vna cum præ-
cipuis eius gestis ad æternam posuit gratæ potentatis recordati-
onem. Quæ ob finem in tantis Cordi qui pro pietate, sed Maron
fortitudine, sanguinem eum quem patria accepit eundem saluti gra-
tissimum Litant Victimam, quem inquam ob finem aureum eformant
Pheacum, et præcipuis auro officii Lemus quod prope est prope
est insipient aliquam illis rependeret gratitudinem quorum pietate
vult quædam firmissima Cuius suam saluam salutem, et ob ex-
tra
mo præseruata Casu plus ex eorum Vulneribus recepit san-
tatis quam
emanant Cruoribus.

Ratio 2da fit ex causa finali Quia cum hominum pietatis vir-
tute inprimis veniantur manes dici non potest quatenus alii ad similia pietatis opera
exercentur et accendant. Pars Rationis ab admittit gloria et honori. Nam cum
ex una parte gloria et boni nominis fama, ex omnibus perennis et æternas rebus

Sit maximus honorum bonum, teste scriptura melius est bonum nomen quam virtus
 multa, et ex altera parte, cum homo virtutis pariterque magis honestate quam utilitate
 utitur cum illa sit magis natura humana conformis et conveniens, ut patet quod
 proxime ad naturam suam accedat. Comprobatio rationalis ab auctoritate
Philosophi qui in vera Polomei bonam famam et gloriam dixit esse Ceter
et salutem ad virtutem. 2do exemplo Alexandri Magni qui se troglodytes
 multitudine ad prodiosa fauora incitatum habebat sed n. ignorans
 hanc magistrum et omnium Orbis honestatis moralia ratione et arte ceterorum animos ad virtutem
 rem omnem et prodiosa fauora commodius implenda, quam laude et gloria virtutis
 exhibita quod ut Claspone ob oculos vestros proponam sic factus auditor tan
 to nos arguenti cupiditate atque desperis boni illius operandi incertos flagrare,
 quanto illud Ceteris omnibus et honestate sua et utilitudine prodicare videmus
 et deini quos adeo prodia et deini mentis errore atque repentur qui ex vigeni
 gemmarum oblata sibi magnitudine atque ex eis quamcumque voluerit concessa
 eligendi utroque precepto non potius solummodo salsum adamantem quam simplicem elii
 gat gemmam: aut cum dicitur in filitherrum et amethystum horti non po
 tuit decerpit natura purpura rubentem rosam aut per prima Min. L. hinc
 quam Lappam melleam aut manus vigenem urticam. Age vero quid gloria
 in humanis rebus? an non idem quod Adamas inter gemmas; quod lilium
 inter flores? ut proinde mirum non sit si hanc unicam gratia reliquis eligamus
 hanc maxime expremamus. Hec unica ad virtutem ac merita ad labores

?
 120 non sa
 ad virtutis

invenimus ad de mortaliū quēlibet. Cum iuxta sequentium Oracula hoc Divinus per
hinc autē, ea magis desideraret et exoptare soleret quā cum naturā ipsius magis
conforma tū illi perfectissimā ac superius exemplari. De somnia magis ac propterea in
dentur quō fit, ut quē ad modum Deus, unam eol maxime sui gloriam in omnibus quibus
delideret intendat: Sic et hominem ex terrenis rebus nihil magis desiderare in
hills in sentire solere quam amiam illam a qua recte et diu beatus et ee pūbit, in
mortalem gloriam. ut grande non immerito deceptum est in vita Platonē.
Comprobatis enim ad auctoritate bonam famam et gloria dependit ee labor. Aureus fane est ad esse ad immortalitatis
tatec simul qui magni Alexandri maiorem longe nomine inuitabat animam
et eum Macedonia non caperet. ut non modo tropica Multa dicitur super
rare sed et orbis terrarum magnitudinem quā in totis quatuordecim hinc
fuit sub vniū faceret potestatis.

Ratio 3^{ta} fit a comparatis: Nam si Laudem et gloriam illi merentur quā
arte sua opus aliquod egregium et non vulgare effecerunt, qualis fuit Zoro
phelus Zenxis Agelles quē ob singularem artē sublimiā hinc usque in memora
vivent et florent posteritati quādo Mauri laude et gloria diu in cense
sunt qui ad usque immortalitatec Zoro phelus pietatis sub apud nos
reliquerunt monumenta. Comprobatis hanc appodisim
Exempla Karfets Ducis Orientalis cuius singula in
Senam et Patriam pietati grata et memore possenta Phem
cem auream in tumulis sculptis appodis Lemmate non
morras sed vnam. Secundo comprobare posses exemplo

Theodori

Theodosii quem antiquos tum de Multas Virtutes alius tum quippe
 de pietatem magnam appellavit. Si vix et quidem honore et immortalita
 ti memoriam celeberrimam eorum pietatem, que veluti pulcherrimum exem
 plar ante oculos proposita nostros eisdem et suavisime delectet, et
 mundissimè delectat: Nam si calculus omnium et suffragis
 laudem illi et gloriam non vulgarem apud omnes mereantur, qui
 Marte propria opus aliquod præclarum et singulare effecerunt;
 quandoquidem ingenii specimen et in dextra laude semper dignissi
 ma videntur aut potè animi Ornamenta et insignia tanto Cele
 ris constantiora, quanto animus præstat corpore, æterna laude
 us nativa immortalibus, ut proinde non in momento Ethice
 tos illos Tempus appelles quanta semper in laude culta fa
 ma. honore. prædicatione apud antiquos floruisse credamus
 quanto præstantiori laude et gloria in Digni Censendi qui
 ad usq. immortalitatem zelosissima pietatis sub. apud. nos
 reliquerunt Monumenta. Utinam in Regi testimonium plures
 et innotuit Magnorum Manes exaltare harum? Consurget et
 caput immortalitatis sinu redimitus tot victoria rum laudis
 Harpeses Orientis gaudet hunc Memor atq. grata pietatis in se
 Patria ut perennem grati animi testaretur voluntatem

Compro
 ab ex eong

autem velut et mirabit non morari sed inuam.
gratias et in ore gloriosus pulcherrimus ille tenent splendor t:

simulq; ostenderet semper eius virtutes quae fata victuras in
gracilaria Mausoleo Phoenicia // Therodorus Magnus qui si magni
cognomen ab his virtutibus suis quas nunquam orbis communi potest
non meruisse, sed solam ferentissimam pietatis virtutem et rarum
inter principes religionis amorem Magnam laboretur. Huius iam
esset praecunda et dilatanda oratoriae minor. Sed non velles
Contractis alio orationis ambam dirigimus Sufficiat dedisse ar
tificio tractanda Mauris tali modo Quod facile quis in
non applicent si labori et ingenio Minime sepeceat.
Libet in iere Contractum praxi adeoq; breui datum artificium

Illustrare

Gratulatur vq; filij Parenti natalem S. Patrum Diem
vq; Alberti qui intra Paschalis Solemnia incidit.
Donat maiorem Ille die Paschali est salutandum alter, qui est eij natalis,
et quem gratulari suadet Communis Omnium letitia, et innumere à Pa
rente accepta beneficia Sed natalis hic est, Ergo hae die gratulandura
suisque Symplicissimis detur maioris ratio Quia ingratisq; esset filij
qui talem diem sine amoris indicio praetermet. Deinde congruo
betur ratio a Communis Consensu qui diem natalem bene
factoribus suis omn. obsequiorum genere reddant Cele
britatem

Griorem: Locatur Minor sed huius dies est Parenti Natalis et gra-
 tulari cum suadet Communis Chirokamtatis letitia et innumera
 est innumera eaq. munificentissima in Parenta accepta beneficia.
 datur ratus qui est manifesta quod saluet. Parent vocetur Albertus adeo quod
 festivitas hic intra Eubatis ferias maderit ut nulli quicunq. censetur noimio Con-
 stans illam non singulari celebret letitia quod deing inter cetera beneficia
 ipsam vitam a Parente habens. Congro ba id iterum atque ratiocula qua
 parens non frustra hoc nomen gefat sed pulcherrimis conspiciunt in vultu
 cen Patronus eius si non ad fidei alios, exemplo faltem ad pietatem movent.
 Et tandem pone conclusorem. Cum aliquo affectu et iuxta hoc artificium
 ita poterit nam non ducere orationem.

Staur

Si quid dies inatum filii erga Parentem affectum et potentior suscipit, et sum-
 mer inflammat. A Deo ut ei fortunatissimus utius felicitatis appaerentur
 fauores; Illa corpe vel maxime in gratia quam amantissimus Parenti felicitati
 suava sanxerunt statim, celeberrimum reddidi Communis omnium letitia ad quam
 gratulandam ipsa impalluat absq. summs accepta beneficia. potentes subiect
 affectuum rexus curae gratie voluntatis compedes. Quod enim horribly non
 prore geomisset natura quam ita ingratorum filius? qui talem diem semel
 amoris indies, erga eam, a quo est, repenret, cum profertim hic ipsa communis
 municeo sibi gratulatum amicorum consuetudo non leui animi ingrati
 infamiam aut ~~est~~ exaggeraret. A ipsam ingratorum in summen
 Cohorret amor meus filialis quam omnium Calculis in currorem sibi hinc
 diei

Deo minoris
a congruo

Minor

diei

Quo memorijs

Comprob
memorijs

Coachupis

+

hunc diem & natalis tui infuse benefactor illustrem & resurgens e
 mortis potestate Christi memoriam plene. De me tot beneficium ac acceptum
 Commemorem abq; illi debita gratitudinis obsequia pretermissem. Affectum
 meum mansuetis amoris ceterum vinculis amari in triumpho triumpho meo
 tum. De Deo Parens & tanto Cum prout Compar quanta illi & istud Or
 bis Poloni appellatione, & numeris tuis beneficiis exiguus, ut in ipso
 quam Orbis prosper gratulationibus approbant, & quate primo feliciter
 nascentem excepit felicitate, omnia tibi gaude respiculis cogitari postest
 meas prosperissime approdet felicitatem. Conuenire rebus non
 na s'ape tuis finali felicitate, tu euidensissime ostendit: neq; frustra tale
 genis nomen qui. Cui alter Patrons tuis in omnia affectus regens.
 Nos vero qui illis nunquam pures suavis etiam vitam, quam abe bene
 videntissime genitor, acceptum impenderemus ipsa Deo beneficium
 fortiter, propter homines humani passum pro nobis allegamus: Et qd
 unum passum felicitatibus & Christi alterna qd ex gratia terra rati
 tuis et tuum natalis tibi gratulamur. At ut dicitur gratulari passum
 proprios annos in felicia. With ad prerogationem conferimus et exhi
 beamus

Functum Tuum
 De modis scribende Oratorum per Sylvan' arabeticus
 alijsq; modis.

Modus

Modus etiam in status Oratoris scribende oratoris est per syllogismum
annationum seu inchoationem, hic autem fit quadrupliciter de quibus
hoc tracto

Prima modus descriptio est quando uno loco ponitur Maior, sine vel
cum duobus rationibus. Et Maior et rationes eius, aut etiam rationes Nullae,
et tandem conclusio fit. Vg Si Sacerd. M. gratias quis ageret pro collata
aliqua dignitate in Propositione ita disponere possit. Illa gratia agenda sunt
que ornant dignitate Sed S. R. Romanus et c. Inchoa a minori Vg Qui
in alios regaliter exornantur muneribus sub S. R. M. beneficia, eadem et me
ad venerationem liberalitatis tribuat capitulum viderunt Regem fortissimè
et iustissimè. Cetero ne rem non lesa manserit quod ipsis etiam hostibus
propter suam lenitatem est amor; Sed eterna gratitudinis et obsequii; Cuius debi-
tum quamquam statim ex eo tempore quo fuerunt illis ab eo Regem per me dedit
et contraxerit; tunc tamen vel maximo illis debetur effectus sum cum singulari
gratitudo tuo S. R. M. favore, illa dignitate dignus fuit iudicatus, que non nisi
summo viros et pro summo erga se meritis aut obsequio Patri Vra reuerentiam
et exornare conuenit. Deus immortalis: quis ego unquam condignus illi esse Maior
rum gratiarum actiones qui equanto vobiscum viderunt vnum Latini meum
non illi quoniam ornaret quem tot justissimis competitoribus in tam sublimi
honoris apice collocant. Succumbit Sed Rex tua est munificentia, Conchisus
Iater munificentiam tuam maiestatem tantum dedisse, gratante decuit

non quantum Leuiter ego sperare leui; et ga. vos Magna terrarum Pimina
uicinitati Numen Eleste Idum auctus exigit gratam & benedictam Memoriam
atq; submissas gratiarum actiones; tantastud Mare pati gratia dabo; quan
tas neque hanc gratissimus Manifesta prima uoluit aut referre pota
ri poterit benefactor. Vmet hoc beneficium tam diu animis infigam,
quam diu ipse uiuet Animus ad tuos Serenissimos autus ubiq; et sem
per gratissimus & promptissimus.

2dus Modus dispositionis est quando una lex ponitur in oratione conclu
sio & pro Ratione eius asseritur maior vel minor, & tandem iterum repetitur conclu
sio aliis uerbis, aut etiam absolute omittitur & aliquid lex eius ponitur. Praes
modi huius dabitur in Poetica.

3tus Modus Quando ponitur minor cum suis uicem & sine sui ratione &
conprobationibus, deinde ponatur conclusio.

4tus Quando omnia maiori ponit Orator una lex rationem maiorem, cum
uel sine suis conprobationibus. Et de Conclusionem. Restis Minorem, & eius
probationes, exornationes, aut etiam eas praetermittit. Et tandem iterum sub
mittit conclusionem aut aliquem alium affectum lex minor

5tus Facilis modus dispositionis est per Synchysionum truncationem et in
perfectum, quem Dialectici uocant Elyptomen: quando scilicet omittit
maiori & in probationibus ponit & probatur sola minor
aut Contra

aut contra omnia hae probata illa et subnectitur conclusio. Scripturus inq. per modum
 inuenit tamen utaq. ratione eius potat antecedens et ex illis deuenit consequens
 vq. Si suaderes Regi Vrbis alium, ut vultis ignoscat Poneas propositionem
 sane Rex ignoscere captiuis debet. Sed q. Clementia regem dect; pueros
 rationem pro antecedenti; et ex illa inferres consequens. Ut Clementia Regem
 debet Ergo Rex debet ignoscere captiuis. Jam vero sic orationem antecedens
 probando et exornando tractares. Nullum ornamentum Porrigis huiusmodi Antece
 dignis pulcherrima est q. illud q. vult illi clementia Urbis. Ratio dens
 Turpe enim eam qui alius praest. subesse iramendi, et cum aliis imperet, in
 moderato seruire affectui. Placuit proinde non mihi sed Orb. universo Compro
 Constantini Magni eloquium a magno illi oratore Lucretio datum. Præulare
 inquit Constantine Natura ac Mauribus tuis quod talem te Constantiaq. suis
 gement talem decreta siderum formauerunt ut crudelis ee non possis. Haustu
 ita Rex P. me ingeniosa Poetarum Natio de Jove Supremo Deorum Con
 ferunt quod fulmen in eius dextera fuerit adstruendum ne temere delireret
 in Armes Mortalium. genuina sane hae in Regibus magnis terrarum
 inonibus Clementia imago est, quae fulmen iramendi a vultu velut
 vellet bene adstruendum tenet non in nullum sana omnibus beneficiis Conclusio
 Ignosce itaq. Regum Clementiam ut quod ad tuos pedes crudelis aliter
 fortuna: adstruunt tibi Orbis quod tibi arrogauerit Roma; ha tuas ar
 ceserunt facere subiectis et solum Superbos debellare

Aliquando in tali oratione antecedens n̄ probatur
Sed solum consequens vel q̄ antecedens certum est, vel q̄ ad rem minus refertur.
Sic v.g. Si alium gratulari vellet dignitatem per hoc Entisymema. Collatus
est hui. Vg Capitaneatus ergo enim tibi debes gratulari: hic n̄ ē proban-
dum antecedens q̄ clarum est Sed solum consequens. Aliquando ne-
ro probandum est et antecedens et consequens v.g. Si suaderes militiam
externam non ē ad bellum conducendum per hoc Entisymema. Externum
militiam periculosum est Conducere ergo n̄ ē conducendum si
probat et antecedens et consequens.

Per inductionem non minus orationes fiunt. proo inducti ē plurimum exem-
plorum Coacervatis eius vero arctationi in hoc est ut in prima parte exempli Na-
turalia aut etiam moralia ponuntur; tandem concluditur aliquid vel fieri eundem
vel omittendum. Sic v.g. Si suaderes Hostem etiam minimum n̄ ē contemnendum
ita per inductionem suadere posses. Exordium Sais egundem Platonem cum men-
tean fuisse ut de hostibz interrogarent non quot quantitate Sed ubi iam essent.
Nisi tamen longe magis placet animis qui iuxta prudentiam suam opinionem nec
minimum contemnit hostem: Whilenni tam firmum est, Cui periculum non fit etiam
ab invidio. Inducti. Quid parva manus est Echeme-de-turrigeris in
men obsura Nautas pro hōmī dānes sēp̄t; et vultus ne iubet. Leo quoz mi-
nimam animi pabulum fit Ferrum rubigo Consumit et parva securis
altam quercum devat - nonne acane non magno sēp̄t tenetur ipoz
et angentem Pēp̄tantem vultus pro glaciā ferat gubis Indianus v.g.
ades verum q̄ et parva sēp̄tilla Magnam exi tabit incendium. Et
Contemptus

91

contemptus hostis ingens dedit specimen bellis. Suedes etq; milites ut hoc primum in armis vestro patris ne ullas unquam hostis contemnatis vires atq; se pugnatis quasi ex utraq; parte sint summa corpora in qua factum commune habent vis & imperium.

Hac quoq; reuscat & ille scribendi modus per exemplum & auctoritates quae solent Orator sine Sacer sine profanus scribit Oratorum & probat. Sibi praefixum solis personarum exemplis vel auctoritatibus profanis & Saceris multa exempla adducendo, et testimonia oratorie pollicendo. Cuius faulitas cultus per se manifesta est ideoq; praesens non eget. Exordium enim in talibus desumitur ex ipse Legum Oras scribitur, et fit post modum acceptus ad exemplum.

Est etiam non vulgaris scribendi orationis modus praesertim brevis adeoq; et epistolarum quando Orator sermo dictum aut factum alicuius contrarium refutat aut veniat et propterea suum sensum prout & probat: talis fuit in modum data si etiam si alicui ab externis reditum gratulari velles per hanc modum eam optime scribere posses. Florati deusu accepto qui agit

Recepto dulcis mihi est furere amicus
Sic et Recepto dulcis. Et ait quidam, at mihi ter recepto non furere sed latere
dulcis est et tanto magis quanto ferventiori desiderabaris anima maioribus expectabaris votis. Quas tu nunc tecum aduexisti opes? non illas quas deus tibi sole transmittit Europa India aut diablis praefere Angelus
ne quis audax omnia serget mercator irrequies congruit fundis:
sed quibus

De quibus instruitur mens vel Patrum iacet consilio, vel familia per Orna
mento. Vult vane erecta, et ad sublimia Naturae primis ductu conformata. unde
les tua ad maxima quae impulsi et speranda et spectanda. Quae singu
lari affectu gratibus hinc reditum, per singularia. ^{seu et per}
dentiam et virtutem: Aliquid (quod maxime iusto) deserta locorum interminabilis
deserta advenit affatu is ut integre stant. recurunt, oro. Huius
dus prodest in deliberatio quando iustis adversam Sententiam laudamus,
De postea quare ab ea desentiamus rationem reddimus.

Præterea Modus etiam non incongruus est quando simpliciter Ora
tionem nostram ab aliqua Sententia similitudine in appropinquate mate sim
bols inchoamus et discursum facimus. Cui præcipue vult in funebribus
ubi propriam huius servatur Ordo. Primo contra Sententia Simbo
lum et admitta vel omnia laude auctoris et de brevis expressio
seu explicatio Sententia. Secundo Pontus vel confirmatio de ex orna
tio vel Ultra. Quarto per applicatio ad rem Oratoris et tandem
Conclusio cum aliquo affectu.

Per prothasim et apodosis est quoque modus bonus faciendus Ora
tionis oratoris. Cum primo præmittitur generalis aliquis discursus
deus postea particularis et tandem conclusio sic videtur
Si in materia funebri ageres Oratoriam deserviret primis in
Comu

Comuni de mortis atrocitate, quod hominem rapit e medio honoris causa
 postponit et contemnit amicum lamenta, non flebilis oratione filium vitam
 qua nihil homini pretiosius est inmutabili, et nunquam reparabili succidit mi-
 na. Deinde descendens ad particularem defuncti personam et in eadem
 mortis eundem atrocitatem depingeres, inuehendo in mortem quod vix ita
 utilem, et amicum patris, amicum coniugi libens, Ecclesiam miseris & vita spu-
 liauit. Tandem concluderes, quod virtutes eius cum vitis carnis
 intentu, non intereant sed in animis hominum et in iucunda patrie memo-
 ria aeternum sint mansura. Ultimo aliquam consolatorieculam magister
 consanguineis et propinquis annexeres!

Punctus 7mum

De artificiosa Orationis Scholasticae vulgo sicernuando

Structura

Ad multo Imo Varias esse Rhetoricorum opiniones de partibus Orationis
 alij enim assignant sex Exordium, Impositionem, Narrationem confirmatio-
 nem confutationem, Perorationem et Epilogum. alij vero octo. Sed his
 omnis certum est distinctas essentialiter Orationis partes non nisi 4 esse
 videlicet Exordium, Narrationem, confirmationem, Epilogum. Ita sicerni-
 bus, et confirmationis, duas autem ad impellendos auditorum animos ad id
 quod suademus, vel ad oblectandum nimirum Exordium et Epilogus.

Dices propter allatas quatuor Orationis partes, reperiuntur etiam
 Impositio et confutatio, in Orationibus multis, praesertim generis delibera-
 tui, et iudicialis. Ergo sunt saltem 6 orationis partes.

Respondes distinguendo antecedens, reperiuntur distincta ab his

statiz, nego antecedens, reperuntur non distinctis concedo antecedens.
Ergo sunt tres partes Oratoris nego consequentia. Nam propositio per
lines ad Exordium confutatio vero reuocatur ad confirmationem, tanquam
includum eius oratori membris: quoties enim nostra probamus toties
aliena refutamus.

Admitto etiam has 4 partes non in omni semp Oratore
reperiri; nam apud Aegyptios non solum consuetudine, sed etiam legibus
cautum erat ne Oratores in iudicijs Exordis et Epilogis uterentur ad
nuda narratione et confirmatione, apud nos vero Exordium non solum
omittitur et narratur, illud quidem in laudibus, narratio vero in delibera-
tionibus, cui manifestum esse solet, quod deliberationibus aliud commit-
tatur quod prima parte attinet.

Primo Exordium iuxta fieri debet. Primum Oratoris,
per quod animus Auditorum praeparatur ad audiendum. Quatuor partes
habere potest. Imam ad instar propositionis cuiusdam in qua res illa
de qua agendum est leuissime attingit, ut si in genere deliberatur
confutatio instituat de bello foetico refutatio, sic prima pars Exor-
diu procederet. Quomodo nostros ignorat Auditores, quanta malo
conuersum regnum nostrum singulis saepe annis ab infestissima Catholicis
et Polonicis homini foetico tyrannide allata sibi experiet. Tum
sequetur Status Secunda pars Exordii, qua approbet, praecedens
proposito sic videtur ostendo in opposita materia. Nec enim ad
nostra in Reipub. negotiis peregrinae sunt aures, ut ea non audi-
amus, nec hostilis fuit aures regis est, ut singulas Regni nostri
prouincias, longe lateque hactenus peragrare nequeunt. Etia
est

Est complexio, in qua contineri ac regeri simul debet artificiose
 Vtraque procedens Exordii pars, quam attulimus sic V. q. Quod cum omnium
 nostrum animos ita infundere, atque mentes nostras possidere oporteat. Vide-
 te per deum immortalem quem vobis animum suscipiens id tractandis
 Patria comodis putat. Videte ne creentur tyranni ferunt ceruicibus vo-
 stris impendens negligentia vestra ultra in nos exeat.

Hoc est congruatis cum saluet huiusmodi immediate allata ra-
 tionis alia superaddimus. V. q. Neque enim ad quod est desina nostra
 permittere populi olim bello et pace gloriosissimi, et in opprima ca-
 lamitate, ut omnibus suis facultatibus cum demeritis ne capitis pro-
 prii per turpitudinem amissis, euerfis civitatibus iure legibusque regni
 hostili favore conuulsis, luctus sum barbaris tyrannidis iugum indignis-
 sime subire cogatur. Hic locus quintae partis ponenda est pro-
 positis quaestiones tractanda. V. q. et hoc igitur tantisper animus, cum
 inclementiam hanc bellum vestris confidendum tibi prosequar, osten-
 damus facile vestris iuris conficienda.

Nota non debere Oratorem his Exordii partibus ita adstrin-
 gi ut non possit aliqua causa pro libito omittere, aut inter se permiscere
 Temper enim in talibus iudicium et prudentia Oratoris spectanda
 sicut etiam in ceteris orationis partibus omitterendis aliquid aut disponen-
 dis.

Dico Edo officium Exordii duplex esse, conuolare beneuolentiam
 facere attentum auditorem, et facere eundem doctorem bene-
 uolentia probamur conuolare his modis. Immo persona Oratoris
 spectanda, sicut etiam in ceteris Orationis partibus. Si bene

verborum suorum modeste mentionem faciat, si offendant amore publici
boni, aut iudicium de re pub. aut innocentes personis studio se ad dicen-
dam impelli. Edo ne ipsa si eius dignitas de qua tractamus innuatur, si
utilitas, si utilitas necessitas, honestas singularas esse declaratur.
Iste persona Auditoris, si attingatur eius in iudicando integritas, in de-
fendendo Patria alacritas Auditoris promovendi boni publici, et pro-
pensio innocens. Attentis vero fit primo brevitate sumpta
futurae Orationis. Edo clara propositio, et brevis quaestio Ora-
tionis de qua dicitur es. Dolebis vero Auditores commoda parti-
tione venim, si plures occurrant in oratione eadem tractandis.

Hinc patet tres esse virtutes Exordii brevitate fult pro-
portionatam Oratori, ne grandi capiti exiguum fornica corp apte.
Sic em oratio monstrat potius, quam oratio futura est, communiter
igitur medicus chartis exordium requirit, quatuor vel hinc chartam
Orationem. Exordium vero unus charta Exordium requirit 6
vel 8. Edo quod est charta, ut fit nimirum de re vel materia illa
ductus Exordium, de qua Oratio habenda est. Iste perspicui-
tas, ut verba selecta, sine obscuris allegoriis modis loquendi dmi-
gnatis constet. Exordium em est index reliqua Orationis Illustra-
bilis inferius praxi.

Dico Iste fontes sumendum Exordium his pro-
cipuum I. Rhetorica assignari ex quibus illa emi solent.
Primus ab attributis loci personarum temporis et alij sic aten-
pore totum facit Exordium. Ca. pro Celo, a loco pro Deistari
a Personis Phil. 4 et sic si quis dicitur de laudibus viri
militarij

militem, qui strenue impetum hostilem sustineret, inde hanc
congereret materia. Magis quidem hodie alius deceret loqui
ex hoc loco de laudibus vini bellicosissimi, me tamen non
ades decet si dicam &c.

Secundus fons ex viscentibus causis, hoc est ex inter-
nis rei illius, de qua loquimur circumstantiis: et ea optima consen-
sur Exordia si pro statu rei tam existentis formentur. Vt in
Oratio ne laeta, et hilaris, commemorando causa laetitiae, in re luctus fact
fenestra commemorando causas tristitiae, et sollicitudinis. Ex hoc fonte sumpt
sicut Exordium in saturnalibus &c. Video Patres conscripti &c.

Terminus ab Exempla Parabolis fabulis, Proverbijs sen-
tentis, acute dictis. In iis tamen prudens ratio tractationis spe-
ctari debet, ut apta et conveniens ad probandum accessus fiat,
hinc ideo tractari dupliciter possunt, vel applicando rei si serviant eadem,
vel revivendo si non serviant. Ex hoc fonte ductum Orationis nostrae
exordium de S. Andrea et renovatione studiorum, a nobis habita quod
infra vide.

Quartus fons ab invocatione aliqua auxilii Divini aut facundis
Especially in causis majoris momenti ubi Orator desideret, attentionem singularem
vel plurimum suam causam, tale e' Exordium Demosthenis de Corona. Pri-
mum Deos et Deas omnes precor Athenienses, ut quanta ego benevolen-
tiam erga vos et Respublicam et vos unumquodque contestanter habes. Tan-
ta mihi a Vobis in hoc iudicio tribuas. Tale Exordium etiam format sicut
pro Murena, quod precatur sicut Deus immortalibus

Quintus fons ex abrupto quod plerumque in rebus gravibus et
vehementi affectu urgentibus visendus requiritur tanta Exordia

liquitatem sine qua iacet, et prudentia sine qua non abruptum sed
absurdum est. Talia formavit Epordia sic: Ima fatidicaria, et in Dyso-
nem. sunt vero talia Epordia Ims per libertatem quando et fauoribus
dicenti, quod fuit Nubis sedulo apud Porfena Petrus lege apud Iui-
um lib. 2to. Romani cum suis fuit Nubis vocant hostis hostem oc-
cidere volui, nec ad mortem minus animi est, quam ad eadem fuit, et fa-
cere et pati fortia Romanus est. Secundo per deprecationem sic
Pocasta Mater Atuly media inter arma excurrens, alendi filii
Oratione delinere videt.

Ad te preces nunc nate maternas ferat
Sed ante lacrymas teneo longo tempore
Pectus vobis ora

Pertis ab incerpatione sic Marcelli profugos in acie milites ab-
quirit acerba sunt incerpatione utens ut est apud Iuium lib. 27 cap. 15.
Iis immortalibus tanto pauore incidentibus vobis inuadit, portatque
non ipsa castra est aggressus, defenissetis profecto eodem terrore castra
quo omisit pugnam. Qui pauor hic? qui terror? quid repente, quid et-
iam quibus pugnantibus obuiis mentem inuast? nempe ii sunt ii hostes,
quos vincendo et victos sequendo prorem statem assumptis &
similes in Epordium modo ex abrupto vultu sunt in militibus
Orationibus suasionibus, et dissuasionibus, in gratulationibus, et gratia-
num salutationibus & extemporaneis praesertim si inopinate et ster-
pectationem aliorum ad dicendum procedamus.

Sicut et Marcellam et Iuliam orem numerari
inter reguista Epordia, sunt autem hae verba selectis et

Signis

Figuris, figura vero in his Orationis solida habet. Imo dubi-
 tatis. et hinc figura clarum Exemplum apud furtum quib. d. num. et.
 Vbi Philotas conuersionis supplicium deprecatur. Et hinc figura G=
 occupatis Dysentibus rei illig, de qua locutus sumus ut pro Cornelio Bal-
 bu, et quinctio anthyestis, suspensio cuius Exemplum clarum Verena J.

Dico ito affectu in exordio hanc locum habent. Imus luctus et
 gaudii, cuius gratiam vobis dicendi occasionem aut materia ostendimus. Et
 dolens cum nacti sumus maam aliquam, ex qua aut id passus es pub. da-
 num, aut ventum metuit, Dale Exordium est apud Paulum lib. 2. in
 Oratore monitum Permanii. A fato concederent et.

Dico ito Vtra Exordii est, primo si sit vulgare, id est quod
 multis causis applicari potest, et cubitet omnia feruere, quod vltimum
 contrarium est illi fontis Exordiorum, qui ex vrsenby causis desumenda
 Exordia docent. Eadem vltimum cum ita est commune, ut contra te ipsum
 retorqueri ab aduersariis, pro sua Oratore uti ille met propter. Deinde
 de ut non sit longum adeo requiritur, ut ut saltem decies, octies aut
 sexies Exordium contineat in Oratore tota.

Eadem est Informatio de Propositione quod duplex est
 alia particularis illa est quam partimur in partes de quibus dictum sumus:
 indicativa vero qua absolute indicamus, quod in Oratore dicendum est.
 Et ostendat tranquillitatem Regni in hoc consistere, si concordet
 inter se Patria priuant fues. hinc utraq ponenda breuiter gen-
 tificus ad confirmationem accommodata, ne alius sit propositus
 alius Oratio. quod pagi solent de captatione beneuolentia pau-
 cis supra attigi. Nec ut Orator in hac parte multum laboret

praecepta ad eam conquirendo cum ei plura se ipsa obtudant
Quando om̄ proponis breuiter et perspicue quod dicitur et raris-
simam doctitatē, quando item quendam commendas vel aduentus
petis facis attentionem.

Narratio

De Narratione hāc breuiter sciendū, sciendū Tm̄ Narrationē
ē expositionem rei gestā quantū seriem et quādam ac fundamenta
constituendā fidei ita sc: in partitionibz Oratoris. Porro narra-
tio hāc triplex est, vna Historica, quā continet naturalem rei fa-
ctā narrationem, seu relationem sōlo cultu verborū contentā. Se-
cūda est Poetica qua fabulā et comedias tractant et omnes fictio-
nes. Tercia est Oratorā sub qua continetur etiā politus narra-
tio, atq; hāc duplex est, causā nimirū vna, altera veni perlinens ad
causam, causā illa est quā statim post exordium posita in expositione
expresse ponit, perlinens veni ad causā illa est, quā antē intendū
et narrat, ex occasione occurrente in cursu Oratoris, vocantur
potius hypotyposes seu descriptiones et de hac nobis vobis.

Sciendū etiā Narrationis partes esse duplices, maiores
et minores et antecedentes, mediantes, et consequentes. Exem-
plum huius sit tale. Confirmem vobis sententiam hanc exemplis
Corrumper bonos mores colloquia graua. Ab ante-
cedenti sic. Atq; ut intelligere possitis quam pe-
nitentiam sit adolecentibz dicitur allaturā graua, si fides ei
at aliquis

96

Ut aliqua libet iuuenis luctuosam plane sortem, capung veluti im-
punitatis imaginem ponere vobis ob oculos, quasi factum fraud huius
disputationis, et infelicem partus fractis mentis: merui autem tale sit
quo exponatur ipse factum. Nobis fuit Adolefens in hoc
quodam, elegans illi forma, subtile ingenium, vestis nitida, nec incul-
ta moribus, sed qui fardavit omnia curandis artibus studiosus. Pa-
rentibus ut sit studiorum causa multum in fruitatem Nobis summa Ja-
voflaud, ubi cum audiret aliquem quicquid de Computa-
tionis incurritate, denique de insolenti conuersatus ne disputantem,
qui vobis benignisq moribus oculos animosq multum retinebat, re-
gente mutatus in alium, si iam cibi et potusis parem, ut ante, sed ni-
dentes. Plannentibusq puto, colore captus, temperantia contempere
liberius indulgere vino, genioq largis manibus puculis peragran,
infanire. Modus consequens adiungitur, Neq iis se tantum in fidi-
bus velut in cdm volutare, sed alios ad tal impuni criminis
societatem impellere. Sed non diu miser Adolefens, genio viti-
is indulgere potuit, tandem in victoris fides, et in Oratoris acu-
leos fatales ac funestos incidit. Quid moror? ad quada nocte
ex nimis perpotationibus domi se fallente refugio, articulisq sub-
fidens lambentem retulisset, ubi lente funestum peteret, ecce tibi in-
cendit. Ideo ita somittentis, imo vindice incidere, indusul com-
burere, in illis perire. O flammam Adolefenti fatales! Sed
Sallor. O sermonem de computationis commendatione, quibusli-
bet flammis et incendiis faduorem! in hoc te supplicium inreit.

colloquium libentius, has tibi faces incendit hanc pudor suppliciorum
muletant.

Sciendum Tercio. Materiam narrationis esse personam
factum, causam, tempus locum modum, de his enim aliquid narrare so-
lemus. Exemplum huius est Narratio Mithras narratis. Num. 24.
in qua omnes hae circumstantiae expediunt, a Persona Florii or-
ditur, sic Lic. Florius ad statueret quod rem vel factum exponit ibi, quo-
modo subito profectus est etc. post causas multas facti offert ibi. Occur-
rebat Nanea etc. tempus explicat ibi. Dit obviam Florio, ante fun-
dum eius hora fere meridiana etc. locum attingit ibi: ut ante fundum
Mithras infernas collocaverat etc. modum quoque exprimit ibi: statim
plures cum telis etc.

Sciendum quarto. Virtutes Narrationis illas esse potissimas
si observat in illa. Prima brevitatis, quae verum in nihilum amovet
superfluitatem. Secunda puritas perspicuitatis, quae erit in verborum ambages,
parentheses, longa praetera digressiones inutiles devitent.
Tertia puritas probabilitatis, quae confurgit, et consequenti narratio-
ne, habita ratione personarum, locorum, temporum, causarum, et eventuum
testimoniorum, rerum praetera cum hominum opinione coniunctam.
Quarta et ultima puritas est, quae efficit, et verum gestandi, et inasita-
tam commemorandi. Item si excipit in oratione expectatis,
ut dubitet, quo res fit evasura, effi adveantur casus inopinabi-
li maxime felices, tum colloquia personarum, dolores, terrores
aliquid

97

aliquas affectiones, cupiditates, quae mirae addunt Narrationi suavitatem. Videantur exempla Narrationis in Oratione Ciceroiana, pro Cluentis, et Tra. Verrina, ubi utriusque narratio plane Politica, triumphat quoque in hoc genere Quintilianus maxime per declamatione, q.

Sciendum Itaque. In Narrationibus his potissimum figuram locum habere, Imo hypotyposis, illustris est illa Verrina 7. Num: 16. Videbat Virgibus in meos fovei Messand fovei som: cum interea nullus gemitus nulla, vox alia istius miser inter dolorem crepitibus plaganum audiebatur, nisi haec fovei somang sum f Caspensis, qui plurimum affert non dignitatis tantum sed etiam voluptatis ut in eadem Verrina videre est. N. 10. Quid deinde, quid censeatis, furtum fortasse aut praedam expectatis, aliqua Intercedunt saepe narrationes exclamationibus admodum vehementissimis, pulchra est illa pro Cluentis de Scythia Matre, ubi post aliquam narrationem haec interferunt ad motum num. 15. O mu- liens scelus incredibile, et propter hanc unam in omni vita inau- ditum! O libram effrenatam et indomitam! O audaciam singula- rem! Inreperatis etiam vehementer adhiberi solet, ab Oratore, quo- ties graue aliquod scelus exponitur, eiusmodi est Verrina 7. num 16. Si te illius acerba imploratis ff Et infatigabili Tma patere tua confilia non sentis ff Valet etiam plurimum in amplificandis narra- tionibus communicatis, qua prolium vel auctorum vel personarum alterius exponimus. Sic Verrina Tma num. 15. Si tu quid Desas ff.

Confirmatio

Proca confirmationem multa occurrunt examinanda, et
om̄ hāc difficultima pars Oratoris, quā fidem, auctoritatem, et
fundamentū addit propositioni et hīc hāc infusenonby Oratoris par-
tibus, Oratori laboriosum sit, in hoc nihilominus labor illy maxime elu-
cere debet, cum tota vis et maiestas Oratoris in ea consistat.

3. porro in confirmatione tractari solent nostrorū argumentorū ex-
positio, alienorū, si quā sunt, confutatio, et digestio, cum eius
incident occasio: ut de primis juncto dictum in dispositione
argumentorū, ea veni quā ibi omnia sunt huius loci propria-
tribus.

Sciendū Imo confirmationem esse partem Orato-
ris argumentando, hoc est argumentis ex generibz causandū vel
ex locis intrinsecis, seu extrinsecis desumptis, fidem nostrorū causā
faciendū vel brevis. Confirmatio est rei proposita, pulchra et
elegans atq; firma per argumenta probata, locū illig est vel me-
diante post probationem vel post narrationem.

Sciendū Et per virtutes supradictas maxime requiritur
attentis in confirmatione, Item in Oratoribz generis iudicialis, et nō hāc
Cinomenon id est quod probandū inferendūq; est vel totū vel magna
ex parte Oratoris videndū: item an sit simplex hoc cinomenon vel
multiplex, item nunc in hac acie illa parte syllogismi aut in ista
confutandū, nam aliquando consistit in sola maiore, aliquando in minore,
quandā est maior. Nota sic. V. g. Si maior est nota non
esse Animum Petrum occisum a Dno Saul, quā filius
fuit

fuit Domini Petri tali syllogismo, impossibile est ut filius Laurentem occidat, sed d. Paulus est filius ergo impossibile est ut parentem occidat. Si propositio nem invidete sic facere velis, cum minor sit certa ex maiori crinomenon est faciendum totaq oratione probandum impossibile videlicet esse Patrem a filio occidi, aliquando vero maior et minor per crinomenon accipitur, quando utraq propositio maior et minor probari debet. Sic per hocis Amenius habet utramq syllogismi pro positionem per Enomenon Orationis Vg. qui habet causal occidit Sed hocius non habet causal ergo non occidit maior non est a parte vera nec etiam minor probanda prout utraq fuit sicemni, ut videre est apud eandem.

Sciendum Est antequam velis facere confirmationem Imo inuenias propositio nem cum suo crinomeno quod aliquando est idem cum propositione aliquando distincta, si vero idem tunc ista propositio pluribus argumentis Orationi est probanda. Vg. Si profueris temperantia est amplectenda, nec aliud crinomenon ouersum a propositione volens asseruere tunc haec ipsa propositio pluribus erit probanda argumentis, et in conclusionibus inferenda propositio ergo crinomenon per hocis rhetoricos oucam. Imo a Definitione habitus animi ouerens appetitum ad illicita voluptate amplectendy est Sed temperantia est talis ergo amplectenda. A partibus Enumeratione Modestia, vigilantia, frugalitati Audendum est, ergo et temperantia. A Notatione Temperantia est quid temp at

non rectos animi impetus: ergo amplectenda. A Coniugalis Semper
-rantem esse, ac temperanter vivere ab omnibus illis adibus sibi tempe-
-rante laudabile est, adeoque amplectendum: ergo et ipsa temperantia. A
-Genere Omnis virtus amplectenda est, sed temperantia est virtus ergo
-amplectenda. A Forma et Specie continentibus species temperan-
-tia laudibus est amplectenda, ergo et temperantia. A Differentia
-cohibere animum ab immoderata voluptate et avaritate laudabile est,
-ergo alius virtutibus est laudabilis. A Simili Huius sine
-Gauarchis exercitibus sine duce periculis, ergo et homo sine temperantia.
-A Contrariis Libris fugienda Ergo temperantia sequenda adeoque am-
-plectenda. A Admonitis Conservatio rei familiaris est curanda
-ergo et temperantia, cuius status id praestat. A Antecedentibus, fugere
-crapulam, et exerceere se ad temperantiam laudabile est, ergo et temperan-
-tiam colere. A Consequentibus bona valetudo, quies, et sollicitudo con-
-suetudo amat, ergo et temperantia, quae talia commoda generat.
-A Causa Efficiente. Appetitus perfectionis Christianis fuga vi-
-tiorum laudant, igitur et temperantia, huius effectus laudabilis est.
-A Causa finali Temperantia finis est frenare impetus illicitos
-atque hoc expectandum est, ergo et temperantia. A Effectibus
-perfectis animi, Sanctas corporis desiderat, sed haec sunt effectus
-temperantia, ergo temperantia est desideranda. A
-Comparatione mundi, Artes quae corporis exercent amplectimur,
-ergo et temperantia quae oppositum animo. A Comparatione
-sanus

parus Infinita, prudentia, fortitudo diligunt, ergo et temperantia
 diligenda est. Compar sit in ratione virtutis alius. Aliquando ven-
 cii nomen est ostentus a sua propositioe, quod tunc plerumq contigit
 quando fundamentalis et solida adfert ratio una vel multiplex, quod
 sufficit si probet ad id consequendum quod ostendit. V.g. Sit haec pro-
 positio Pacis ad internecio nem detendi ratio et terminon ee
 potest, quia multi conditioibus instabilem pacem, et fidele de pub obse-
 quium reduci possunt, cum ven talis solida ratio quod finis nomen constituat
 adfertur, tum non debet ipsa propositio sed sola ratio, quod plurius rationibus
 inuentis debet solitari ipsa vero propositio ad conclusionem referri. Et hic
 plurius dicta ratio nem probatur plura argumenta ex locis defumes
 V.g. A conjugatis pax est a pacifera pacis nunquam sunt pacifici
 ergo p. A causa materiali ostendendo pacis inconstancia ut p.
 te qui legem pro suo nus agnouere nunc agnoscere volunt cum
 contra de pub: arma sumant ergo p. A consequentibus bellis pacis
 ipsi volunt, qui vltro in legiones suas abeunt ergo p. A defunctis=
 ne ga pax haec non est vera, quod est, sed potius pacis simulatis in or=
 dine ad retinendam. Verum ergo p.

SCIENTIUM 4to Quosque dictorum argumentorum
 instituat tractatus, exordium mittendum aliquid ita: Perliguise
 Polona sicut inuitatum est bello quempus feritimonu adonin, nisi belli
 causam luculenter videat, multis magis noxenti exordium inferre.
 Quod supremum cum bellonib: arbitru Deam in eo pugnaré dicitur

qui innocentes lacepsunt bello estq; breuiter aliquo vindictis diuinis exem-
plo res illustranda faciendq; deinceps ad propositionem accepit tali modo
nihilominus nec ita pacis amans est, quietisq; studio, ut lacepsita
in in arma non pruat. Interim si hostis per turbas infultet, aut p
cedes ultroneas ad fatalem emulacionem prouocet, estq; hic pu-
nenda propositis. Esse mouendū aduersus Cosacos bellum
vel esse ad interuentionem delendos, loquū postmodū inueneron, si
causam quā is pax quidem sancta est cum Cosacis uend hūc suspecta
Patris nostris eō debet aduersus iuste contra hanc perniciem et pestem
Reipubi: sumenda arma. Comparationis argumentū primum a
Definitione poni potest, Omnis simulatio pacis suspecta est, sed pax ad
Cosacos est simulatio ergo q; Maiorem in se videri habere aperta
Veritatem afferre potest per sententia. Sic nemo ingit Seneca per-
foram fictam diu ferre potest, et ficta in naam cito recidunt, vā
dicti quia simulatum nihil potest esse stabile et duraturū. Minor si-
quis vero eū hostem perniciōsum eē nō censuerit, qui ad se maxime
pacem simulat. Offerre cum maxime nocere voluerit: Cosacy cum
Polonijs pacem etit, et quis eam forma dicat, quā ad spem amatis fr-
nam esse experimur, ne autem occasionem belli renouandi dan nobis, vi-
sus est, vel pnti tempore tot illatis iniuriis. Tali modo proce-
dendum cum relijs rationibz supra recensitis.

Sciendum Itō in Demonstratiuo genere va-
nūs esse Methodos ducendū argumentū. Imo per vrbu-
tem aliuq; personā. Etō per obstatem. Itō q; tempora
Itō

100

Ab eo per hunc generum bonorum. Et per bonam dispositionem. Et
per aliquam allegoriam tractationem per virtutes fieri potest. Si tres sunt
prudentialia, et quomodo ad eam venientis quem laudas, quemadmodum ad
eam a natura fuerit instituta, quid artificii ad educationem susceperit,
quomodo acquista fuerit usus et omnes eius implicent partes quos fru-
ctus ab ea acciperent. Sic absoluta prudentia transit fieri potest usque
ad iustitiam, ubi item illa referes quae vel ad probandum vel amplificandum
illius iustitiam servare possent laudando perducit ex eo quod prudenter mu-
nia distribuat in bene meritos non ut quidam principum, senones et adul-
terorum greges, quos fontes pro merito pasciat, et secundum apostolum non
super gladium portet, quod respectum personarum nullum habeat, sed amore
iustitiae omnia agit, absoluta iustitia ad alias virtutes transire poterit
totiusque vitae actiones ad eas revocando. V. g. ad fortitudinem, quae confi-
sit in aspectu rerum sublimium et honestarum sicut immortalitatis et glori-
ae deinde animi constantis solus enim nobilem ac generosum animum prae-
fert qui difficultatis obiecta non frangit, fortitudo est impatentia quae
nullis rebus aduersis nullis iniuriis aut probis mouetur. De veritate
fieri potest dispositio haec dividendo in infantiam et 7 annis ju-
uentiam et 14 pubertatem ad 21 adolescentiam, ad 24 iuuentutem,
ad 36 virilem, ad 42 senectutem primam, ad 49 senectutem
secundam ad 76 haec aetas est iuxta medicos diuisa, iuxta et
senologos et Philosophos, infantia extendit ad annos 7 iuuentia
ad 14 adolescentia ad 22 iuuentus ad 24, virilis ad 40, de-
nectus ad mortem. Si inquam sic diuisas requirere laudabile

quid in qualibet parte vitae reperiri possit in eo quem laudas.
Per tempora potest distribui laus, sic recipiendo quod ante verba laudabile
contigerit, quod prodigia, quod parentum fortuna maiorum gloria. Et
quid in vita gesserit in hoc vel illo facta. His quod post verba evenient in-
dicandus dolorem publicum, famam, testimonia eius virtutis. Per bonorum genus
quod duplex est, videlicet bona animi, bona corporis, bona fortunae. bona for-
tunae sunt familia, si sit vetusta clara, rebus gestis celeberrima, et nota, educa-
tio qualis illa fuerit, et ubi, domus an in castro, an in aula, an in schi-
la, quam bonos Praeceptores, dominos, Parentes habuent. Ques an casus
Reipub: Ecclesiae amicum, pauperem, pietatem conuertentem, potentia quod
comparata, et cui opus fuit, quibus in Deo Patria in amicos mentis
acquiescit fuerit, et qualis de illa apud homines fuit opinio, honores et quo-
modo comparati, quis eius favor et gratia Principum, quomodo pacta
et coniuncta amicitia, quam sancte servata sincera, humana fidelis, et qua-
les amicos habuit, felicitas in rebus gerendis, pro Patria et amicorum bo-
no susceptis. Bona animi sunt scientia et virtutes, scientia
vero sunt partes, prudentia et sapientia, prudentia duplex est ec-
conomica quae domum gubernat. Politica quae in administrandis Reipub:
officiis versat, sapientia comites sunt, Theologia vera prudentia, Phi-
losophia, Rhetorica, in his quomodo excellent in quibus ostenduntur.
Bona Sterea animi sunt, memoria ingenium facultas, et promptitudo
in bonam & Per hanc distributionem se, ut si in vno quasi ceteris
punctis, ea, quae in debitis gesserit, item quae in aula, quae multis, quae
domi ff Per Allegoriae sic si de aliqua imagine vel similitudine

104

totam vitam referes, seruato naturali vel permixto ordine, sic quidam Sollic-
uum in Herculis imagine laudauit, et alter tota sumpti in totis deli-
tatione vitam adumbravit. Per ordinem natus fieret distubalis, si ordo na-
turalis seruetur, ut res factae sunt receperant, diuidendo partes aetatis a
summa usque ad illam in qua mortem laudatam appetit: Singulas interim
laudabiles actiones cuius parti aetatis subungendo.

Observandum Necepsium in genere Demonstratus Spectum
circa confirmationem, quando una res tantum vel quid factum assumitur sic-
procedendum esse, quemadmodum in confirmatione generis deliberatui, da-
ra sunt argumenta ponenda, quae magis ad amplificationem quam ad pro-
bationem seruant. Vt si asumeres aliquem laudandum eo quod honores
sibi oblato contempserit. Propositionem hanc faceres, scilicet illud esse
seape ostendam, quod honores oblato subterfugerit. Rationes vero
has vel similes, his scilicet opus quae magis est animi multae mentis de-
bitae dignitatem sponte recusare. Etiam quae vere magna dignitas et multis
appetibilis. Ita quae sine exemplo fuit. Ita quae effectum sine ut plus
temporis haberet ad seruendum seipsum, ex virtute cui erat additus exalend.

Observandum Etiam in orationibus Panegyricis qua-
rum confirmationem per plura puncta tractare velis ita procedendum esse
Imo Praecipua puncta solum sunt, eandem rem quae laudanda assu-
munt, vel ex quibus laus peti debet hinc incertum ordinem. Etiam
cuiusmodi puncta seligi debent ad quae reliqua minora per modum pro-
bationis, et amplificationis reduci possunt. Ita ut selectis et di-
gestis punctis, iudicium de illis facias, sitne admirabile, sitne magnum

vel e contra commune, vel singulare gratū Reipub: arduū factū
vel non: et his similia, quod duobus modis fit, vel quod indicatū est, omni-
bus applicando punctis vel singula singulis sic Vesp. In bello politico
habuimus illū militem, in aethico Imperatorem, in Moschoutico tri-
umpfatorem, vel quentia eius fuit sicut aurora, uuentus ut mendicis,
moris sicut sol occumbens. Si autem unicus puncto vniū idemq
indicatū applicandū fit, sic feret. Pietas in illis fuit singularis,
iustitia singularis, liberalitas singularis, sic distributio punctis qua-
si quibusdam orationis partibus adhibendis sunt rationes, quot libili-
bent, vel quantum magnitudo orationis permittent.

Confutatio

Quia est magna cognatio ut dictū est Confutationis cum confirma-
tione ideo huc illud retulimus, licet ab aliquibus ponatur ante confirmationem,
cognatio inter illas ea est, confirmatio enim ad probandum confutatio re-
fellendū valet, hanc aduerso non argumentū obiecta depoluit, illa ar-
gumentando causā firmat, ideo fere communes exceptiones habent,
speciales huius Confutationis subiectis.

Sciendum. Imo duplicem esse confutationem, aut
eandem quod constat obiecta esse, aut eandem quod cadunt tantū in suspcionem
et ab ipso Oratore pudentia; amensione ab aduersariis obiciant, fi-
dem Auditoris debilitent. Exemplum prioris confutationis quā ea quod
constabant obiecta diluunt. Est Oratio pro sitione obiectum
erat

Erat scem car erat victo (Todus cum habent apparatu? respon-
 dit scem, quia nota semp orator a latrone, nonnunquam etiam latro a
 oratore occiditur, videre est et nota oratione Corneli Bal: in qua
 confutans obiecta ab aduersariis, obiecta inquit pro illegimitate donati
 civitate Corneli Balbi, suspitionis Exemplum ibidem Mulla-
 na, ubi septem diluit suspitiones ab illis verbis, an vero obli-
 tatio Judices. H.

Sciendum est Maorem industria et laborem consu-
 tationem regere, quam confirmationem, ut enim difficilis est sanare
 vulnera quam infligere, ita difficilis est, et magis operosum defendere quam
 recusare, quia accusandi ratio simplex, defendendi per multiplex est.
 In primis autem ad argumenta aduersarii obiecta attente esse debet, quod
 confutandi ratio ex Dialectica petenda, servato Rhetorico officio
 quod est arguere et arguisse dilatare quida Dialecticis membra. Digni
 attentam esse debere, quia non uno eodem modo diluenda sunt, quidam
 enim per veredictionem et responsionem obiecti ostendendo falsum esse
 pro dicebat, et sic pro Balbo falsa est et distorta iuris interpretatio ab
 aduersario illata, vel certe distinguenda propositiones argumenti pro-
 positi. Sic diluit scem obiectum aduersarii contra Mullaenam. Ho-
 micida est puniendus. Nihil est homicida, ergo H. Respondet sic:
 ad maiorem distinctionem, homicida qui offensivus Iudis, vel pri-
 vatis inducitur cupiditate, et non defendendi sui causa eadem factus
 est puniendus. Concedit Maorem, homicida, eadem distinctionis est
 applicatis, prolicet Iudis inducitur et cupiditate, negatur Iudis

defensionis sui Nihil est hominibus. Concedit maior et negat consequen-
tia. Quidam diluunt per infirmitatem, cum scilicet ex his quod ob-
iecta sunt, non concedunt, vna plurane. Sic fecit scem propositis inter-
ficiendi Patrem, defuit scem voluntas et facultas ergo scem Patrem
non occidit, aut certe concessi, suis quod obiaunt, in antecedente negatur
consequencia, et concedo minorem interfecisse scem, Sed nego ideo su-
mendum, cadis enim, eius meretur excusationem, ga deus scem et grafa-
torem licet occidere. Possunt etia dilui obiecta aduersariis vna per anstun-
tiam, quando scilicet contra firmam argumentationem adprossima alia
aut firmiora ponunt argumenta; et sic sic. § Per: Scem ad illud ad-
uersari argumentu, quod federatum frutate donari non liceat, respon-
det scem Exempla plurimis Romanis in multos epistales frutate receptis,
est et ille modus pelanus confutationis ante ceteros quo pondus aut bonitatis
magna et vna bona vti possunt, vel sibi vna, vel vna talem verbo fa-
ciant amphibologia, sic fecit Scem et scem, qui ad quiddam conuicia-
tore scem et scem onerare, hac breui oratione cula perstrusus. Ho-
die inquit Tribuniplebibus vosq; Quinctes cum Annibale et scem
sibus, scemq; callatis belle ac feliciter pugnaestis. Ego hinc extemplo ad
Capitoliu ad Iouem Maximu sum nomq; et scem scemq; scem
qui Capitolis atq; aui scem saluandos, sibi vna grauis ager,
vestru quos Quinctes hi quibus commodu est de mecum et vna scem
et mei similes prinages habeatis. Sic vna scem nihil obicit
nihil purgavit innocentia et aut bonitatem magna scem vna scem
tn multitudinem secum traxit, et calumniatorem, quia si dicit
laculemba

luculenta percussit plaga si Veru negari non potest obiectu
 Crimen uti ampositione Orator apponendo virtutes alias obre=
 ctis criminibus, avaru diut, proba usq[ue] fementem juu vel certe
 non nunquam usu aut interpretatio ne tanta auerfarium tela fe=
 liciter hebetant. **3o** quum probum nonne pides in eo maxi=
 mam singularitatem, et ta tantum partatem vitu q[uo]d mine de=
 honestas, si timidum prudentem, p[ro]vidu liberalem dices vel
 etiam docend[um] non p[ro]batem sed vitu esse. Hinc au athen
 Pully probat Nilonem, summum de rep[ub]l: beneficium contulisse
 cum Thoud interfuit, quid p[ro]p[ri]e atq[ue] exadium ad Romanis cerui=
 abq[ue] prohibuisset num. **34.**

Sciendum 3to sicut consuetudo p[ro]p[ri]a sit Patrimoniu veteru=
 num qui causas defendunt, neq[ue] p[ro]p[ri]e ad gen[us] iudiciale p[ro]inet
 non tamen excludit a fctis causarum generib[us]. In deliberat[us] illi
 etm locus ee pt in suadendo aut dissuadendo, vbi eodem modo argumenta
 refutari possunt. Deliberat[us] em gen[us] n[on] tantu id quod dictu esse confi=
 derat, sed adq[ue] imo adq[ue] id quod dici possit explorat, par ratio de genere
 demonstratus, vbi si quando persona laudat[ur] ob maleu[er]u[um] linguas
 periclitat[ur] s[ed] refutari possunt linguas p[ro]videntes.

Sciendum 4to consuetudinem posse fieri posse per va=
 riones conglobatas, magna vi et celeritate vibratas. Exemplu
 exstat in oratione pro p[ro]p[ri]is. Quis expectatis meli[us]. 2do per
 serias rationes permixtas decaltratas, Exemplu p[ro]pone vbi
 at auctis. 3to Lex Inter negatis nem et Subiectionem, sicut

pro Quinto neque fuisse causam, et pro Sexto appellanti tem-
pus. Et pro sacerdotum et Templorum pulchritudine neque colliga-
tione. Sic pro Cornelio Balbo et pro Tulone illo loco, ne-
gant intuent lucem fas esse ei esse.

PERORATIO

Est ultima pars Orationis Peroratio et quidem artificiosius
terminus, et extremus operis Oratoris actus. In ea primum Oratori
non minus laborandum quam ceteris partibus Orationis ob multas
rationes, tunc quia constantis ingenii est in Peroratio, ut sese effun-
dere ut ad exitum diligentius non adhibeat, tum quia auditor fati-
gatus exorandus est. Hanc artem perorandi per quam plerique Fallig
in suis Orationibus exercuit, illis primum adducenda brevissime.

Sciendum Imo Partes conclusionis esse duas
enumerationem scilicet et affectum. Quod enim dividunt aliqui in plu-
res partes conclusionem scilicet in amplificationem corroboratorem su-
peruacaneam videlicet, amplificationem enim et corroboratorem ad effectum,
partem scilicet ad partem perorationis spectat.

Quoad primam ergo partem scilicet enumerationem observa-
bit Imo Orator ut ea argumenta, quae in confirmatione adduxit
quam brevissime et perspicue repetat. Cavebit etenim ne iisdem quibus
in confirmatione tum ea recensit itaque verbis, imo sententiam
novitate, verborum varietate ea apernet. Exempla plurima eius
quae Cicero nonissem pro Cornelio Balbo.

Observabit Idem ne res minutae confectentur, quia a gravi-
bus facile absorbentur, illudque potissimum frequentet, quod est sen-
tenti-
damen.

lamentum dictionis in auditorum auribus notatur.

Ita si aliquid facti Oratorum affectibus motibusq; pertinet confirmationem coniectat, illas enumeratione non egerint aliquando et Derivatione, si in conclusione hinc vult et explicita fieri si dicit, si autem longior sit prologus plus in eo industria ponend.

Sciendum Etiam quomodo affectus et alia Oratorum partibus de quibus iam dictum laudabiliter inferat. Maxime tamen hoc illis est in prologo, ubi animi Auditorum his quasi Stimulis excitantur, ideo probavit huc eorum precepta in Demonstrativo genere, si laudans laudandus cum gratulatione, admiratione, amore, simulatione laetitia, si vituperamus, odium invidia contemptus, et pudor acri debent. In sensibus de rebus cupendis spem excitabit, sine explenda cupiditate, sine placenda invidia, interdum etiam timorem et periculum melius iniici prodeunt. In iudiciis omnia concurrunt amor odium, invidia indignitas, misericordia illa accipitur hanc reus accipietur. Cavendum tamen in rebus minutis tragica moveant. Denique talis esse orator ut apes imitetur Orator, quod dum refectis suis mel exsugunt, a tergo spiculum gerunt, quod quasi per infirmitas ei aculeant. Quibus itaq; Orator in principio multum mellis habebit, quo delineat Auditorum, in exitu veni simulo et aliquando felis aperget dictioni potissimum inculcando. Ad illustrandam Oratorum scholasticam structuram et confirmandam. libet adungere proxima Oratorum dicta in Auditorum renovatione 21. Septemb. In Collegio Cantuariensi Sanflaudis.

Princeps Sapientia

ord: ab
antiquitate
Ampli deficiat
metaphora
Hennis fuerat Spartiis consuetudo, ut in eorum conspectu qui-
bus ad Reppub: laud sedebant, omnium ordinum milites conuocarent ante-
quam confertam cum hoste manum in arenam descenderent. *Auditorum.*
Audiebant illi disertissimi Poetae illos versus, qui modum exultandi
ignauis docebant, viam belli feliciter conficiendi demonstrabant, rationes
denique omnium difficultatum superandam apponebant. his versibus tanquam
classico exultati milites, in acies certatim venientes, et vitam Reppub: in-
tegritate indifferenter coniciebant et fortunam in euentu hac tempe-
state sine ulla cunctatione patiebant. Vester iste in me oculorum
animorumque coniectus adulescentis ornatus, quod mea tenet Oratio non
libitum quin assequatur. Peristis domo Ianslauiam cuiusmodi honeste
amanu litterarum aduini causa certo tempore intermissis continuatur,
refectis vires, collegistis animum, modestum annui laboris abunde suffu-
gitis. Quis nunc est sensus animorum vestrorum, nisi ut munificen-
tiam sapientia patris contra ignorantiam accerimus gentis humanae
hostem, parens arma aciem instruat bellum suscipiat. Et ad nup-
tima haec deo portente bene tanquam signis ex arce delatatis in hunc certa-
menis proclamatis, ut hodierna die ab his qui gubernacula Reppub:
litterarum tractant more Spartiarum accersiti et ad pugnam pro sa-
pientia fortiter ~~assequenda~~ exultandi in hunc locum conue-
nitis expectatis forsitan a me Tyrti Poetae versus qui vobis modum
belli feliciter gerendi referbat, et feriem commouendi in e pro ma-
nantibus oculis ponat. at cum diuini illius Vatis primum atque
manifestum

Maiestatem Esare nequeam, ut rem tantam, tam grauem tam
 expectatam ingenio consequi Verbis explicare sustinere inuicta
 team, provinciam hanc celeberrimo Poeta Horatio delegati, concedito
 animos quibus dicenti, quantas laudes deuinet in eis, qui fractis
 ignorantibus tely in amplissima sapientis possessione conquiscent
 quibus libris, vos ad simile prouocet et exaltet certamen, quibus
 gloria simul adyat

Ad summum sapiens uno minor est Iobis dies
 subter honorandis pulcher Rex longi regum

Atq; dum hos nobilissimi auctoris in medio hic affert verba am-
 plissima sapientis laudis pelagus mihi se obicit, in quo duas insulas
 tangendo effigit, in vna principalis in res cunctas creatas, habere
 a sapientia ostendam, in altera breuiter rationes, quod ab eis famula-
 tu deterrent explodant. Vos Auctores H.M. firmem orationis
 nauiculam, nec remis sententiam commode instructam, nec verbo-
 rum velis sufficienter munitam vna beneuola attentionis auram ad
 portum prouocabis.

Soles frequentius ponere

ob oculos, atq; agitare animo stupendam huius vniuersi structu-
 ram, quod tantis diuinis potentis sapientis, bonitatis, iustis men-
 tis aciei ingent, ut hinc a nobis illis contemplationem cogulis non amo-
 rem iure sed vegetant; quis enim diuinam potentiam sibi obuia ne-
 gauerit? si tanta terrore huius Machinae indem, nullis subnixam
 columnis, nulli incumbentem basi, nullas unquam unas munitant
 cogitauerit. Cuius mentem diuina sapientia in admirationem non

Confirmatis

Defero munij
 per

Definitibus

admiracionem rapiat? Si Superiorem illam orbis partem, admodum
pulcherrimam inter se connexionem, solis splendorem, firmum
et prim et magnitudinem, nitorem lund altissimi consideratione
pertractauerit? suus deniq oculos non perstringat venustas ad-
mirabilis, varietas singularis, multatudo innum erabilis exum-
renum, quas in hoc infensio mundo conspiciamus. Magna hinc et
admiracione digna sunt istud: At princeps omnium rerum sapientia
cui florem status vestris consecratis, ita sua maiestate his omni-
bus potat, ut si densissimas tenebras luci conferat. Habeant fa-
ne suum decorem sentillantes igne admodum orbis, credant suis
seculis nubus, lumine, motu, calore inferioris huius mundi pinguere
rebus, non deest sua laus plantis, herbis, elementis, non deest ari-
animantibus, splendor metallis, valor et pretium ymnibus conceda-
tur, et admirabili fabrica corporis humani, quam solum Atomus
omnia olim in reprehensionem vocans haud approbasse narrat,
concedat inquit illi quicquid existens, vel ad speciem pulchritudinis, vel
ad usum commodum, vel ad nouitatem rerum suam potest referre com-
mendationem, et diuina quidem sapientia potentia, bonitatem
Iudicabit, et sapientia dignitatem nunquam exaequabit.
Componamus quaevis illa cum illis quae ceteris antecellere videntur.
Ac primum pulcherrimum illud mundi oculum quem solem ap-
pellamus comparemus. Sol vastissimum hoc orbis theatrum
illuminat, sapientia mentem hominis tot inuoluta tenebris, tot
gradibus nebulis ignorantiam offusam occupat, occupata illustrat
illustr.

illustrata omni splendore splendorem reddidit. Sol tene-
 bras humano generi iniussas amouet, sapientia densissimam
 erroru caliginem dissipat, ventalis vaporis prociuit, fauet confer-
 uat pugnat; ille concretam glaciem terram soluit, absterios cauer-
 naru recessus calefacit, immixtos terre humores extrahit ex-
 tractos fuscis eleuat, ista in suis alumnis portulacis excitat igniculis
 repentes humi cogitatus ab humilibus abducat, et ad contempla-
 tionem rem diuinam erigit, urget, instigat, quoties sol vel
 defectis nem patitur, vel alias orbis partes Antipodas inuisas
 a nobis sese subducit, sapientia ne tantum quidem congruen-
 ab illis rececit, in quibus sibi semel despicit falsitatem? *Conceptis*
 Sol uicinosissimum lumen, at nisi circumfusi aënis accenserit admini-
 culu, colores sensu percipendi uideri haud poterunt. Vbi uero
 sapientia illustrissimum uerbar illuxent, recorditas ab humanis inge-
 nis rem naturas nullas mediante uirtute despicimus. Quidam fe-
 quenter oculoru obtutus, illu eud corrigit: decipitur auditus illa de-
 ceptum emittit. Consultate auditores uisum quanta sit uel terra ma-
 gnitudo, uel caloru latitudo, quanta sit uisus astri, tam a terra
 distantia, tam in se extensio? cetera quidem se ignorare fatebitur,
 astri uero quoduis mens. Age clarissimum lumen sapientia, tu absteri- *Aboculis*
 sam ueritatem, quam democritu in profundo latere credebat in lu-
 ce collocati. Respondet solem magnitudine centu sexaginta
 sex uicibus terra esse maiorem. Appent terra ambitu a lana 39

a stellis primis magnitudinis centis et septem, a videndis se-
cundae magnitudinis nonaginta vicibus magnitudine superari.

Apostro: Potest a sensu ignis flamma inter nubes conricta, an eadum
tonitru concrepet? experientia magistra de diuinae testabitur
fulgorem illud prius micare, quod prius ob oculos iustis obueffe-
tur, strepitum tonitru, postenus experiri, quod ille auribus po-
sternis excipiat. Offerte rem de sententiam sapientis. Sicut

Gradus motum calefieri, calefactum latiora spatia cum fragore gubere,
licentia postea motu vehementiori agitata, intensius calefieri, calefactum
accendi, accensum (ut ait verbo Philosophi) igni, ignitum fulvo-
rem edere, qui tamen postea, experceat quod tonitru, prius
tamen sensu percipitur, nam colores et lumen in puncto tempus
ris aciem oculorum incurrit, sonitus autem postertim in au-
res illabit. Sed ad faciliora deuioluitur Oratio

Comparas
2da Audire mihi videor quendam minus doctum rem affi-
matorem, qui auri pretium cum sapientia in certamen ve-
nire posse contendit. Sed opinionem hominis disputamus.
Ponite vobis ob oculos Adolescentes ornatissimi duos homines
alterum dandis ortu natalibus, omni copia et genere instru-
ctum, et nullis diuitiis munitum prois: obscuro alterum natum
loco, penuriam reifamiliaris laborantem, sed omni eruditione
excolitum. Conserte utriusque vita, experite fortem, dignitate
examina

examine videbitis profecto tantum inter utrumque dissenimen, qu-
 cum inter lucem et tenebras. Aduertite isti nihil habenti, nihil et contrariis
 unquam defuisse, in illud nihil aliud generis splendorem, opum
 copiam, beneficii contulisse, nisi ut notior sit illis, quod iusta in-
 signem infamia labem aspergit, maior illis qua angustias tam
 facultatum quam eruditionis torquent. Ostentabit iste ingentem aur-
 i agrum, numerabit plurimos pecunias aceruos, recensebit longa
 fundorum senom; at quia eget doctrina, qua hac omni ex iusta-
 te viderat, prodibit interea opus quod, Seneca in amplissima fa-
 miliaris collocat, et insperanti ducit in aurem insuperabit. Non est
 tunc fortuna quod fecit tunc. Recensebit iste auri generis splendorem,
 stem malum antiquitatem, longum amonum ordinem numerabit, veniet
 quosdam serapuis multa doctrina ornata, et contenta voce nota-
 bit. Enget iste ostendat sedes, laqueata auri et ebore testis, strata
 marmore pavimenta. Purpura teget parietes, explicabit gemis Inductus
 distinctam supellectilem. Emerget Diogenes inter angustam omni-
 solis ambitu latitans, tenui contenty apparatu, aquam cara
 manu hauriens, exclamabit, cuius et misere prius inter opes inops,
 inter amicos vacuus ab amicis, inter purpuram nudus, inter fre-
 quentia fatellitudo solus, inter honores inglorius: admirare me
 vobis rationem, imitare felicitatem, imulare excellentias, olen-
 vobis, et hinc addit sanctissimum fundamentum sapientia, angustis omni-
 solis circumferor at hoc solus virtutum emporium sacranis sapien-
 tibus, eloquentibus domicilium habet, nudum me a famulis conspicis, sapientibus
 veniunt caryphes, aduolant Pinapes, extollunt ingenium sapientiam dignitas
 celebrant, sententiam cum admirant. Aduertis id. A: opum

praestat auro, quod imperita hominum multitudo, quod Divum Vates
multum caput Bellum vocavit, Numinis insar veneratur.
Ceteri contemnam plus auro quam sapientia, nonne hoc evidetissimum
in suis ^{officiis} collocat ad divitias iter obtinendas faciet: Audiu-
itis Demetrius Phalereus 360 statuas aeneas pro anno apud Athe-
nenses erectas! exivit sapientia? Admirandum Anaxagoras ad
conglobatis enaufragio Rhodum fuisse eieci a civibus certatim in adventu
illius officis muneribus magnis cumulatum? cumulat sapientia
Legit Socrates unus obsecratoris filius tantum honorem tantum
opum seipse collocat? contulit sapientia.

Transitis tum, omni divitiarum genere circumfluere intendo, cum Poeta pro
ad ^{Comitatus} ^{Primum} murem fore vocant. Quamquam et hoc ipsum dum in medium affe-
ro, illud mihi summopere admirandum videtur, quod cum ad decum
propinque accedere monumentis literarum non consignat. Rationes
illi deerant! at habeat. Ego non habuit. sicut illi fucatis in pro-
fundamentis Achebem in Daurio Aegonid infantem, Atlantem in-
montem, Prognem in Lusitaniam convulsam fuisse, assevera. non licuit
quintum destruere pro incalipsum sapientia fastigium caecto.
Adeste animis, qui adestis corporibus, juvenes, quod vobis licentia
Poetae negavit, aut vobis Demetrius Phalereus concedit. Oides
vos sententia hominis nulla per Dei cognitione imbuli, respaga-
ni. Accipite quid in ea sententiam Divus Hieronymus asserat. Quis
suspet (inguit) in hoc orbis theatro sapientia, testis est Pullus, De-
mosthenes, Plato Aristoteles, quod voces non ut voces hominum
sed ut oracula Deorum immortalium decurrunt. Pro aures

Lyscha.

Pythagoras inueniebat, ob quas hominem proxime ad Deum acce-
 dere assererat, veritatem, aeternitatem, beneficentiam, quae omnia in
 sapiente regerunt nemis uent inficiat. Quis enim veritatem in es
 inueniri negauerit, qui in illis inquisitione, omnem suam operam, omni
 cogitationem, omnem statum collocauit! cuius consilia responsionum
 uerba, effatum loci habent ad cuius consilium tanquam ad uerissimam
 mundi normam actiones sumenda diriguntur. Quis enim in scientiis
 rebus sustinendis, futuris luculenter cognoscendis a ueritatis tramite
 deflexum crediderit, qui quasi nuntius et interpretis celestium, etiam
 ea quae impendent, tanquam ex altissima specula conspiciunt et ho-
 minibus communicat. Nemo hoc loco Anaxagoram, cetero ad huc serens
 imbrem futurum praedictorem, silentis caeli Thaletem Malepium Cleand
 ueritatem auidis et defectuorem futuris, quae multo post tempore futu-
 ra erat, communicantem. At aeternitatem sapientis, stabilienda
 proponit. Dixit Euripides, mortalem mortalium felicitatem! con-
 cluserit Metastasio omnes hominum possessiones in uenia temporis
 consumi! at sapientis famulatum nullis temporum limitibus, pota
 et honor circumscriptibilis, dicam immortalem mortalium felicitatem
 haberi; cetera omnia, facultates honores, formam corporis uel ante
 intentum, uel in ipso intentu interire, solum sapientis nomen cum
 Poeta in mutabili aeternitate contineri asseram.

--- --- Nil non mortale tenemus

Peccatoris exceptis ingenio bonis
 Attribuant uicis quibusdam veterum monumenta Poetae uirga illi
 quam Homerus Calladi beneuolentis promerenda causa obtulit, go

Vlysem confectum senis florentem aetate reddidit, Iosidi-
cent ambitiosum quatuordecim Patrici corpus ab omni corruptione
exemit, Admiranda sunt haec, sed vniuersalis rationis fundamen-
tis stabilita sola sapientia optima de se membris tam effi-
ci vtilis status ne decipiant, ab omni intentu iudicat, inu-
entur lucem, et omnem aeternitatem intuebunt, laudem enormis
solum per orbem, et orbis huius auum iohanni brandi, Demosthenes
Aristoteles Pullio et 600 alii, qui ita florent, ut hodie vtilis in-
gressi videantur. Spectatis fortasse et beneficentia sapientibus, Au-
dite augustissima vnde omnium principem sapientia ita profuse dispe-
rentem.

Lectio:

Agite Studiosi Adolescentes qui diuino afflari enthes
animos vestros meo applicatis studio, quo sine voluntatem secta-
mini, nihil vilius, sine oblectationem nihil suauis, sine pulchritudi-
nem nihil illustrius inueniatis, Percurrite animo singulas aetates hu-
manas partes, cunctam publicam temporum parietatem, quantum vobis
beneficentia mea sectatoribus afferat, considerate. Ego puerus de
vostro misticum sine acceptis suauitate honestissimum voluptatis origi-
nis, relictos in meum gremium venis, receptis quantum sit in mea
virtute extensor, quanta in vobis deformitas doctus, Ego adole-
scentium animos ad clara studia accendo, spernatas licentias even-
ces; Ego Japonem in turbulento mundi pelago nauigantem
concursum portulacum auertentis aures demulces, ne ad alterum fre-
num cantu decepti in scopulos deferant, meo duce partes vironum
Interiecti, aures velle carum domicilium consequantur, Ego senum
quorum vita parandis procellis dominantem in aetate agrotantibus
subleuo

109

Curae utriusque molebras absterge. Ego religionem in Deum
pietatem in parentes, amorem in Patriam, in liberos officium obser-
vantiam in faes doctos. Ego curis in rei militaris laudes, reudes
pietatem, proprio gratiam, qui pro salute David fortiter
cum sanguine vitam devoverunt, profuerunt. Evolvite Vetere
Historias, legite Dyrrohu Quintani Regem plures eloquentia hi-
ses, quam gladio subegit. Scyebitis Agamemnonem Divi ex-
pragnatum, non Achilles fortissimi, sed Nestoris eloquentissimi
fecem similes exoptantem. Scilicet quis ignorat, studio fieri meo
resare populi, quid maiores vestri, quid cetera nationes, quid
omnis antiquitas aut dixerit, aut fecerit. Quis Imperatorem,
qui prius temporibus floruerunt, tot bella, tot illustria facinora celebret
apud ferali posteritatem? Quis potentissimum Polonium nunc regnan-
tem Regem. Joannem Maximinum de tot hostibus triumphantem,
post 200 annorum reuelationem. futuris temporibus seu negotibus
vel ad admirandum, vel hostibus ad terram transmitteret. iacerent
in tenebris celeberrimi, tot cum victoria conflicti, nisi eos in clarissima
huc memoria collocarem: concederent in aeterna oblivione victoris
nisi eas ab intente vindicarem. Vestros sapientia sole illustri-
orem gulduorem auro, sapientia datus dei esse similes audivisti.
In cubite toto animi visu et ceteris ad fervorem, faciem dexte,
quos hoc uerna dies de castis solitioris literaturae benemeritos in
centenas dixerunt publico applausu aptabit. Urbrate contra ho-
stem animi non vestrorum ignorantia, lectissimum verborum tela,
ex serite gravissimam sententiam sagittas; nolite existimare

vos panis spoliarum accepturos, et sub eloquentis vexillo fortiter
dimicaveritis. Exultant enim languentes hominum animi, exaltati, exultandi
magnus in opere iacentes, enclitici, coarctanda cupiditates, componendi la-
muly, extinguenda odia, coarctabitis, componitis, extinguetis. Efficiunt
in hoc certamine secundum legonem, qui sub vexillo Poeticis collocati
militibus literariis deservant, evolvunt rationem scripta Doctam. Non
deemunt fatorem, qui Poetas vanitatis & Magistros, rugam
appellat, emerget quispiam. Scythienses qui etiam Homerum Doctam
nam Panaxem inepta loquacitatis appellabit. Sed quidrite ex Pla-
tone quos vos sint apud eum Poetas? dicit sapientis duces, magistros
morum, ventalis interpretes, deorum filios.

Consultatio Dico mihi videre antiquos iuvenes caput fricantes, bra-
chia dissepantes, oculos huc et illuc torquentes. Agite quis sensus
fontis contracta? vacationis dies, quibus in omnem animi vel exa-
stionem bona sapabatis, profecisse vos deploratis. Deditenta deple-
rari non corrigi, aut revocari possunt. Audio illos conflictu & sapien-
tia suscipiendum recusantes. Vires exhaunt inquam caput fatigat,
pectus frangit, animum debilitat, aciem oculorum hebetat, natusque
insipientem valetudinem, quod sapientem agnitivum. Atte debimur
agnitum. Alphonsus Aragonum Rex acerrimus sapientis propu-
gator, gravissima febri correptus, lecto affixus decubuit. Advolant
medici e vestigiis, explorant vendit motus, medicamenta ad abyen-
da cum morbi vana apparant. Princeps interim ferri iubet
sibi partem legendum. Quid agis sapientissime Aragonum

Dni.

110

Princeps! quid cogitas? quid moliris? gravissima tui morbi ten-
tata laborum helleuonem ages? Ferax fortius. Quis si capiti tan-
to doloris cruciatu exhausto, plus morbi accersueris? aperatur
Curtus. Quis si graviori astu iactas, te vicinū morbi reddideris?
Legatur Curtus. Quis si vocibus interruptis, et ab omnibus corporis
fontibus abstractis o' vita desereris! dolebunt Aragoones extinctū
Repub. lumen, plorabit sapientia propugnatores sui fortissimū
sublatū, plangeat Latia propugnaculū fortissimū diuitū. ferax
aperiat leges Historiæ, morem gerunt regi leges Historiæ, curas
Alexandri fortitudinem in compehensis hostibus, in vincendo in-
dustria, in victoria clementiam. Expectatis Tutatores quam cito
principem, sapientia studio sublatū dica! recreas morbo euol-
vens libus, in eam vocem corrumpit, valeat medicina, valeat
Hypocrites, vivat fortius resatur vita med. Princeps gra-
visimis Reipub. perfunctis negotiis, se consecrat sapientia. vos
nullis occupationibus distenti, ab ea abhorrebatis? Ille morbo gravi-
ssimo vexatus, lectione librorū valetudinem recuperat, vos ean-
dem saniores, ut aiunt pice literis immergi amittitis. Prodepto-
res admonent instant vident, increpant, oburgant, castigant, quis
ab eo studio animū non audeant? Spartacus olim legibus pœnas
deesse dicitur, qui amore percussus ~~prociat~~ tempore, sub lectū
se subrueret, ac ibi in otio delitesceret, vos prodigi temporis, obli-
vi Parentū, immemores sumptū, otio danti volētis, ut insignū

Uestram ignavam moderatores cum laetis admiranturatis vobis exi-
ant. Blanca Patru' seque facit indulgentia vobis

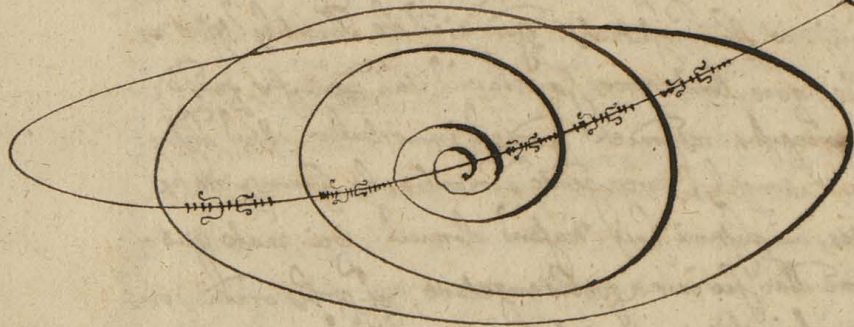
Repetite memoria Drigenem, qui cum deprendi doctrinam incensus,
Antisthem operam daturus veniret, et ab eo fustibus abigeret, in eam
voce prorupit dicit. Nihil agis nobilissime preceptor, vel tantum quod
dem pugnam alio latere discedam, vultu mihi terrorem incubes
perferam. Verbis asperis me ad rationem tolerabo. Minus intentabis au-
diam. Argas in me exprobes, excipias, corde moro doce. O proclama-
discedi deprendi! quid non efficias, ubi semel generosi animus infusi-
sti? tu solones illos iam aetate confectos, morbo fractos, iam ram e cor-
poris vinculis euolantibus ad exaspandas circumstantium voces crepisti.
Tu Diuturnos illos ita in genus literarum abdidisti, ut nihil viderent, quod
non legent, nihil legent, quod non exciperent, nihil exciperent
quod non didicerint. Tu Diuum velignis iustis Parentem ab
armonio de regulo abreptum, trigessimum annum agentem inter pueros Gyro-
ania latinitatis ponentem collocaisti. Dissuadebat literarum de-
siderium in grauescens aetas, tu et suscipisti et persequisti. Reuocabat
ab incepto neglectum ingenium, tu reuocabisti. Lugnabat contra pro-
positum pudor, tu superasti. Tu fortissimum illum militem tot operatus
ducentem ad pedes preceptorum admonitiones potentem oburga-
tumes flagitantem, ictu si opus esset postulantiem, prorepsi tui de iuuenis
inflammatus, nihil maturam aetate concedi, nihil statim dari, nihil ne-
glecto ingenio condonari expetebat. Laborem inuasit, qui tibi ho-
mines ad culmen doctrinae tendentes vendicat: fateor multas illis
molestias esse exhaurendas. non inficior, quod antiqui illi
Doctus

111

Postquam in arduo atq; edito monte domiciliū sibi musas proprie dixe-
runt; non negō quod ad vestibulum eoni laborem excubantem colloca-
verunt. Mithradatem regem Ponti, in Sylvis frigore, sibi fame inter
feras de pita simulantem, septem annis ferarum excubiendā causa
omnem laboris asperitatem tolerasse. Vos non in Sylvis sed intra
tectā non in frigore, sed inter calores, non ferarū sed sapientis
causa, quā ferinos mores exiit, difficultates declinabitis. Vestrā
datis est, vestri ingenii, vestrā nobilitatis, vestri officii, ut omni ani-
mi et viriū impetu in hanc curā incumbatis. Quid aliud a vobis lu-
ca dei? quid vos in pulcherrimū colōnū domiciliū euehendis salu-
tan genis excepit, flagitat? nisi ut errores illiū uigils intentos
in tenera ditate cognoscatis, in matūra impugnetis, expugnetis, utili-
matis. Quid communis omnium parens Patricia, quā vos in lucem
eduxit, a vobis postulat? nisi ut florem dātis vestrā pretati et
sapientis consecratis, eamq; perniciācentem erigatis, afflicta recreetis,
distracta pristino flōri restituatis. Quid dicat de Parentibus? testes vos
ipsos appello, quos illorū voces Janus laiciū itūm audivistis, quas ad-
monitiones excepistis, respondete per seū immortalem illorū desue-
rit, satis facite sumptibus, morem gentē admonitionibus. Praesumptis his
ipsos pariter, amplissimi huius Musarū domicilii, qui mutō quō-
dam sermone illorū seū iure a vobis repetant, ut vobis ornandis ex-
eti vestrā nomib; vestrā conata vestrā profectu tanquā personales
aurū interceptis ornent. Coniūte oculos in hanc effigiem, quā vos offi-
ci vestrā commonet, ut quoties in eā oculorū aciem defigitis, toties vobis
veniat in mentem deservit illius Heronius Duxis in Janol.

Ostrog: de quantum cultu in Deo beneficentia inuicentatem
Poloniam nulla posteritatis memoria contineat. Quorsum hinc adse=
nunq' nisi ut amorem, et beneficentia tantum benefactorum memoria
repetentes, in hac splendidissima sapientia palastra, quibus nullis cultui
Deiuis propagando, recipianda, vobis influentis magno deservis, ma=
iori conatu maximis sumptibus excitantur, fortiter omicetis.

Taxit spiritus ille, quem castina luce publica supplicatione certami=
nis multi inuadendi, plures continuandi, ducem et antesignandum eligetis,
ut pro pietate contra impietatem, pro labore contra ignavia, pro sapi=
entia contra ignorantia decertantes, Arcionis ad Deo gloriosam Patria
salutarem, Parentibus expectata, Praeceptoribus expectata, amicis in=
cundam, vobis vtilem et sequi velitis, et consequi
possitis. A. I. X. I.



TRACTATUS II

De Oratione Politica.

Quinto fundamento Tractatu primo Oratoris Elo-
 quentia, superest nobis ut de iis preceptis quae exui patris deserui-
 unt dicamus. Adde quidem Orator gentis nostrae difficile ostendere hoc
 desertum seculi, quod de totius in Orationes effundit et tot habet exer-
 citia Politica, quot nec quidem numerum comprehendi possunt.
 Ne tamen Orator nosster, qui et Politicus esse debet, in his defice-
 re videatur, pauca quantum per tempus licent, ad ea exercitia
 Politica, quae sunt notiora, et utiliora precepta suggeremus cum suis
 proprijs. In primis autem mittenda sunt quaedam, numerum quod
 sit politica, quae duplex? et quod per Oratorem Politicum intelligend.

Quidres Imo quid Politica? Respondeo Politicam
 deduci a Graeco nomine Πολις Polis sicut, inde Politicus
 id est Urbanus. Similis bonorum morum, hinc Politica in latino
 idem est, quod ars simul seu Urbana, quae secundum Anstote-
 lem duplex est. Politica quae de vita et moribus quae res docet
 de economica a Graeco nomine οικια, id sicut domus, quae de ci-
 vilian et domestica tractat. Politica demum quae de Re-
 pub: eiusque administratione ostendit rationes doctrinam vix
 Epicam videre potes in officiis et de senectute peculiariter

Veni de hac Philosophia moralis, quae antonomastice Ethica
vocat, oeconomica vivere potens in singulis Scythias, apud Varroem,
de rustica et Plumeta. Politicam vero prae in Aristotele
Lysis, (Scholbero. pueri); quod quos Auctores Politica pro fatis
et Regimine Respub. accepta, praesertim vero apud Aristotelem in
Rhetoricis definitur sic. Est principatus et consuetudo rei, secundum
quam vivere coniungimus, et conservari decet.

Quidres Ego Quisplex Politica? Respondes esse Angli-
com, si enim unus regnet et ille bonus hic Regnum et Monarchia con-
sueti: et malus Tyrannidem. Sic Hiigani et Moachi regnum
potest dici Monarchicum, quia penes unum illis est administratio.
Et si unus plures regnent hic consuetudo Aristocratica, administrant re-
gimen Aristocraticum tale olim fuit in Regno Troja, quando illud Is
Palatini regerant. Idemocrata postremo popularis, si omnes et
hi boni regant. Sic olim fuit apud Romanos ut videre est apud quos-
um. Hoc populi regimen. Seneca appellat politica, qui simul tres
illas Respub. species ita fere hoc tempore temperatas esse ait, ut nus-
quam vel Monarchia vel Aristocratia, vel Idemocrata, regeneratur.
Omnes enim Imperatores Reges Principes (sic Turca Moresog (Sapor)
imperii forma habet circumferam cum ex optimatibus guber-
nent. Veneta Respub. est Aristocratia. Quod genus em
unum habeant ducem tota tamen potestas est penes Optimates,
et nobilitatem, quod Anglex esse refertur vetus media nova.
Imperium Romanum praesens miscebat ex his tribus Respub. formis.
Summum caput est Imperator Augustus, cuius in omnes ius est, sed se-
cundum leges iurare debet, Optimates sunt electores septem.

Dorn

Porro Polonia nostra habet regimen mixtum. ex Monar-
chia et Aristocratia: non solum enim Regibus administrat Rex,
venim et Optimates id est Senatores, equites, sine quorum consensu
Rex facere et decernere quicquid non solet. Et sua libertas civita-
tibz praesertim in Prussia tamen plebei et qui non gaudent iure nobi-
litate ad regimen non pertinent.

Ita Polonica accipitur hac dila-
te pro externa corporis compositione, cultu, et motu, quem con-
suetudo solennis nostri Regni hominum tam in privatis, quam in pu-
blis consensibus observat, nec hic dicitur Politicus, qui moribus domesticis
in omnibus gestibus corporis ac urbanitate est limatus. Contra vero
hic non esse politicus dicitur, qui non iuxta morem Latini conversatur.

Ita Accipitur Polonica pro astutia, quadam humanitate extre-
ma vestita, vocatur politica secularis Machiavellicus seu Bodece-
ptorem habens. Tales Politici sunt, qui iuxta Sybecum, et Salu-
stium aliud clausum in pectore, aliud promptum in ore habent
et tacita servant sub pectore vulpem: multa hi promittunt nihil
dant, audientem laudant, sensus vituperant, vitis virtutis colorem
induunt.

Ita Denique accipitur politica pro mo-
do loquendi inter homines morate, prudenter, et ornate, iuxta consue-
tudinem Patriae. Ut perorando, in Sponsalibus, nuptiis, funere
salutando refutando de quibus hic Praetatu

Quidres Ita Quid nomine Oratoris Politici
est intelligendum. Respondere debere intelligi Oratorem illum, quod
inter homines morate prudenter, et ornate iuxta consuetudinem
Patriae habetur: dixi iuxta consuetudinem Patriae, nam nisi ser-
mo aut Oratio patriae accommodetur usui, solent humani

morem sequatur peregrina et non Patria confiteatur. Necessario est
igitur ut in eloquentia sicenniana, et aliunde in scholis audita modo
perorandi domestico huius seculi, prudentum tamen hominum iustitiam
morem se accommodet. Pro hoc præcepta influentia ad rationes dicen-
di particulares politiciis hac ætate iustitiam adferent, quibus addentur
ea, quæ ad cultum et elegantiam sermonis valere possunt exempla.
Atque siquidem frequentia ante oculos nostros versant funera, a fune-
ri Oratio incipienda.

INSTRUCTIO I

De oratione funebri simulque de iis quæ
eam præcedere et subsequi solent.

Præcedere solent Orationem Funebrem Epistolæ de his in pri-
mis aliquæ licet breviter præsertim subjungam.

Punctum I^{um}

De Epistolis quæ præcedunt funebrem
Orationem.

Epistola quæ præcedit Orationem Funebrem, aut est nuntiatio de
morte, aut invitatio ad fung, et responsio ad utramque de quibus
+ hæc pauca sæpe dicuntur. Nuntiatio de morte, hæc puncta
esse possunt. Immo nuntiet de morte ipsa. Edo aperiat libro
qui ex morte factus est. Sto petat addatur quod expectat aut so-
latus in lecto, aut preces pro defuncto. Si ad spirituales vel
ad communitatem velignam scribat, aut gratias et benevolentias
illius ad quem scribitur, ne cum morte simul defuncti, in te
domum suam occumbat pro ratione factus iuxta hoc
artificium

227
184

possunt conscribi Gestula variis. Et sic Senatores Regni vellet
muntrare mortem factio Pontifici. Et vultare possent.

Sanctissime ac Beatissime Pater

Domine Domine Clementissimo

Placuit Domini in cuius manu et omnium regnum faly, italy n
gem quoz vita constituta est, Verenissimum optabilissimumq regem
nostrum Thaslauum IV ex hoc mortali regno ad illud celeste euo=
care Rompub: regni istius tanto rege instituta publico mdr=
re publicay orbitate officere, tantu Regib: nostris casum, tam gra=
uem iactura nos inprimis Dei tutelam et paternis comendamy,
omnem spem vestra in ipsius misericordiam conuicimus. Deinde
vero ad sanctitatem vestram, vti communem Regum Parente
sup plices confugim: et pro ea qua prius eundem Regem se=
uissimum prosequi dignabamur obantate, vita quoz defuncti ad sacro=
sancta altaria memor esse, euzq eternam salutem clem popu=
lig Christiani Oratoribus et sacrificiis commendare digne=
tur. Et demum Regum hoc quod Sanctitati vestre predecesso=
res mundi, et antemurale Regum: Christianis conuicunt, et re
ipsa quoz experti, quoz Sancti sedi Apostolicae semp fut de=
uotum, et in presenti Regum: statu, et in futura noui Re=
gis electione, ut ad diuini honoris Ecclesie Christianis pur=
gationem, ac conseruationem feliciter eade paterna sua re=
gno Polonis imperata benedictione sua gratia complecti
vellet. Quid reliquum est nos Regni Polonis M. d. g. g. g. Se=
natores, ea qua par est reuerentia, pedes sanctitatis vestre

ex oculis et longuā sanctitati vestra vita ad Regem: Infirmitas
nisi felicitatem ad eos precamur.

Ex hoc artificis nobilis quispiam de morte fratris sui aut con-
sanguinei. Sic nuntiare potest Serenissimo.

11
Bede zwołany de cetero meowolanyym Krola Max-
wym z regis Wierny podany w K.M. a wozny moy (ten bendur
cognomen et officium mortui) a niemogze sam przez sie zalytze
Panoly w K.M. w dostatecznie porzeczowac, qd plimie wakte oddac,
przez mie te zalytze funkcij, qd wozny w K.M. Panu memu
milszemu oddac, qd zawozytlicz fawory taly zopolazane Pan-
slicy polornie a woznyie dzijawic. Dozegnacie z nami
(tak et tak die) zgotu niespodzranie, qd natenczas dlug smiertelno-
sci oddac mu bezano, tlicy zamysly rego zapolazane taly kon-
slicy ad w K.M. w zgotu nastepney robie cbiaty: y te prace, leore
obowozu dety podczymowac zamyslat zgotu znim wozales branie
smierci porzety. Nam rednak zabo zo nieboszczyluowslic ma-
nes grati ofe taly cbiaty, y te wozny leore ed wozny zgotu smier-
telnosie niespodzranie, niesmiertelnosia nagrod, leore y in woz-
stacis woznyami, y podczymowac wozny zgotu zgotu wozny
siewkami obowiazany zgotu.

In eadem materia nuntian potest cui-
quam sibi patri.

+ Zami zalytze sie zalu wielkiego leore ponowze wferen mo-
tam przysly mi ten list zifac, do wozny mm Pana, leore
ten zalytze:

ten zafolny humani vicijsitadinis vofobie zamyla argument.
 Zbytem wzozonego mego H. leony mi tiz nuzoy wtey smuertelno-
 sci miewooci; wtey guta pociocba nas wozyclicia, ktorz oblutna
 fmieri wgorzli fmutech obwita. D wmd mmd. z naymiv-
 sy. Prziacielowi mitemu, adturey dz szeryc miewogge
 wtey zafolney materijey, z zalu mentalonyjw oddaierz tajez
 Drziacielstuey.

Responden. potest ad eadem sic

Wreszta rana a negociesza doszta mie wiesi zlytu wmd
 mmd. ozycieiu tego swrata jmd P. N. ftoiego smien tpa ciz-
 sy zal mi przynzi im lepey pomnie rako wrellum moim byt Prziacie-
 tem, ana dewozycba dzey baro potzeby. Wrem ze z wmd mmd. nie-
 mney zafolny zostawez, z wralu ciegszy bol naduzze ponowiz, rako
 ten, ktorzgo biezozym wralu z naymiv faszunel. Ale coz cynie o-
 bocznioty obo na prawo przynwizone, wozycy natym co dz stato prz-
 kawac mufiemy, z ten zal nas dno mnie ponofic. Dlaczey wmd m
 m Pana wprazam, abys ktorz dngiemu w jw obney komi emy wly byc
 remediul sobie wtey smozie defte noby, a przygal woly. Poshy
 m rakhowal. Dodaię te przylzym H

Quoad Inmutabilia generale eius artificium hoc

Itm punctid esto ad dei voluntate, vel natura lege, vel ad obis sui
 explicatione vel a re usa. Secundum continebit vltimi obsequi de
 latronem eig, qui fenbit. Itis Inmutabilibus, ad quem fenbitur

ut adesse velit, et in mutuali bonis descendat societatem.

Hinc Ciceronius & ex vernaculâ lingua sic inuitat est adfu-
mus Abbas Londro. census.

Karasnyey ^{Antony} Kolu
Panis a Panis moy ^{Antony}

2
Tiszgyoty Gpat Wgdochi WRM najwerniejszy podany
a do Kaprytszego Janencyusa To na stolice Apostolozgum
obranego do W. G. M. y caley dromy Soldhey Beator, y cyrot y monie
swieci oftatniem zamknęty penidom, lewy in me sam ale pyro E rego
do W. G. M. geronie, wegwot zemny Sbratem swim wprawyg Nalac
Smeyzzego W. G. M. maifatu, aby zupli swy Panstwey zcotaniem
hogo na miepce swe puzzeb w koniczu nadpen JJ dyeznia
naad chodzycygo Spolu Panstwey. groy paradzey przygodnie racyt.

W. G. M. najwerniejszy podany.

3
Serenissima V. S. Regina ad finis fratris sic ex hoc
artificio inuitari potest.

Sacra ac Reginalis Maestas

Domina Domina Clementissima.

Aluyssem vni fr's mei Sacra Reginali Maestati, subiecta
commendatione offerre obsequia, quam importans nuntius frenisimus
aunty cum funerali dolore intercedere, et publico luci vestro, qua
orbem ferentiali, campinatio lectu occurrere. Sed quia ita a ferentia-
lis vestra luce, qua liberalissime omnibus indulget. Dea Maestas
regimur suborti, ut apud eum curg, si quid usquam occurrunt

per luctu

per luctus necessarios late liceat dissipare. Anco proinde ad
 hunc fung fratris mei Veronensi splendore oculum inultare
 ad quem scribet ut ad publicam solum pertinet Suboles prodesse nobis
 casu infutere. Certe quinguis frater meus de Cla. R. ante obsequis
 poterat mereri, et debuerat, nunc vita functus et spe omnium
 me reliquit superstitem, qui pro me, et fratre meo simul in omnia
 obsequia ad nutum impent cum debita submissivione sufficere
 elaborem.

Sacerd. off. Alis fidelis subort.

Princeps quospid sic mutari potest potestis modo.

Prystat abipmy non nisi lito s cultus na postugi. X. p. h.
 Wascey przynosi, a nudy niepiemy attrati ce tufes compare
 re; litydy mela fumentelnagi ofstawa bytu, abipmy sig zepslo
 przecinsko z gdeym naszym, y nady gde tam przynuszenia postw
 lity ty prosby smutnem stawit, gdeymy bylis pro obre q we
 tote obsequia przynosi medli. Dora my w p. h. am to
 tadomo fua zawrze zjedliny calk tyjni dnami gnami ty pze
 gnawsty, macopuszera mi, abipmy pze narafmeyerz, Wascey
 Swratlosi godney y wofley stawit: ale gde ty sie ngtu nie
 wofota stugi w. Jafnowi wy puzarac moze, calk pze narafmeyer
 zym aspektom Jafnowi Wascey: meubpwa abowiem temu swa
 the litore tendzen czyp, ze ty postwrattem w nuyozym nacpi
 bai. Kalktonsz ty numiem narafmeyerz Duzze boni

gratum dicitur ad hunc tumbam, y rasy splendor fery
da tupa nostra schylic nacyz. amy zamste oz weseleze forand
noto d. tempora na ostugi Japnozi W. chetnie zawrze lico=
wae oepzem..

Episcopum D. aliquem invitare se poteris.

To przestancy niedawnemi czasy do Wnd mmdana
zatopecy gowinie, kfoly wmd mmd. o jniwci wdgnego mneyz
oznaymitem, feraz oznaymiaz zety stene bolzhu, liozy awogal
mowib y catego domu trazezy jniwci siewyca wyptawita na=
pelnione prasobliwemi fene tami, micalis polozepiwosy ty
z zalu zwozczy dce. Naktwebowiem zmartycobrowa tupa
zalem obmywosy, ofatni affekt y postuge ciatu zmartemu dzy.
odac na zatopecy ego alie pogrzebowy y ten dion ztozhen.
Alie niewozmoze o affektie przyiacielstwu. Wnd mmd. jniem
opraszcie, aby z przyiacielstwu fena, y poboznosci srozesian=
shicy pracy y wyzi zatowac niechial, a domnie przyiacielstwu
go pomagajic zalu naten alie przybyc, liozemu domogly zto
bney lioza nieboszczyla zagynwazic dypomozec, a swoiz liewny
obecznosciz zatopecy ofatniz nuzze postuge polozepiac be=
dziez. Duzenie y powtore proze, aby ty wmd mny
m dan, ad tuz ofatniz zalu alie niewymawial lioz to=
shy wsoaczemyszych da dny olazyact. Teraz przyia=
cielshicy oddawic tyco
ad seulari.

117

Ad secularem quempia tali modo

Zaczęto prawa swoje z zalem i szkodą naszą uwelebiana smien,
nad miłym i obchodnym przyjaciелеm moim Jozef z domu m-m-
Pana, którego nam miły conuersali, a z nim wszystkie wiechy u-
ciwosy, nas w gorz kim zalu zostawito. Poregnat się z nami mi-
temi przyjacieli, nigdy w naszym zalem nie obalowany, którego zato-
na a prawicie krowawa Valerictia, meubioiny zalu wszystkich przy-
niosta. Cożcie wież z kim zalu miay znaki nie mogge, a cożcie
szu natenczas samą finalną woli Ray wyprzeczę decydu, to comi go-
stanie szlimum, abym sztatnię wstęgi ciachu oddal, na com bez sztyt
dzwen ten a ten, wond m-m-p. szobornie szpraszam abym sztylu
swey i miłości lu szmartemu przybyc raczył. w szym niczylis da-
wany wód m-m-dan szprecisio szmartemu szobacz, miłoz, aley
szunfmal mentem przyjaciela mego, leoz in uis nadreie mamy
szzedo krola nad wolni postawit na wieczny szamigtly. y omie
nadalye wstęgi szrienwolyz nalyoz golow zawsze będy
szpouesnie sztyd dadroy szalyzab. Praz się szrzyaie szlyz ad

Quod Responsum responderi solet ad inuitatoria
Punctum negando, vel promittendo aduentu, se venturum in sua
persona ad finem.

Zycytem sobie z calemu Woiwod szwastemu aby szd szczy

na zdrowie Jan wielkiego Czajkiewicza mego patrząc wy-
cześnie zych obaczył wód m. Panu dobrać mógł, ale e pro-
dentu doświadczenia inaczey sposobu zaniż tsi nam przystoi meed
Pan Najwyższy od wód m. Pana rals dobry q tuobany oicie oddala
niepogody, a ia pomnie napowinności more q widząc eo mentis
Jest: iust fata iustem powinien do zaficy in drentu familiury mo-
re wotuz obicanc, ktora zawaze wozeshwryed obaczyed, qy
by się byt podaty gotow bytem ofrowacae, tymczasem wód m.
m. Pana wyrazam abys wtropy dostrawic idę ex asie hdy
teze przycygi tu omle byce ual, ob ktory q teaz, d

Quando aduentu sic respondit ut excusando se quominus
ante se sit, sed solum delegatu mittendo

Zalem wielkim przysto mi cytae te finitny a mego zrang no-
winc, ofmieri Jan P. H; ktora zpa mię tli onitigo pozna, iaf
zabochanym przycyalem, y zeto wielkiem wielkiem zadugawa-
rzy Czajkiewiczem wielkie a wielkie augmentu zaccygi bil dci doda-
wad. Co nabycy byt wód m. P. H. de doloris linimenta, by mi się
godzily bytnowic y zaficy finitny, przycykatnyj wotuz z odgrawie,
ale zemie wielkie moiz natencas nalegajic, ce zabawy prze-
zuda qy, indolentij more przez Czajkiewicza ofrowadyc obic-
cic, a fobie hanc tempore iactura wywic z mego zych obaczy-
ach welowac zachowajic. ktoryed do Pawle Najwyższego
wód m. Panu wyprzymie zycac, sam się tuje Czajkiewicza
od dary
Lunetu

Punctum 2dum

De primo funebri Orationis tenendi et dicendi modo.

Quia iuxta Patris nostri morem simpliciter insulsi solent tales Orationes. Imo quidem nomine Regis vel Principis qui ad Funus mittit Oratorem. Et ab amicis defuncti, qui ad Funus invitatur. Et ab eo, qui Respondet. De singulis docebo huc quidem puncto artificium ostendendum Orationis illius, quod sunt alias nomine.

Post Exordium quod ceteris rationibus, quod in hac materia tractandi commune est, in quo solet dici vel de morte in communi vel humani vel breuitate eius constantia, laudat Imo famulatus velutas Maiores Parentes. Et prudentia in dignitatibus et officiis administrandis. Et felicitas, et celeritas in bellis conficiendis, si forte fuerit dux aut saltem militare officium aliquod notabile in castris gesserit, magnanimitas in periculis, fortitudo in aduersis, iustitia in iudicando, et scelibus puniendis. Et de virtutibus enumerant quibus maxime emittit, quibus tali viro dignum fuit, quales sunt ad pietas in Deum Ecclesiam Superos, clementia in subditos liberalitas in concessendis ornandis xenodochiis extruendis, aut certe monasteriis Scholis &c. Item temperantia qualis fuerit in eo amor.

Ultimo quod mortem subsecuta sint vel in ipso obitu laude digna eueniant, vel certe ad eundem admirationis affectu conueniendum de amissione cuiusmodi ornamentorum per mortis funestam

Endeclitatem; ostendetur omnibus quidem id graue accidisse,
sed praecipuo tamen modo his, qui aliquo cognationis iure conne-
xi uenerant

Tartalia autem pro tali oratione ex his priuilegiis
enim possunt praecipua. Imo testari potest dolorem Regis vel
Principis illius cuius interpretes est Orator. Edo dare lu-
ctus huius rationes, ob quas cuncti quidem praecipue tamen Rex
vel Princeps afficiat. His in consolatibus neminem amici
defuncti recte factum memoria, et gratia Serenissimi, qua pater
eius et amicus, tanquam hereditaria approbavit. Tali
Exempli gratia modo.

Praxis Polonica Nomine Serenissimi
Regis dicendi.

Praxia orationis Monarchae Polonicae. P. N. M.
na ten Ant postany zatosny mnie wiecec Mon P. S. bedac in-
terpres zalu iego lewy przez mie piis manibz wicernemu po-
danemu swemu ofiarowca, maty przemowe ale wicellizal przy-
nosze. Do, jako brat mitemu obywatelowi y Wzrodkow Wo-
io miedziwa naszych winienem na spolne zlosce poltowanie
y ra testis dolens od J. N. M. P. N. M. powiniennem mu owerne
zunctig Wzrodku mnie poleconego, y jako naszatel przy tym
zatosnym ostatniej oslugi apparatus, gorzi sie zpowinowaci
Chrysti

Trześcianskiej powinne ddać zału oswiedzenie. A tak mi
 zgo spohły zaprawde podolentiz, y polubowaniem zebowac
 mi przychodzi, ktoremu opowz spohney zbudoy particularna do-
 lora i utamenta, wiecey nad ongieb zebowac kazg: patrzac al-
 bowiem na zgube takiego męga, ktorogomy iuz wicy smiertelno-
 sci wszypcy zgubili, spohny zal rest, wspomnię zas na jego
 podclare gesta, ktoreni sobie pamieć potomnych wiewlow, y
 poszanoswanie, oraz na miłosci y wosybluch zarobit, wiecey
 zdaley pamieci zalu przybywa, bacz y wspomniem z euz
 tego niemamy, ktorogomy nie smiertelnym wszypcy byc zyczeli.

A zedł M podięd te dworakę zbudoy barzicy reyo Panstwie
 ferce boleć musi, ze przytych domowych niepolhorach domowy
 y codzienny wosybluch nas nieprzyraćiel talie zbudoy w
 Panstwie reyo dypni. Przynac musze, ze y zatosni polre-
 wni, ktorym zalu pomagamy y wim m m Panstwu, lito-
 ry na przytomnedolord spectaculid oraz utamentid patrzacie
 niemney ferce zbolate macie, gdy wim m m Panstwu wielki
 ten zal cywicy, bo obacznie wozzacz fci. ferz niere-
 wozg trzeba patrzac na te uiechawie, bo nie polubitemi
 zinnych mian nadgraza pwięchami: nie rest bowiem tak
 reku dooska metaslawa, y wotobie ofra aby zarozę-
 rany bolejące zaryfrazac miato, ale bali ofatnie Alty

Je przy czarney zalobie, cnoty zafnie na weselo wyptawia,
y przy grobowey kramie nieśmiertelne dzietka, y nigdy niechmicraiz-
ce wspomina. Wiece gdy sie przy tej zalobney smutce i storzmy
sie pomierci milego przeraucela zolnyli, takie dotoni media
z napydzic nie zasamym isc przystwi, abysmy tego splendoni
litony z cnoty idzie zalobnemi tez ceniarni nie emili, ale pomniye
na zostatek recte factoni leniamenta, one w pamieci sobie wypiye,
Ezwe przytlatary zafnych cnot fierdi: tione sie, pielnie wypra-
wali przytlatonym cziem jnd natyeb przydacz, literemielzay
pospolda rege menta pratal. (Hic memorandum quas habu-
ent dignitates et quomodo se in illis gessent). Zaczyn maiz te
vereeche naufmierzanie zalu, tym zafny pzdani zolnenni smu-
tne ody cieszyc maiz, tym ony ferce naze wzalu gplywaiz-
ce huzepic, tym wczysy blonem melancholizne mysi wybirac,
litony memoriam recte factoni stalo podziawa. y J. M. P. J.
M. z tym sie declarie przez mi, ze dom ten, litony takas-
da pzdualy, y onego potomstwoataynym y dziedziczym pra-
wem, rade pewneprzeprytum tyli. Pandulicy w pomniectez smule
moggy, litony zezporze w przyzeczach y z zalu godniyyzay chwile
le zolazac obiecuie.

Punctum Tertium
De Gratia re ea quam in Persona sua amici
dicere

dicere consuevit in favore alicuius dignioris De fons

Dicitur talem orationem hinc feruet Juncto. Imo Exor-
 dio aliquis promissio quod esse potest, vel a doloris explanatione vel
 ab infallibili mortis decreto, vel ab aliqua emendatione, Apopte-
 gmat, a votis oratoris, seu ab aliquo loco rhetorico. De fuen-
 la agta Apodops, cum transisione ad defunctum, cuius laudes ad-
 ducenda sunt aut in communi, aut in particulari. Laudari non
 potest defunctus ab his punctis, a genere et familia, ab educatione,
 quod inter ingenuos ac pares, pietate, nobilitate, moribus enutritus, vel
 ab Adolescentis curriculo in virtutibus in doctrina in sapientia confe-
 cto: hic si exteris gentes, acquirenda sapientia ergo peragraverat
 commemorat, in illis eum gloriose et potatis gentis propriis gloria
 dices esse, ac inde honestatem non vitia extulisse: vel quibus bellis
 interfuerit, quod officia militaria gesserit, quod amicitiam colu-
 erit, quos sumptus propter Rempub. et amicum utilitatem effuderit,
 quam laudabili in Rempub. eas dotes quas sibi natura concessit, contu-
 lent, Sententias in Comitibus dicendo et Comitibus, ad religionis ortho-
 doxa defensionem, Patria conservacionem, quas legationes obtinent
 quos honores pro suis in patria meritis gesserit, quibus virtutibus
 luceant, ut si iustitiam prudentiam, pietatem fortitudinem dedit fuerit.

Hic Consolatio fuit qua dolor cognatum et amicum ex morte
 defuncti leniaz, a seipsum autem capiendalouis consolatio. Imo a phi-
 stiana religione, quibus hominem vitis integrum esse ostendit.

Edo a voluntate et decreto Dei, cui impossibile et impium
 resistere. Edo a beneficio, quod mortuis conferitur, quibus per mor-
 tem hostium eternitatis et communicatio visionis Dei concedi-
 tur. Edo a communi lege hominibus moriendi quam
 nemo effugit. Edo ab Exemplis eorum, qui amictu animo affines
 suorum tolerant mortem. Edo ab inutili quod lamenta et lacry-
 mae non restituunt viam defunctis, imò valetudinem pro-
 nocent. Illustrat praxibus

Praxis huius aedificii Polonica in funere magni
 abicuius in Republica Vini.

Epitaph.
 Calypso

Statuere dolum ta constituta pcedere meo pce ma
 ande velle MM.D. naz omzec, byndey niebyc, epoty niecy
 mrawdy memice g wyszkiego w dalekie a nie trawice trawie
 odrozajce odrozec. I dlatcy epoty pndaticy zemie
 obciab dymie religioney ztonwela, ut mortis sua pofens habe-
 ret argumentum, et de terra factus se agnosceret, mox inferna ordi-
 burum. Ta constituta w honorytoze wiejsim napisana, nie-
 mozebyc zmesiona, albo mlygowana, ani pzez wypolie dowozny
 Szko wofskie, zchwyed reden mori hac lege natus sum ut morar,
 ani pzez stulos bzymice mowe drafomowdy, omnibus quicunq;
 beris munere w sumun exaugenda senel. walety, pucefeyes
 fue inopez emmus ploni. Zandy torol nieuchronna senten-
 tia

tia, leocy Zaden Kapowac memoze. Ale wogly pewney
 mieniozyc Smadziyszye tondelret wykonulac na jomie Prapito
 Wielmi Sa N. fteroy tu w tym wpozjemnym loku smubnie go
 zpowinny zafija fozylmy. Zawasty martwy jnd omerzpaniu
 smierelnoji, polegla z pobuzacnego domu, doszed sam wosalefa
 barpbraine bez zeladli, kraiz se fercia zaenyed Lotombow, od
 zafiji muboci, lewa tal wozpocznie w fercia dopwelywata ju-
 wolnyed dzpici, utracuwy opozu a pofuise ty obwata. foznie
 wyszed smart, zafata z nami przeczacu familia jnd, lewa
 zawaste ptonabyta w zacone z Dyckymie wozpocznie tuzp: nie
 tylio w fenatorstwie dostoywswac fozstellany wozwody wa-
 chaiz, ale z wyccertum boiu. Alucy ty zobazali
 abo Durechie Woygha, abo Patarschie froy abo fprawolne
 ludy, lewymby nadopor do Woygha jedmoci meftawali.
 Liczy Komone bry leciaty nadidie wszyciacy Czyltyc-
 licy potenticy, czuty barzo fercia ied, z wolana wie bren
 gzyne wyppierali, iako wstajny pto onego quazpa.
 Aze bzye przylapic co wzamiquac nadzycz Swizo
 lewitnie, lew ty z wwechemu Pyranowi z woyghu wozyf-
 lemem z popych narowow zebnanemu meczney opierat
 iako jnd? fto lezacie factie z moslow z zanneni po-
 granicznymi meppracioz, z dzpelnosciu dozied, z mezzu-
 leizy wozyt, z meffwem wozpocz? wozpocz jnd!

połazał w sz. y conay więcej mógł wmat, poznali królicy y za-
hne nauwy Musa Goldiego, y iuz napotym nas inacey powazaci
byq. Zostak w pamieci naszej wypolied cnoty agonomiasch
Apley pomiarowanie: życie między nami one pultanosc pre-
and najmniejszemu więcej karat obrem nizeli iżykiem, wię-
cey znowalab dobudiepkoy niż przyniewalab niezarem: Zosta-
ta ona wzpaniatosc prawoi Pantha, y Polsha niemaz nie w iży-
szego wofbaed wielkied, rals wmygl awielli, animusz, jm za-
dnyric fortanic awostal nazemie, nad wzycho co przy padlo
był wgnieszony, udelkiliy niepowuszony: jwo kaznym niez-
rem moco stal zadnago ycey uemumyepzyla, zadna awyruce
niepochyła, wzbial się tam dko wudy oparali, statum
życie dudy lezeli. Mielimy murie wielce m m Panstwo
jm na lewego statek Salomon ono wydal aproma adu fur-
sum, terra deosum, et cor domini infentabile, rals zemias
Zadnych się wiatow niechwicie, y niepoznawa cey zlotocy
zelazo we wnefznościach tai, tal jm animusz, zadnyric
fortunę niewymuszal, ani się do zota zebiwopiq, am do
zelaga zborazniq wdawal. Zostak inyech szlacheliach y
Danoliach Piot, leonych pamigle awielch pomney pamieci Zosta-
mie, y wiceznosci zezeshidey, leoremu awiellic wjele
przy jmerci czynili, zagnal nas onemi słowy dulo zofa
acz poganina lat us onior, pmmi quid non occurrit mihi
quengual à me tota vita meafuisse offensum, latuy
mowor

Manon cum recordor 60 annis, quos vixi semper mede esse o-
 perari, et Regibus profitem. Sacerdoti nam fuit huius pa-
 nistha Wielmseny Panie, a sacerdoti inualis huius letorgi wronost
 niedluga y zezegolna, y barzney przywzdana niz nabyta, ale won-
 nose fuit huius y brwajca y zowiczenia prawne z hacheelugy
 swochozgca. Tyzizie iuz zywotem wieclenym ty drugi Gelyzny
 Lepnsie, ty Dlarze y ozdoby przezacney famulhey Job Wflon
 stanor w nadgwozie one namoty Empirypolice, stanor onelal-
 calny letorze w sja Swoha sama Hltasata, y aflowata.
 Pzetoż mniowiec N.D.P. y mli Soravia zozu ty otarsty
 wenszymy Jnd z hachesia takowego: iuz nepatry nazmils-
 mefwiata tego marzofii, ale obrat ocy swoje na mafto
 swięte, na proclystofii wieczne: tu gras napwiceitoni
 powzrechne, tamk wieczne, tu dni robotne, tam dzienwie-
 cznego odpoczynku, tu proste finid tam proclystofii wie-
 tausta. Sacerdy tego mniowiec N.D.P. Przesuanoż
 mniowiec znaboznemi modlitwami zaduzze rezeh riezegę
 potrzebuie mrozgi: przed Thron Swohiego Marcpatu w
 potomne wieli Jnd niewyglarzonig zawiemy.

Praxis abbrevior. ex præceptis
 datis reducta.

Widneby labirynty, y wielki męz um i rozpietosc
dowodu onego zabrneta, ktoraby tak męz umnie a fracte=
mere oczęcaeb i gozita rabyby kazdego dni glata leore smur=
cig konczemy nulla dęm mine podlegaty gamięci, bo koby to tak
spziti ze podtego gminu viles animel ktore zadnego zladu sta
wy osobie niezostawily, ro woziz jamięc y następnycy zęa=
zow zypni maig, ktorych niezmietelne dęielu wlecz pomne
licęz lata, zaprawde by ten y prawnozie zawsz eproclęst,
y raby by oczęcw nieprawde za wielki bęz podcytal, mors
a natura omnibz aqualis est: obliuione apud poteros et
gloria dętinguit. Rozpa Nay wyzszy między nami a między
tym nalegajicy na zypwot nas poborczy przymierze to vely=
nit, aby pomas odważnyes dęiel, y zgronazonyes cnot
nucycaigal, y lubobymy diuortu z zypwotem velynit, pra=
cy reonal naszey, ktorymy staroncy tej cnoty nalywaię p=
deymis wali, perpetui káredes zostanemy. Zęo nastęzoy
wielki doię hamulec do hamowania zalu, ktory wice smierci
naszey przyiaewt oczępiemy, abyomy pospolite nenies przy
salięb grobowcaeb nie zacynali, ktoryes cnota od pospo=
lęgo bębu odernawszy niezmietelne velynit, y onie=
tym co wozzach naszeyes fci; ale co w gamięci vely, zel nas
wili, takz niegoy gamięcię grobowy zel swoy y cienie
zmietelnozi cicszyt Poganu dęymstworca, y raby siebie
tak

tak y innych od spólnego żalu odwróżyć, nemus me lacrymis
 decoret, nec funera fletu; przydawsey nam tego przychylnie, zoli
 tu per ora virum meliorab^{is} pro g^{ro}bie f^{ro}vim placac dlatygo
 zęgo ene d^zietu ięgo od śmiertelnozi uchwili. Potamten pu-
 ganini ofobie zwał, słusznie y ra przybym grobowym katafal-
 lu, otym litoregomy ciało żemi oddali monie mogę: Nemus
 hunc lacrymis decoret nec funera fletu; bo obiem ozuewsey
 y pamięcią na tego ene d^zietu, litoremi sobie na śmiertelnozi
 zarobil, te same merali g^{ro}ś me śmiertelnozi pamięci na otale-
 nie żalu naszego wypaig, litoremi sobie na seymach, y sey-
 miach wznyed publicach, y zrazach cale y nieo mienimie za-
 dobu gospolite dę zastawiarę na sławę zarabiał. Aza nicdyie
 ozpelnia ięgo wznyed trudnoziac fortitudo, luey dę tam zaho-
 nor. Dozy y foscwla katolickego immunitates zutracy d^zwiec-
 luey przegrani zastawiał, aza prace y uslugi litore nas-
 z^zach tyed, litorey mu ozdlyz na rals cęto wielo wi godnemu
 powowryto, aby od ięgo cnoty k^ordnem suu miaty w pamięci go
 stanzę, litore on jam tam in fago quid intogo, zawze lauda-
 beliter odprawował. Komu łayne przy wzmybach do-
 monyed wzzmaityed expeditiac g^ordowanie? h^o nie ref wiado-
 ma przy poloin ięgo dexteritas wttyed fun ctia ch litore nani-
 go wzzone byt. Te wzzytlic g^oz bym byt naplac chiał wy-
 gnawanie k^ordelabym ię na owe k^ordelue p^oglaz dobyć a tym
 wzne ięgo cnoty, y h^o u Oychy nie z^ostęgi wzkontestowac

doctate omne mox. Et talis mure vobis M. P. magis
 nozali pociere ty ty osmutney admili vopuerac memy, nanie =
 smvrtelny abvate pwnnize, lity, potobie jm zostant, nappesmier =
 telnos: meulyobuymy, to sylis zawpita eo rey tyto. Zemie pemi
 odawjny dacha mepmiretelnego dzygu, recte facta vorytali mimi =
 tando vobit.

Punctum 4^{um}

De ea Oratione quae haberi solet in funere priusquam
 In funere talium hominum ad quosda exequias ut hospitiu in =
 uitationum ita Oratoru paucioru solet esse comitalis, rogatus quis =
 quam Orator ut more patris defuncti eandem colongret, huc seruare,
 poterit pcepta qter supra dicta. Imo enuocat propofitione
 aliquam rei accomodat. Eds, qnem illig. His Explicationem
 vatoru aduocat. per Syllogismu quem ad modu superig. Prax. A
 hac de re supus, V. q. fit huc propofitio non est deplenda mors M.
 Dni q. Quia quia fletu virtuti illig iniunam facerem. Sequens
 expofitio rationis, q Syllogismu qui deflet mortem defuncti virtu
 ti eius iniunam facit; sed n decet ab amicis iniunam fieri, ergo non
 est deplenda mors illig. Sic Syllogismus latinu diductu fuit per =
 ucto propofitiois ordine, fuit mutatu adhibitu fauet Oratione.
 Potest etiam de memorate dicendum concludere summa. V. q.
 ut hoc Enthymema qter vita suppliciu est, Ergo felix iste qui =
 suppliciu istud effugit vel potius finit per mortem: ante
 cedens

Cedens hoc, quod omnis vita p[er]ens sit suppliciu[m] p[er] habere hanc festam
 Materiam. Nam enim ad quotidianum usus laboriosa cogitas, vocat,
 alium ambitu nunquid quicquam sollicitat, alius diuitias quas optauerat cura
 anxia retinet, nec amittat, habere se licet liberos hi p[er]didisse solet, larga
 obis flentis et asidua ma[n]u. lacryma nobis oborunt, antequam auxilium
 di conspiciamus aspidius iactamur damnis, et nunquam stabili consisti-
 mus loco, pendemus et fluctuamus, et alter in alterum illud inueni-
 plures naufragiu[m] experti semper timendum in hoc tam procelloso, et in
 omnes tempestates exposito mari, nauigantibus porro nulli portu nisi mor-
 bis est. Pelio ergo magis iste, qui ad hunc peruenit portum, et hinc vitis
 supplicia cogit, sine putatis et gloria naufragio, cui tanquam in portu
 exposito, gratulandum est potius de securitate felicitatis vitis, quod dolendum
 de amissione procelloso tempestatis. Sed hinc praecipua in gratia iude-
 amus.

Praxis Syllogistica Solonica

Supponit quodlibet est verba postawicima praxia ad p[ro]p[ri]etate[m] hanc
 Item naznacora m m d s, terra dusey onemum lundey, d murec z =
 h[ic] terminem oneyse est, z alitor, zaplata naktipic est p[ro]p[ri]etate[m],
 raly sobie odwagami nedy wrellosi (not h[ic] d[omi]n[us] zaplata, a z
 wseythe nie mal praxie nazze dotep z mureciz, zebly raly bolwiel,
 z amigthe q[ue] stawe, p[ro]p[ri]etate[m] wrellosi sobie p[ro]p[ri]etate[m], optimus em
 gursq[ue] maxime gloria dicit, et p[ro]p[ri]etate[m] feruit, d[omi]n[us] wrum p[ro]p[ri]etate[m]
 ullam banige, wremi h[ic] z[er]o p[ro]p[ri]etate[m] z[er]o z[er]o, d[omi]n[us] odwagami w-
 cege z[er]o wrellosi p[ro]p[ri]etate[m] nazze wrellosi wrellosi, z[er]o z[er]o
 wrellosi, ben enoie, z odwagami h[ic] z[er]o wrellosi. c[er]o, h[ic] p[ro]p[ri]etate[m]

Znamy i gromady swiecie. Podyc wreliobymy brzydke onemuz cly-
 niki, wzecelby powinne cnoie chwaly jego smil wroblszy wacnym za-
 tojmu cieniu zataigna bylo: co iz przyracielola wyzycznosc iad demuz za-
 hazy, mysl nastawy jego zamigle wy podyc wwszy, wreliq z tyd psie-
 che brzymy, iz iako zyja na mlodoi y woczyelub zastugowad, tak szery-
 przyracieloli affekt ani icy smierciq samq nieprzezwia licy y ciatu
 jego ofatniq postugy wracl prz lnyym zanyed groyie oddaic, ta zas
 smiele zede dusza, lhora zabal wreliic cnoiy twe do sworce tyq
 dostalo swego, nie chay gorzce przez manifestem jego onodlitoy szyni, aby
 te powinnoie przyracieloli, te wyzycznosc podycny obfitemi wud on mied.
 swiecdami nagrodit, aby licy na licy jego z wim mm P. L. delect
 Ladnie, talqz ofatniq iad y temu dal gozine.

Vel certe tertio modo fieri potest, statim in exordio communem
 familiam et domum proponendo, quem ex obitu Dni huius
 laudat infimul rationes vana dolois huius qdertem exagerando mortis
 fertivi in homines aggressi, cuiq te dnas nemo mortalium eutare go-
 test, epetq inductio faciendia et Exempla aliquo exoranda thefis
 hbc. Eto tranjeunt ad defunctum eius silytind impend
 succumbere. vactq est: hic faahor accepus fiat ad enumerandaz
 eius virtutes, potest aliquid de luctu vel filiois vel singulariis a-
 miciois, vel ipius consortis innui, quam nimirum tam impensilmen-
 ni indulget et pro rationibz ponendia essent vana virtutes eius,
 Ito essent tam amici quam propinqui, in consolationem erigendi modo
 aliquo ex supradictis. Estq hbc Oratio per porthasim et cjs-
 do sim ducta

Praxis alia in funere simily nobily

Wielka zabie, y frajnel mezwodzany, naciadal na dom
debellaw, y wszystkie cokolwiek powiechy byto olubnie y wielkylu-
wie zlugit, on to naywzborniejszy szard zingit, ktory sobie dom
debellaw nadewszyelo zto, y wszystkie ozdoby morskie wiecej wa-
zyt, prawdzowie powieziano w smierci jako ztozey, a wnie-
za ze sama noc cypri, y dopiewe lapi wofia, y zywot nayduszey
odymie, szarg si na nie y Panowie wiecej, y przed nim gwosobne-
go y bezpiecznego miejscamieci niemoga. *Plus me idem manial ze*
contra cetera omnia tati esse potumy, at contra mortem habitam or-
bin non muritam, niezamlnet, bramy niewy wyszycz mawm, wszeg-
dzie puzeyzie y do palawm, y do zambm, y nazremi y nawozie, y
na powiechzu panie, abaweynie nam przylycy nizeli owe odgna-
wiedkwoici Droskiej Pogrebowi przestane myzey. Alexander wiel-
ki gdy Patrzal na dobowolny zalanu przyshlego Shibozha smieri
zaczyniwszy sig zawolat Calanus potentioris hostes debellavit Ale-
xander de hominibz victor calanus elaboribz et morte, tak potezna-
smieri jest, ze gdy by in zwalczyl, waleczniyszym y szerszym
bylby nizeli, Herculowre, nizeli Alexandrowie. Dal rey Pan
Przy wszekmoggey to prawo, y z nim zgotu wszystkie: a iako
na wszystkie namozie tuozum wozien delictow fwoich lye-
cutiq cypri, tak y Jm zacney samieci do momentow fwo-
ich wolnym nieuczynita, ale w tym grobie do ktorego chce
zond mm P. D. wszystkie ofatniq postuge cypri zeyel
zaciagneta z martego triumphiu z Kuzimowic sig minie
wielce mjeu Dani, zebotejny y wylaniem tez ofatnie
postuge

postulę miłemu miłemu przyjacielowi odsiać, z rądy płacem
 anizeli wymownemi słony miłoję wdzięczną walet czynię: bonitę
 ho wód młdani strulas' najprzeczę przyjaciela, z towarzyszycia.
 ale też wrocień twa naszę gońnego cztowicha, miłujęcego cyklyne sta-
 raieję się oicy cabsi. Wiedzę dobrze Jelmose rals się starać
 cnote, sławę y gońności od przodków swoich wzięty, pomażal! rals cy-
 cypłey zacności y dniełnych wrynkow niedane herbę coż pennie na
 rządkach pospółnych na symitach, z potyczkach wroennyę, y wra-
 dach do mowycę pracy pięknieję czynię. Jeż go y tak Jm wbie-
 gu stany postępić, rals obzornie rals następić friere, z daki
 wrocień chodzie cyklynie słazę, y wosytkich Jod Alphon Danon
 powinnym pocięch być niedopuszta, wrellieję zaiśc scharbiten
 zquibony zalu gońny, ale ziami się zedonas mowi co nicęję pu-
 tiazę sesaz do dignian smirci friere, płażęjęję Affelt.
 Si doletis mortem mea nihil profecto noui accidit, homo natus eram
 zafopra to wprawdzie ale lico smym zalem wicchaiecy Eyprot poron-
 cie moze, bez zalu y lomentu karocy Alary lpi cy bonie puzę
 by domowym smym odprawowali, co gdy im zagueony od ps-
 wredzieli quid attinet aut homines coloi indulgere, aut summi
 inuidia sen, quod immortalitatem sua partem uoluent. Golo-
 niec odawsy ofstatny postęję y edęu naze, ralsomy zgoze
 cy nili omanemu Jofy ofan warby, nas dany ed nęgręjęję-
 męajmy

Punctum Sum

De Orationibus Funeribus in funere militum haberi solitis

Quos hominum genera laudari possunt à militia, primum eorum qui in bello ceciderunt, alium qui adhuc militantes naturali morte in factis, aut in fastidioso obsequio extincti sunt. Si primi generis milites laudare in funere vis, Inter ea, quae dicta sunt in aliis orationibus, haec specialem observanda sunt in confirmationibus, ubi ostendenda eius fortitudo et magnitudo animi, in adeundis periculis amore patriae, in qua vitam etiam profunder non exhorruit, enumerari possunt Expeditiones varias, in quibus strenue gessit, Inter ea pietate fuerit in sollicitudine, Interim in periculis quosdam, si suis stipendiis satis sibi fieri arbitratus, ab invidia inferenda alicui, a rapinis, ab iniustis exactioibus manus abstraxerit. Demum conclusio annexenda vel per orationem optando similes Patriae Athletas, qui tanta alacritate sinceritate, fortitudine illius, amore inflammati, eius integritati sanguinem proprium litant, vel certe etiam indiget aliquis ex supra narratis circumstantiis personam magis competens purgandam.

Praxis in funere militis caesi in bello.

Latrunc natalsz strate hony. Rzecz przypisana zbad wrellicgo Drobakowa wond mm Pol. znaymlozego Towarzysza Starwo Im familia zwrellicgo domu swego Splendore popadla, wiazac Rzecz smutku y optalania mego hamowanego gwona. Utrautabo wrem byczyna onego dyra, hony zara zmlowych lat tal poty zym mutoja puzarem, tu niey gorat, iz ognia tegy nie mogt i naccy redno urwiz wiazajc agasic wond mm Daktura zed om eskrenowi, zapadto dzy swiatlo wacowny gwobony wicez on hore

kłose. promieni i słońca spraw swoich, niechcąc dobru pospółtemu, ale
 y sławieniu czczeni domu swego wiecist, y od niego wszelkie nieprzyja
 zney fortuny commony organate. Pomagam ja grom mniem D zwycięzkiego
 zaku, pomagam gromiemi zemi smiertelne rany jego obhywać, które
 mi on nieśmiertelnę obdawa y postęgi. Ja miłey ocydlynie zapieczę
 kował ony, między duszą swią, y żywotem drugą do żywici pragnął. Ale
 wotenczas wielkiy powieche znowywie z który widzieliśmy, postizne nieśmier
 telny panie gromy ucyer na wiecz ne czasy nam zostawit, z który za
 dna nas nieziszna przygoda z łupie niemozę, albowiem niewozyciel zesp
 pospółstwa wzamie omiera, gdy przedmocyją czasy, z łachit nieyż z
 wota nad nas zalywa, albo rany dochodzi chce ze zmarł, a nie żyje, ni
 moze ja mowic tego, niemozę krasomowca Pullus aby zmarł, bo wedle
 zdania jego wiekistey nieśmiertelnosci dostęguie. Dzyżnac y sama nie
 wiec miży ze wodwaznych sprawach y dywersnych dywersiach rapnie,
 nieprzetawie polu byczyna nasza w swowey zacności kwitnąc by dzie, zpie
 y ze bezpie wodległych krajach, które widziały eby żywie wod zecgo, znato
 y zemia smoda jako cyklyptego grom, z albow sie piersiami swymi y
 odwaga zafawiait. Dabzaty sfohic kraie naręgo nieśmiertelne stawy,
 gdy zwycięzcia uchem kosausta powzeczney, y przyzyczonego na konne
 nasze, męznie tobie postęgowat. Swiadcay skrawnie swiego postę, nasto
 yed wozacz D.M. y niezwalczneygo Dolskie y siewolnego dywersstwa,
 jako Hector drugi za Jowis męzny duze swie odważnie za cyklyptego postę
 zyt. Pzety y sam jako zwycięzcy Drobaly woz postę, a nieboszczy kon
 slich zrelnych y odważnych postę, grom ocywisty swiadca. Grol grom D.
 K Mitajany miał wzyk na nasze fowte y męstwo, którego tymi a ty
 mi wzdami, y potomstwo jego powiecyt. Niepostęeburc teoy ocydly

z placzu, którego wiegnowac w ~~niektorych~~ niecierpliwosci na oho odobracz
formatu wozylulemu wyptawitw. Nam zato ze dz wond m m d d. nieomylicie
budy wozu od placzu w kulowego wrodolnicie, Melchiorie tego wond m m d d. Zaden
mizny ganid, bonrem Enyelay nardou Prachiego, Haws q miznowszu dobre swia=
tu zale conep, metak dalece nagany wroni, ci dz obfitemi zomi z nardw emia
ez fowrecha napwiat zalewali, a faweri rudosc y wiewela rozmaito od prawo=
wali. Wstapozie teoy w m m d d. Sic in particulari numerando q wond q =
gunt. runcta) os grobu smutnego, a wozie czynnym rozpanistwymem wufmiz=
welnay Haws, beoregodny przed soby przestali zal teoy marlowac obicy.

Quod ad secundum multumgen spectat eodem modo lausant Jeter mortem
et hanc tamen toties in bello optate q Latia, et tot piculis u femel puouscape
dici q, fortitudinem tu illig ubegum gualitem ipsa fata ho rruisse, et audacia illi
pnt mltro fuisse. Et quibz omnes salibz hanc partialem elicere poteris dispositio=
nem. Delectet in spordis q pocuqstionem Euditionis iudicis poteris tibi conii=
bare audirendi benevolentiam, dicendo apocutis te esse mentem illond, qua pocu pa=
bant Orationis tuad dictionem et materiam, nihil minus pentos rend ate dicendam
offerebare poteris ptedoloris exaggerationi commodas darent aures. In confirmatio=
ne inuictus esse popet breuior in mortis aduentu et etis est inuictus, quod
pocucupant defuncti multo deprena, qui sicut in obsequio daryub. ita teius
gratia in omnes difficultates mortemq ista promptum habuit animus. Pri=
cum id defuisse, ut galedernum q Latia mortem glorio sus obisset, ad quam se
qua frenus no multo exempli, quaheroris talid suplum uoibz animauit.
In pnculsiore doloribus exaggerabis, qui in alium ante paucos dies pa=
tios limites inuictatem hilanter salutatq ad intensora domq inuictus, nunc
cum em extra illa sub getidw marmor madus reducax. Taudesq orati=
uncula Epiphonemate aliquo, quod ad monent nq adstantes de morte inuic=
titudine

Praxis in funere multo domi defuncti
per

per fratrem dicenda.

Przemien mnie wielce MMDD, ze iakom przeloz stanz wpo-
szodlu tego zaenego kota wmi MMDD. na ostatni ~~z~~stuzi wozonego mego
zpromozonych natych miast, zruumielicie przednie wycie more, g przet-
lum dowicgem wyprzedzicie goczecel mowy morey. Iuz doic nagelmine z kaza-
nia gershosiny smierci anumuzze wad mm Danstwa znaypuie, quonovna smari
ale o dprzozonego mego nowina, o zafogna nowing zalu wizey niz wymony
maigca. Irawdowie powiedziano u bil unrelu humani certus morte
u bil incertus hora morte, ea non miserey mojid si reuerey duntis non fup-
entid non monby non dtati ^{demis} parit, nisi quod fenily ft in canis, uenby ven-
in ofidit. Zdraditu przewrotna smiere, a wybomno ozubata wozonego
mezo, awolozie go ez elac miata, tam icy naywspolizze m czlanio, gzie
Irohalyr wie szable lwiq nieprzyiacielstuy maluz, gzie nieawyez-
zone mestwo, albo dobrego zwycistwa, albo do wchwalobney smierci pod-
sic zwyata, wmyty g rze z smiercie vltimiarac. Ale iz przy domu iz
przy pwinnych na zelu prawi Job M Godziew, gzie sie potra-
dach woiennyeh odprzegwac meco spoznowat, przez meduz, choreb iako
prze, iakigo smierci legata zdradituri zniejiny rest pliedany brat moy
zalu nader wrelhiego kuzna przyclyna. Zycyst tobie iezcze wizey za-
mitz opolone prawac, a czelobowic wzpominal iz memochie zadren bane
zney ani Ocylyznie, ani stawie, ani melu przystawic, iako gzie dzieł-
noici wyczact woiennyeh, y przez miwie rycersky przez ktorz iako
Azymionie, tak y Solacy ^{pr}odkowic icy, y moi wrelhiego zawstie imenia,
y godnoii w dzcepty dostawali. Dambres tobie byl zamierzyl, tam
mial cel enych spraw fowic, gzie stawa y godnosc oprawowaney
y spowoney fowic czot olarszy kmitnocy na fawnie czci cifuie wionuc.
We wszystkieb myslab y sprawach woiennyeh, tam zmierzal wednie

z wotcy, otym nylge aby statownie, z szczepiowie przestob z losciota cnoty z go-
dnosci z stawy, z ego pewnie by byt do zedob, gdy by go byla zastawala, z meszczestwo
prowieczny ale martwy marmor niezawata. Motem pro Patna Polowice fater
mowi reden, z sam sobie tego pragnob aby go byla dozwona traba, na statowne
polyzlic, nakoniu zbrynego zupiriz, z palarem pozwala. Kiekiat dz
mekhat smierci, ltony kulharzy w potrzebie bryge z mezmietiz smierci
iacielem wozpirajiz obrzydze dptey, z Lwola Dona narzega ceyniz wyzypat
Swiakami mi dz zpotykiem z towarozystego, ltony omiego stuzeli cze-
stolowi, turpe est nos nobismet ipsis vivere ac mori, vivamus monamur
si opus est Patria, zkolney iesze lectoy dobre zamistab, z onz z ceyz Pa-
mg bo smierci wozetowae zamyslawab, miano wiec ltony wozey zamirou-
das do swioid wycerstney nauki penion miewal pulcherum est gens mortij
in bello mori. So w umiecie izalby sam niewieczny byt nad tego co wozey
Gre ceynie talbarz stawil, z sobie wolic wazob, tal wielkiego zstawno-
go zolniera przez niespodzianq smierci zalyzna Anglyzna stracta! Utracta
cnota z stawa z polk swioid, meza na wozytlic zompi wozonego. Utracta
jed Mosi ofodricy, z powinni nad zicic, z miltz wieciekz twioid! Ja nabo-
niec izego bez zali z wynnoscie niemogz z gubilem nay miltz ego Sotrabi
zaltorego nad bym byt sam ymarb. Wozycienyemio nay miltzey Sotrabi
wodom Jed Mosi ofodricy miltch przyzob, wozycienyemio miltz z tobie byt
Sotrabiolic porownowanie kraz smutnemi stony walcowic tobo woe-
spob ceynemy pod obuzny Amierci mar mor zaprowadzujizy ia
jierwey ponowaz estiz bravis nay miltzey przemost nadangi swiat
zyczeć poboiu wiccznego, a onyeb tyumfalyes bowi, naltores tu
zdomiem z odwazy zamibil aby mic wespob ypominaz. Office
mortem tibi cogitatione familiare, z wim miltz z wozytlic
walcoburiz

repetit a quovis literarum Studio, ad nunquam officium suum
vehementem animi applicationem, cum voluntate offerre, pietate enim seu
basi supposita. Hic prima Jurguag virtus est, quae studiorum nomini
ne potest appellari. Ita enim dignitas et grauis in omni actio-
ne tam pulchra quam ceterorum membrorum compositio, similiaque ad exteri-
orem hominem, seu corpus pertinentia. Deinde illa quae propria sunt
animi, ut et eorum et ornamenta virtutum innocentia, integritas,
pudor verecundia, spes rem maximam, quae fieri non poterant facta
esse voluerit, si tempus et anni facultas concessissent. Atque in-
claus facinoribus non exitus dno sed conatus ipsi merentur commendatio-
nem. Haec etiam alia bona animi, et ingenii excellentia, iudicii acris por-
ticitas, tenacitas memoria. In fine more solus est moris incertita-
do Auditoribus inculcanda, quae nec qualitatis corporis, nec dotae animi,
nec florentem aetatem respicit.

A Jurdugulis haberi potest Oratio tali modo conscripta ex conuen-
tali hoc dato pro adolescentium funibus actibus, et quia solent haec Orationes
tales immemorate ante sepulturam, potest ex circumstantiis et adiunctis facile
deponi quodvis, tum ad immortalitatem vericulis appellando, si-
mulque instituentibus quaestiones cur tam cito a communi oratione conuersatio-
ne, ab amicis a nobilitate a caris Parentibus in umbra regionis pergas.
In confirmatione vero respondendum est his interrogantibus, quibus
recensenda ipsius virtutes, quibus fiet, secure immortalitatis beatis
suscepit iter, remouenda in simul instituta causa, rationes latius sug-
gerendo. In conclusione felix iter illi appreciando, ut ubi in
optata huius felicitatis possessionem generat commemorare vellet
Parentum et Jurdugulorum. Et simili modo
Draxis.

130
Pactis prima in fine Luen
A condignulorum quopiam di denda

Stanzwazy przy tej Prunie twojej, jako przy smiertelnym wrozie, 11
na którym dnas namigdy melonozony wiec wisi slachetnie pndzony
K. dziedzisz, przypoznawic krami sz zalawsz szpata, zemus sz
tak przy do szlot od mily kompanicy. spotucznowo twoied, ad zaenys
pobrenyos, sz milych szpoczion polowagut. melakas nas smutku y
zaby sz chwaglowosiz twy nabawit: iezeli tak niebo zasmakona
to zes sz przez gwalt doniego wyppieral, na zafone szpoczionwo
is byto respektowaci, a troche wzzechai iz by pozostaly twoy mitorzy
Stracjeli, lat szusznych dorozsz, nadzicie wtobie utracony utrapio
nym szpoczion wipremi fremi justyglami mogl nagrazac, aie
dnah niemamei zagle sz. chwiazes sz tak przy sz bez dyfulticy os
nas wyprawit, przy sz wiglosy mial wogly na szpoczion wrocony, niz
dozesny, na woly szpoczion, niz twozsz, na niebo niz na ziemie.
Wrac nam szpoczion twygo zafonym lym sz cieszyc przy szpoczion
siem, ktore ciebie powizobliwcy smierci twojej polkath, boleie
ny wprawdzie ze na cie szpoczion, niz wiecej patzac melk dzem,
ale sz zety niepomatu ciemny, ze wniebie Oraborem naszym
y szpoczion szpoczion, alec red nah szpoczionowego swisty towa
rzystwa niezapowiem. szpoczion affekt na szpoczion odzuciszny mu
siemyc szpoczion wierzowaci, zes sz wral mitorzymawelu na
tak szpoczion, y melk mily cwie szpoczion, zes tak mitorzymawelu y

przeżyłszy Panne Sługę, wrogą, y Zadnem megranozo-
ną oraz, sobie zapłaci wyptużył, mecz zeszły toż to chce na śmier-
ci meczyłojc wstarczy, my przyno się na niezabawa mowy, gdy nie
wzjęmy iż daleks więcej dobrego nadata niż odebrali, nawet y tego
samego żywota, który dacie iż przez śmierć traciemy niewy-
danku, ale daleks więcej bo wiecejny o mienitła. Owo zgosta
tych było śmierci oplatana, którego widujemy grobie, oraz oplatana
pogrzebiu naboży, acbie po śmierci platak nie trzeba, bo y zmar-
ty wstarczy namyż dla płaconych obywateli, wniebi dla zna-
mitych cnot, a oplatane dla nabożstwa lu przeczepły Pannie
brójczy. Powiedzayce iż natym śmiertelnym nabożnym cie
śmierci potoczył wozem, do szerepłowej wieczności, gdzie zaiada-
sz y niezapomnany o miłych ożyciach, y zamyślnych potrosnych tworich
niezapomnany, y nas tworich kompanow, y spotoczniow pozostałych.
my też wraem nacie pamiętając Dostojnego zacie manifestu
Przebi rednal potrosniow, imoditem naszymy blagac męczy-
staniem.

Praxis Eda Polonica in huiusdem pueri
funere dicenda à guspiam extraneo.

Niewiem na co by mi się słusznym wstarczy pod ten czas ludowy
ofatny postużył, od dajemy oiatu szlachetnego H. Syna Kochanego
Jm D. H., na funere wstarczy się wspomita: a tu iż wnow wac-
nym słusznym, zeszły nadziennym lata miedzy ożalce tangetu.
ale bszczyza by to ierzycie gdy była było nalata, y ożycany a
prawie

prawie w pier wszym biwie wieli będcy wazyta, tawoby oglaba
 z łode wodnego z łowela, ktora by się drugim nagrodzila. Ale nie-
 tośmy i donatylis utracili, co jest swoj polityk w zępcie, utracilismy
 zadla y znalezc ludz, wszystkie mowic przedniy z e przymisty, y
 ukrywoty, ktore znamienicie zdobic ludzic zmylli. Niepominie ze-
 smy utracili, potomka tego, ktoremu to wladna od dawnyed wie-
 low, tak starze i ptey ze mogz zeci bez interesse swey joboznosi
 ktorz smy oczyszcnie wunni, zawzycie się oicy calosc zastawial.
 Godne zarze quardz ludz i wiellich a oprzymie zyciwyed oicy-
 znie, z ktorego mogz bym wrela mianowac ludz i wiellich y dziel-
 nych, gdy bym chciat z zeczy tak wiadome wspomnac: jest to pewnie
 znacna alkha, ludz tak znacnego domu obywa synow, ktorzy by
 torem przedlon zaenyc taliz, pietatem y fidelitatem chowajze pre-
 cid oczyszcnie zicy oraz, y sobie nastawę robize stawali te mu-
 rem, zarze calosc y bezpiecznostwo. Polym podobno mogz ta sta a mand simi=
 znie na oglabane z łody tej wspomniec z esmy utracil potom-
 ka Jm D. H. ktoremu wiellic a prawie Sanctis Jm quali-
 tates, rako do spowin wacenia w zaenyc y Senatoriis do-
 maci ony, welynty, tak gdy by tu byta Jm wola, otworze
 zawzycie wrota mogz do celniczyed, y przedniy z e honow.
 I toby choznie wspomniec z esmy utracil syna Jm ktorz w-
 nizony w dom przecacy Dana tego enty cydystemu do-
 mowi wotajne, niemogzta byla caliego syna Jm wosc zndze

A famulid dignitate

a mand simi = utudine

któryby obudwu Rodzicom znacne, a wtalesy gromadzie wa-
 lie qualitates, zechciał do jmsi wżycwszy q zmlchum się ob-
 napisowu pokazał się gromadzie tych Rodzicom protombum.
 Alce to słuszniejszy q tu optahac ze my otracali to wszystko zastra-
 ty tego dzicicia, czegolwiek sobie albo dom szlachecki, q
 Senatorshi, albo Byczyzna mita, albo religia katolicka cyclyc
 mogła: niejż wżycanie, iako wnyżetku takim wżycane humo-
 ry, q qualitates (lubo to litoś pwniezwał) zchly się wypierac,
 q wypawac miaty; ażeeli gdzie tu zaiste pżymac było, co z tego
 dzicicia być miaty: dowozę iego przy wdżyc wżyceniy, argum-
 ofny, wżycel latwy, wspanialosc przytożyna, szlachliwymy,
 oblatnosci obycziow przyemna ludyjsi twarozyna, takne dobre
 wypawali ponim, iż lito kolwiek musie trochę przy patrycy, mu-
 hat zpodziwieniem słow oryos czyc, quid putas fuerit ent,
 nazycia pżypolita tych ktorzykolwiek go znałi, niemogła inaczej
 kaszyc bylo tak ze nazwieche wiedzly, q z dobe radu domu by-
 cystego, q pżyrenygd zaenych, tak wżycelcy sztycy miat wy-
 nide: znacna wlnwiciu była ta nazycia, ze pwniez szluznicę
 było przytku szpżycenac: alce prawic wlnwiciu nalitore
 smiere zawisna wazywozy wżycelie onym nazycie pżyci-
 ta, nico my szlobymy się byli nalym wszystkim co jmy obcie
 potym szrecieciu meozacowarym obicowali, smelchmy
 nazyci naszey zadatki pwnie te, litorem trochę namienit
 pżycymy.

a wntatibz
 puen

a partibz
 Enumeracione

Przymoły rego zaene, by nam było nieogrzewane iakies fatum
 rozopcia niezayzgrab, ktore nam tak przynic winaz piew zalwis
 tnech. Doelby saiznie mm d. mogl sz dzina pokazac ma
 fmoic, tal wiebacznz ale wole sz radey pokazac na same naturc
 przopolite nas wosylach marke, ze to przezacne w piew, wosylach
 prawic dostatim zobozac chuiata, acokolwied ludy komu znowe
 niem datu to wim rednym zamlneta tal dalece ze mogl szz que
 niec to eloquid, ktore komus wnetudy dawano Compendiu bonor
 natura, zeche to otym opicicim Unizonym H. - latidys sta-
 wy on Anedizes, orednym pacholciu Raymslicy wiellicyfa-
 melicy

Hec puer Ilhaca quisquid de gente latina
 In tantu spe tollet auro nec Romula quondam
 Ut se tantum bellz iactabat alumnus

Do niewiem zely ludy wzgicunie uszey tali sz wyprawaty przy-
 stey enoty, y pilney na flawie woby zadacchi, herreby nadziewe po-
 brewnym czypul: orego godnosi przysty, ralo sz w tym rednym
 wyprawito: niewiem zely ludy dom tsa chechi mogl sz szaszney
 chlubic hrwi fwoicy potomkim, ralo sz dom przezacny jelsz
 d. H. mogl tym rednym czycic: nie w tym wnety przopolitego
 zeboop znatt lubo na czas maty mujal z Mifozem wiellicygo
 niegry Lebon Themistoklesa mowic onim, oc Anapagoras.
 Kihil medicie es offli. Maltu mawa nasowig w boszczelka
 do wazy inze, mato narozpedel w paphi inze, na pzednie w
 od pnowie zach porzycosi, naofatcl bz affektacyey powaznosci

na jwde nawet wady, na int e tal wrellie qualitate et argumen-
 ta summi spei wrytlich wnyd dnyci przymioty. Co gdy u wzgomi-
 nam mntonami stazano ze wmdanym zemy wczod wstaz-
 zac sz mufie na pomienony maske wrytlich przymiotow z etalby-
 to kopyc Aleppotami fventi wnboscyta wogawto, na zal nam wstaz-
 de wrytlyz osoblowie jed Mfow Spozicow. Nadala nam byta
 zym wred, ale wmy jstho wtraci miedli. Lofy jstho sobie za-
 Amili mi ralis Matli zyciem czynic wrytli, lwe wstazawsy wto
 z Aleppoty zyciem newymnym teowic im one wstabe wczod daw-
 sz dnyz sz nini cieszyc niewadza, kopyza by nam byta tenz ta wtrata,
 gdy bymy byli wnim tal wrellie, y tal zaenyd przymiotow niewadze-
 li. Efta wred y delret a wicoczne tudnoty z wstazac, new eke
 wstazawcy sz co ondogunsky Jar na smierci potomba swego pabyz
 mowil - - - - - Plurimum vobis Romana praepra

Vasa potens superi purpura hinc si dona fuerent
 Acz wnim widzato nicbo w stego zyciecia byc mial, widzato
 na iah wrelliz stawe przazacemu domowi, y byly gworoszydlycy
 mial wrytli: nechwalo abymy sz bym zozyciem dostatecznie
 cieszyl: wredby to by to na wstazawcy delret a Droslic Polke
 narze wobie. Pewred nali ia sz newstazam, ale wstli polton
 cyczyc woli Droslic, to ta zeznac musze, ze ni nam to zela-
 ta, ani na wrytlyz dany Droslic pewney narzei, ralis odlugim
 zycia tal y gworosii przoztey cyczic nihsom newozg.

In funere maturioris Adolescentis murana epi
 perdrandi ralis, et styly, gwinde wpta quid inguens in herba
 ad huc rya

in existentiis. in offerentiis erga eos quibus offeruntur, habent tñ singula eund aliqđ
 particularē, et ubi proprium nimirum ut minus ut aliqđ alius rei, cui nō est signum,
 minus alterum. Sic phiala pter commune subicūm alius benevolentis aliqđ fuit indi-
 cium quod Petrus quādam, pōtē contractatū, ut testat Alexander, ab Alexandro pōtē
 sponsis et sponsa quādam coniugii die, in signū nati matrimonij ex eodem bibebant pōtē.
 Et tēca eadem phiala est signū nobilitatis et fortunis, uti in senus. Porquus pter

ad hęc vasa, hęc rām non tantū florere, sed et proxima celsissimam
 fructuū spem facere. Ad eoz Exordium ducere posses, ut ante ex
 quortis incertitudine, quā sui aduentū nemini mortalium, determina-
 tam ad tempz committit notitia, sed vota et spes succugat. Quod
 Exordium per Allegoriā expones petita a Musica, quā quando ad
 lictos pōtēnas ligubonibz gēsubz ingemit, et fatali vicissitudine per-
 miscet et turbat ordinem, licta tristibz, sancta magis permiscendo.
 In Confirmatione modo pōtē in lictis mouendi, vel Larentes, vel
 tutores, causas lictis allegando virtutes eius, vel ultimi diei felicem
 obitum, quō mortales ab hoc calamitatū glend Ergastulo, liberatū in feli-
 citatem pōtē, quia vicissitudinis ex pōtēna recensent. Concludi pōtē
 per reuocacionem virtutū in memoria Auditōis, ut temperent sibi eoz
 causa a lacrymis, eoz potius applaudant, quem virtutes immortalē
 fecere. Sic vgl.

Pax in fine Adolescentis maturis

Indus inveni naznacze note, zebz wedlug mygli, yozatu, yozp-
 dobatia ludzkiego przegromy wozgm, ciezacy serce, text wygra-
 wata, niema pōtē, zgodney harmonicy wozpōtē memoze, obnago-
 na zrozumu lu mygli ludzkiego wygrawac niepotraci, raz na
 aqga stron egzorcialich, drugi raz puzozca, raz przy zato mygl
 Nd niacod wozpōtē wygrawa dym d nei, drugi raz wesele woztat obr-

awszy, wesoto slobi wstaczuwe hymnaryczny dychania, z Nuptiales
Pedas funereis odmuenia finalibz. Doznalimy smiertelney muzyki z osmu-
bnym slobu wgrob zroni od aige uato jnd, uedy wofelaz pocielchy ozeli-
wary: przelic nader ztegu swiata na jnd, ueluti in herba pafaz pzy
podglapamy, miasto wofelaz noty melancholicznej dume smiertelnym tonem,
wuszach naszych brzmieqz stygemy. Dal smierec z dobry mysl, z concepta-
mi powanowac wrotum zatis niedlugem tywobem moze, a raki nam
zagra tal shalac musimy. Azholwiel nie tal nader melancholicznie
przy tym alicie smierec intonowata, zely zgota wesoty mysl odbranoy
nie nam pocielchy nie zostawowata: przynosi nam albowiem doppi wofela jnd
cnota sumto zrensum corielu, lu swoy dozy z atofci przywiera ziona: ltu bniem
wspomni na zywot icoz pza ze ile mudni, z lat, tyje kuzni do mgorosci
z zasty przybywata (sic te penda breuiter laus defuncti a protulibz in materia
ammediata commemoratio) wrelkie nam przy tym wofel ozepi smierec tyje
shwa, nader talis jobo znym zywotem ptkuwnic zastugowal, tal icoz
nie ty silwie ozelwidal, corzasta z wrelka niematy wofela przyclyna, smierec
bowiem obra inkuw est uita: smierec dobra przypatryba z zabnyoz przy-
riaciol Adnial awesoto oblogostawuoney wiecznosci zacyna muzyke, uedy
szeglnoz dusze, przez nie przoztyed wiekow pnowazze carbul, sadzi
bonza nudy przynie niemozie. Zywot racy by nady lustry ptazu a nie
wofela przyclyny, gdzie Virtus inuidia exposita est, naywielkie prace
wpo zylki prozne a wltogoty obfite, gdzie przyjazn niefatezna mesze-
ra, tal zediu uidentum, au fallendum, gdzie prognozi wozyltu, a nie falc-
go memar, szeglnoz a smierec nar zywot, ltu azholwiel niedopma-
lu rest ludzkiemu zoty kowi, to dla nicy zely dykwiacz, a glowa mly-
briem chodzi, ale shutek icoz bawo zowny, z przyemny, taely shuznie

Sic do ziotha przynowac moze, lewego radix amara fructy czysto dula,
 zpozyczawszy bowiem napozobli unde mors pululat, na otrazienia, q czolwie
 choroby, ktore sy smierci przyclyne radix amara, ale po smierci stawa
 zostajca, q wiec notowata wamystach tucylic fructy dulas. Hic item
 potest tractari laus defuncti, ostendens quomodo ille famam sibi bene mentis
 comparauent. Vnawal se smierci uesela przyclyne uuelii spasonu-
 ca quuntiang, luedy uol delicatius bono exitu, byc powiada, prz-
 pada nato z danc wiele nardow nietylis balwochwalstwymi zastepi-
 nyob, ale q chryescianskies, ktore przyciwt swoied fata gaudis obchodzi-
 ty. Hic dcedy smierci nietymfui & concludendy ostend memorando uer-
 tutes defuncti. Huc referri potest orapis latina senpla pro scho-
 lastico exercitio in funere Studiofi Todaly.



Nescis quo fato accidat, ut mors familiaris senis de uuene n
 triumphet, mirari tamen desino, quoties subiecta communi mortis im-
 pensio natural, et a quam senum uuenumq intueor conditionem, omnes
 enim eodem argimur, omniud uersatj orna, senis ocyus sors exilium
 gaudente patc. Occubuit itaq genere nobilis, state adolefens, studio
 eloquentud alumnus, uirtute si non omniud at multoud antefignans.
 donulus certe omniud. Accipe nunc quales quales lacrymas Todaly
 optime, quas tibi commilitoniu tuonim uomine affert, et quom beneu-
 lentud uirtutis indicem spectati, eam nunc lacrymanu monumen-
 to lamentabili testatu intueare. V. quidem legis humanu uita quon
 est illaey mandam defunctis, ut cuiq Patenijs Imperator, tum exen-
 ctud Patrem suu audiret uocem hanc tauratyrimum doloris solatid
 usurpauit. Sciebam Patrem meum mortalem fuisse. Anaxa-
 goras quoz Philozophy uel hoc ipso, cum exul de morte filium

certior factus esset, paterni animi luctu utcumque sua lingua respondit, se id a
me genitos mortales, communis itaque les mortalitatis inhibet lacrymas emper-
re gestientes, nisi natura ita comparatum esset, ut continere nequeant
dolorem, quem virtutis et consuetudinis, cum aliquo vales exlinguet. Vos
hic compellis, qui in eadem cum iuvene hoc Salsitra via incedi adfueris,
qui sub eodem deijard vexillis mensuris, vestros vultus me quidem tacente
non dubio testimonio profiteri, ita curricula vita sua inter vos Senensium
ac nobilem Iordalem egisse, ut dolentibus tam egregium virtutis specimen ex-
stam lacryma campant. Placebat hinc eadem e veteribus Doctis opinio
qui Ethnicis superstitis vis tenebris involuta, virtutem simul cum vita
interire putabat, hic enim per virtutem perveniat non interit, vivit non-
interitur, non quidem eam quam mortales vivunt vita, sed perenni morta-
lis gloriis gressu, post egregie transactam vitam cursum, mortales comitatur.
Indolere quidem potuisti nobilissime adolescens ex Theophrasti iudicio, qui
monens naam accusasse dicitur, quod coruis et cornibus vitam duntaxat,
homini vero qui longo vitam cursum multis omnium artibus potuisset, tam ex-
quid vivendi spatium conceperet, doluisti quia non ad sapientiam pro-
sequum perveneras, teste mater aeterna sapientia, cui militari sa-
mento auctoratus eras, ad aeterna virtutis gymnasium evocavit. Sed
in nos potius luctu hic denuari potest, nobis lacrymas et dolorem reliquit
qui tot laboribus, tot vigilis, tot curis in ea inambulans, quod tu ipso ve-
ritatis sempiterni aspectu consecutus es. Porro omnis doloris
sensum amove, cui immatura quidem ad scientiam humanam capa-
citatem datus, sed natura ad immortalitatem, et ad divina sa-
pientiam virtus fuit. Invenere igitur felicissime possessores in aeternis
illo habiturinis domiciliis, cuius te in eadem bono auspicio arbitror
eam gloriis adorna, non quod viles aeternam humanam labores amittatur

Sed quod immortalis

135

sed quae immortalitatis studis accensos, sacris cultum ordinibus adse-
gitur coronat. Vos vero dilectissimi sodales, qui virtutis huc ex-
quis speciem orephid dolcis, statuite vobis ante oculos adolgentem
hunc in grana stalis flore quavis dubitatis, atque ut Aegyptii Simula-
cra cadauenum, inter epulas collocabant, ita vos iuuenem vobis simi-
lem, non tam de desiderio quam spe vitae diuturnioris inetas vobis alias a mor-
te defigentes, in animis vestris semper collocate.

Punctum 7^oimum.

De Oratore dicenda in genere Virgini et Matronae

Non nisi in laudando sexu, haec laudatio differt a laudatione fi-
nebris Adolescentis cuiuspiam aut pueri, prout eque ibi dicta sunt
et hic ferunt, valent autem pulcherrimas Comparationes a floribus plan-
tis hortis et aliis rebus delicatioribus, sunt et Apostrophes, et somni-
ferentiones ad parentes, quod cum illi sperasset suo tempore ex filia po-
tentiam et iam ornatum muliebrem, praecipuos parasset sumptus,
iam conquirentem dotem, mors hanc omnia praecidit, et pro sepulchro
cum beata filia consepelivit, breuissimae Orator excurreret potest
in laudem virginitatis, quod deus est Angelica et humanem fiat deus
simillimum. Vbi laetatur Virgini quod nullis fatigata matrimo-
ni incommodis. Angelicis mentibus et sponsis puritatis sit con-
iuncta. Itaque in quodvis vniuersaliter comparare potest
vita humanam floribus, ut ex doctorum sententia, quod thesis esset
roboranda auctoritate aliqua, aut Symbolo. In confirmatione
vero Jacque similitudinem hanc competere Virginitati, ita in con-
stantia et vite breuitate florem representanti. In ~~itaque~~

Confirmatiois Virginis defunctae assumulare popes variis floribus, nunc
litis nunc. nra, assumulatiois tamen huius operis rationes danda, petita
ex virtutibus eius, aut certe ex splendore familiae. In conclusione veri
multa parentes defunctae Virginis spei sua, et fuleri senectutis, operis
in consolationem erigenti, vel inde, quod suba educatiois sua sub
infelicitas avertitatis regnum commiserint, ad extremum gratia
genda more solito hospitibus, et ~~parandis~~ adlugubre conuivunt.

Peaxis in funere Virginis

Patruis baczni krotkosc zycia nieszczęśliwego przysowny nym
dobrym, który ledwo świat widział, nieszczęśliwym przysowny nym
goż dnu gżicamfwo, y młodość gżicamfwo y smierć zeni gnie W,
S. D. Quasi solstitialis hecba pauliper sui regente exorsus su
regente decem, wprzod choroby, apotym smiertelnym pnieu nieszczęśliwym
zervany y zniepety, potwornego tego mniemania utore nikomu pnieu
zoe meumie niebu, ludy temiere wkwicciu maicrarsnym pnieu
dym pnieu Stanawarskiej od malowato y pokazato pnieu do
ludzi wiadomosci, ze acz bardzo znowel jako lirat zby kocnym
zwarony gorcem przez smiec wstaje: atoli iednak pnieu
to musiemy przynac fanowi Stanawarskiemu, stanowi meumie
wosci ten sam światem dliczym jest który y samo oba Boskie na
sie znabia, iz się wnim jako edawny racy domniematu na
ludy, ystawicnie mupaięce się mupaięce y wictry, pnieu
do wieclonych Wincayon, gżic jako ieden pnieu rad longor
campos et lumine restit purpura, solemq suum, sua pnieu homin,
tal, acz podobat niebu y ten świat, natyod smiertelny
zozony marach! mzemgo nazwae kwicem lili onym
la

dla wronosci Danneńskiego stanu cnoty y ozdoby, możemy
 nazwać wyją dla własnego temu stanowi państwa wstąpić, ażeby
 iż z takiego domu na świat wyszedł, który od waga y krowię, ażeby
 raz odowity rodziny Alekset przygodził, y jako nieśmiertelnymi tran-
 manjami odmalował. A nad to resztę widać nad herbownymi swe-
 mi wzorami, kazał sobie wyrylować et decerpit dabunt odore
 daleki ia tu suszenie przy nam stanowi Danneńskiemu, ko-
 ry na przyjemniejszą, w ten czas wronoscią napelnia wicznosc,
 tuż nieuchronną śmierci ośły zerwany zostawa. Ażery go
 nabowide nazwać podobnym farby, melu hyacynthem, który
 tak wielki wiech y dozwicie y tużlic w wiefelst obw, jako wie-
 le kapiał cnoty opobami. Jeż i podobno mnie wielce m
 S. D. Smutnym y zatyfnyym wzgiewm, tak wielki rozpadaie, jak
 wiele słow mowie: wrem zapewnie co powiedzial wden sine
 dolore n' percunt, qud cum amore profecta sunt. Podzwawali się
 oni rozmartyj sice w swawici twoiej pswachy, y podzwanego po-
 bonfwa, gotowali przyzwoliz tej glicy opeby, myslili o pofuga
 a do chet dozwili wswycho inaczy odmenit, y te wota y tena-
 lizicie wredneye z rozmartyj corby wtrunnie zawast. Dymie-
 dnal wzgiewmone ferca y ocy dwie cietcy, y z pobozne-
 go swego wychowania, jako wedyjny Alekset y wloszany za-
 dach przy edobu donuba posytaty. Dym się mowie cietcy
 a wrod mm P. D; zaten przescaandlicy powinnosci ośły melu
 przez cenne dzwielik, a zeby tak mta z tad zanyed gota

pracyomwici, i a kolokolarek w tym smutku ochłodek przypieci mę-
gła na chleb zatójny potornie wywarzaj

In funere uero matronae nobilis mantales
hunc ad laudem apparatus poterit assumere Orator

Imo Ex virtutibus laudabit amorem constantem et singularem
erga maritum, quod variis amplificare poterit Exemplis, et vi-
vendi illasium dictis. Sed laudabit hanc tam liberam educationem
poterit etiam brevissime innuere pietatem in Deum, liberalitatem in
genos, clementiam maternam in subditos, prudentiam in regenda
familia, usque totum absolute per varias Apostrophas, ad maritum super-
stitem, ad liberos, ad subditos, ad pauperes turmas, ad xenodochia
quibus etiam omnibus valedicentem poterit inducere defunctum. Proinde item
fortuna recenset, qualia haeque sunt optemior familiae ipsius in qua
nata est, et optemior mariti familiae, cui maritali vinculo iuncta fuit.
Comparabit haec illius famina, cum aliis feminis aliqua vir-
tute conjugali insignibus. Quod si fuerit vidua per dicta angli-
ficabit funebrem orationem, ex virtutibus viduae propriis. Quales
sunt continentia et pudicitia vidualis, contemptus rerum mundana-
rum, constantiam in rebus arduis, amor cum extincto coniuge
extinctis. Vbi gratulantur viduae defunctae, quod cum ea iam
felicitate in ius conuincta sit post cuius obitum tenebras
plusquam lucem dederat et pro coniuge ut ait Poeta
amauerat luctum

Practis in funere matronae

Shego

Przebiegiem ieden wyraz z Potentatom miasta tego, pl=
One obs na ostatni termin zycia naigey antykości wietu (1607=
lucgo gnie wiele mmd. kazalobis pamalowan liciat kio=
any zsalum nagysem, hodie tras nihil hie luitnie utro nisze=
ro, hie miedzy kwiecień panie utro pozostay z doby nicem
nie stano. Tociet wizenunk prowadzany smiertelnosci tuż licy,
my zyciu naszym zamierzamy przewstrowe granice, a szejm=
klicz sterowom wotb maecy nadas delictuic, breustrum est im=
pus gita et fere nullu. Darms nadzieie twio walkocny bohaly=
ze lrvawym miczem podpremat, daremno magny fatonic
dowycem licy, y moment smierci zabolba opatulez, darms
nieznyczeni Swrata y zemi Monardowie, meznemi, y ocaynemi
copraty boli y znowie zaciwicie, darmy y wy Szary ziem=
klic z Junong wuzzie na lonce w zecie, gita femina bre=
uis spem nos velat inchoare longam. Nie psymem ak ze=
oz samy tali wizenunk nam wystawita natym datafalku gm
k, ktorey podobne ciato oddalimy zemi, mogta ona ofobie mo=
wic noszqoy flonimg! luitneta a luitneta na porzio wozze=
niem, y stanzylng familicy z doby, luitneta znyozayny prd=
lom swoim y pomoni zlotym byto zwigolim matzenolim
swiona podobnosci; luitneta przynalozylim stanowi z sa
checkiemu ozratch wychowanem, luitneta nalsniec woczyblu=
mi szredianshemu stanowi przyswoitem cnotami ff. Ala=
bot to wprowadzie ta z doba w dowitey familicy, ciemnem chmurami

Invertebraści zarząta, y wetzad hoynych opiewanego domu
zanazona, iako z dobra litu dżem quatuorwyzm zalana zniszta
wora nosic, ied nak swo dostonatech, liore psobie zostawit
liuy pamieci kwinio, y tym przynamicy podciży ferca poto-
wicy, smutne ferce Jnd P. Matzonda czerzy. iz mu tak wiele wo-
siewcatego domu, cyney pamieci swoicy zostawit, psobie wize-
malon, iak wiele wyboz nosu chrześcianstwy y wprzysłonych
obyczaiach wychowanych, y wywiczonych zostawit polomlon
Smutny tey znicozacowaney, y mepsowebowaney z foz y mat-
zoneli, za ten affekt przyiacielstwu y chryescianstwu om m m d d.
Przez mie sluge swego vuzemi do peticie, a przy tym wyprze-
mie tey psobie zycly, aby om m m d d. iakoscie raczyl byc w tym
zalu dolony participes, takze tey zebycie onemuz, chueli byc
om m m d d. luyubis poci, o co y pswore imieniem Jnd u f d z n a -
dzem.

Punctum Quum

Unde laudantur in finere Cives

Laudantur Cives a variis officiis et dignitatibus laudabili obitu in
Civitate, a laboribus in negotiis utilibus Civitatis susceptis, ab amo-
re boni publici, quod promovenunt. Laudantur itidem a iustitia
vigilantia in magistratibus quos gerunt, ab incorrupta inculpa
tag legum Civitatis custodia, ab honesta filiorum educatione, a
iucunda erga omnes comitate, a zelo promovenda gloriae divinae
a liberalitate in egenos, a pietate in Deum et adhaec
a gloria

a gloria et pia domus proprie gubernatione. Videndum etiam
 an aliqua scientia defuncti fuerit insignis, et si fuit philosophus
 laudabit in eo subtile ingenii acumen, perspicacitatem in cognoscendis
 rebus, quod fuit a sepe remotis et elevatis, si uero fuerit medicus
 laudabit Orator felicitatem et gentiliam in morbis curandis, diligentiam
 Christianam in visitandis aegris, charitatem in egenis, quibus gratas
 subueniebat, et infirmitates eorum curabat. Et uero uero si uis
 iuris scientia clarus fuit, laudabit in eo incorruptam integritatem in
 consiliis laudis proclitatem, spontaneam, et gratulatum in saepius ui-
 suandae et pupillorum iuramentum defensionem. In Oratore laudabit
 uariam, et multiplicem eruditionem, uariam ad aulam Regis laud
 puerum et aliarum facultatis legationes, et in illis efficacem et uti-
 lem uera memorabit eloquentiam. Consolabitur denique facultatem super-
 stite defuncti sobole, patet namque uirtutis ad rem et mala ad
 quod exornandum potest adducere exemplum Philippi Regis Mace-
 donum, qui monens dixit non omnis morior, quia Alexanderum
 filium in quo ueram uelinguo

Praxis in funere prius.

Dawne było pytanie y pozony spór między samemi Służbami, cielawo-
 mi męzowści badaczami, liberali y przyremna, czyli zła y nieprzy-
 iazna ludzkiemu narodowi śmierć była moi Łachawi S. S. ktorzy-
 ie do bry w ecy, byc w zmieli, kęp mniemania swego grawde
 podgerali, iz ona za swiadectwem Krasnowoy Szymoniusz liberat
 ab omnibus uitae molestiis uualnia obulipotero, odzafunkon, o przywosci
 swiatatego, ktore znowich y nagies w onyja zepesnia wy wielk gwarany tonio

ponosci musi. Czas, ktorym zta y nieprzyjemna śmierć od zata zgo
rey nagane dawali, iż narząd tal szły y Boaterski związeli duszy z ciałem
rojenia, iż z twierdzą od wszelkich wiech y dobr gwadlem wyziera, iż
na życie samo nadatore ludzkom memery, nie nikiego zniepowierzanu
złoty bierze. Jeżeli iednak to prawda iest takoz, prawda byc musi za
Twierdzeniem wymownego Heymannusa. vltis actus conferantur finis expetit
y zapudobnosz nauke drugiego moro ex presentia vltis actus ponderanda
iest. Chęteba nam oż pytać jeżeli śmierć wbozney pamięci Pana de
remu była milo albo strasna, nuan wyprawdżę przytądla pstały taliego de
cas miesta naszego, dla zgułtal cępnego promotora dobra społitego, dla
rozłączenia się z nami tal miliego przyjaciela, y kolegi, ale semu była wyfoto
y potal wrelu godnych niesmierelności, y quoba zastępacz pędziana y prz-
jemna, bo jeżeli Dhułsof y oraż obywatel miesta deymflicego ktorogo wymusił
awenwie pierwszy w dęymie kolofit widzęności. Episcopa wybrusowata, wofoto
dla tyed cętych wrelu omieral, narządż mu nieprzychożalo nagamie
zety logo przez cały zywot swoy w mieście orat: gotym datego y wiczał
ialto janc odepcei rego deymoni autemu zadac miato: paitęcie iż przez ho
do ktore w dęymie strawil y w dęymie, zwożetie oto parat, awtym=
był wozylie mygli ptożil, zety był mafta swoemu przyceciu, y pobna puzo=
ltego iakd najwiecey przyminużil: a nabońcie wofoto omieral y wotal
litoż monior dla cępy iż cultum dies stabl. S alioz iednak ochotnicy y pre=
relexto ofwoim dęgo twarata odepcei mogł trzymac zacney pamięci S. de
litas monior dla tych wozyliech oz tench przyceciu, ktore iż wnim iakd wozze=
naku ulum rajnym wyżiał, y wyrazaty; a lomu przelataiego wozylie
ktore w tym mieście ptożil przyise byli: logo pobozne zycie rego wyacty
komarę pwożne rego obycia, y mila souerfalia pwożyła. a ofparaniu
y pomnżaniu dobra społitego iż moro. Twierdzeniem iest to samo miesto
nasze ptoż y obycie rego ofobiefkowania, ktore iż tena zwożetie y ptoż
pamięci

pamięci y uniozney zottany w zrodzic ię z pimi meche. Nuyt potzeie
 q nlym doie wintzowae, a zlym puzozem wofitd monie lity monor, cum
 quante fuly meis dlepus meud dolona fit pscam. Wlazremy meczowetowang
 z tude qutraty tal mitygo ofiada adatgo iz talicy pnyoz, powetowae memozemy
 wetzach ei wofnych zanzuzae myfiemy wofitd nalyonice pmięci dla wityo=
 blid ego zycia pnygo, q z tuz nazywajemy a smierci rego byta, iz woz eluluf z do=
 bio my puzoznia. za wygolim y zoc hwalę dlowy, quafi acerug bityci ingrefy
 qf depulim in abundantia. Wozit wozob wofitd uilal, hore pnygo, q wozat
 in obftridci emt hore emulata pnyoz pnyoz. Za dlym omie z pnyoz abym
 imięci m pnyoz dlyonli, q dlym pnyoz wozob cum in dlym, qat chrozca naly
 pnyoz wozit, q pnyoz wozob smierci pnyoz pnyoz wozob dlyonli pnyoz
 me aprafat mactate q pnyoz wozob dlyonli pnyoz wozob dlyonli pnyoz
 iz mactate pnyoz dlyonli pnyoz wozob dlyonli pnyoz wozob dlyonli pnyoz

Punctum qnum

De Oratore eā, quā respondet ad praedictas, seu de mandatoria,
 qua gratia aguntur in hospitibus.
 Quis unica tantum esse solet illis sufficiat una vel altera gratia ead suis
 pnyoz wozob. Hic communiter dicitur non ab ipsis q curant fung, sed ab ali-
 quo alio nomine illud continetur hae puncta. Imo aliqz committit dlyonli
 pnyoz de morte qui graus ee dlyonli et ipza orao, vel ab aliqz sententia dlyonli
 solo Historia, comparando pnyoz bene de adlo et de dlyonli meoito, non n pnyoz
 nec mortem illorum esse de dlyonli. Si hae materia dlyonli oratoris tractata
 est, uel certe breuitatem, et constantiam pnyoz humanis hoc dlyonli pnyoz exponat.
 uel laudens Oratores, qui pnyoz perorant approbata eā, quā ad dlyonli
 de laudibz defuncti. uel a declaratis ne dlyonli, dicendo uel sum esse dlyonli
 quem ex morte defuncti tum pnyoz dlyonli, tum affines, et cognati hauriunt,
 dlyonli laudes defuncti recentem. Hae gratia tum Oratoribz tum amicis, tum hospiti-
 bus agunt, qui ad pnyoz eā extrema obsequia defuncti conueniunt. Hae o=
 pnyoz Or' cum nomine, in quom pnyoz respondet, ut in lectioibz occasioibz

studia et obsequia sua illis rependere possit. Tandem ~~Sto~~ Sto et
ultimo ad lugubre conviciu mutabit.

Praxis responsoria Ima

A defunctu Dofateczny nader moim Janiem zabawe sobie ten obrat moim amice
m m d d. Utorz prz nato wial, aby codzienne niiny dwiata tego q zna-
komite obaliny Zofista q Danfio optaliwali: awytlis bawim i walo tego
sami codzienne expenitiz docha zemy, colioliwel w mnyrasu stawy lwi-
tuc q awitneta, mierzego inzego tamtego mnyca dostalo tyllis zu-
dyed w padlow. Dofateczny dzy miaso o miaso wpa da d fofefio na
Zofefio, Monarche na Monarchiz, tym czasem idno zongie zpad-
ku porystaic. Dowzem dotyc pracy na etoby dawsz polow yowpa-
mialzon rky tacyk wystawionym budynkom, ktore ty wproch q
pupol obracisz; samemu ludzkiem wyciu plazu q tez pacycyt, nad
ktorego z gubz kazdemu ofcium egre codziennea iet: zaboye breni, q gorybie
lamenty, ktore smiertelnowe przyz gubie codzienney zywota ludzkiego zez-
ta. Potego czasu loncea memais. Zaraz postracic pierwszego wlowella
familia Adamowa, zelazne prawo smierci nad wszystkim nianem Danuiz, ce
pomawszcy, te jebie zabawe obrato: to wumieic tego byc dnowi wremu
od dancgo, ktorego smierec prawem fowim wspita, mlypec o jebie onemu
Zofefio aby polullu dmiad on brawdy ten dopra winny, znowu
zywota swirogo biez debtal, q z mimi omly amierfatis braterski od-
prawowal. Lez znowu byc swirogo stania faly q wstbarumia da-
zenne mogte ymartemu cialu buduiz, q pchowawozsz, ofpatremi ty-
mi zeqnais, to pierwsze wstbarumia wumne byto w dnowi fto, ten sum-
manusz q niine potomstwu ofpicio w nadyed ludzkiego zywota mo-
deratny poadta, od ktorych waloby h deditawicure zabawic w zign-
fay te niiny zezte a prawic codzienne natze ocy per roctigala la
cymas

vel parentem vel alium sanguine unctum exatans, et infans quos teneri
affectu gratis hospitibus habenda; alacrorum unctibus pro pane lacrymand
facienda.

Praxis eda a Domesticis quopid vsq a Filis in Sanere Parentis dicenda.

Thesauri fyra pro czarnemi zaglami wrobcie porracaj, ego sic wiaz as,
a za amartego maizc dla zabu wrellueg z szaty sz, w morye z, wunt
mnie wrellke mmds. w takim morye tez logic sz mamy, q tonachory
Imy Im' P. Oycy q Dobrodzicia utraciti, atak mesprowiecionie ze pier-
wocy opcie ziemolnie opupit, niz oicgo chorobie do nas puz ostalych
wrosci przayto. Kierowpato do dania puzicly wrosciluey chorobie mesprow-
szto mitemu wroscioni do porracenia, lto zuwerny celow utalic morye or
tez ostalych, ze taluego Sana utraciti! lto puzicly tal wrellueg lueg puz-
danych, lto rory me Sana ale Oycy szgubli! lto doka ferec woszczelam wroscili
cy sey gromadnym obywarciom, zely pro smerec Imy zaglacz sz nichraia-
li! a niz zahony ubagie sienty gotz elne, lto gresny puz gresny
obra mowiczy puz Dobrodzicia! o nichubofawa obntra smerec! ralkos
wrellueg odmiane wodom naraym wozgniti! ralkos mowce wroscy q puzpo-
dzone, q polityclie, mrezelle wozwizati, ale mrezem wrosciti, a za
nam wrellu gospodarow nie wroscnym puzarem fuzym mrezpaliti! a za
nam nie wroscu nadwore fuzentolam, dignatarow mrezamordowati!
a za fortec q wrellu wozay wozpoblyed, z elnwi narayd rozcych Anatorow
wz Duchowonych, wz twrellub, na gory mrezego swiata mrezanofli!
wronalze trudnot sz wtey mierzc Anatum delictom puzca wic wo-
la albowiem ta ict naprozod wrocha, albowim tu naraym smerec puzle
mrezalegali: Constatat naz a tu zla mieda nam d lueggo muel tu as-
tych polach fanozuzha. bo acz, zolniewolnomu cos puzobne rest zy-
ac nazze Kanowi, tu narawicie obzem lueggy, wronal na
mistry

multo nazze posty eos na Rothary albo Zalafe Lasterio. Alciu
 sic stabs. Vita decepsit, uniuersa genti memoria mortis sub ad exemplum
 virtuti relinquens. Dixerunt vno in modis quod ostendit quoniam multo
 melius propter osyphozas pumies hama frogs quoniam in modis. Alci
 vlym statum alci equaige multo serues tyce oryphelich sponch addat.
 My tez vno in modis vno in modis vno in modis, et obsequi dotegs altu
 frutneqz potuolnoicqz zal possobie, ralnepz racnoic qz fruta sru Dobro=
 fiaia narzeps wycigata. ostendit vlyphic, qz epozemy sobiecto sru in vno
 sru epozemy te acz vno in modis alci vno in modis vno in modis
 ceqz qz obsequi ceqz. Nam zats qz vno in modis. In vno in modis
 Lem nepopardis.

Ado punto huic uniuersales in inscriptionibus sepulchralibus
 sea Epitaphis preceptiones. Imo prima inchoandi formula quod
 vana est nam vel est. D. O. M. magnisqz senibus, vel suis manibus,
 vel Aeterno Imperatori. vel Aeterno Es magnisqz manibus, vel per
 alioquinem ad statum, Subiste tantisper viator si placet, quis hacten-
 gah tamulo lege, vel heus viator agita et perlege vel quosquis est via-
 tot est qd ex te quadam. Admiso hoc inquam sumtu defunct vel tita-
 los in vita habitos exspere. Sed summa capita vna mentonibz, ipis pro
 sequens in raone staty staty familia qz. Itis locum tempy statem
 defuncti modu mortis, et personam insensentem addes. Atqz Concludunt
 quandog exhortatione repentis ad memoria mortis habendam, et vltimus
 vna punctum. Videlicet hospes quid sim tuus, qd fuerim nostri, filiaz
 ta idem qd tum. cogita et vale. Vel O terenni hospites mortis
 bene precemini nam et vos mortales estis. Vel quosquis est nam te si vi-
 des in tenebris dum potes tuadente mortem mature more, hoc tua erit gla-
 rior vita, quo in illa mors ipsa crebrior, dum cali canant clajicus, ad quod
 ut vly seunifcam tu precare.

utilitate seu necessitate diligendi amici, inde per applicationem inferat
 subiectis rationibus, ac de h. induerit in animum, ut peteret ex
 hac vel illa persuasione sponfam. Ede memores laus eorum qui sponsalia sunt
 contracturi, et ex parte quidem sponsae aduenit ea quae habet, tam ex parte no-
 bili ex parentibus tum ex propriis dotibus. Quod autem ad sponsam attinet simi-
 lia de illa narrent, interim non obstantibus opera ipsius in seipsum obte-
 quiri et Principum benevolentiam quaerenda, postea in hoc puncto orationis
 industria sapienter emittenda erit. His articulis addat ad ipsa petitione, ut ea
 quae petunt habent. Ad syllogismum ita hae puncta reducuntur. V. q. qui
 quidam amicus de quodam bono. Quid maioris q. q. amicus nihil optabilius habet q.
 Haec maiori q. sponfa et Imum punctis artificii. Minor vero d. q. quidam ami-
 cum ergo de quodam bono. hic autem a quod te regit et datur rationes
 quare. Concl. ergo petit per me humiliter, ut liceat q. d. petit habere.
 Ad hoc conclusio continet puncta 3. artificii ut patet, vel se tractari hoc arte-
 ad. Difficile prout. Line amicos, ergo intra familia quidam sibi amicus,
 non est membra continet consequens

PARADIS

Dudum q. nesciturny bez przycia acla cyrowt labo to tascawego, lubo
 odmianu. Rezejn przyciawnego doznawamy a tak co wniogrodnych
 oblokach zatawno stonce is apozromnych swiatlach mignai, cyed w-
 chach potkowina, to wiodzenyach przycia narzqo ad manach wremy przyc-
 ia acla cy rawnie. Iezeli mepzycia na iaba godzina mepzycia narzqo
 przycia lwin smutne na feriacz chmarz zatawnie tatwo mitego przycia
 acla obczysti z rana kszelnie wozpazza mepzycia q. d. yezeli z d. z e
 wozqo potocznych rezejn rapzost przycianemi puzecchami q. weselem
 ferie wyzaga q. ta przycia acla m bursicy q. pofed naley ponna-
 zac s. z wyzala. Gajz, iabs mowi Lanius Secundus res Epitoni X

hones amicitia qstair. In hoc discursu exprimitur Enti
mematis hoc antecedens difficile viuis pnc amico consequens
vero talis elocutio esse potest, tunc a tali qstairi sequem abqbyd ob-
latory qnd pprzacnego wmd mmd. domu pziaciuela felicitatis fud
complementum nice pagnic. Taly ma wmdomy qstair no pagniatempo-
rum inuina nudy niezacmory pziacyobczapw familicy wmd mmd. splen-
dor: metayne odwazne tal in fags quam in toga lu lptey menta ianna
pziacyoiznu drowley, y nierym pziacyuelblum zachowantu omypia stater
y sezewie (post huc laus spoyt inferana, qub ee n'at abeius specie sed
ab ally dotaly). Do wozytaly qnd opatruice tenz pziacyemne pziacyuela
fwego wozycie wmd mmd. pziacy, abqbynu pziacyemna domoni pziacya stu-
aye wozhazal, adozawpacia wozyceney pziacyani pziacyep pozwalidzuy
post mowm experimntu doflonaly pziacyemne pziacyemne. Nam
nadyie ze wmd mmd. pziacyemntow fby od bozadaryod y qdonyob
obzycion wozdobawszy icy wozhazam gadyie niezachic, a nastym
pziacyuelblum pziacyem nice pziacyem.

Alia in eadem materia breuor

Daly zamystow bwoic puzastony tacy memoyz qnd Lan. y pziacyt nay
witym pziacyuel fwoic, abqbyny ee y wmd mmd. in agerto otworoyz pziacy-
naly dotrawny on wozelley obeci y opziacyntu wmd mmd. omie pziacy-
maly, obleynt pziacynego domu wmd mmd. o pziacych wozycuelly a
niewozielnego pziacyuela dzy Zapac, y z pziacyory ialy naywizli-
sty byc moze wmd mmd. Sanstwa pziacy, niemyuizye pziacych dzy-
dom, ale y sam chacy tenz nadye qbyd pziacy, y metylly flugg abe
y tyneq lu wozelaly zamystow wmd mmd. zostae. Pziacya
o mibofinoy tacy wmd mmd. zemaizy oba na pziacyenicy icy zna-
one, y nadyofate nicy zamystow lat emizeny, oncy tobye wozyceney pziacy-
X racyz, z pziacyem, y pziacyem nice pziacyemnataryz bozacyz macyt.

143

Punctum 2^{um}

De oratione Responsoria ad superiorem Petitoriam

Triplicem respondendi modum invenio, nempe respondet differendo, et promittendo, et absolute negando. De singulis brevit.

Si igitur respondendum sit differendo, petitorum, tenentur huc Puncta esse observanda, quatenus acutissime Domini H. amicitiam expetitionem. Eodem extendantur, Cunctis Sponsi, et mirabilibus illis, Sicut Voluntati Divinae nec otiosam, Magna momenti Committendum, ex cuius mibi, qui respondet, se se facturum promittet.

Praxis.

Physiome q. nader Laskawo Silesiae et tunc Zanem Socium W. M. P. Cantuarum
w. l. m. q. n. i. m. p. d. r. e. d. r. a. m. e. r. a. n. t. a. t. o. q. o. p. s. i. d. y. s. t. o. m. h. u. m. m. e. i. n.
P. H. q. n. i. b. o. r. m. o. s. i. n. e. r. a. n. t. o. : T. r. a. m. i. c. h. u. a. l. e. b. n. o. a. n. n. a. l. b. n. o. m. i. m. e. s. t. m. e. r.
r. e. l. i. q. u. e. S. P. h. o. d. h. u. s. C. u. t. a. m. o. z. d. o. b. o. n. e. K. l. e. y. n. o. t. y. J. m. s. u. W. i. e. n. d. o. l. l. e.
o. p. s. i. d. y. s. t. o. p. a. z. y. s. r. e. g. o. p. s. i. d. y. p. a. n. s. l. u. a. W. y. c. h. o. w. a. r. i. n. o. b. y. d. e. a. i. a. n. s.
G. l. a. t. e. p. e. r. z. n. a. b. n. o. m. i. t. e. l. i. b. y. d. e. m. a. n. d. e. m. p. s. i. d. y. p. i. s. t. u. g. E. e. s. t. t. a. l. i. L. a. n. y. p. m.
P. H. d. o. h. u. m. n. a. s. z. e. y. g. a. r. m. e. : J. e. d. n. a. k. s. e. p. o. n. n. y. k. n. a. m. y. d. e. l. o. w. a. r. e.
l. u. e. g. o. p. e. r. i. c. u. l. o. s. a. e. m. r. e. q. u. a. l. i. b. e. t. m. i. c. o. n. s. u. l. t. a. J. e. s. t. i. n. a. t. i. o. e. t. p. r. o. c. e. p. s. o.
C. o. n. s. i. l. i. u. m. J. e. r. e. p. a. n. n. e. n. t. i. a. s. S. e. q. u. i. t. u. r. L. i. b. y. d. e. m. a. n. d. e. m. W. i.
M. P. C. a. n. t. u. a. r. u. m. u. p. r. a. s. i. a. t. a. b. y. t. e. v. o. t. a. n. a. s. s. e. r. e. d. o. b. y. t. e. d. o. t. r. o. t. k. i. e. g. o.
C. e. a. p. t. d. l. o. w. a. n. e. b. y. t. y. q. z. a. p. o. r. a. d. y. p. r. o. m. y. s. t. y. P. P. h. y. i. a. n. t. t.
L. a. s. k. a. w. o. p. e. r. o. S. t. u. d. i. u. m. d. o. b. s. e. r. v. a. t. y. T. o. r. a. k. z. a. u. g. l. e. y. n. y. p. o.
k. a. s. a. n. y. a. f. f. e. k. t. p. o. d. r. a. g. h. o. w. a. n. t. y. W. i. e. n. d. o. l. l. e. P. a. n. s. l. u. a. W. y. c. h. o. w. a. r. i. n. o. b. y. d. e. a. i. a. n. s. X

Lunctum 3^{um}

De Oracione ea qua in disceptatione a promissis haberi
solet.

Quia propter responsum promissis dari solet, ut superius inimus, inde pro
inde tripliciter orationem in disceptatione conficere possunt, quod diversitate
subiecti respondit, ut respondeant vix gratias agendo, si sponte sponte,
si necesse differatur aut negetur, sed tunc se contentos abire offendendo
qua somnia benedicti tanquam a malevolentibus expediti debent. De singulis
his accipere pauca.

1^o Igitur Promissa Spontanea Materiam dicendum habuisse solet. Imprimis
Orator si involuntatem fuisse offendit, ut sponte ad eam committitur, et quia Spontanea
promissa, suam applicaret animum, nec spe sua frustraretur subiret rati
nem dicit, ea sine diuina interuentione in orbe resolutur. 2^o Quotum tribus
des illi cuius nomine petita Spontanea, immo promissionem, pro qua gratias
pet. 3^{is} Voluntas des, ut ea qua cetera sunt in partem utramque
suum finem sortiantur, ad quae asequendum, promittit non de futuram, sed
si studium quibus amicitia in huiusmodi suggerit incrementum. Sua demum
adveniet obsequia. Reuertitur autem sit dicendi Materiam ad tale
Eulymema. Et satisfactum votis meis Ergo gratias ago.

Oratio Responsoria ad
Promissionem Spontanea.

X
Lazarevicem negotiorum Kaymoffen Meyersfelden felya za vobly W.M.A.T.A.
desiderium Metan. In 1782 negotiorum meorum voluntatis eius interpretor
Laskani obsequia. Atque sibi meorum huiusmodi voluntatis, tenet
te sane obsequia za vobly ab vobly non te huiusmodi meorum. et
hatego

verbo nichil dicitur; et mandantur hinc hinc ad partem inquit me dabit ubi vero in libro nota ipsa nota
de respectu in iustitia magna inquit me dabit.

Respondendum ad quod dicta scribitur si imo dicitur haec feruntur in causa deus eos obsequia
maneat, autem erit libertatem ranoq. subungatur. Dicitur Deo Ex utraque sententia respondens nempe
de iustitia ad obsequia cum laeta promittit. His suscipitur at expleat officium fuisse caetera sua in Epistola
ra illa respondens postulat. **Punctum 5^{um}**

**De orationibus illis qua sponsa sponsam iam promissa reddunt
simulq. de Responsionibus ad illas.**

Incommodum sint hae pueri pta pro non Puncto Declarandi erit affectu sponsi erga sponam, quia
si ponderet de iure ex parte a ita pueri studium, amonung. in plus illam possit se exhibere dieq. q. amonung.
se ei daret, nulla parte protus cordis sui relicta. Deum Punctum inferet ea de iure ex eadem ma
rio in iure missa. His ut grata sint sponsa postuletur.

In Particulari vero loquendo ut si de dicitur et solum ac tanquam (de dicitur ema inferat
qua Deo Deo instarum reddi solent). Post solum ex ordine ex oblatio ipsius solum ad offer
re dicitur. Puerum in su ee sponsa, quibz animi aliorum de iure dantur. Preteram vero solum
et curd. ex iudicantia retundit solum, Concedatis rem dnm lecorpora q. solum dicitur
ut sponsa puerum acceptet dnm d. ad instar iudicantia et dicitur (quid in solum) dicitur
scapora amonung. dicitur quibz a sponso iure dantur solum. Hinc oblatio in tractantia post
set quoz oblatio solum. Ex iudicantia de solum graonica quibz confabulatur ex hinc oblatio
onahs dicitur, dabitur autem ei qui oblatio inquit dicitur hinc ex eo graonica ubi solum oblatio
dicitur, necelatur. q. solum quoz quipsum ad dicitur Materiam affuere possit ex hinc
aut hinc ex quibz solum confabulatur, a naturas solum et pueri dicitur.

Praxis Qua offertur solum sponse ante Nuptias

Quod uero responsum concernit Sanctus inuenit se potest obedientie aliqua munere illi per
 statum et dignitatem declarante a qua descendere potest ad alios in illis deperitiam
 et unitam effecti miseranda et non dati momenti. Secundum in quo ponenda gratia cum
 certitudine tua ex munere oblati, tua ex amore postmodum declarato provenientis; per
 tantum ad unum laudem propter quas gratia animi accipi sponta oblatum munus, quod
 subicit ab amicis animo ueris, et per illud ipse auctor facit propositum: demeritum
 merito respondere. Ita ut sponta promittit huiusmodi annulum hunc fore profen
 ut semper et aduicium et gratitudinis iramantem.

Oratio

Responsum de precedentem in nomine Spontae

Nicchay kesche gami seli more unonei uoloware. Philologiae ad nos inuendit.
 Kory magisbe Snyk et murae re orfan y tuuie mi uosiake wchidyma dro
 zonyb Shary chorae myl. Aram argentu, et aram gratiarum Perotby just
 y me mal. Wchidyma propoly Lab dnyg me od facarum. Wchidyma to drom y
 murego Pana. Podhoru Kory posthaly sur mure. Agiam to est gratiam zeps
 Sharon Zastubornu barbe dnyg plan. Tak y. In me otrawmny Kleywet mi
 tuku gildez ten piershen wyprawy. Insa to re postubnowey dawanu est he
 sauro gratiarum Za hony dnyg in dnyg wysele na lenu me wyplony
 zasnyg wzania me pshetnyg wy dnyg wysele y chya in obhymne, hony ora
 dne. Ni sney dnyg wroczny dawanu wy dnyg wysele. Na nora Zapske legu wy
 od dawanu saho ten hony me dnyg wysele benyficiam denyfiere me z gubi. Libro
 Shyestwa takim uobrydnyg. Kory trawley na in mer morau Gyon
 skub albo na Kary Shyestwa. Diamonta na me ozny granice Las na wyso
 roae. nome. Potomek Shyestwa. Wchidyma Pauly Sejny wy dnyg wysele
 Inoy psheny wchidyma dnyg wysele. Wchidyma dnyg wysele. Wchidyma
 nom oprad dnyg, na dnyg wysele od mego dawanu wysele. Wchidyma dnyg wysele.

etiam ex necessitudine incrementi Prosapie. Et hæc quidem felicitatem in
Communem quæ in particulari possunt videri, tam ex parte sponsi quam ex parte spon-
sæ. ex parte sponsæ illam reddendo ex parte sponsi pro sponda gratias
agendo. Quibus omnia et in particulari a deo præcipita.

Primo itaque dicitur quod exordium a ritu gentium ut Romanorum qui nescientes
ignis tangendi caput et consuetudinem impulerunt quare danda rationes.

Contra Consuetudine Praiorum Institutionum quod peculiariter ritum et Ceremoniam
a suis Sacerdotibus benedictionem Sponsam Sponso tradere et commendare
essent dicti: morem huius daret, quod Cuius in tantum Membrum Ecclesiæ
est et Polita verum etiam familia ergo postquam Ecclesiæ unum virum adin-
xit, etiam ut familia adiungat necesse est. In secunda parte Excurret
Orator breuiter in laudem familia et Parentum Sponsæ, in laudem quoque Spon-
sæ ipsius, quæ laudare potest ab honesta educatione, pudore virginali
et aliis virtutibus. Hæc etiam possunt gratulationes Sponsæ, cui tantum
contigit bonum et quod ad splendorem generis eius, sicut hæc copulatio, tantum
ex omnibus Sponsam accersent splendorem. In tertia parte dicit Orator omnem esse
vota ut hæc vos quam gratiam mecum habeat generum nomine Parentum a Sponsæ
ut tantum bonum debito amore et obseruantia colat et protegatur.

LXXV

Qua reditur nomine Parentum Sponsa Sponso.

Godna y ety mersmentelnoy pochwalny Starozymie Rzeczala in Pa. kora y ceroy uposto
mnych crasnych zoye in tot red omem znalam merudomy nym z ostansha mgydise
y krotkomy encyrcie nasz puzym wrechom aboyz wozymia. Ta slyzoy przoy
sete slyzoy nabyzoyz Nowozgoda wyzysbae kowynaste Wozymy yz dnykaryst

gdyz

gdyż pudy postulatami ogna widom wnieziono tak obliczenie iako słu-
 bienia wykastuż pisanu byli. Ktorey Ceremonii pomagasz nme poby-
 czyni me iuszy rozumem byz intencja y wyklad, tylko zety on huj y
 walczyzy Narod pshadall zo szalszonne stakie Narodu znowszem
 Matronskim mierzowang zarobili pobyza, ktoromu Wlasna byty
 Fortia agere, tak iako Duen metylho ramostaj na Zemi ozdoby iest,
 ale tez osadose swoy medzy Elementam Nagryzey Zaklada y
 az pod Samosy Kzebo wzbia. Tak zety pudy poszczubrawd
 swoib wni matzghonne poby pomniali sobie sz byli Rzymian
 m ktorzy S me pmentelne d heta Zadugas na jamzi Cennio
 jug me podlegaly ale dzyszek swoat obruciszcy y o szalszicy
 s ang sy y dwagg als ku Kzebo wzbiały. Dochod Bp ro p m em
 M d Pa dshad intencja mory z me i sam. Zabyt senna wpsiod S d hie
 pudy z Lasu y chcy ja Dasa K. Wchodsi widom nad wszystkie
 ogne rasney sca y jug hney sca ozdoba gdyz K d P K C
 ho kochonny pudy z akwa bysda dzys wotnie sakramentem mat
 zepora sobie zakubionoy otbymat. Jasty to zo g d hny kly
 wt rasney starobnyey kwnie y Jamiz Sany Jasty Qy d
 wshid swot y zasludg d y gne. ozdoby Jasty wabs
 mee ozdoby swoy wladny g d s to pisan W d Pa d hie
 zcy takoy matzghony p d wznoss, zaly Sam Rozim P d hie
 orny

rymptat q' opus est uxor bona sol' est in mundo et blama
 aurea super bases argenteas. Soly tady taky ozdoby y taky
 kosskomy kleyat qd' Was edom' p'ego udon' p'ob'ary Wm
 Wdara h'ozoz' p'oneat' w'elny' p'awd'ziwego tud' m'og'nyd' Edm
 uoluntas magn' est ubi amat qm' ubi amat, outoy q' uol'charoy for
 ce otzy afekt' k'ob'ecult' Wm Wdara ofamij' y od'ary.
 A p'st'ym p'ob'ecami k'ug' swego uol'beai' y p'awd'zary, a by
 h'm' ar'og'm' k'ed'w'ic' h'ozoz' d'ez'p' m'elnyd' y k'ach'w'm
 ma Wm' k'ob'ec' p'aw' p'aw'ic' tab'le k'ach'w'm k'ach'w'm
 p'ic'w'ari' r'ach' p'ob'ec' h'ozoz' p'ej' Wm' k'ach'w'm k'ob'ec' m'ij' y
 k'ach'w'm. In responsione obseruanda h'ic' tria

1^{mo} Annus sponsi gratissimus ostendatur, quo a parentibus sponsam accepit,
 et in maximis eum reponere beneficiis talen' sibi. Hoc si dispense sponsam ac-
 ceptam qm' tuu' famul' splendor, tuu' m'orum uirtutumq' decus, laudat.

2^{do} Sequatur gratiarum actio parentibus pro sponsa, qua talis dolerendus
 affectus a sponso qualis a filio debetur parentibus. Ita Promittendum
 a sponso illud nempe ea curaturum, quod ad conjugalem concordiam p'ol'andam
 parentum, et amicorum nota, quod ad beneuolentiam ac reuerentiam spon-
 si referenda pertinet. Practicianda h'ic responsione super se
 faulo eam e' ex dicit' quilibet sibi illam amiserit.

Punctum unum 3

Punctum Iuum

150

In oratione qua in thalamo sponso redditur spon-
sa sicut et Remo respicit ad illata.

Solent adhuc post nuptias specialis haberi oratio, qua in thalamo sponso
sponsa redditur, ad quam a sponso quoque respondendum. In hac parte in-
laria non videntur tanta precepta ac eadem valere sicut tam pro
sponsa quam pro sponso quod licet in precedentijs punctis satis quibusdam
matris ratione circumstantiarum occurrunt. Interim pro majori
instruere in Particulari haec, qui in thalamo sponfam tradit seruire
debentur precepta.

1mo Matrimonium vinculum quale sit memoret idem laudabile esse a Deo
ostendet, quod tam ex lege divina quam humana facile probari potest. Quia
2a per hoc vinculum nova suscipitur gratia, fidelisq; ininvulabile
contractus, ut firmato hoc vivant conservantes aut contrahentes ad
mortem. 2do Parentum, quorum sponfam tradunt seu tutorem me-
moranda voluntas et affectus, quem cum conformantes se ad Deum
mutuum sanguinem suum sponso tradunt. Sit sicut famulus com-
mendatus. 3to Ipsa sponsa red dno sequetur quam red dno
in dextera, Orator ut amorem mutuum reverentiamq; seruet,
felicia deorum et longevam predicabitur dationem. Quas hic aspi-
git Praesens manu qua traditur vidua 2am Quandam Virgo
Praesens una

a nade wszystko (Cnota Krolow ona po wszytek czas hiech swo
 wszystkie obydane wstypnie sprawy swoje iako raky, feraz
 niang niarkowata me oddelazy se mgdy sdustaw do booz ywo
 ta ale zopuzi zausse wedlug woli y przykabania mitego Doga
 Dpewnie Wam Para mize y Kuraz uwz wtey matrone do swiad
 czona krolow ona rowno zinnem (Cnotam pbeptemni Matronko
 wio fremom Krolowego Doga wrytt zbor swata) bngto bliwie Za
 wisse od dawala. A rebeli do dobrej pspansurenia wedlug lu
 dni bawnyj, me mazytusi me pwsagu rako wstyd a Cnoty
 przedmi daron z kuba Szuka pwt Beba, biesse to souwielto
 gostancinstwo Panstwie z tym Pblem Krolowego Doga pbeptna
 cytt. Tegor naten czas pbydylange se do woli Dode, p
 W P. zrohu dyud rako swydz krolow Wamtru Darn odary.
 Mazyt q nadbriz a me omylng zo rako ony Wni mabam
 pzdatt Doga do ferca tak omi sam wrary matze shy mity,
 y pbydyngne pspansowane niewsytthom calo zachowae y pshi
 wola bydne mitego Doga do bzymawae by diejs chaatt, Jak
 obelystom m Pan sam y ona y Ci hwy by sebre paktby natz na
 Dnie obreimery pshelgne z tyd pswiechy odawala.

Praxis altera
In eadem Materia qua vix Sparsa reddi possit
a Fratre suo hoc v. Simili modo

Materia zayoray starozymy archiepo Polshya Monachus Martine zo gley akurad mat
zenskiel korrey legime odpravovaty po ubymoney Sobie vevareny, die imy,
obshchennoy konnyd Shyriete onyid Ceremoniy khoray solat nasypid do tela
zakoly obshchime potverdazgi, zabylval khoray odlaye obshchime obshchom
zakoly partom Eternum medly mon zavvareny ore shom obshchimy odlaye
mone karatt uti tu caris ego caris. Nec sicuti raseg nykalarin zayanshoy
nydrova Shypravae khoray lubo gley potverdazgi akurad takoye Ceremoniy
zaklyvay zayday matu, vednake iq potvervi dras polshky khoray gley
chodvi, rey ig raseg co pravo gley pitar ma khoray zayanshoy zayanshoy do
Chobedianshoy Stodnyz vtepfte obovata. Tydy nykay Shymany gley
Shyrey zaym Akai Ceremoniy zaydayny od namany, gley potverdazgi
potverdazgi, khoray nayblatny Poble khoray khoray nykay zayanshoy
naymlatny Shyrye raseg a Sobie imy. Khoray khoray odlaye ny.
Odlaye potverdazgi ny. Rodnye mon vevareny Shy khoray
Boz navrnadyt ny Be Shyrye nykay nykay zayanshoy zayanshoy
nykay zayanshoy, a nas vevareny potverdazgi ny. Potverdazgi khoray
nykay tak dalece Sobie zayanshoy. Ze gley khoray donon vevareny Shyrye
nykay nykay potverdazgi co do nykay, Co naymlatny nykay nykay khoray
nykay nykay. Zayanshoy Sobie khoray aby zaklyvay zayanshoy khoray khoray tak co
zaklyvay nykay aby khoray Sobie khoray zayanshoy. A raseg khoray aby khoray

152

Statu. Ingentem mebo Sphyrato abspiz ons Blogostanewpwo rad hrami Splente
Videatis Felis Sphorum Westromm Sphyrpdy oz dda nona Prostatore Sng
rejo potym Domn Wapper zarapnata y rad hica nas wssyphudobehi
warage curi selula.

Pro Responso ex Parte Sponsi prator dicta in ante summi paf
set pars prima a Latina Sponsi et gratulatione qui id habet loco
maxima Felicitatis, qd in eiusmodi incidit Sponsam Et cum tam
nobili Familia Contraxerit affinitatem. In 2da Parte breuiter
re asponenda ea laus familia qua ad eo qui uirginem reddidit e
Commemorata dicitur Satis Sponso ee perspectum familia eius ex
qua Sponsae Splendorem obqua sibi inter alia Stimulus fuisse ut in
hac et n' alia familia inquireret indisolubilem uita amicum
In tertia Parte Orator agit gratias nomine Sponsi Parentibus et non
sanguineis, Polliceturqz Sponsa aeternum affectum et honorem.
Quodqz Sponsa dem Sponso praestatura sit minime se dubitare
dicit. Promittet quoqz humilia Sponsi obsequia Parentibz et
Cognatis Sponsa Spro in futurum eum offerret ad deditur.

Punctum 2uum
De nuptialibus choris offerendis.

Quo Puncto deo de Donariis quae sponsa ante nuptias offeruntur
per eadem Praecepta et hic accommodari possent. Interim aliqua tamen
de dispositione orationum quibus dona ipso nuptiarum die a Sponsis
offeruntur, etiam scribere ab his quibus Sponsus et Sponsa. Et
quae orationes tales debent esse breves non propter numerum
perorationum et dona offerentium et praeterea ad Mensam Stantem
non ad lectum ergo in plura excurre orationi Syllabus igitur
aut Enthymemate constabunt breves tractatus, quandoque etiam
supra exordium. Quare ne in longum abeamus brevitatem temporis
constricimus lacrimis in Communi artificum orationum talium allusionibus
adul omnia factis ad singula donaria quod licet difficile sit in Communi
omnia comprehendere munera quae offeri solent duobus huius diebus
Conatus tamen sunt ad efficiendum et unum artificum texenda orationis de
omnibus muneribus praesentibus et per modum deductae ex hoc ar-
tificis praesentibus solas adungere.

Itaque Parti una praeter alibi dicta quae modis orationum, per inchoant
aratura amicitiae et amoris quod sunt agni suo se prodit calore et humore
ita amor quiescere requirit, qui aliqua significatione et signis in eam,
quae amet se manifestet. Idem Inchoant per a Communi consuetudine
quae fore apud omnes videtur, ut amici mutuis muneribus tanquam Mater

amoris signis certent inter se, et magis amicitiam roborent ut Philoxeni, ubi ad
 fori sit aliquid appropinquatum aut exemplum de quibus inferis. Vel certe
 in Aesari sit ab aliquo erudito dicto aut sententia, aut geographico, qui modus e
 frequenter sumus. Et tunc orator tractatur, ut dicitur in geographico, per Protafr
 Iaso loqui, quod saluet orator ad scribendum appropinquatum aut sententiam
 applicat totum suum sermonem.

In secunda parte solent dicere orator aliquid de ipso munere, et quamvis omnia mu
 nera habent hoc sibi commune, ut patet supra et in dicitur benevolentia ab amoris mix
 tentis in offerentibus, erga eos quibus offeruntur: habent tamen singula eorum aliquod
 particulare, et sibi proprium, nimirum ut Munus sit signum alius rei, hanc u e
 signum Munus alterum. Si Præla præter commune sibi cum aliis benevolentia
 hanc signum, fuit ordium apud veteres magistrum probo Contractatum, ut
 refert Alexander ab Alexandro unde sponsus et sponsa primo coniungitur in
 signum rati Matrimoni ex eodem bibebant sicut præterea eadem Præla e signum
 nobilitatis et fortitudinis ut inferis. Torquis præterea quod in oblatione sui in
 deo sit mutus amicitia habet hoc, quod ueluti catena constringit mutos amicitiam
 affectu signum sit libertatis et libertatis sit et Martini Paris eadem em
 onem amore ueluti dulcedine quadam conditam. Et sic de aliis muneribus
 In eadem confirmatione possunt ad duci causas, quibus alii et ipse sponsus ad
 ducti sunt ad danda sponsa munera et utriusque que uariè esse possunt.
 Iungat quod his humanis animis conciliatque recte enim dixit Pech
 Munera Cæde mihi placeant hominesque Deosque
 Iungat quod amor est inter amicos magis firmat: unde hincque uocantur
 gentes hunc morem in corruptione seruant, ut nullum annum absque muneribus

amicam firmitate praetermittant. Tam q̄a Uncti uictoribus suis sem
per aliquod tributum pendunt. Hi faciebatur Orator uictum sponsam
et triumphatum ab Amore Munus hoc tanquam tributum et formi amoris
erga sponsam offerre. Tam q̄a amor uictum ^{eam} hanc potest debet aliquo
signis ostendi. In eadem Confirmatione minoris tenuitatem
compenlat et condiet Orator offerentis animo sincero et affectu suam
et constanti. Potent etiam conueni de munere q̄ sua paruitate non
bene representet magnitudinem amoris v̄ sponsi v̄ aliorum erga sponsam

In 3^{ta} Parte petendum ut gratia animo accipiat sponsa oblatum
munus et honestam eius paruitatem q̄m affectum obstantium inuenatur.
Erga promissae uariarum in Polona Prouinciarum uaria quae solent et
non emper. Speciei offerri munera grande a signis uniuersales
Praxes duas v̄ tres Quae bene poterunt huius muneri applicari
Suo more prouinciarum Praxi tamen de eis agendum de his quae ipso
mysterium die offeruntur ut si quid uoluerit sponsi offerunt deinde
Martius Paris uag. Sit

Praxis una
Uniuersalis. Quae munera dedit sunt sponsa
Hoc uel simili modo

Lubo prawnomy asztę L. Gualm. dyktu m. s. k. p. s. z. s. w. r. d. n. a. k. z. p. s. t. e. s. m. o. s. u. n. e. t. a. b. y. d. a. y.
 ze P. h. e. a. u. d. i. t. o. r. i. e. m. i. s. t. e. r. i. e. c. h. y. g. i. e. d. a. n. d. r. a. d. b. o. r. n. e. i. z. p. r. o. s. i. e. r. u. m. n. o. v. o. z. s. k. e. C. e. y. n. i. S. z. a. n. i. e. s. y.
 p. o. n. e. k. i. e. m. o. z. e. C. o. s. p. o. D. o. k. t. o. r. s. k. i. m. m. e. j. o. P. h. y. s. i. c. a. k. i. e. R. e. g. i. o. s. e. r. e. g. i. a. W. i. z. a. k. i. e. s. u. n. t. d. i. c. t. y.
 r. e. k. t. o. r. e. b. a. n. z. e. r. a. t. o. d. o. b. r. y. g. i. e. k. z. o. b. n. o. y. S. e. r. u. C. o. n. g. l. e. g. i. y. t. a. k. n. o. m. i. n. e. k. P. h. y. s. i. c. a. l. i. t. e. r. a. t. y.
 y. m. e. m. o. r. i. a. t. o. r. y. P. h. y. s. i. c. a. l. i. t. e. r. a. t. y. N. e. g. a. z. a. t. o. M. P. e. a. n. z. e. i. m. e. r. e. s. t. t. a. y. o. i. J. h. i. P. a. n. a.
 J. h. e. n. r. i. c. u. s. t. o. t. a. e. a. b. e. l. t. y. z. r. e. z. y. s. t. i. t. u. t. y. Z. a. r. o. y. J. a. m. l. i. e. y. r. a. d. n. a. k. z. e. b. y. s. r. a. d. s. t. o. m. u. m. e. b. e. s. t.
 m. e. n. a. r. y. t. y. a. p. o. s. t. a. t. u. s. e. m. k. o. r. y. d. l. i. s. J. u. c. i. e. n. e. m. J. h. i. d. i. a. z. g. a. l. l. e. d. n. y. w. y. w. o. d. o. p. r. o. z. e. y.
 p. l. o. z. a. J. h. i. C. e. y. n. i. H. i. c. e. s. s. e. t. s. p. e. c. i. a. l. i. t. e. r. a. t. u. m. M. a. n. u. s. J. u. c. i. e. n. d. a. y. a. l. l. u. s. i. o. a. d. e. a. m.
 m. o. d. u. m. q. u. o. i. n. M. a. t. e. r. i. a. S. e. r. u. J. u. s. s. e. r. y. m. e. z. y. b. y. e. N. a. b. y. J. h. i. P. a. n. a. C. a. t. y. L. u. d. s.
 k. o. s. t. u. y. y. m. i. s. s. e. m. S. e. r. u. d. y. t. e. y. J. a. m. l. i. e. y. o. d. o. b. a. m. i. n. n. o. v. e. a. r. o. n. e. z. a. w. d. z. i. y. p. h. y. s. i. c. a. l. i. t. e. r. a. t. y.
 a. f. f. e. c. t. u. y. z. a. r. o. b. i. t. u. y.

Praxer altera
 Specialis deducta ex univerialibz Exceperis immediate datus
 offerendis Martis jam Serviens

Z. a. w. d. z. a. n. e. u. d. r. e. h. e. s. p. r. a. w. o. m. o. z. a. t. u. m. o. n. y. P. a. n. z. e. y. o. g. r. o. d. z. a. n. e. t. y. s. y. z. o. b. l. i. t. e. r. y.
 i. e. d. e. n. C. h. l. o. b. m. i. e. o. l. e. n. n. a. d. n. e. C. e. y. n. i. v. a. d. z. o. r. o. y. i. e. d. l. i. t. y. m. z. a. y. b. i. e. m. z. a. d. z. y. e. J. h. i.
 p. o. s. t. a. n. o. i. e. b. r. a. w. o. r. n. y. d. r. u. g. o. y. S. e. r. u. h. e. r. e. d. i. t. a. r. i. u. m. n. o. v. e. o. b. l. i. t. e. r. y. o. b. l. i. t. e. r. e. i. z. a. p. o. s. t. a. t. u. s. t. e. t.
 o. J. a. k. e. J. u. s. p. o. s. t. e. k. i. t. a. n. t. a. S. e. r. u. d. o. b. l. i. t. o. s. t. e. M. a. t. e. r. y. i. n. e. g. o. d. n. a. W. i. s. p. a. n. i. t. o. r. K. r. i. s. t. o. s. M. a.
 c. e. d. o. n. s. k. i. e. A. m. i. m. i. s. s. t. u. s. ! S. e. b. e. k. i. z. a. m. e. y. s. e. a. J. h. i. P. a. n. a. H. i. C. e. y. n. i. s. p. e. s. u. s. h. i. s. t. o. r. i. e. s. h. i.
 i. n. P. a. n. n. e. k. o. r. o. y. m. e. n. z. d. i. c. h. o. J. o. r. n. a. y. S. w. o. z. e. y. a. b. y. d. a. a. l. e. z. u. p. e. l. m. e. d. i. e. m. e. i.
 u. b. e. d. n. i. d. l. i. g. y. z. S. e. r. u. m. i. c. h. o. z. o. y. C. a. t. e. o. p. a. r. u. m. S. r. a. d. n. i. c. a. e. s. t. t. e. b. C. h. l. o. b. h. i. s.
 r. o. y. W. e. s. t. l. o. z. C. e. y. n. i. e. o. d. a. n. z. J. e. s. t. z. a. n. e. k. z. a. r. n. i. s. s. e. m. B. a. y. d. i. y. z. C. u. b. r. o. z. C. e. y. n. i.
 h. i. n. e. m. e. g. i. s. i. n. e. S. y. m. b. o. l. i. S. u. n. t. i. y. l. l. u. s. S. t. o. r. i. e. s. a. m. m. i. s. s. i. o. n. u. m. u. n. i. y. y. m. i. l. i. t. u. s. z. e. d. n. o.
 C. e. m. e. L. o. z. y. p. r. o. s. t. e. z. t. e. d. y. k. e. p. e. n. a. m. o. r. s. a. d. J. a. n. u. i. P. a. n. a. H. i. C. e. y. n. i. o. n. W. i. s. p. a. n. i.

sterminatorem amoris nary zapetrzej puszczam wami oddaw. Kosztuwy edy alle
ba tego me tak kubrem raku miodowu wiodowego Ten jest Gronowien
miodu Longshu sa tego ten abrysem miedzy miodu puznie sba
mi i puszczam wami. Functum q num

Deus muneribus quae altero nuptiarum die ab alio offe
runtur sponsis

Sequuntur illi hoc puncto Praes qd altero post nuptias die utriusq; sp rati
dedicari solent Praes una universalis

Qua nomine alterius propter spousum offertur quodpiam munus.
Nuptijs ten pewnie kowu na ubrami a fektow d oia Ludshues zachowajba, po
wobowal chrenka do serca Ludshiego, radeby tyb pewniej puzie me na apkej
paci sae serdecznie amiel. Skat hons samyba duchow na affektow. Dobro do serca Pij
raciolshues dano, parowate zybbinow, w haldej okazy gotowa w duna bez krowe sa
dno wydyta hary C na serca napisano Pisyraolshum. Wozynt to puzie zybbli
woda swoye puzie w Pisyraolshum domo. Wia zybbliow puzie tyb puzie k
me opusca q tej okazy dno d hiey tzeo puzie tzeo q do roz ktem puzie mg vel
osoby swoye dno w duna; a zedy daley na puzie w dno puzie me ichow dno
to zuzeray cy dno tyb puzie jahonyn akue mee chue, a puzie puzie puzie
puzie me h puzie mg tzeo puzie w dno dno puzie puzie tzeo ze dno me dar abo
ochoty dno puzie w dno puzie mg tzeo puzie w dno puzie tzeo puzie mg tzeo puzie

wielce mi takiego Cenz jako Strywianego afektu milosc uwaza bo zloty
 i srebrny jako Ziemia wzajemny sbronie moze rzedem tylos Affekt wydat
 ku Zostawie kroy od nieuchronney smiertelnosci Wzrostu ale Zachowane.
 Wzrost go sobie Wielce z drogo jako nieimortalny Szauyf, nie moze se
 swoj zpowinny chęć q w dny czwasty on przyjezdzicy umiemy zandry
 kowca, Zdybyc aby wzajemny uslugy q Lashy q fawor wydoslony Soka
 zygau od w dny czwasty amala.

Praxis 2da et Ulma

Quare praxim ad precedens manq subuet ad torquem
 Hucod Sady wbystrym do wiepie Apellor M M P. Mz zremu Horkule Jon
 z lota Lanuckim zmytlyst pley malowai ktorem Jera Lurshie bel kbyzady
 ale razej stowozny uhyz huz poratt, q w dnie z gda wesota ze slyz wyce
 bawne prowadnt. Kato milosc ze gdy wazy stowozne wforu dare
 foremnoys dy ma na wolasci q na pibadme seluketwo Lapid amibel Pby
 nitori Krolowshie. Tym Lanuckem Lotym Sa the ymube obngrates
 sobe oblubicawo wiebneam Casy: kod zygim to ngrmiane mubfu y
 Agci swey pibeam Wm m Panu zngrek ten pibruhm long na ty ultra,
 Horkulem sequentur Lobo pisha milosc Wtyd ogmowad wyra sora
 bydne wferca p s mowaw obodnuad Lanowata, a Zadeny pofko me
 rozemne medry wesgott foci studymu Pibyziamu, jako mzyon
 Zolmiste q Coalebm Hetman Loto Rusa Zach pby abm
 swoney

sworej i kasto konawystwa na Litwym Lanuchu wozeg Baranka
Tak yto ognuwa Loto wchodnym Chymrey mitysci nosi boga, wznak
wielkicy Egdy i sastoey Prywaku Matshenskiy, wozeg
Snie tedy nalyz bog na osnad Semie Iney wprsey mo sci
y by swadz me zamierzkla w ktorym cennym Wieku Pamgo
tego podarunku Musternemi Churakterami Wyrzysie mitysci
nalyz Lanuchu Wierne Lemna Hoc mihi amice Donavit
amr.

Et haec de Orationibus Nuptialibus & ratione temporis Sufficiant.
Perga sunt et Spirituales Nuptia maxime cum Virgines Deo
sacrantur, et Religiose habitum in Deo Sernitium induuntur ubi
solent etiam habere Certas orationes prout ut opus hoc Ep
tbalaminium perficiatur placet quoddam ex hac materia hunc.
Et ga solent offerri etiam Munera Praefectum uero annulus
Candella post modum succedit ipsa traditio uirginis Abba
ipsa aut eius locum tenenti, missis annulus cum eadem artifi
cium ferrire hoc possit de quo supra habitum tantum Ratione
negotii praesentis ut qui ibi dicuntur de aeternitate amoris
erga sponsum, dicantur huius de Sponsa aeternis Uirginum

Christo proinde de Candelis aliquid tractatione et responsorio

Appendix de Sacris nuptiis

157

Modus tradendi cerei hic est. Prædium Orator nichil a Circumstantiæ dei præsentis qui et ipse ignis consumens est, et igneus Vult habere seruos. Huiusmodi dicit ignem veni mittere in terram: cuius in nulla specie frequentis apparuit, quam in igne et in altari suo gæpetus assitit abere ignem. Desiender deinde ad laudes virginis Dei Consecranda, qui hanc præpotentis Numinis in se plane ad amissionem implebit voluntatem, cum in signum ardentissimæ erga eam amoris, cuius lampades sunt lampades ignis et flammarum, hanc accipiat in manus Cererem et sponsæ suæ Mæris cum gaudens virginitatibus O currat. In confirmatione explicanti qualitates ignis quæ sunt lucere et ardere, et applicanti Consecranda Virgini, quæ cum accepisset copiosum ab illius Deo splendorem, suis illæ virtutibus magis illustrare contendit, et se in unum amoris Divini holocaustum offert. Ignis huiusmodi est signum Cælestis huius Solenne Pœpæ ad ignem celebrant. Et qui Orator ostendat quantum voluptatem Virgo huiusmodi tam ardentem erga Cælestem sponsum obsequio Divini oculi universis Cælesti Curia Ecclésiæ Parentibus, Consanguineis totius Familia. In conclusione fieri possunt varia vota et præcipue ut virgo annu mereat, nisi Virginitas, quæ cum lampadibus exornat sponso obviat et cum eo intraverit, ad Divinas Nuptias: aut ut hinc splendet (omni Divini oculi puritate, et aliarum virtutum

splendore in aeternitate vero & aeterna felicitate.

APPENDIX De sacris scriptis

Niezakawangi bpa mmej Zarn ore Philozofshio zpatung jezbed kby
Credensue pchidung Am jezbed Jasnoe Dni hdyi szukam m m Panno
alerarey Wzpanatyjs Cwt usnos. y demore kley potu za usso hmad
oram. Niewomato wedom byn jzbebanym takub widac kby to
rozmatem Smeichad Jasnoe splendoram usmeige, Family Wzdytky
szersho omiecali. Tego snads welske me do stawata abys Wm Panno
nym tak przety gasnanyj swattem, uktwy mzy gzyfko wzme cal
zwyfko, szogard gwardy usnym sprawiedliwospi szwanejem Stora
omiesca, miedzy mzydre Panaj, ktore to ketyre wbeli ore wstawo
zaytrusa Logmie Wesce jwzawione, ogren ten me bieslij wyphony wae
Zwyfity: Miedzy inmi jobe zahowc zque obrinay, me tak Smeichad
rasnspi, wko Zlyjshid Cernosti ustapitas: Do tego wrepu zmi
wanyi, abys a wzor mzydys Panien, gwardicie me zgorany j po
chodnyj ale Zafabonyj szogry mto szog sencem, ktory ogren ten
kuryj wrepu wyman wywada mtego goraa oblubiena twa Xie
beshier ochotne obekawata. Szogsc Porec tak Wzpanate Zamyty
Loiebs M Panno ten ^{ogren} Jakobij zadawc szogstey boryj wabe kinawin

gosań tego Człotki. Jazgodziawicelohicy pownowszi porownawicelohicy
 rym y serde ornympaffekiem tego zyzby, abym Wmians Cnot wielkud gelystn
 den mędyjny franem naven wragi Pannam rasmerzi gelystn zychowinad
 Zolla Gienon swom na gody meimerteloh baranka byta zarotana. Maras
 zyon ktory promierm sweni wszytne meba obpratele osnacia gody tu panna
 swyftlyndy wlyphtaw smwtebnosi pownowszi y dlyg pos polny wygtyarige
 zgasnięs go kypotud y weslynd meba gody gelystnki wyprygi Cie
 bie w komitayce franey mae Zechre.

Deinde solet reddi ungo Abatise cum Reddenda notus hic e
 g. vms Lucas Exordium a Parentum Letitia et felicitate, qui cum multa
 adha Largitore bonorum augetur bona et beneficia nihil tamen Manus et
 cogitans quam qd e sanguine eorum sibi spontam debegent: Porro
 huius Letitia causas dabit Orator in confirmatione ex Supellectili danda
 et pascitur ex spontanea fatis Religiosi ex Nostitate sortiti Dini
 ni ex Nuptiis in mortibus castorum Mentum cum Celesti Spouse.
 In conclusionem petat nomine Parentum aut Consanguineorum a Virginitate
 Sacris, ut factum depositum a Parentibus libenter accipiant, et eterni
 tati Conservent. Gratias agat, hospitibus, qui sua presentia tam no
 bilem actum Chonestarunt et Oraones Religiosas virginitate Consequan
 da tanti beneficii et obsequi memores appromittat.

przymie, kuzynajcie z matką Rodzicami i krewnymi wola przyłożony, obcinając
 matkę, i was wszyscy za kochanne siostry Dziękuję przy tym Jm. K. M. S. P. L. J.
 ce i ze kiedy dwór wzywał krechosi rason abt. mienotome patrzył, wysłał ten
 te swoje rezy postuluwany zainę przytomność przychodzący. Dziękuję przy tym tu
 przed wam Dobrim Rodzice za selachene i jęz. oburwe wychowanie, Poczyna
 ukochanm krewni za otwarczonej miłości: a ralonei i jęz. p. b. b. a. n. e. z. g. r. o. n. a. d. e.
 me: obcinając przed obliczenia swoim a Panem naszym czyste modły, zachowaj
 głosem i daj zwanisz z cęgną Gmusa i Wzawanyj zataronim i wtae i cieszyc. D.
 smierci b. d. e.

Responsionis ad talem gratulationem esse exordium potest à gratulationi
 ipse aliorum sanctorum virginum consecrata, ita gratulatione Parentibus facta
 qđ tanquid cornu Am. qđo. G. affinitatem quandam contraxerunt. Confirmatio
 V. Continebat laudes virginis Deo dicata V. excurreret in laudem e. d. a. d. m. s.
 que parentes sponsam Christi aduearunt. G. C. C. e. s. i. d. e. t. p. r. o. p. r. i. s. O. r. n. a. =
 ments. In Conclusionem Orator virginis nomine gratias agit simul et
 ualidius Parentibus efflagrabit benedictionem Paternam et Maternam,
 Orationes Virgineas ex unato erga Parentes affectu agnomitet.

P R A X I S

Dziękuję ci tyko z krechosi obliczenia Jmsu i zochowania za
 wasze dno toby musiał być korekty Jmsu tak kuzynskiego zapalubienia,
 i krechosi obliczenia tak miłej obliczenia zain. b. a. n. s. z. j. w. t. o. b. e. f. i. a.
 ki komu od waszego wraźowania b. z. y. n. i. t. o. Matko krechosi
 widok

wadze kiedy nad plec swoy maza Anna wszystkim ozremy udowodnowy
respektami samensis tyho Bogu przyprobowac korzystna kiedy swobodnie
Opozycje dobra wze wszystkimyse Dornwey foradowy wyo siedmowyzny
to wszystkimy kolewek dostawney Familiey serce udzielito, abo wse
oze udzieli miato uelobciao za nieimortelny dostatki z Bogiem fre-
marczy kiedy to wolawic y bezpoczestwo wktorymto y Partem buac
mimo, ochotmiz wzakowng niewoly swobodny wszito zaknarem szluba
mi zgotawizysy wktorym Bogu niewolnicz Estnie y wozysizony
Wiare Regji godamem przyobcine. Niewdzię Kochann Rodni-
ce two Kochann Polowam. bezprzechij na Dzieci ubochane swie pa-
trac, Chlubigie pomelgd wzosci krew Waszy senle z Niebem spowansa
cili y ony me tak sobie y Familiey jako Niebu na wzosci y pocihu wy-
chowali. A przeto poruczanie sie ona ku Rodzicom wzwory powansa
si, Co wszystkimy graw y naklad y Wasce swagoblowe wykowame, a z
Bogu do niwolego wozac wieku za waszy drecny starze przesta stmo:
wszy sobie gred ozy, unuzeni y z gny nakazy Curce wozozowisny drog
kare, wozozny sie wam obetmiz obowiazujce w gibel wzytek Was
zajcia zabownego modlam swem zaknarem wszystkimy preio y stam-
vame skito sieki swodze, dzwypomny wozozowisny wyplacac bedze.

Tym Casem

Tym Casem naklania iuz ku oblameniu was mlych Rodzicow swoich o Dy
 cowski i mawerzyskie blygostawienstwo pulme grosi mowatnaci i
 podurazacie wotrozkowey ku Corce mlysu ony za obubemco woczny
 samy rawet smerciz merozornanz. Byga oddarog, ostatniczo tego jusa-
 ga zraz miedowinore.

INSTRVCTIO 3tia

Curam differat a gratulatoria de qua infra, que ad modum tractandi, quæ ad Materiam
 eius pertinent hic subicietur. Et quidem ut Ethimologus ipse indicat, celebratio
 continet Natalis Annuspiam in loco præsertim nobili et illustri familia: Contra ut
 re gratulatione præcipue et uotis. Quæ quæ iplex mlytini jst altera quæ
 uolumur Parentibus Natalis prolem: altera quæ quæ indige recurrence Natali.
 De utraq; Punctis distinctis. Punctum 1. m. m.

Decoratio qua gratulamur Parentibus Natalis prolem
 Joseph hæc oratio ad gratuland reddidit iuncta. ms In ingressu orationis
 occasio aliqua capiatur, quæ tunc oportune interuenit reflectendo se ad locum
 tempus Personam, et alias Particulares Circumstantias, et his dicendi prin-
 cipium assumet. U certe ex eruditione aliqua ad obliuionem explicanda occa-
 sionem conueniet se oratio ad dicendum, quæ in natalitia oratione tractanda erunt.
 Deo quod præcipue est, letitiam natiens exponat ex nato infante

quæ angelatur non deservio Parentum, tum amicorum nostris et deservio,
tam ab illis Munerum Communi: ex parte quidem Parentum et amicorum
quod famuli ornamentum stuprum incrementum nobis infante oratur.
Item quod summa sit prosperitas Senatibus Interum, Lemendis aduersitate
nascen, Resp. presidium et deus J. Polesy ab hoc Puncto. Et de
hic in chori oratio, presidium si non longa sit fortuna. Etis sequet gra
militis, quod inspicitur Parentibus, quod spernerunt unum unum bono
sua herodem famulis augmentum, Resp. Cuen. Lucetis hic per fortunam
guleherum non virtutum Cuius ad Cuius infans aducens ut unquam illa
non sua illi Munera largitur, ut in eis moribus domitium pro debi:
quet. ut Prudentia saluet pro auspice Senaris Oculis Caput fortis de
diffidat pedes Clementia Comutus et affabilitas Ductum et Oculos gra
uitas et Manifestas, Superbibus, Constanti in labiis J. Patra feren
dis brachia et manus, vigilanti pro bono publico et amor Patrie;
Etiam intret Cordis penetrare. Hæc spectat ad Cuius infans sereno Vultu
porrigit exultator horum qui tunc rem fientur pro festis et Ceteris puerilibus
thori uespionentis subtrahit infanti mittas et purpuras pro sedibus Pa
latinatus, Ceterosq. nobilibus fortibus splendores, quos puer si quilibet in sen
proponat per ludum et ludibunda accipit dextra. Aut si quilibet in sen
ti pro Cuius dapposuisse gratias, et galens thronos et horias

ceterum belli rigorem et pro Nutricum Ne nris bellonam illi ad suam
 somna accommisse bellicos schardores et pro late hospitalem spruisse
 orem fto Omen raicendum. quiddam quasi fundamentum ad seua magna spoi
 ex probe nata, qd colligendum tum ex parentibus (nam fortes creati fortibus neq gene
 rant degeneres aequib columbas) tum ex consuetudine eiusdem stirpis humani,
 quibz insortat potestas quidam ac genus ut minorum insistant vestigijs, qd demq
 in spm Apollonie ad infantem, ut vitam hanc felicitate inagrat, suata longevam,
 et ad honorem usq sublimitatem virtutumq fructuatumq pveniat, et antiquis
 famulz sub splendori radios adijciat.

Exemplum Doctrinae. Gordium igitur huius predictae orationis in opere se
 teris acivumstantia aliqua supra enumerata, considerando tempus, quomodo
 natus mentem Diem horam tempusquidem autumnale v hyemale v vernum
 aut estivum Sole existate in hoc v illo signo Zodiaci Nascatz vqz infans
 tempore Vorm, tum tale Capieadum esset v hunc exordium. Inter florida
 renascentis vris in carabela inter dulces avium quibz cellas et usum certa
 mura inter gemantia videntiaz Omnia tum primum ver e moris ostinaris
 m done cum in nobilissimus domus vel horto novem florum vides. Neq
 cum aliam tibi prolem nari oportuit qd quibz inter vris delicat consistat,
 aut re florente terra lebit alius exoptam filius, qd qui floris mpar efflo
 reperet in felicissimis gentis vris fto, de pulla hyeme fugatis frigidibus,
 sole mte scante venantibz pratis horti florum opulencia humescantibz
 filiohm celesti beneficio accepti, ut ipsa felicitas temporis aignurus

liberata accepta felicitatis. Arridere Calam aq. aeternam gemmas rerum
Parentes veram in libertatem effusos, fortunatis Pueri hinc ubi esse pu-
tam est in egregia a gentilitate infantis sibi non cogita in dote, ubi hinc au-
spitay omnia gauderentur & si autem vq. nascatur In factis in Janu-
ario hinc ex antiquitate incipere posses quia refert Paulus Episcopus
Lib II Ep 57 Quod die Calendarum Januariarum Similiter Natali
Principum & urbium regiarum Imperalia dona milites sibi erant
accipere vq. Si Invenit Dies ipsa qua ad Imperalia dona accipienda
miles accedebat vitam suam ad Caesaris deponens obsequia ut festum
tunc infantis natalem prosequar gratulatione & Confirmatio dicitur
potenti a Patria, Parentibus, splendore natalium aliis, eius modi, ex quibus
duo partes existunt in una maiores infantis celebrabit, qui quosdam
illustriores Sanctioresq. celebratur illustris iuxta dicta in ante. Altera
pars complectitur ea qua infantem concernunt in omni ea omnia de hinc
in illum quibusq. gloriosa facinora sparsa erant per multos eius maiores
vq. In scripto adhuc Methaphor si dicitur confirmatio agite motu
agite Narasi hinc vq. prosperate Sucus vendit sibi Stephanus Longus
sua Florem spon. Certam gloria atq. immortalitatis scribit: ita Cantus
adria Inovantes applaudite nova teluris pubes, admirate mirate sibi
ta frugibus fortunam fluminum & vq. Praemissis hinc accessu non
ipsam Confirmationem su ordinis posses. Sed quid ego hinc ad inanimis
factorum vobis regiam, aut quid deo duos ac mortales tantis fe

licitatis desiderem Scriptores Cum inter gentium infantis optatissimi Deo
in, astra iudeam et unas (si stetera) in stemmate

Lae illares hori Patria noctes ipsas clarissimas toties fecere huiusmodi operi formate
in iuris vellem luce laborum officium, radis negotia subventibus calamorum &
Et demum gratulatio sequi possit regis secundum proavis Superi perpernos hunc
annis curans aequabili felicitate, & quemadmodum nunc uerum temporis bonita
te omnis arbor nuditate remota suis se foliis quap. uespibus exornat, ut in
lateris fore nobilibus ornarentur licet anguarum Illustrandum esse exemplo quo
siam de quibus infra facienda appropinquat ad rem. Tum quod ultima detrahit
Iuratum erat subiect quod infans cum exonia parentis consolatione proficiat.
Transitione hae & simili modo posita Quod ego sum eluatus ita quod annuat
Superi te autem uotis meis acceptis in collumem seruent. Proceres equidem
annis et dote spes nichil Parentum te autem ad temporis sacrosissimi lita
ris iudicium et consecratione (quemadmodum nunc communis Parentum optimo
rum Mater literarum amantium qua consuetudo) praecipis sapientia suis
inhibet et ad multa tum tuorum Parentum amicosumq. tum de se opera
proclara informabit. Ut ista in compendii seruant, dicta subuergo
Poloniam Praxim ex Praecipis eductam qua matri ipsi gratulandus esse
infans uetus.

Praxis

omnium qua de illo longinquantur respiciat. Prohibeturq; Parens uo in quocumq; nomine
et ut nihil in Nati indultione proferatur, qd fuerit uotis et optatis amicum, Patrisq;
Policitationi respondere. In conclusione exultari possunt amici et gratulari

res ad letum conuincendum sua uim uera persinguat nichil uis de hys hominis uim
detera ingressi, ut neq; recess natus inter amicum amicos conuictus letum audipi
catis exordia de ueritate amicum. Sicutus capiat letissimos.

Punctum 2^{um}

Decoratone ea qua instituitur in die iudicanti Natali

Præter modum supra dictum ubi de oratione sordidatam dies hie breuiter obseruari possunt
si longius scriptis quis gratulari uelit naturam recurrentem qd hie suata respiciet.
mo tempus et dies si quid in is celebre, 2do anni tempestates 3to Dion festina.

4to locum in quo quis natus. 5to Familiam. 6to Denominatum ad partem qd in
suae quib; laudato huius c memoria celebratur 7mo Soldata

gratias et uictum ut longuorem ducat uictus plures huius natos numero dies.

Mores autem gentis et Consuetudinis nostræ gratularis natalem aut diem Pa
troni ex arte facit, si omnes alios solam letitiam exponat, uel certe tibi etiam qd
in ipsa nominis explanatione, ut ostensum de nomine Andreas et etiam si Dani
stas gratulari uellet sic ludere posses. Diminutioni Prædubis et martiris
tutelariis tui nomen ipsa nomini tuo affinitate ad nominis uic ut reus ante ob
sequi accederem gratulari, et onerosum aliis, multi et si debetum tamen suane
possidueram gratitudinis tributum &c. 2do Tandem Personæ subinges eius
gratulari instituta, qua qd ee in Comparatione eius quem laudas cum Patro
no tutelari et uirtutum illij cum uirtutib; huius. Quomodo appreciatu
Votumq; adendum ut plures bonos numeret in collumis festiuissimas.

estque huius Communis modus et fere quotidianus usu receptus. Cuius praesens ad unguem Praesens
Diuos cultu et religione venerari homines Diuisi Eximus fauore & benevolentia complecti utriusque debita pietatis officium est. Cum itaque Lucus hodierna Diuum tutelarem tuum contemplantur & venerari eum non desunt, quem uniuersus et totus & obseruat orbis. Sed neque a gratulandi officio apud ingratiitudinis notam temperandum nos habuisset, qui Vita & moribus Patrons tua tam prope accedit ut illi in te expressim veneremur pietatem experiamur munificum illig in te amorem nisi tua uirtus illud gratulandi debetum, quod tibi gratiarum industria mentium apparabat, optima recipiatur in uis deriuasset, ut iam potiori iure nostra appreciemur felicitati applaudamus Sorti quibus contigit Diuum Turonensem Antisitem in te contempleri et venerari tuo bene perfunctum esse dum tibi ipsum gratulatur Impulsa audiat huius gratiam in uis audiat quia sincero affectu explicans magna quippe appreciatio in finem bene concludere Licet erat compendii in quo et ex illis uirtute laudibus, et uirtutum tuorum manifestas tegetur. Ita sit nomen optima Magnam, ut illarum uirtutum quam diuinitas nobis impertias unde Petri lucem Capian singularam.

Instructio 4^{ta}

De oratione Gratulatoria

Materia gratulationum ad tria Capita reuocari potest ad bona animi, Corporis, & fortunae. Possunt enim alteri gratulari ex bonis animi uirtutes et proclare gesta, ut Pacem stabilitam, Partiones repressas Hostes

debellatos verbo victoriam a non fortitudine comparatem. Ebonis Corporis gra
 tulamur alieni valetudinem bonam, annos bene et prospere tractatos et
 id genus alia. Ebonis fortuna gratulamur amicis aut benefactori di
 gnitates obitatosq; honores et profanos et Politicos, et Saecros et Ele
 gantissimos. De quibus fit *Lunctum annum*

Docetur arafium gratulatoria orationis que gratulamur ob
 tentam victoriam. Euno poteris mihiare a comparatione Lactia gra
 tens cum timore et periculo antecedere; qd subicit hie fortunatissima vita
 tra tantum abulent letitia, quantum niger imano periculum attulerit formidini
 et calamitatis. Vbi tantum exaggerare poteris in victoria qd alieni gratulans
 a magnitudine et difficultate, qd subicit ex potentissimo sic relecta hoste
 et qd iam expiari pene Resper utam rursus in spirant: In eoz
 cum variis vris illustribus Comparationem qui Patriam abuteri
 tu vindicant et Conservant qualis fuit Camillus Decius Cur
 tius Horatius Cocles & Non meleganter inchoat, quoy a trium
 pho lictantium animorum perquis triumphator ingreditz aut Regem
 aut urbem e qd Satis iam per calcata hostium colla per dener
 sa in suo Cruore aguta, per Infundos magna cadis uornies, per in
 gentes Occisorum acervos triumphasti, et missi ad immortalem
 gloriam Quam vivitissime. Ingredere nunc et triumpho per
 submissos Tutoriorissimos tuis pedibus animos, qui te cum
 manu applausu et letitia in hanc inferunt urbem, quam belatrix

Roma suos triumphatores in auratis & laureatis neperat qua
drigis &c. Pulcher et ille modus inchoandi est cum pri
mo induitur Latibunda patria Latibundi omnes Status et
urbes Latibunda Ecclesia, et tandem subungitur quadringo
et nostra Urbs seu Palatinatus latetur Cui inter cetera hinc con
tingit maxima, qd eum minus contingat membris, Cuius famia
totus Orbis non sufficit eius triumphalem dexteram completitur
salutando, quod ut sibi erexit trophaea, quot & fligant in bello
hostes, quot conseruant Domini lineas.

In confirmatione & exaggeratz Victoria eius Cui gratularis per diuersas
circumstantias temporis hostium loci &c. vel sunt comparationes
Cum aliis victorijs vel vicarijs. Vt deniq; fit allusio ad scema
eius Cui gratularis, ornando vel varijs allegorijs, exemplis, sen
tentis &c.

Conclusio verum reperit gratulationem exaggeratz. Respicit ex hac vito
ria securitatem, omnibz hanc victoriam ad futuras gradum. Exorat
ut hac fortuna liceat Patria uti, quam diutissime. Opportet deniq; vi
ctorijs gloras felicitates et gest quibus Patriam defendit eodem ten
ore descript.

Si autem breuior sit facienda gratulatio breuiora hinc accipit. vno
mentis successus illis fuit et sensus hominum latitiamq; ex eo pro
manantem

marantem explicet Edo Virtutis magnitudinem ostendat, in qua ceteratenus
iustitiam fortitudinem Clementiam, item utilitatem et expectationem aliorum

3^{tie} Ipsa gratulatio instructa congratulationum arti-
one simul & labore et studio in Patriam profectum si nomine Regis aut Regis
liciat. 4^{to} Felices successus ut in hac te in posterum optabit et curam
Regis commendabit

Oratio

Ingratior seruis omnino qua Publicis qua privati tui Mors tui tibi gratule
mus post tot bellorum tragedias redisti felici bellatori, continuanti victorias, tran-
quillo Concedenti, fortunam Patria gubernanti, Letici fati moderanti, habenas, non
raro Vindici, Liberatori, perirellim, Sedatori tumultuum restauratori gratul.
Afferimus tibi debet Patria qui illam in tantum ab imminenti bus periculis
velut in faucibus Letici fortissime erigisti, sed etiam pernicitatem tuam
consilio atq; fortitudine constantissime reddisti Mistrionem. Habes gratias pra
claris in Republicam mentis Mors Ducor tua amplissimam solum per ora
omnium excelsi animi tui disperiam virtutis famam scientiarum rei militaris,
auctoritatis, fortitudinis nunciam gloriam quam auspicio potentissimi
Regis Casimiri Contulit, tua tibi virtus comparat, habes in triumphantis
Patria de qua optime meritus es, decretos honores, sed etiam uniuersi
Christiani Orbis luculentissimam fortitudinis tuae coestimationem; Dum quid
huius Mulonny uniuersus nobilium Polonorum exoptabat oras te inui-
ctissimo Duce pro aris uisq; suscepta bella, te fortissimo milite
peracta gratia, nostra maximo suo bono expatauit Republica



et felicitate contenta e. Et sane quemadmodum vestis n' exactione nostris
tam predicantur tibi eunti in Habsburgi felicitate et triumphalem ad
nos reditum ita tibi dum contra rebellem Cosmam arma reuoluantem te
conspeximus ad omnia lausta optabundi votis nostris expeditione
jam uitorem reduceo promiss affectuum gratulationibus sequimur et
dignamur. Quis te itaq^{con} seruet Deitate augeat Deo his fortunatos ro
custosq^{con} sustentet humeros quibus uniuersam rem militarem Rustiamq^{con}
ades promter uelut Atlas celum sustinet: Deitate seruet tuis uirtuti
prudencia tua pietati tua innocencia tua et felicitati nostris porge
Dei nate Deipare ductu Regni tutellarum auspicio porge in quam
bellatorum fortissime bene mereri de uniuersa Republica ita uouemq^{con}
ita precamur.

Responsurus seruare qd^{con} uno extenuet menta tua referendo
ea possim in: Qlum Regea felicitatem Regem militum virtutem,
Ide gratulationem gratam tibi eamq^{con} Magni estimari iudicet.
3tio Promissum addeat, uotis publicis se n' deficturum

Punctum 2dum

De Gratulatione dignitatis et ad illam
reposito.

Gratulatus dignitate hanc respiciat Juncta 1mo Vel Publicum sensum de
 hinc explicit Commemoratione honoris oblati. ¶ Dicit virtutes semper com
 mittari gloriam Committant honores hos quidem omnes consequi volunt nisi
 difficultate a seorsito presidiat. ¶ Ideo virtutis amplitudinem
 maxime ab adiunctis et Consequentiis induct, mentaq; eius cui dignitas
 oblati e', memoret quibus gratulationem insinat et quae potest fieri per retri
 buationem seu reflexionem, potius honori gratulando qd in tanto homi
 ne quicquid unde factus est illud. ¶ Etio votum ad det quo gratulabi
 tur, ut oblati dignitas ad publica bonum, et Patria cedat ornamentum

PRAXIS

Doctore poudisatt redem MM. P. Jerako Zmora obaki who z Klobema lu
 toroshi, tak z Cesty, wyzuka slava, wyzuka granobna godnosc. Wszyty wygranidze
 pragay Ludom ctualctnem by y metyho czadom Wmiejssom abey go
 toanyto Wriptom rone swore wyamyci zofanwi. Klyho ze abo mowidzoy do
 me imortelnowi drogy medoy abo wy glosyha neff daleho od meoy strong: Sen tyho
 do godnosc dabo glosyha. Wmiej Cesty drogy do meoy sy ubieja. Na postawie
 dzene abey mowey perweyssego drowdu Senkaim naten (zas me postaba
 nazyz raby glosyha abey Odryna Wm Puna. Mito nam patlac na godnosc
 Senator sy a mits zha tego, rzes mme hieho Wm Pame me wyssed naten
 wyssom Hany Stegnen Wstapitt ab he tak wysoko cesty swoy weht ze rby
 sthwi Lofales wygod Wmiejni. Kazdy abomem to glosyha mup ze touff
 wlasna Drowni Wm W Puna ab Zawsze nazyz oby wdy sthwi obractt

suavitate & splendore gratiarum et in se habent in se ipso. Habet
rursus videtur seipsum splendorem Senatorum. Quia P. Theoboros by on
tak debet os recitavit & orationem abe od horege sapienter honor byll ut me
os recitavit. Tei sed godin su. Kora ad nyz seij godin su. supponit rest d' or Pan
suavitate & splendore gratiarum et in se habent in se ipso. Habet
rursus videtur seipsum splendorem Senatorum. Quia P. Theoboros by on
tak debet os recitavit & orationem abe od horege sapienter honor byll ut me
os recitavit. Tei sed godin su. Kora ad nyz seij godin su. supponit rest d' or Pan
suavitate & splendore gratiarum et in se habent in se ipso. Habet
rursus videtur seipsum splendorem Senatorum. Quia P. Theoboros by on
tak debet os recitavit & orationem abe od horege sapienter honor byll ut me
os recitavit. Tei sed godin su. Kora ad nyz seij godin su. supponit rest d' or Pan

Regis ad hanc adhibere v. omnia auctu vno Omnis expendat qd ab
horege iniectum, & obligationem simul ad rependendam beneficium Regi v. Reipublice
2do expendet mentorem laudem pmitatq. vltim honorem in publicum bonum ex
pendendum. His Gratias agit Suffecti poretz Onen impetris ferendi subp
dum.

In octavo Titulo De Oratione Gratulatoria
Dignitatis Sacra v. G. Sacror docti.

imo In opere potestis statim a grandauntia munus sacerdotalis, qd magnum
& admirabile Divinum etiam exigit gratulationem daboq. aliquas rationes.
2do Enumerabis prerogativas ipsius quas eo die consecutus est p
forendo cum iudicet Regibus vno & ipsi angelis quos ille n' na
tura vincit quidem Sed officio cum spectat illa Divina Legis
Symbola & Signa, quae Sacramenta dicuntur, in manibus suis verset.

Deum

Deum ipsum in digitis porret et circumferat, eumq; omni humano fastigio
 manu prohiberi e caelo in terras devocet, et cum hominibus habitare cogat. **¶**
 In Conclusionem Repetes iterum gratulationem de tam notabili & sublimi
 dignitate petens, ut ad Divinum altare Neo missa tu quoq; sit me
 mor & ad Deum quem Jesus plauso potentibus verbis alligat ex velle
 efficax deprecator. **PRAXIS**

Magnam ac prope Divinam hinc Muzi Neomissa dignissime Singularem
 ac per Celestem exigere videtur gratulationem: n' sum is qui omnia de te aut ob
 loqui debeam aut suspicari tu ille es in quo celebrando, Facundia Cumorpar
 ita fuerit tamen non exauriat Materiam dicendi, Sileant obliuio & necessitas
 his abita aut phisici Codices aut irruentia & Grauius volumina de
 univosa fontes honorum tequaty hae sealaris ferrugine alio quippe
 e quod alipsum vicarius praesunt fastigium. Spartianum Reges ho
 noris ergo duplici ornabantur sacerdotis Ave scilicet Jouis Calceps
 et Jovi Lacedemonia tonantia n' potuit scilicet Regia dignitas ee digni
 nisi maiorem se requireret dignitatem. Tum vero e' maximum in
 mortalium hanc atq; inferam hominum vitam imperium sed in immortales
 animas tuam est rate praestituta Suprema iudicium diem de mortaliu
 Campis cognoscere ne diuidiario; tu mentes illas mortali Concreione
 libera decorare tu Spectabilia illa Divinae Legis Symbola & Si
 gna quae sacramenta dicuntq; Versare, Deum ipsum manibus
 gestare orbem Dei deniq; sustinere hae hodierna Suffectus et

tui vna manus frumentalis raves sunt et oneratis certi speme
quæ comestum illum Publicum anasnam de Celo conuolant in
terris pteulerunt, ut omnium succurrant, magna expleat, Janes
sibi respingatur egeffas subleatur. Sed quid ego na dno
vestibula neq unbras honoris sacerdotibus Memoriam quid igit?
ad tuam certe humanitatem, atq; semper pbatam bene uolentiam tutus uer
e quon ad dignitatem in orbe supseman. In spiro Marq; ampliffi
mum veneror magnitudinem supero honorem sollicitatem p
fortuna si quid e mundendam tibi Maxime gratulo, atq; eum fi
quem dignitate potentem die hodierna in potestatem nauisq;
tuas accepisti apud te exspectem pro te imploro precorq; ut Mure
n tui admirabili fauent gratia Munferum mument et torum
na noues

Lunctum Alun

De Oratione gratiarum actoria seu Eucharistica

ms Jackson p a uoto Oratione si Oratione fatua se quo gratie uerantur ha
lent eloquentia quantam ab ipso et ipse exigit gratitudo et dantis off bene finem et an
pliffima beneficii Magnitudo. Zds Jackson p a bonario, subter gratitudinis
redapens uq; Inq;at homine null penis terraportat. Imd Dicit quod ipso moue
maude tam omni unuatur gratitudinis huius illi et maxime, que in grata e uil a quib;
tot lamulata, mis tot onera beneficiis acceptora aut unuatur est, aut si uerit agura
Nero ignarus quanta a Ceteritudine tua et qm amuls ornatus sum minime
dere mentis beneficii, proinde silens mihi e infame mis unpa p hite.

nam et si tacere loqueretur ipsa beneficii magnitudo ipsa tua munificencia. Modice
 nam que te omni potentate transmittit liberalem liberalitatem in communi munificencia
 U inchoat ab exaggeratione beneficii quod tantum esse dicitur ut omnem exagat ora
 son dicendi facultatem, omnem auferat loquendi facultatem: sed dum bene post
 munifici in eo Supremo Nummi sunt Simillimi, quod de beneficiis solum exigit
 gratitudinem et memorem gratiarum actionem. Dicit te obedire huiusmodi
 beneficiorum legi et gratis velle agere benefactori, sed infelicem te vocabit
 quod tantum agere non possit, quantas et dantis exigit beneficium, et accipi
 entis debetur.

In 2da Parte exaggeratum beneficium ex arrium. sanctis Personis dantis et
 accipientis. In persona accipiente considerari potest quod datus beneficium sit supra
 per illis, supra votum, supra meritum. Considerat ad huc in persona accipiente,
 quod cum ut iam ante acceptis beneficiis impudenter nunc nunc accipere
 beneficia aucta quomodo par esse possit? nam modum exaggerare nec ratio
 onem inuenire valet. In Persona vero dante Considerat quod ubique
 sit par sit magnitudini et quod sunt in omnibus suis virtutibus, hanc
 unicam mercedem sperat velle fecisse, ita et in beneficiis bene alius
 fecisse. Quod de qui simillima in eis fundat in terris qui in plurimum necessi
 tatis vultis providere. Sed usque in delicias ut ait Seneca, non avertit.

In 3ta Parte appropinquet omnem de beneficiis gratitudinem. Quod se ex ea
 non numero allegabitur apud quos potest munera cito gratuita esse
 velut sed ubique memor beneficii, ubique illud in perpetua memoria
 portabit.

6633m

Instructio 5ta
De oratione salutatoria diversi generis.

Salutatio est Oratio illa qua hospites advenientes aliius Nomine sine indignitate suscepti sine etiam privati, et amici, hospitalitatis, et humanitatis gratia, honorifice excipiunt, testificando et laudando, de in calamitate aut adveniente, et subjectione aut officium aliquod, et forte gratitudinem et exhibita benedictione, et quod hospes in inferi. Dominum et laudatorem et hanc consuetudinem celebrat a sua omnes excipit ipse tamen gentis hominum Praesentem familiam. Salutatio in ista se et privata et publica utriusque tamen quadruplex est. Primum quidem Oratio uno est in ista familiaris, quae amicum amicum omnium salutem et illa qua Hospes veniens Patrisfamilias domi salutem dicit missit cum illis Quaeque Patrisfamilias hospitem venientem excipit et illa qua filii Patres et Pupilli Patronos et Clientes in cenatas suos salutant. De his sunt actum in exercitiis annuis. De quarta sit

Punctum unum

De oratione privata variarum salutationum

Antequam ad haec particularia descendam praecipua licendum aliquid de his salutandi modis primis in quibus advertendum quid ad quem et quomodo venis, notis an ignotus amicus an consanguineus, familiaris casu an data opera sua an alieno nomine? haec enim debentur sunt impetum ad exordium et pro veritate Circumstantiarum varia quoque sequuntur ipse salutatio. Nam si amicum amicum missat significat laudat de in calamitate amici suae commendat officia. Si ignotus ad ignotus in benedicit se in eius quem salutem gratiam suae parata deo ac bene obsequia et ignota postulabit. In

ad auct.

audacia, quod confidenter accesserit & in causam bonam & in casum aliquem
revertit, & Certe Patris famulus hospitalitate divulgata, vespere & audacter,
dicat ut pater ex sequentibus gratibus.

Praxes breves salutandi politice

Interim congratulabar tanto mihi & debeatorey fortunae obdormy Zbronu
Wm meo Para Wresiu Cox terar meingm klasc tvebi felixsimum
god z przytomnego subytomnie ceppz dobro Zbronu Dobrodre
in moiego Ktoemu q' lat dlugozmnych q' Successors formany
z pseynt a ferdez me vnszuz.

Tebera zostarzi zarzde ku mne zayblivey Wm Para proger
srey recipocatom Zbronu do brogo Wm Para q' fortun ra
komplynt in Longyformos siles zabycwa z pseynty zayblz
z pseynt.

Niezal dawnego mendiema kudypiz do broe nagnad za god Vota moie
do broym Zbronem Wm Para pomyzome wud zc. Dozawozm miz terar
dozawozm ze radno na Pbla pomyzome dluge teshime do broe vobine.

Boga meo tyllu protez abj vzeich moie at doone Wm Para s p
ym s pseyntem rak nagnad zoy Wewrath.

Quoniam vero ad Parentes salutandos ipse Oblatum uno ut salubatio instituitur de felici adventu eorum & si ipse
ad eos veniens de prospera valeudine et iucundiori conspectu & de Patris gratulationis adferenda quod scilicet cum summa
diligentia Parentes Commodis suis prouideat et re ornari desistat. Etio Primitat Aliq' deo m' in Curatorem ut tanto ancti
Lateno aliquando responderi possit. Illustro p'cepta his p'axibz breuiter &

Magnis votis exoptatisq; maiori nosse non latuit omnium ad nos venio M. D. L. Caligo enim matronis, quae ob hanc caelis nostris subtractione praesentiam anxios tenuerat animis nostris horre tamen degulsa, dum tuus optatissimus vultus felix Anosura nobis illuxit et in procellis sedens. Est profecto quod vobis huius gratulamur sed quia ut ex patris mentis interpres lingua gaudiorum lamulam explicare nequit lacrima acclamare sufficit. Salus percussio deo Deo Patria vobisq; diu felix et beata iuuere.

Sua cum bene in statu iuuentuti parentis suos venerari reliquit M. D. L. quos tuum naturae ingenio aliter tum beneficiis prolocuti, singulari studio et amore amplexu cognunt. Quare cum abesse ab eis aliquando contingerit magnis votis et desideris venturos ad se expectant, venientes laetantur. Cum latra exoptant praesentibus omnia cum alacritate interueniunt, et abeuntes ex tristitia deserviat quo ardentius abesse cupere vult eundem, quod omnibus certe dignum esse videtur, praesertim cum humana diuina lege laetantur, hoc debent Parentum gloria, hinc pro proprio esse gloriarum officium, ut quod seipsum aliis laudat vultus constat, id omnes sibi conuenire arbitrentur. Velle et ego tantum habere in genit, ut pro seipsum gaudii cogniam explicare, quam ex tuo iucundissimo capite aduenit, velle et tibi benevolentiam, communem animam in proprio laetare. Quod obstat gaudii in facie balbutientis in studio proleto. Ergo cum labore atque in licet tantis exoptantur quod vobis intellige saluere pro vultu meo Parentum vultu hinc loquente cupio ut vobis alio secundo et prospero hinc ad alia innotuli procer.

Hic bene auspiciatus ad nos aduentus tuus M. D. L. Parentis diu salus tua potest quae tum desiderantibus feracem fridem in animis gaudii abulere et voluptatis: etiam singularis humanitatis et beneficentiae tuae splendor vobis illucens utrorum nos compotes fecit cum magis ad nos misendos, quae ad tuam tibi conueniam humanitatem gradum fueris. Itaque utram in hac bona et sperera die, quae optatissima praesentia tua perfruiamus, eloquentia nostra illustri in beneuola notum tuos pluribus obsequia misisti cum omni sollicitudine in conspectum tuum venisset, et omnibus quae pars munificencia benefactorem et Parentem optimum gratitudinis benevolentiae humanitatis superesse officium. quod unicum in hac vna latra et humanitate per tuam benevolentiam applausu indolemus, et tunc gratia tua tam effulsi beneficentiae gratitudinem de beatam referre non possumus. Illud vult omnia arden

Abg desideris optantes, ut diuissime vultu tuo mihi sui gratissimam gratie
maiores gratia et amoris radios in nos sit spargens.

A studiis vero reuerfus tali modo salutare gressus seu Parentem seu Mat
ceratem addita beneficiis et vltima obsequia in genitricum gratitudinem

A peccatiore Pallade ad te eiusdem misericordiam amplissimum
inde inquam redi quo me tua genitrici misericordissime ordinatio obliga
uerat. Huic vero accessi ut in de fonte Letebes sed de memoria tua haup
me quatenus quatenus scientia tuorum incedenda altitudinem tua gratia singulari
patam contestarer. Atq; utramque tantum mihi. huius negotii supplicet facultatis;
quantum fulcat in amica affectus et gratissimam voluntatis: Maxime enim uol
lem ut qui in me ipso plurima beneficia tua receperis, quibus omnibus incedi
bitem beneuoli animi te speram luentibus porunderis re ipsa certe ex perie
ris te n' amississe gratiam et beneficia nobis facta, sed infidelium Gaza
animum nostrum afferuasse. Iam te tamen vides utrimq; unquam mon
suram, et ad te misse Parentis quantum benefactor sui dare possit
et amicitia quantum clientis a Parente accipere ultimum spes tonet.
que quidem ut omnia Mortalia infra tuam celsitudinem racent
sed n' supra nostram fortunam illustrare nos possit erigere.
In hac mea dicendi tenuitate ad uerbum mihi suppedit, ut libere ingen
eque profitear, in hoc aduentu nostro atq; salutatione, tametsi omni
gratia animi nostri argumenta eximus eius beneficiis opposuerim
Omnia tamen ad Deum debeamus. De ipsa linea uari oratione alia ad
Cognatum aut tutorem salutandum incipiam, tali et simili modo.

Quod autem cognatus quispiam aut Tutor aut alius benefactor salutandus
accipe hanc ex eodem officio delectam precum. In conspectum benevolentiae, presentem
antra a duobus annis mei affectu adductus sum subiecta a letitia et cognatione
te amore. Letitiam exultant Jely de adventu tuo miraris. Substantia fides
mea ante, procedente amore atq; gratitudine. Habes ergo tibi libere
cedentem praedictam dignitatis tuae, benevolentiam meam adq; amoris radem.
Terreni me in obitu tuo atq; sua manu ne miraris qui n' ignoras huma-
num ee quem amaveris delectabiliter continuare. Benevolentiam
ut potest tulerat absentem. Memas sine censere multo mentis tua
in me, sed in opinari adventus letitia benigni salutari unam spiritus
postulat. Memorat infeliciter ubi uersis Jerusalem ad te tanquam
ad clarum et beneficium sidus amoris penitus aduulasse, et uelut quia
macerate tua splendore dignitatis oculos paciere: tuum pro officium
iuxta ac beneficium, meum n' dedignari et cum semper mentis honori
bis atq; virtutum ornamentis. Poluere lucellis n' tantum Supreme,
sed in omnes nostros, beneficos vibra radios.

Lunetum 2dum
De Oratore Publica Salutatoria

Quod Publicam salutacionem spectat te unius et plurium nomine in publico
pro alicui digniori persona superius obseruanda mis exordi-
bus exprimitur etiam Letitia ex adventu hospitii conesta,

171

quod tunc Maxime fit. Si hospes venit dum ex petitis, aut aduentu eius gratiam
sperem acciderit, quodogudem, ut in aduersis fortuna minus tenent, iaculis
Si in prosperis ea quae praeter spem eueniunt amplius delectant: Quod
efficit Illustration aliqua eruditione. 2do Confirmationis hoc est effe salu
tatis cum submittis rationibus, quae postquam aequales adunatis Personis
quae salutatur erui possunt: imo laudandum genus et splendor familiae
2do Virtutes, humanitas Comitas liberalitas prudentia fortitudo &
habita ratione personarum ut si fuerit Episcopus a unitatibus Episcopalis
laudandus efficit. 3tio Merita beneficia et fauores, si qui sunt tum in aliis,
tum Maxime in eos quorum nomine salutatur inscripta. 4to Memore
probitate salutatur quantum salutari gratia et auxilio egeant hi quorum nom
nes salutatur quae maxime ferunt in turis diuinae Unitatem venie contingit
3tum Punctum Quod in eadem Confirmationis Contracte appretationem non ad delectat
mentes animos, fortunas, spes, opes, et similia quorum nomine salutatur.

Est etiam boni salutandi modus si salutatur inchoat exordia ab aliqua arduitate aut di
cto erui erudit, aut ab aliquo exemplo, explicat. Ita cum hospites et naves sonperes
in laudes eius cepti: ut si habeat pro stemmate Leonem exponit in laudem fortitudinis
illius, et aliquos enumerat utriusque familiae maiores huius virtute illustres. Vbi habeat
pro stemmate eorum Haemum Laudatur eius liberalitas, eorum Hungaris gratissima
sonper fuerit Patria status, et e contra hostibus certa naufragii perueniet. In Con
clusionis aut gratia aequatur hospiti pro humanitate, aut aliquod votum longitudo
ex occasione eiusdem stemmatis gerens senad Patriam seu ad ipsam inscriban
tis familiam. Subiungo praeter Continentea utaq; artificia, quae salutand

Inerat Ludovicus Episcopus Lodovicianus in Juvene Illius Loti
litoris Regni

Fatum te profers in Conspectu Nostrum Sedt Illud e Ludovicus idem
quod plerisque huius conspectu foris abstraxit, quia profunda Meditatione nos
exoptata Littera recreavit. Felices vides fati huius vicem, multisque secun-
dam nominibus, qua celebrandorum nobis progre admodum; adeoque profunde
felicitatis gratiam noscendisse inane ambigimus, ubi enim entibus
superis oculis spirituum Communi spectare salubriter gaudere. Conspicitur est,
Legebamus enim eminus Isidorus in ipsa gentium solentia virtutum
Isidorum aequa admirabatur tantum a longe audientem, nostrum con-
spicientem acies in spermatia Cruce tua. Hec ^{com} statim dedit quibus
viam virtutum tuarum complectentem illam notatam Epigrapham

Natura hic posuit quidquid ubi fuit.

Praeter enim natalium tuorum splendorem rara Natura et virtutis decora
solertissima in curandis et alendis omnibus quarum et nos pariter numerus sumus
spondentia virtutum gubernatrix prudentia, pro fundissimam fundamenta
feliciter animi Consiliorum feracissimam Brundiae pietatis Zelus Conuersa
to fideri ante non peregrinantur, sed veluti in argenteo a Natura gremio
Parente tibi dedicati filius hereditarium sibi fixere statorem. Quod cum
a oculis modo cernamus, sed in animis etiam sensibus delibemus, temporare na-
bis hanc ipsam quia Legumam velut fuis in fonte voluptatem degustamus.
habet enim in tibi Congentem Omnia Virtutes ut quantum Lactia animis

afferat tantumdem amovet in mentibus humanis. Alueringers gratia
 auctoris exeat tua merita late per hanc Friedrich totum per regnum correcta, Schöps
 tantum modo aternitatis computanda salubris, ea tamen ut bis sine Absolutum istud
 Landeshi dicantur obnoxiis suis, ut illis regnandis et recensendis pro merito parces
 in respiciunt; eam ob rem obligatam meritis tuis obloquentia nostra; quoniam sine
 suo ob dicendi tenuitatem destituerunt, humanitate tua dignatam benedictione
 absolue. Nos interim concordibus amoviam votis, ut qui duntaxat huc tanta et
 benignitate et dignitate sint licet exoptamus. Tunc magis et nostrum Omnia man-
 nos in virtutibus rationes trahit, si illi illi aeterna meriti placeat, in rem obin tenent
 omnia ut sine duntaxat figurare conseruati

Si vero salutanda esset matrona quae prior meritis nota Saluta regis
 aut diuina tali modo esset salutanda ex principis.

Jalo Ledyphemum Krolensium Zilwaelli y Schwefene yghyrdonia unklarum meptorum
 suz mady is Bykengla roznagrat. Quodala Japne W. Pam tak Dula Dnyfjes
 meptis radice yghyrdone W. in Pamey ny Beynon. Dnydny kuty suz yghyrd
 weschu nadye, z detyrnyf yghyrdone meptem dnydnyre yghyrdone
 mady Genu Dien est yghyrdone weschu? alio Genu dnydnyre nadye
 lode radose znythny dnydnyre? y nadye o radose yghyrdone meptem radose
 in W. in Pamey Gida obym nadyem weschu. Gidna dnydnyre yghyrdone
 Kram Polnum weschu Jme y weschu Cust weschu Gefe W. in Pamey
 Wschakny dnydnyre odnas nadye lab mady yghyrdone yghyrdone Gefe Gefe
 weschu weschu nadye yghyrdone yghyrdone. Kiechay Gefe inny dnydnyre
 weschu W. in Pamey weschu nadye yghyrdone yghyrdone Senatorny W. in Pamey

metu se ratio te salutem Pyria; metusq; potestis d'omni: iusto cythra
suisq; ab omni potestis d'omni: iusto cythra
mag; chalcidone in p'p'et'one d'asidua. Cetero fobis ap'p'et'one d'asidua
Nag'p'p'et'one d'asidua: iusto cythra d'asidua. A d'asidua
red' p'p'et'one d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua
p'p'et'one d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua
d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua
d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua

Quo ad responsum ad tales salutaciones.

non dicere poteris, qd semper fructus et colligebatis ab iis de anni
corum v' p'p'et'one d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua d'asidua
fenter agnoscite te quando tanto affectu acceptus d'asidua
laudes tua a salutante dicit, et dicit q' tua merita tua in Reip'bl'ca annuq; omnes
magna ee cum potestis amici amor magno fuerit. Adde q' te huiusmodi debere ee,
cuiusmodi salutat es exemplo Caroli magni qui in salutacione multis laudibus o
neratus, respondit, n' quilibet laudat, sed quilibet ee debet salutat esse. Tui
gratias ages, pro affectu meo, et p'p'et'one d'asidua d'asidua d'asidua
et habitum hoc un' amoris in perpetua memoria

Instructio 6ta

De oratione valedictoria

Valedictiones n' tua orationes, q' breues p'p'et'one d'asidua d'asidua d'asidua
mea ad plenam Reip'bl'ca doctrinam q' cepta p'p'et'one d'asidua d'asidua d'asidua

173

Instructum vincium, Quomodo oratio valedictoria adeamq;
responsam confici debeat.

Conficiendae valedictiones nec Communiter sunt Occasiones una cum amicis amicis
per se v. p. alium valedicit. 2do Cum filii Parentibus ad Scholas v. ad exercitum
nationes, v. ad bellum, profecturus e. 3tio Cum Familijs suis Principijs v. Dominis valedi-
cunt. De Singulis hoc summo

Colendum amiq; amicis declarabit dolorem exordia boni qd praesentia et boni
versatione amici sui non possit dubit. v. in iurabit declarando qm gratus sit a-
micorum separatio. v. ageret desiderium qd numerum ab eo aduerso e. separari
iniqua vult se cogere necessitate impelli, ut minus hinc separationem admitt-
ere debeat. 2da Per modum confirmationis Commoda praesentia illorum, cum
quibus conuersabatur, receperit, quam vult qm honorificum sibi fuerit eundem
amicos habuisse, quibus ablati non nisi dolor superfit. Adde, libenter se cum
illis mansurum nisi necessitas aliam Legem statueret. Adde praeterea et
illorum praesentia corporali exspectat, amorem tamen et fidem suam in eos nunquam
sibi auferendam etiam in discessum illorum, promittet, assiduum amicum memo-
riam habiturum se. 3tio Oratio agit pro amore atq; familiaritate in
quodammodo e. petet ut se inter suos habere velit, uti antea fecerat; pro-
terea etiam si expedierit petere veniam Conguissimum a se hinc si
Condiscipulis suis Condiscipulis valediceret.

Toleranti amicum vade reddere vobis Commendationes optima difficultas quae
dam verba inuicem dilectionem dolor praesentiam vram sibi auferen-

hanc nox sufficiens presentem reuscat linguam et vocem impati diuol
linam inde, mea merces et meorum hinc eussat finem studiorum claudere in
bet. Orbis illud miraculum Hercules consori sui ualchens ut firmam faceret amicitiam,
et amoris relinqueret monumentum. Etiam ipsam Phœniam p̄baban aurea dans dicit
ita etiam etiam discessum ut vobis sciam. Sicut exoptant (sicut ingenitum amore) rationem p̄stat
et conseruanda in tabella. Speciem amicitie representant. Quibus ego illis optum boni uoluntates,
quarum in corde meo et ante oculos meos. Videre me semper uidebo uos semper. P̄sentis
quarum amicitia gratitudinis pietatis. Sicut in me imaginem. Valde
reum munus quod offeram aliud n̄ est commodius quam id quod in maxime desiderem
nis scilicet me ipsam multis modis uobis obstrictum obligatumque habebitis me
sota ratione uestrum. Nullis uere meum: tametsi abeam manore me uoluptate. Bre
dite iuxta pietatem meam partem; etiam distantes amicitia et amoris uinculu
locorum longitudine non rumpitur sed oblivione. Quare uobis pro immortali uobis
in me beneficiis atque amoribus nunquam satis rependi. P̄sentis gratiam in presentia
in hinc tenemusque gratia. hinc generans gratitudinis speciem, pro uobis in me
amore sua intermissa. Conseruandine. Quia pro officii uita honoris
in maximas uobis quas p̄sentis. Sicut gratia habentis. Sicut demeritis in mortales.
Deinde cum hinc corpore abeam relinquo amicum uobis et ut spero non ultimum uobis

precor.
Si uero filius Parentibus ualeat. Primum deat n̄ ignorare de quanto debitor sit et
Parentibus et illi ipsi disceptus eius, eo quod Natura ipsa sunt Parentes filius ita
filios parentibus arripimus aguntur amoris nexu. Attendet tamen temperandum
et deat quod disceptus hinc manum sit futurus ualchans.

174

2do Sicut agit pro amore & imperio in se suis factis. & quia Parentibus nunquam par
gratia referri se tantum se factum quantum sua opera studioque amicitiae memorabilis benefici
cientia magis se legitimum testatur. Denique precibus errata in forma veniam.
Sicut in testimonio Parentibus asserunt. Conclupio Conclupio humillimum postulationem ut
Parentes sibi bene preciar dignentur ut tantum negotium in parentibus sedet solatur.
in suorum deus & denique in conditoris rerum omnium gratiam.

Quando vero famuli domus suis valentibus Tris illis obsequia meo
Decepta Principis & Domini memorantur. 2do daturus studium dantur, quo parat
erit ille qui valeret obsequia fideliter praecipere impendere in eodem puncto operari
potest desiderium quo valentibus obsequia sua produci exoptet. nisi
Tris expectat ut eandem animam iterum habeat erga eum sua domum nate
dicens testetur obsequia

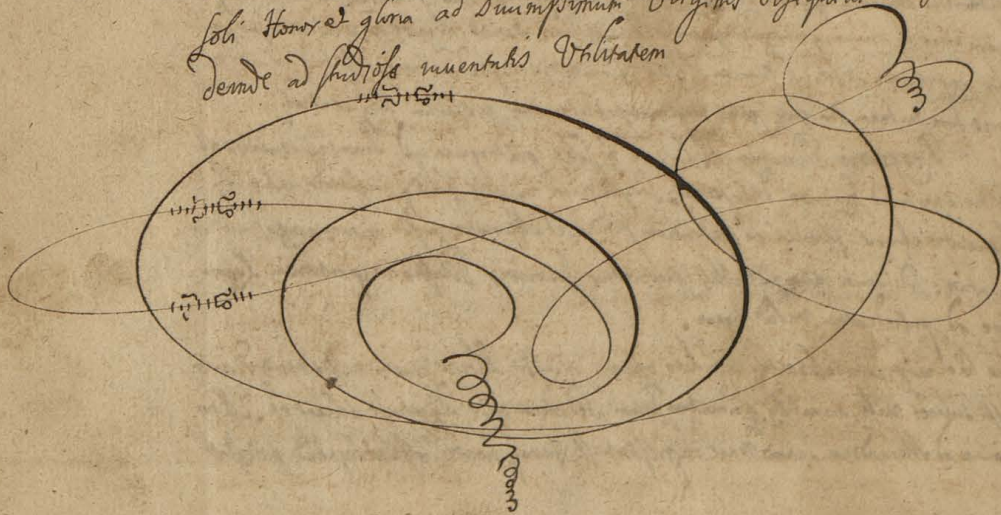
Quo ad respondendum Quoad modum ipsi valentibus, ita et respondendum ad hanc simi
liter Tris Conclupio in dolo vestra offendat, raturis tubernis dolois & amia respondendum
ab admiris amicitia, quod sibi semper munda et ut se opterit. 2do Exequar possunt menti dicit
maior mentum amicum gratia adurgunt obsequia favore & amore sibi gratia. 2o valentibus factis
felix appreciandi & felix Numma. Tris Promittet se respondens cum omnibus suis ab eum me
more fore mutuum sui quoque petet meorum per literaria praefertim frequentem.

Responsio Parentum ad filios et n' solet praeterquam quod Parentes admonent offi
ci ne amicitia frange deserviant. Sed qui maior virtutis gloriae amplitudo, quae in ea
aliquando etiam famuli et contentioni studii et aliter viri passim in eam amplitudinem
servantur. Divinum proinde illis praerantur favorem. Illis respondendum Repor
tore ad praecedentem valentibus.

Tuo hinc magnata absentia comitis optime, inussit liborem animo nostro non mediter,
nullo subiecto vale, amantibus, & in tantum seum, sed etiam in se ad utraque solent et. 2do
sicut cum a Alexandrum Lanno mare ingressus est factus honoris offe et respondit potest

concessa Regem formis affectus pro gratissima Salutatione in se vale dixisset, (viam pariter non in
 li' scriber regem conturbavit. Quod nihil feci. Quas cum te abundantem intueor curis praesertim et spe
 tu nunquam ex fatiis potuimus, tu enim exemplo imitabamur ad omnia summa, tuo ductu nos longa
 rabant, vultu, tuo hortamento ad studia literarum inuicem beluam. Tu et allega et conuictu et
 iocundis et amicus exspectasti omnia teum felicitate, in hunc usque prospero cessit. Quod si Juli
 um Alexantri Magni v. Italia v. manus factura apud dades congesta ad eius for
 issimam gesta potuit mutare? quid in efficitur? et laborum sed uosam tuam vultum specu
 em in vultu per presentiam hanc effecturam crediderimus! at quoniam pro proficentem necessita
 tis leges ac secreta superantur ferere vultum requimus retinere, agnomus maxime tes
 varam Sanctorum Praxipen deam precamus ut ipse tuus auspicius iter, in hunc us
 liantem tangeri dei et te deus in vultum saluam tuis respiciat. Vnde deus vultu
 radus et super ut optemus fortunet.

Gloria tractatum tertium progrediuntur obtemporis archiducem hic de vultu R
 vultu meta Cathari vultu epi ad Laudem Maximi Humini cui
 soli Honor et gloria ad vultum vultum vultum vultum et famulatum
 deinde ad vultum vultum vultum vultum



175
huiusmodi Pastoris in Regno autem Illi Senatoris munus tacuisse astum:
accidente praesertim toties probata indicendo consuetudine tenuitatis meae.
Nihilominus eligendam mihi dixi potius simplicissimam ruditatis, quam
te aliisq; quam inurbana morositatis censuram. Silere ad praesentiam
aduentum expectatissimi Pastoris s; velim exuberantis gaudii eius
non permittere cogit vel infantiliter balbutire. Et sic ut Herodes virtu-
tis opus est vel illuc penetrare ubi omnia firmis munita propugna-
culis arcent ab accessu ita accepta spero fore dictionis argumentum
etiam tunc quando tot a dicendo retrahunt silentii patrocinia non silere.
Publica ambiens internam mentis meae letitia, inapte natura dicendi
abunda cur etiam tunc tuo praesertim suffulta favore in aliquot non
promptat verba? ut Te quem longum diu laudabit posteritas brevissi-
me salutes profundissime veneretur. Fecit me eo audentiorem nota
omnibus humanissima propensio tua erga omnes, nullumq; mihi proferat
esse dubium a me et felicum aditum et aures fauerrimas apud te inue-
niendas, quascumvis sine faciendae necessitati sine officiosa venerati-
oni, demittere solenne ab his tuae Celsae quotidianum. Non satis erat pro-
celse menti tuae ex erudita didicisse pagina, nisi idem laudatissimo
etiam usu fecisses tibi propriam, nihil videlicet magis Pastoralis condon-
taneum esse dignitati, quam omnes obligare sibi sua Comitatu, atq;
illum optime venerando tuae Celsae consuecile honori, quicum aditu facilem
quam plurimum facit Commune. Tam firmas in omnium mentibus

amicisq; qui Tuo Pastoratus subiecti parent obsequio nutui egit radices
eius sceratus in Te ut pote optimum Pastorem affectu amorq; in Tui prestanti
subesse Tui demandatos esse carā in plurima etiam Cui Superior Inquit
annueret. Sæcula caperent optarentq;. Quorum ardentissimis deside-
riis si parua licet aducent magnis, meum quoq; affectum ad iungere
liceat, liceat venire in Censum ac numerum adolentissimarum Tui Cui
ouicularum liceat æquissima eorum des. milites approbare vota, quibz
utinam Suprema mens annuat subtribatq;.

Salutatio Illmi ac Rmi Episcopi

Strenuissime dynamice obsecro Com. Pana ueritate uerumq; Iam W.
Pastora nati inebat; rebi cale puzi stawrej Wielie eloquentey, Wm. Pana
goscia tu dras y Pastora puzi dancgo, a Wkrolawitani Iam W. Pa
Senatora prosta y blaha wyrowa moia zgasta. do Ciego y samo wuz me nar
seruptosa moy, do swiadoweni tyhom powodem. Jednak wolatem razej Wiel
kim sie tyds Iduoty psharac y puziym meukim. Udmien onarego Pana
y unnygd amzel grubey metudzkosi obnesi Nagany, tym obbre naglyjard
Wm. m. Pana tak dlazy ooczekwane Pastora wzyk moy y moiy pba
mowai chuat, tego sama Wielga qfratura wyrowna radoci mi me topusora
ate razej gualtem psharazym choc rudysime moia rozhadnie. Anko
kawalerskiego y myshygo serca pochwata wst tam puzi moe ushny psh
bye Ubi omnia firmis munita propugnaculis arcere ab accessu, Tak
swoy chwate, raki tyss obnesi moia moia Wten Cas hiedy tot adicendo
y retrahunt salenti patrociuma membruzia. Publicum ambrens we
wuzty ra.

176
wewnątrzna umyślnego radość do przystępnego Skłonu Wypraw. Cemu
i tenże Wm M Pana podparta faworem narażenie kłótni nie miała by się
zdobyć Skłonu. Zeby temu którego długo wystawiać będzie potowność na-
ste paucyckich Wieków krocudienko przywitawszy go słowem powinny
do dala. Wicę y to byto mu powodem do powinny obserwancji iż pewny ze
stawalen ze Latwy przystępnego y przywarne Wszy u Wm M Pana znaleźć ma-
tem, które na kardego lubo to rzecelną potrzebę lubo też powinną obseruan-
tę Skłonu Wm M Pana prawi wrodzona. Niedwójce byto byto Wszy-
malcom umyślnemu Wm M Pana zawarłego wień sici Czajania, gdy bys byt
sego chwalebny nasto zwijszalen wnieodmiennej sobie miłośnieniu gra-
lum iż me barrey Pasterskiemu przystępnego honorowi byto smentze
iako kardego sobie swojż zniecala ludzkosci: y że maxime reddere honora
tam wyjątkowo narostalen uktorego kardego przystępnego y gotowe
znayd zie poszandwane. Tak dalece wtercais tych, którzy pod pa-
stersky zostari woię urisiditę Whorcentę z yozelnę afekt subeunko
Wm M Pana zeby na długie barrey lata go byto wola Kayryjskiego
Boza byt, in sego Pastera odmiary sobie mierzę byli wrocytę kto
roynto gorycym ich zgdrom mechsiz god n y more affekten me
poslednie zredowzyc Cerkon nay przychylmęyszych Wm M Pana
owieczek byt relatns. A tak more raki y wszętkich innych aquissima
w tym desideria, Niech sam Bog potwierd n mech reury
sam Confirmul.

Salutatus Illmi ac Rndmi Episcopi
nomine Cleri &

Crevere id nobis supra alios pietatis ac observantia peculiaris Nomine
necepe est Illmi ac Rndmi Antistes et quidem ex austriacis et sui ipsa
progenitore status nostri obligatione Tua Cel: obstringimur, et quamvis
non prius in hanc Urbem quam in animos expectantium et corda omnium
qua prius occupaveras estimatione tua maxima ac desiderio immigrave-
ris, nostras tamen iam olim singulan, qua rarissimam pietatis qua humanis
sunt maiestatis admiratione expugnatas mentes: tui velu captivas
ante duxisti in triumpho: quando annos lastrandos simul et illas strands
omnibus desideratas, nobis desideratissimis felicis passu progrediebans:
neq; id Tua Cel: rarum vel insolens sui omnium mentib; illabi usq; ad eo
cunctorum animos subigere in blith Tui et admiratione et amore ut
constatissimam eorum possessionem, quo vel semet occupasti optinere ubiq; videri
aris. Et sane qui sublimem in Tua Cel: non miretur rarissimam probitatis
altitudines tantum insignis virtus Tua eminet supra infulas, quantum in
fula supra alios, usq; adeo iam olim notissima celeberrima pietatis Tua
fama ut omnium aures animosq; impleverat, ut cuncti unanimo consensu Te
suum aliquando Pastorem optarent cuncti id a Supremo Numine arden-
tibus efflagrarent votis, hanc ipsa cathedra quam nunc Coeleo nomine
felicem non magis splendore Cel: Tui, quam fulgore sanctitatis illustrans,
si tum dum nominandus eras os habere, atq; vota in verba flectere et fas
esset non in alterius nisi in nomen tuum iruratura credebatur usq;
ab eo

ideo honor pro te perorare conabatur, quem si Tuis cederet in ipsium mentis
scemo magis honoratorem redderet quam tua amplitudo dignitatis nemo
gloribus insignitum quam Tuarum Corona Circum. Quo
modo itaq; nunc, postquam et acquisivisti desideris omnium abunde
satisfactum, et per plures iam annos, talem te omnes, qualem audierant
expetierantq; cum acceptione nonnisi indices voluptatis experiantur, quomodo
de inquam non summe gaudeant in adventu presentiaq; Illud Cels. Tuis,
qua alias oves tuas toties ad invidiam nostram nos gratum Serenasti:
ut umbram fortunae decursus, magnis fluminis exundantes summo formata
impeta, eo praefertim loco quo declinantes, sustinendisq; adeo eluisionibus
valles exposita ducant: ita omnium animi voluntatesq; ad pedes Illud
Cels. Tuis gregatim ruere abueq; cupiant: Luculentum exaggerate obser-
vantia propensionisq; sua argumentum depositura Inuitante Maximo
humanissimae Cels. Tuis ad omnes comitate, ac promptissima et in tam pra
celos dignitatis Antistate Senatoreq; admiranda modestia submissione. Nul-
lum in te in maximo honore supercilium frequens vilissimorum etiam lapsum,
et suave alloquium quae tandem ad Cels. Tuam velintum non pertraheret.
Quid o utram libere saltem oculis animisq; vellent in Tua Cels. qua Ingeni-
orum qua Sacrorum Praesides viderent perspicue maxime Mos reuereri
a suis quos minime verendos Lentas eorum facit, viderent nunquam alio
rem siue coronatum siue infulatum Pronipem apperere, quam cum ad infimos
subditorum totam maiestatis suae demittit amplitudinem, ut viles erant Ple-
beiq; amodo eo possint abire: viderent hos quos supra alios dignitatis

magnitudo exultat sola beneficentia demissioque ³ Vulgarem excedere Statutam,
ac per eam plurimum sibi honoris, plurimum curari & amoris. Longe
tamen tot tantisque officiis venerantibus, nos et celeriori passu et promptio-
ribus voluntatum studiis oportebat antevire omnibus. ³ Ille ³ Pater
non eo solum nomine, quod nos quoscunque Civitatis tramite prosperantium
Ovium Tuarum, velis esse ante signarios: nec eo duntaxat quod proxi-
mam nobis ad officii cunctis vel ipsa Status Nostri auctoritas praereli-
quis obligatis sed eo potissimum quod nos vobis vicarius Ovis Tu-
Pastoralis famulus, amore paterno favore singulari incredibili benevo-
lencia, ergas complectaris. Quod reliquum est Deus Optimum Maximum
Factam tot laboribus Functionibusque publicis in annos plurimos confis-
met Tuae Celsitudinis valetudinem, ut quam dulcissime luceat nobis
Optimo Pastore sicuti curis immatura (quod avertant Super) Fata nunc
quam satis dolenti expleremus luctu, nunquam ex aequo copiosissimis pe-
nentaremur lacrymis Pastori beneficentissimis. Quae ut tunc longinquum
servet incolumem Supremo Numini indices sacris admoti altaribus
supplicabimus: utem Tuae Celsitudinis impensa simulque demisso vo-
verimus affectu. Salve eadem omne Ceteri eiusdem

Wielkoza nad mnysze miloso Wiercach naszych i osobliwsza obserwancja
z naydonac nie na precuszo ³ W. P. Jarnie Wieblowiny Pastorem na Syp-
stareniy im obliwsza relaty ³ iestemy obligati: q Ludo ³ W. M. D. zaraz in primo
ingre 184.

ingreſſu miaſta tego ſerca wſzytkich zchciſz oczekujacze Wm. P
 wielęg ſwoięj afirmacji, i pſeſtem zobenſci pſzizdanej oganowat.
 Naſſe rednak oſobliwym ſpōſobem wſz dawno lubo to mezwjorazney
 ſwigoſtliwoſci, lubo Paſterskiej Laſkawoſci i dobroci podziwieniem
 ydoccupatas mentes, tenoz przed ſobę me iako in triumpho Captivos
 Wm. P. prowaſiſz: kſeſy ad nos luſtandos ſimul et illuſtandos
 wſzytkim deſideratus nam deſideratiſſimus ſorgliwym wſz pueſt kro
 kien. Lajozaynato a granie co ſcienna Wm. Mm. P. tak do ſiebie ka
 zdego zachęca, i wſzytkich wmiſty ſwoięj ludſkij miłozę tak ſobie
 demnikowac ze conſtantyſſimam onyęs gwoſſeſionem, kōrſy wſz affectu
 benignitate Wm. P. ſz zmeowieni pro ſemper vobis zdas ſe reti
 nere. Izaprawde kogo znamemta Wm. P. Paſterska ^(Dachota) ſz wywſi, a
 oſobliwie Wielęga od kōrdego przychylnoſci do ſiebie me pocięgnię. Ne
 nad inno Cel ſua infaly Diſkurye pſowneſ, tyle onyęs ſamęs ſubi
 mitatem excedit altiffima Virtus Wm. P. Paſterska. Napelnites Wm
 P. P. woz dawno pſrednym daleko ſtyſtegey oſobliwey pſobownoſci
 ſtawę Wozy i ſerca tak daleco wſz wprzo do brze wſz iſt to ſorgliwie
 podkato wſzyſey rednoſtawnym głoſtem Wm. P. Paſterska za Paſtera ſobie
 zęozęgli, wſzyſey tego od Pana Dſyga gorgiem zędali moallimam.
 Ta ſama Katedra ktora tenoz in ſua pſeſſione zoztaſzca me tak
 illuſtryſſimo ſplendore godnoſci, jako clariffima luce ſwigoſtliwoſci

Wm M Lana oswieca. Gdy by to była godobna aby przy marowaniu
Wm M Lana rzetelnie mowu była mogła nie innego radu Wm M Lana
Voti suo marowalaby była, y sama nawet tak wysoka godności nie
możego ardentis desiderio zgada, yllus Wm M Lana, posthorim so
bie secare augmentum honori polliceri mogła. Teraz tedy gaj się w
acquisitio omnium desiderio doyc stabs, y wze wszyscy bezkutha lae
talem Wm M Lana by do magno nas wsczytkub solatio experimur, qua
lem et fama publica gloriata y nazza sobie obiecowała persuzya.
teraz mowu. A radosz nie magmy na przyrzec Wm M Lana pozgła
negu goscia y Pastora Muntice Weselu, az wlasza ze grafsentz swo
za pierwsz raz ten koch owczarni swojej Wm M Lana oswieca ra
ozg. Lubos rez mozym owczarni tak wiele razy ad invidiam
wsciam udzie tak. Tak po wielgub dz drach zgor wielgm ampe
tem bierzgc wodz do redneyre mskwey gromadz dohny, albo do bli
skiej gwatrowng przthozuz ubiegazze rzeli tak wsczytkub nas
patorno affectu Wm M Lana concatenata mentes gregahm do woz
Wm M Lana cisngczre za radno to sobie by dz may sorgie, gdy
zadna z nich nie odme sie regulcan. Czte Encirel much wazobuzym
stanie zostazeym y wazozene alloquia Wm M Lana a koczby dobrze
mutum megozngzty do Wm M Lana Gdy by mozy narozny do lubo
to swieczub lubo duchownych kolokowali honorach, ozy na tak przyjezaz
ku karielemu

Wmiana obocni umiowio, Denaliby tyi zaprawdy maxime illis re
 uereri a suis, ktorym wrodzona im lenitas minime uerendos feic, uenality
 ze naten tras wyszkolony swoig labo coronata labo infulata Capita naybarzrey
 wszystkub przechodzy, kiedy kazdemu e suis subditis swore inclinant
 magnitudinem. Alabo tanta Wmiana uirtutes moventur od wszystkub
 meodwobozny powstana uenerationem, wszystkiub uednak celeriori pas-
 su apredsiu nym breba byto, metylko dlatego ze nas ktorzychlowiek
 Cnot swierkami bierzeczych onieczek Wmiana chce s mee rako Dues
 y ante signaros, ani coz dlatego tyko ze nas stanu naszego archior do tego
 orget obligatio, ale o oblinney nabarzrey dlatego ze nas rako ubiq in
 caros oneris Tui Pastoralis barulos oycowscy mlodziey prosequeris
 sorreguloy in fauore erigis, meistychny complecti uarozsby Szko-
 scy Ulanum Onaz y Maximum uolum nasze iest, zebysmy tam bons Pastore
 rako naydluzey sni mogli. Niech Naywyszy Dug Stargane tak Wiech
 y prywatnem pracami y publicznem functioni Zarowni Wmiana
 na wiele lat pokubegia meeis potenti sua dextra dranga bo uiaurey
 przthicy Imara Wmiana (z ego meday Pwze) mgdy by somy dosta
 teoznem meiglakali Izam, uho tego tego nad ktore Lepszego
 mee ale y pragnye meimozemy. Tenaz przy pewney Nad nei zotange
 ze Bogu udrze tam ualen Wmiana uhoruete swom uicolumtatem one
 na dlugie Lata prorogare uauzy, Obuoz Laske my pro modulo
 nostro uobricame sby ofarub swy sbyd supplekowan obicimemy

3

Lubo mi od umiżonego powtania Wm. Pana Jasni Wm. Pasterza wiel-
 ko rekrabedat wumwicy Conscientia prostej y blahej wymowy mojej; ze
 dnak in periculum polazama siebie meikem wolatemyz podae mziel
 nastuszny one obyczaynosci grubey zarobi ragang. Azalazora meicny
 czayna radost q wesele ktorem pożydana Wm. Pana przybyli prafen-
 tu, rest mi do tego powodem azebym gesthentem ad intra animum sto-
 wny choi prosty declarowatt obseruancij. Takoz ktorych do namie-
 szeg Wm. Pana powtania one przypiesztt, jako tak wyspshiego Polcia
 y metylko herborem przeswecnego Demu Alexrotam; ale tez osobliwie
 q pod diurecia godnem Custam i obgacnego Pasterza. Takoz Wm.
 W. Lajk Wsobi medystoq Wm. Senators hney godnosci maiestatem,
 Zoycowshy y Pastershy pomarkowatt mieloz ze metylko Pansum kro-
 kiem poprzeczajicym krodz ale tez q na tamym koniu humile designin-
 zostawajcy onie Bism tamy q powfaly do siebie tyz przybyli z codzien-
 nem pomierzdac wazyt do kumentam. Azoy regoty do sie przy-
 remnego Serca niezmiowolity tu Wm. Pa. Chwalebnie wtak wyspshim de-
 natorde y Bism hney do krodzysz prauie incensum et pretium sui uzrana
 demptra ktora misiz barzrej swom uchyta onieoztam tym retez barney
 do Codziennego grati obligaty anim wyspshad Demu y powonney
 napiewuszo Wm. Panu ante stringit obseruancij ktory qia chystne
 rado siebie zeznawoz; metylko teraz ale q do zywotny prompssimul-
 mento

180
mentis obsequia officio id humanitatis alteri aequissima gratitudinis
Waldana debita. Teraz onedmicany Laske y Janov wzumien
ho prozge pohorne glowe co onedmicany rajezayno pod Pasterhu
zklamam Hlogvslamenstvo.

Salutatio Eiusdem vni Nobilitatis

Plus quam humanum est in Optimis Praesulibus cura dimittitur
curis suis, cogitatum vbi posse splendorem. Ille ac Reme
Antistes. In Regno praesertim nostro maior est eorum amplitudo,
quam ut suis tantum capiantur basilis, etiam in Comitibus sine Publicis Re;
gum sine privatis Palatiatum Princeps, ante omnes in eius tunc
ornandis Patria Studium plurima in Commune bonum moliri perficereq;
et potest et debet. Hic eorum impertentum animi robur pro Aris, hic inflamma-
tum ardore promovenda pietatis pietas, vniuersa libenter miratur. Respect
hic plurimum agere eos necesse est et de Deo et pro Deo. Luceat
alibi Senatores eò impense ad omnes commendare; quae indubie a
Suprema condemnabuntur mente: luceat ea suis confirmare votis, quae ali-
quando infirma esse cuperent: nostris non licet, habent inter se è Cali
ipsius coram Celestem arcanorum interpretes, ac ipsius Sanctitatis
Oracula sacros Antistes, qui ad Senatorium Curulem non alimade nisi
ab altari, non aliam maiorem quae de Cali est Sapientiam deferre di-
dentur, et usibus Respublicae commutare. Et merito sane commodos
B

suo ingenti hinc quoque omnium ferocia consiliorum Capta, in publico
reliquis etiam emovere voluit nostrum iam olim Regnum eximia enim
illorum pro Nomine Patriæ, qua dicendi, qua agendi vis, quam
sterile bonum esset si intra grunatas lateret angustias; Nullum
hinc gemens nullum his sideribus Patriæ esset pretium si sem-
per illas sua concluderet Conchyliis in tenebris inumbrarent.
Ades Illmo Viri ad Comitula nostra non sane ingenti Omnium
nostrum gaudis: desideratissimus nobis aduenisti futurus nostrorum
Supremis Consiliorum apex. Optime ac ex mente Patriæ utroque omnium
hic presentium inter nos omnis supra nos Illustrissimum intulisti splendo-
rem Tuum. Uno omnium ore ego Tuam Celebritatem demisse saluto-
re venero, ac pro exaggerato Teq Pastore dignissimo in conuentum nostrum
optime animata mentes testimonio ingens ago gratias. Gratissiman-
se semper fore huius Tui Cel' benevolentia, uniuersa hæc quam inue-
ris Civium Patriæ Corona me obinde spondet me appromittit Oratore.
Nunc vero usq adeo promptissima obrenuati Cel' Tui præstantiam complecti
ut libens labensq genti vtili domus Tui solea non terram sed suos subster-
nat annos. Prece amplitudine locum hunc, ut vestigia olim tanti in
Patriam bonumq quæ non amoris Tui legant posteri: prece insuper
ut sanctitatem imprimas, nam ruborem expressisti iam per omnium
Vultus Tui in nos animi propensione. Ingens Omnium nostrum Letitia
Tux

Vix suis tenetur limitibus, vel eo nomine maxime quod tantus Conventus
 noster adis Senator, qui toties in ipsius Comitibus malitiam Patriæ turbidis
 Factionum fluctibus agitata unico interuentu attulisti: toties ad Vnum
 rerum quam ad speciem attentior, illuc infestum reddidisti. quidquid fieri
 non oportuit, ut auctus Superis honor sacris maestas, immunitas tem-
 plis restitueretur. infra intercessisti auctoritate, Felices nos
 qui cum Venerabilis Oratorem cui in principio Urbis auditorio, ad uicari-
 am Numinis potestatem peroranti vniuersa plausam Palmam debuit
 Roma. Tandem Consulorum nostrorum eris Arbitrarius Curis Isleri inge-
 num, expedita Consilia tersam fecundiam, prudentiam pietatem nun-
 quam non singunt ferat, immo totius Orbis Polonicus. Ergo tam
 bono erecti Omne, tam Quirio tui Pastore, tam per eximio aucti
 Senatore ut eo melius ualens in Commune bonum nostras proma-
 mus Seruentias, et Pastoratis manus, et Senilitate Omnes amplissi-
 mam benedictionem Nobis impertite.

Salutatio eiusdem ^{Com} Nre Nobilitatis ibidem

Maig te ludzka mirako prechodzezy prerogaty Chwalebn, q jako godno-
 sig tak Cnoty miryob przewydarney Dystugy, ze gorochowick uob prazien-
 cia zarasmeie wzogdzie q wzogztkub ramosecy swy ublustrare moggy
 bez zadney pomocy przegystomnych Swatla dominacy. Wkronie.

Obrobie zwlaszcza ranczej drachosci y Swastosci ich zphary nie samem ka
tbedami ich nie samem ogarnge mogy kosciami ogarniona jest. Tak na
Generalnych Sejmach rako tez na partykularnych Sejmikach, li to infalati
Senatores Reip nay przechnoy sze zaradajce meysca, wiele in Commune bo
num wymozg racy y swowag swoyg doharowai z wyhl: y mogy. Tam
mustrazone ich wry Wolnosciab koscielnych serce tam medomienay sly, sra
wiedlinowse, stach chysti radzi reliqui Patria sues wibry z meztiz budaj
y przyhladem ich gromadne glosy swoi onychre wotis adyicndo y duchu
wrych libertacy y potowczych spraw Equitati subscrubunt. Mogy wri
szyc Panstwa natak prstko Concordare edicta ktore indubie Bog
rako sobie psecuone kassowae moze y bydzie. Mogy wobyd Senato
rako takowym Lotom nullo reclamante mierzusne czymie apphansus,
Na ktore samiz kiedykolwiek radziby uszy zatukili. Wnaszym krolow
stnie to byd me moze pofensa cum libera voce zaradajcych w Senatu
Biskupow y Certych na takie lubo to Nidwetychne, lubo tez gieldo polny
chre exorbitancie Pasterzow nigdy tego nie dopusta. Sama tych to mogy do
sly wzbrowayd Senatorow reuerentia, snadnie to umozczyd pbeswienych Kollegow
sprawne, by dobre onych spectata Virtus do tego me moze. Ze me moze Ulro
fas & equum, a dopiewzi ani stowhion na immantates Duchowne zatarzay
re me moze. Trzayte slusznie te Senatu Nadzego deum sacra pobe pna
in publico emnere beata, ngydyby byd te Senecia ogarnorna Capita
Constitutum

consiliorum rako prze swietne gwiazdy albo rako drogie kamienie tak me
 zara smat. Whorome gadyb ucb do samych tytko prywatnych pasterskich
 go wieszou spraw arczafier Redp. mekomatychy tytko meprochylone tak
 wielkocy astmanczy Sworey. gadyb ucb dicendi et agendi Gompum same
 tytko ucb ogamiracy Dancelid. Susme tedy oculta Redp. mechigo
 ani. Sua Utilitati ani ucb dignitati derogare auctoritatem ucb lassime
 roz prestkbenaty Chuge azety q oni sami swoy Calose vmea cum aliis vir-
 tute prastowali q zdrowy racy weydzkiub. dzwagali paroxismals.
 Nhemoze q Wm Para metua przywiodly do tego zes sprasentia
 sua nam wszegtkim gratissime na Teyimku naszym teraduey szegm
 zara smat. Doraany wtak wiele skazyals boni publici amor Wm Para
 przywiodly do tego. Hierabowales trudu swego Nato mroysee, dlatego a
 zetyb Consilio suo nos uicare q taley Retyy prodesse mygk.
 Tym milsza nam prezencia Wm mroyse Para ze Wym d menti
 Patria et officio d obreg senatora Wieszoum obrye q ze Wm
 m Para tak chwalebne do nas zprawad dity inuidamenta Za co
 ia umiemen wszegtkiub tu zgromad sonych brau moich Wm Para
 pnamysla wprzod profunda salutatione Wm Para umiemen d rzykur.
 Tak dalece rest acceptus Wm Para do nas ingressus. Ze agiez
 Wszegtych hameris suis rako kochannego Ojca q Pastora mzyd sy se

Wnieści

Wniese byli gotowi. Promadna korona ta obecnych brać natym Mieście doży-
wotniaż Com Mⁿⁱ Łanu przerzennie tak Wielkiego Jaromu ku sobie obiccu
ie wdrzeżność, obiccu y tak goręca chęć Wⁿⁱ Łanu mianem Patra
przez Dostaw Swobid in Pace Reij testari. Niemożem cyllko Wzrytko
dobre Sejmikowi terazmiej szema Omnari, Na którym Wⁿⁱ Łanu i
consistorium apicen, y głosić narzyć Arbitrium mee byżemny. Kto
remu. to miedownia na Walnych Caley Rzyckij Sejmach, tak wiele
Zawanyć uspoherae Contradictij, tak wiele prywatnych Complam
wae zarozności, y owzem Caley Ocybyznie Wrawnyć tworzycej so-
bą niebespoczynkach przytky a skutczona rada przegdanij obmystac
szkoj; Wzyc tehy tak obryż margo obiccu z prorencyj Wⁿⁱ Ła
rako y Pastera Czulego y Senatora przegdanego, arzebyson tymoch
tmej gożytczono y zgodniej zdania Narzyć do realnego boni fru-
ctia Aresu dyra ordynowal wprzod Naywyższo Dyga ożwaw
a potym Com Mⁿⁱ Łanu rako Vicarium rego potestatem noszycgo
o Pasterskie proreimij Rzygostawicid fwo.

Salutatio Ill^{mi} Dni Stanisłai Potocki Palatini
Cracoviensis Supremi Exercituum Quis Hospiti
Jarosl cum ad Comitia Regni pergeret

Uelimus

Omnis salutatum salutarem semper Regi presentiam Tuam Illmo Dne,
 redditum debitum obsequiorum veteris Illmo Dne et incolumitatis omnium nostrum
 in imperis genialis gloriosissimo defensori, et Patria Patri. Ne vero aut
 parum deberemus aut offeremus pro am Illmo Cef Tui omnium simul
 demissos affectus quot quot hinc Sarmaticae aquila Pulli sub vexillo Pal
 ladis imitamus, Supremo Militia et Martiarum totius Regni aquilarem
 Qui pulvis latitit Calu deuocemus. Veneramus dextram illam Illmo Cef
 Tui, a qua tot Poloni Nominis hostes e uisceribus Regni eicitos, toti
 es rebelles seruiliam belluarum tumultus domitos, toties ipsam iam prope
 vacentem Patriam erectam aeternum grata mirabitur postentis. Adhuc
 umar illis pectibus ad quos (ut antiquiores taceam triumphos) non ita
 pridem Nobis iam testibus Transyluanicum Principem cum potentissimo
 exeratu: Nouissime vero Moschoriticum Ducem Seremetum cum
 tumoresissimo pariter copis, et se et vexilla sua abiisse totus
 aspectant Orbis Ergo tam eminentum Patria nobisq vniue dilectum tot
 laureis totq triumphis Illmum Ducem facere boni Superi nobis adhuc lu
 cere diu. ne patiamur eum Segulchralibus numbrari tenebris qui
 ut milleus luceat Annos milleis meretur meritis. Quod forte
 munda Jura Illmo gloriosissimo Quam Ducis pauores iam residuos
 decreuere dies plurimos, promptissim Illmo Cef Tui de nostris ad iuuus annos.

Salutatio eiusdem.

Magnitudo Tu Illmo Dux tanta est, cui salutanda tantilla vota et obsequia nostra
sufficere non possunt; non tamen ad aduentum Illmæ Celsitudinis tuæ tuere possumus; et si
tacuisse ferimus pro a nos ingrati silentii reos ad Inno. Tribunal Celsæ summa
mitas. Reuiximus toties cum Uniuersa Patria Illmæ Celsitudinis Fortitudine
seruasti nobis vitam et Linguam in tot periculis deploratam Supreme
Execratiuum Dux. Qui igitur nunc eam Tu honori, Tuæ Venerati
oni Tuæ Salutationi non promptissimi impendamus? Etiam si Senio
quodam patriæ Potociana Fortitudinis inlicitam non recepisses clauam,
Illmæ Virtus Tua et egregiatorum Magnitudo fecisset clarissimum.
De prædica bit Sera posteritas inuitas dexteras tot præstantissimorum
Quorum Potociorum quos alteros Sapientes Patriæ experta, ante omnes
tamen Illmæ Celsitudinis indelessa intam fessa ditate nobis demirabitur.
Quoties te Victorem hostium quoties Seruatorem Patriæ, omnium nostrum
inclumitatis progugnatorem, vel leges vel audiet, toties Laureis tri
umphalibus, toties Cuius Jatebitur Coronatum. Interea vni diu tuo
diuturna rei Militaris gentia omnium gloriosissime Dux, ut ser
transferaris ad Superos, et non Illmæ Celsitudinis Tuæ Obliga
tissimi Clientes ammittas uouemus, et tota qua late pa
tel precatar Vicinia Polø Polona

Quantum

Quantum Patria quantum nos Omnes Illud Celsus sumus obligati,
 testis est officiosissima in Tui Venerationem quocumq; exoptatissimam
 detuloris presentiam conjugatis Illud Dns. Et sane quis non
 ambat eam profundissime venerari, quem non magis Annis, quam gradantissimis
 in Patriam mentis ram diu canuisse omnib; Notum pergectant. Quantum vero
 et primus Regni Palatinus et Supremy Militia Jux muandobingen
 das Patria. vel presentat Illud Celsus ad immanentia Regni comitia iti-
 nere abute edocemur. Libenti animo maxima incommoda via pessima ma-
 Ximus et Optimus Senator intam provelta etate ferre decrevisti exag-
 gerato solius Patria inducty amore. Vig adeo laboranti Patria ferre ope
 adlaboras ut omnem prope a te excluderis quietem, immo respirium:
 in omni periculo illi inenda et te ipsam et facultates tuas ei deuocendo ac de-
 camana contentione fortiq; manu et saluberrimo consilio eiusdem incolumitati
 providendo. Perge itaq; perge prosperis passibus perge faustis om-
 ne et nunc periculosisimam dispersionum, ac domesticarum inimicitiarum be-
 siderantur omnibus complanationem concordantq; tuo interuentu indubie factu-
 rus. Nostrium erit te votis commitari: ut intam arduis desudaturis ne-
 gotiis Univerbi maiores maioresq; addant Superi et iterum nobis hanc re-
 ducem restituant incolorem, ut iterum pedes Tuos Multis adhuc se-
 culis stare dignissimos amplexari nobis liceat: ac in Multis ad-
 huc annis prosperam precari incolumitatem quam et nunc eui-
 scerato Votorum affectu Illud Celsus conemur Univerbi

3

Eiusdem Salutatio

Magnitudo tua Illi quae tanta est, cui salutanda tantilla vota esse
quia nostra sufficere non possunt; non tamen ad aduentum Illius Cel. Tui
facere possimus: Si largissemus ipsa nos ingrati libenti res ad
suum Tribunal et afferer humanitas. Reuocamus totus

Salutatio obuia cuiuslibet homini honorato.

Conceptam animo laetitiam contineri haud posse dixit quidam nos hodie
experimus N. N. Cam hinc officiosissima Magna Nostrae Eloqui mores
linguas repente ad dicendum Teq. tantum hospitem salutandam induxit di
mitte et mactavit. Vtq. eam intus gestientem tenui sermone promeremus
imperavit. Sic sane Praecarum Primum ille modus ut demum sa
lutationem testaturi ter digitum ori applicent; quo suam fauorem salu
tationum dignitati imparem declarent nos et si tantillum obsequium tan
to hospite minime dignum agnoscamus, super sedere tamen ab illo ne
fas duximus non tamen verbis quam euiscerato affectu perorare con
tendimus. — Accedimus ad te non magis gressus Nostrae qm
obligatissimi amoris venerabundo gressu, laetabundos et reos
humanitatis suscipimus affectus Tui gratia sentia. Et quantum tibi debeamus
publico profiteamur cultu. Dum vero et ea qua nunc optata
Quimus

185

Inimam Tuam Celestem presentiam, quam hucusque impotenter Insuper
ammitus optamus. illud unicum petimus ut exiguum hoc obligati sumus
tibi mentium nostrarum testimonium, quod Tuam benevolentiam
substernimus pedibus magnis favore velis prosequi complectique

Alia

Egerit dum quisquam immortales Deus suis gratias. Quod in Regis Palatii sui
rebus habere meruerit desideratissimum hospitium amissimum sibi Septem Africanis: profecto
maiori longe nos circumferre oportet licta, ac equos Supremo Numini referre grates,
quod te hodie N. N. tanti Nomini tantorum votorum apud nos habeamus hospitium, penitus
nostra salutatione possimus venerari. Quare libenter libenter publico testamur
Tuam honore, quantum nobis presentia Tua attulerit licta. Testamur quoque te quem
Universa Regis suae veneratur faciunt: testamur deum quantum Tibi obligati
sumus Universi. Inceptoris nostri arcana essent tibi perspicua legeres pro
fecto in eis et exaggeratam Tui Nomini observantiam et curam Tuam
medullatam amorem, quem tam eximia Tuam Celestem Comitas ad omnes, tam humanissi
ma presentia ad nos decessis exigit meremur. Quod Superest precamur Tibi
Virtutem votorum virtute sua reverentiam: quoniam iam vota praesentis. Nostra
cum illa tuorum praesentis factorum magnitudine occupasti. Deum non obli
dam oblivioni inuria apud posteros memoriam: Sed oblivisi quoque eius non pro
terunt, quem in tot Honorum favorum vestigiis immortalibus intuebantur: Cuius
Virtus sors ambigua, hanc tibi longissimam impense affectu vovimus medullatam,

Quae

Christus

Faint, illegible handwritten text in a historical script, possibly Latin or German, arranged in several lines.

Stanał v zamierzonego smierelnosci portu Je. Ms-
stawny pamieci Ocieg y Dobrodzrey moy M. M. P. Sta-
nosł po wytrzymanych tak wielu Solskiego swata
mieszkanin, ze in communi naufragio nie tylko
vpreyma, łonących braci kondolencya, wyswiadcza
ale y samemu w tak w fatalnych twiach z niemala
substancyi strato ochynacze bylo potrzeba, a z pu-
swodka tak z postwornych rakio y z domowych nawat-
nosci szczegulnie przynamney vnosic z dwoie. Sta-
nosł v niechrownnego pozadaney wiecznosci portu

Summa. 1082 - 13 f

Lepen. 898 - 24

Handwritten text in a cursive script, likely a ledger or account book. The text is written in a dark ink and is somewhat faded and difficult to decipher. It appears to be organized into columns, possibly representing dates, descriptions, and monetary values. The script is characteristic of the late 15th or early 16th century.

Small handwritten notes or initials at the bottom left of the page.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Alors Speculum Veritas
Peccatum clamans ad caelum cito
a Deo punitur

Verba Dei sunt sagitta quia
corda hominum transfigunt
si fractus illabatur orbis imperis
cum ferient mundum

Flomo inconstans Luna
Peccatum est nebulosa Stella
Virtus rapacibus cedere nescia saeculis
Bonum est viro cum portauerit iugum

2
Gratio Humilis

188

Pen jest rozumney natury własny a niewzdzielny przymiot
Ła przyrodzeniu ludzkiemu innata proprietas, że się
bez towarzystwa y przyjaźni społeczności obeysać nie może
M. S. Mazgola Człowiek wrodzony appetyt. Spólnego
Życia, Man. uchwana, wzajemney pomocy exigencya,
gdy tak jest stworzony, że się samym sobą kontentować
nie może y ratunku ieden od drugiego na słabego y
w tomnego wsparcie żądać musi przyrodzenia. Z
tegoż się powsta Vita Socialis z tegoż wrosto z sobą
zgrupowane ludzi pomieszkanie, z tegoż wzajemna w
affektach stata. re. recipitacja iednak często te
Societatis humani obowiązki zawzieta niezgoda, gdy
nqm nie dopuścza w miłym y spokojnym towarzystwie
zostawać, tak dalece że aż nazbyt władka jest na swie-
cie szczerą y prawdziwą zawartą przyjaźni

Carta de...

Handwritten text in a cursive script, likely a legal or administrative document. The text is arranged in approximately 15 lines, starting from the top right and moving downwards. The ink is dark and the paper shows signs of age and staining.

Proulgatum est militem alibi fieri in Polonia
 nasci nullus. Poloni iuventuti gladiatorius
 ludus quia cuiuscumq; generis gladiatorius
 lusus est et ab ipsis prope modum incuna
 culis ad tentoria ab infantilibus ad bella
 a puerilibus fasces ad fasces castrenses gradus
 est quotidianus. Destri rotare ensem por
 gere tela declinare infligere ictum pueroni
 bus et iam ut totidem ita summa recreatione
 prima numeratur usq; adeo naturae sequitur
 emina quos sud. Hinc diuina illa in
 Polonia de bellica laudis celebritate contento
 hinc prodigiosa utpote in summa humanita
 te hostilis crucis. Hinc inauditum
 aut singulare alibi Poloniae quotidianum
 ai. Olimnum uicta halitum spirare
 Martem simulq; moralitatis Tancinam

Simul militare exueri sagum. pyrami laus
esto de Macello ad Capitolium. Darm-
nes manus a Gausape deuocari ad su-
nam. Polius non alia ad metam honesti
quam sumentum per Stacium uia plana
a planis martis ad altum glond uevesi
et vel trabea ipsa indecora quam hostilis
cruor aut puluis bellicus non asperuit

Obiite oculis atq; animis inter mortales pene
immortalem inter pericula immunem inter
caelos felicem. In terrorem intrepidum
hic quisquis est soboles est. Ergite inter
omnes omnium conditumum officiorumq; senes
hominem. Reipublica ita salutarem ut
ab eo religionis sanctitas. Regum Margas

190

Senatus Suetonius Legum Sanctorum iudiciorum
integritas publica priuatq; dependeat
quillitas hic quisquis est Sobieski est Logi-
tate Achillem Mrevum qui non plus a maion-
bus sanguinis quam a se sortiq; clisteri qui
quantum de vulnibus hostium ad terram
cruoris tantum ad posteros transfundat gloriam
cuius non modo aduentum sed nomen etiam
instructa multitudine praesidentes exhorrescant
acris cui nullus labor durus nullus inaccessus
locus pulvis et classica epulis suaviora quem
non iugilis a sastris non discrimina a conflictu
deterrent hic quisquis est Sobieski Est

Multas multas virtutes numerant Parentes
Fortitudinis Unica nutrix liberalitas est Un-
huc secunda genitrix Iterum acceptis refert
Sarmatia quisquis in dago numerat Magnos

Quinquam enim uero belli fulmina vel splendoris
micarent gladiorum si serenitate auri non
accenderentur Quinquam Cuento desacrata gradi-
uo castra manu strenua uiderent nisi a ere-
nitate auri non accenderentur vel splendores
micarent gladiorum si praecautia menta priu-
mum non sequeretur Si sola sibi utriusque
praeitium sola conscientia merces decessenti-
ram in Polonia fortes si decessent dignitateis
fortibus qui digna facerent et nec pulcherrima
uictoriae palman abtingeremus unquam si plenas
in militem ^{non} explicarem palmas, neq. glo-
riosisimi triumphu unquam gauderemus. Fruen-
si prius dulci benefactorum tormento armato mi-
litum non frangeremus animos non detriumpharemus
affectus

Amici falsi sunt venenum Mellitam¹⁹¹
Amicus in angustiis nascitur
Amicus est qui semper diligit
Non spectant oculi laesos laeduntur et
ipsi. Vera castitas est non solum praesentium
oculos teneri sed etiam seipsum
solum evadescere.

quis enim mille mortibus venale offerat
caput quis maris licet hospitium obus
ferro opponat pectus si plus ab hostibus
plumbi quam a regno argenti accepit quis
bellacorem equum dum vocat tuba ansens
alacrius si se ante alios consensurum sellas
non sperat quis vob exarata prostragem
vulnera et memores belli cicatrices ostentat

Quis enim mille mortibus venale offerat ei.
pul' quas martis licet hospitiū abire ferro
Opponat pectus si plus ab hostibus plum.
si quam a regno argenti accepit. Jus be.
clatorem equum dum vocat tuba conscendet ala.
crus si seante alios altiores conscensu.
cellas non sperat quis vel exarata hostili.
ferro vulnere et memores belli cicatrices.
ostentabit vel palmares. Victore ferro
hostiles per genas ducet lineas si autem
sibi non laedere si privilegia sui non con.
sili novit. Miratur tunc paucas licet grave.
tamen saepe hostibus. Quis se esseq. Polono.
rum dexteras verum et ad pondus ab aure
accipiunt. Videmus altiores in histem fixili.
re milites sed ad concertum auri videmus
in campo martio Choro Castorum. Sed

152
Triumphum mens agitat et crescere
figet atq; laurea

Alexander non sum nisi mihi supplicem geni-
bus orbem pnam

Promouit parens regni terminos sed nescit
terminum nostra virtus

Frustra es Philippi macedoniame non caput
ad. Sinitam aurigenti Manus proptas in
Casibus decidas relinquunt pleriq; sed
aureas cum telis lac referunt. Paudica
nra pauci ex vulnere sed ad capiendis
honores anteunt catens

quis enim optimis stipendiariorum annuo
meret illos qui Reminem offendunt magis
quam quem defendunt qui magis de
exilando ciuam arcis quam de pulu arcibus

cogitant quibus nihil infasbris casuum malis
domi domitum nihil in exercitu exercitatum
Egregios sane seipendianos qui ubi Classi
cum insonat immoti pro metu seipsum quam
homini similes. Habent ac seipsum Vi
uere ad Statena ita omnia quocumque transeunt
euerunt ac evertunt ut quam plurimos
miseri addicant seipsum Cordatos sane milites
quorum plenissimas hostilitatum ansas mi
seri anseres quorum galeas non nisi residuis
in stationibus galli metuant. O miseram sortem
prærogatiuam militum si enim eiusmodi erant
patris Patres qui iam dicentur parricidi.
O miseram Civium euitatorum Viri qui ornati
magis quam armati Vereor ne non ideo mi
lites esse credantur quia molles Bellos enim

vero bellatores bella quo pietas simulant in armis
 splendide fortes qui ut cuiusdam quaedam
 famem effugiant famam persistunt qui
 quantum in Convictu Militari Lument
 tantum in Conflictu timent Nunquam Nu:
 merationibus quam inter verum membris
 incliti

Obes palmaris uicore ferro hostiles per genas
 ducet lineas si aulam sibi non fauere si pri
 uigile privilegia sibi non consenti nouit Alia
 rur ordo paucas licet graues tamen et spe hosti
 bus fuisse epeq. Honorum dexteras venum
 et huius pondus ab auro accipiunt Multas mul
 tas virtutes numerant Parentes videmus ala
 cres in hostem exilire milites. et ad conueniend
 auri videmus in campo Mastro, heros fastidit
 sed ad hincum argenti Narus propras in
 Castro decipit relinquunt plenz sed aureas

I

Verba buntie extruntur mollitie de ser-
uata entia non sunt multiplicanda
sine necepsitate

Tempus est et aequum Spumantia
soluere colla Charitas non

novit angustias qui cum Sapien-
tia graditur Sapiens est

qui est fortis idem fidens qui est fidens

is non extimescit qui non extimi-

scit non est affectus ulla dignitati-

ne qui non est affectus ulla digni-

tudinis non est Insanus

134
Sed sapientes non sunt timidi non
sunt affecti ulla agnitudine non sunt
insani ergo sapientes sunt fortes
idem et fidentes

Infelix ille filius qui denerat a
parente Nemo fortium segnes
amat Geometricè crescit amor
Divinus Verè sunt Diuites quæ
a bonis animi petuntur
Lunquam præcipiti credulus alid
Cum satis avidas composui manus
Ut mecum lauti fœderi prælii
Aqua pace quiesceret

Et mecum lauti fallere prolii
d'ua pace quiesceret
qui fortuna ferat crassina nesciam
hæc res ipse

quas dedit auferet non auellet ^{opes} ~~opes~~
quod procul extimo sermone spatio
quod possunt adimi non mea credidi
Nunquam pauperior si meus integer
Regnum Marte mei si bene de meis
Vectigalia censibus intra me numerem
Pars animi latet ingens diuitibus

Ab initio mundi nullus fuit ordo
confusio quadam terra cum aqua.

Centrum est lapidis terra

Terra feras capit uolucris agitabilis
aer nulla fuit lux nisi tenebrae Ante
tempora Noe ex animabus & iterum
iterum Deus impleuit lotum mundum.

Comitia apud Romanos duo erant primo
erant centuriata quibus ingredientur opti-
mates populus. Secunda erant. sola
plebs. Vocabantur tributa conuocata
per tribos a Tribuno

Fama popularis simulatione honestarum
-serenam virtutis corrumpit
Moralibus nihil splendidius radiat
in bombis quam virtus
Non agnoscitur bonum nisi amissu
Cereus in vitium flecti animus
Aurea libertas ferreas eudit
Polonis compedes ^{hominis}

Si ad naturam viues plusquam pauperem
 Si ad voluptatem nusquam diuesem
 Mors Speculum Vita

Gaudium est misens docere habuisse dolens
 Si venenum Regi Mieridati non
 potuit nocere Multo magis nobis
 nullum venenum occasionis peccati
 potest nocere

Si quoties homines peccant sua fulmina
 mittat Iuppiter a quo tempore in-
 erms est Sietz In portu naufragium
 facere

quare. sapientes non possunt dici insani
ex eo quia sunt frugi. qui autem est
frugi continet has 3 virtutes fortitudi-
nem prudentiam iustitiam temperan-
tiam qui vero habet has virtutes
domat passiones animi vitiosos appe-
titus in homine qui bene domant
passiones animi non sunt insani

Alter probat sicem non posse dici
sapientem insanum ex eo quia sunt
constantes qui bene sunt constantes
sunt quieti qui sunt quieti non sunt
perturbatione ulla affecti qui nulla
perturbatione sunt affecti non sunt
insani

Amici - iudeles sunt medicamentum
uitae et immortalitatis

Deus instituit quatuor elementa
aerem aquam terram ignem
quibus mundus compositus

homines sunt compositi ex terra elemen
torum pars intrinseca per rei essentiam
in essentiam per conseruationem per
creationem - per productionem inest
per dispositionem Deus est pars
compositiua
Spiritus Sanctus

Circulum indissolubile totius Trinitatis

cum Zelus referunt paudicant non pauci est.
uulnere sed ad capiendos honores anteceunt est.
tens

Romanam ex aggressi causa Venetorum Belgicam
namq. Rempublicam ex aliquot proco-
torum Cymbis ingens formidabile cupit
imperii protulisse Mirantur annalium scri-
ptores et tam Romanos rerum scriptores
Dominos quam Belgicam Venetamq. natione
Mareis bellicisq. fortitudinis ope e tanta
hominum gloria tantam tantq. molles sumi-
tise Reip. Maiestatem Atenim proand
honi Principes licet scaphit Adrianus. Bari-
udq. procul regnators Romuli celebratissimi
de Tanna Palustri tuquium ad nidum sumi.

Fortis be mors dilecto. Licet.

Regis ad exemplum. solus componitur.

orbs

Abi Deus est. tibi etphantas

ticum cum inflorensimum longe lateq dilatatum
 imperium cum bonis et candidis oculis audita
 oratio ad unde ab armis habe gloriosissimi Polo
 ni Parva vesera fortuna crecendi qd armis
 et domestica fortitudine videtur Poloni equites
 hanc olem pertenuem ad aquila vesera sedem
 amplificatam in trophais Teutonibus Marauas in
 garius Boemias Rosiacis Moschouibus Sy
 thicis Turcas amplificauerunt nobis maiores
 vestri armis et domestica fortitudine audiam
 non sine voluptate animi anica ignotum Polo
 norum nomen nunc per remotissimorum ora populis

Debiles et fortis veniunt ad limina mortis

Inhumanus censetur quicumq; adulari
nescit

Amici falsi sunt mare turbidum
perfidum

Solus motus in obliquum Circulus
Causa est in inferioribus

Omnes morimur et quasi aqua di
cabimur Aeri non benedixit Deus

quia aer adulator est qui multis

suasq; verbis vititur ponit struuntq;
retia ante pedes amici sui

3 sunt operationes nostri intellectus

Memoria Voluntas et intellectus

Hoc differimus ab animalibus quia unus
ex alia inuenimus

Ubi Deus est ibi et Charitas. Ubi Deus
non est ubi ibi et Charitas.

Recepto dulce est mihi furere amico.

Sola nobilitas virtus et clarum esse uirtutibus.

Urget amor habenti munere quemq. suo
quolibet peccatum esse morbus animi.

Gloria recte factorum comes est.

Ad gloriam ferunt optimus quisq.

Ubi mihi laudandus est qui didicit
suas occultare doctes oclusa virtus
emulat qui male agit odit lucem.

Maledictus a Deo qui exacerbat Matrem.

Virtute Beata peruenitas omni fur
quemq. Authorem Scelerum Sequitur Ubi
at ergo Deus.

~~Cala Calami Cala Calami Cal Calami~~
Vegetativa Arboribus insensitiva in
Animalibus Rationales in homini
bus

Hoc differunt animalia ab homi-
nibus quia animalia habent
animam Materialem homines
spiritualem Multa sibi fecerunt

questio ^{puer} Utrum idem sit esse in
statu gloria quam et in
caelo Respondeo non idem esse

Probatur ita Damon fuit in caelo non
fuit in statu gloria quia si fuisset
in statu gloria non potuisset decipi.

Ieiunium est cibis Angelorum
Mors ultima linea rerum
Lapis crescit per intus digestionem

